

Bruxelles, den 22.11.2017
COM(2017) 674 final

**UDKAST TIL KOMMISSIONENS OG RÅDETS
FÆLLES RAPPORT OM BESKÆFTIGELSEN**

**Ledsagedokument til meddelelse fra Kommissionen
om den årlige vækstundersøgelse 2018**

DA

DA

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD.....	2
NØGLEBUDSKABER	3
1. OVERSIGT OVER ARBEJDSMARKEDET OG SOCIALE TENDENSER OG UDFORDRINGER I DEN EUROPÆISKE UNION.....	11
1.1 Tendenser på arbejdsmarkedet.....	11
1.2 Sociale udviklingstendenser.....	16
2. ØJEBLIKSILLEDER FRA DEN SOCIALE RESULTATTAVLE	20
2.1 En forklaring af resultattavlen	20
2.2 Aflæsninger af den sociale resultattavle	22
3. BESKÆFTIGELSESMÆSSIGE OG SOCIALE REFORMER — MEDLEMSSTATERNES RESULTATER OG INDSATS	28
3.1 Retningslinje 5: Øge efterspørgslen efter arbejdskraft	28
3.1.1 Nøgleindikatorer.....	29
3.1.2 Politisk handling.....	39
3.2 Retningslinje 6: Styrke udbuddet af arbejdskraft, færdigheder og kvalifikationer ...	44
3.2.1 Nøgleindikatorer.....	44
3.2.2 Politisk handling.....	64
3.3 Retningslinje 7: Forbedre arbejdsmarkedernes funktion.....	83
3.3.1 Nøgleindikatorer.....	83
3.3.2 Politisk handling.....	94
3.4 Støtte social inklusion, bekæmpe fattigdom og fremme lige muligheder	104
3.4.1 Nøgleindikatorer.....	104
3.4.2 Politisk handling.....	119
BILAG.....	123

FORORD

Den fælles rapport om beskæftigelsen, der udarbejdes i henhold til artikel 148 i traktaten om den Europæiske Union (TEUF) udgør en del af den årlige vækstundersøgelse, der indleder det europæiske semester. Den fælles rapport om beskæftigelsen giver et årligt overblik over den beskæftigelsesmæssige og sociale udvikling i EU samt medlemsstaternes reformtiltag i overensstemmelse med retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker¹. Rapporteringen om disse reformer følger strukturen i retningslinjerne: øge efterspørgslen efter arbejdskraft (retningslinje 5), styrke udbuddet af arbejdskraft, færdigheder og kvalifikationer (retningslinje 6), forbedre arbejdsmarkedernes funktion (retningslinje 7), støtte social inklusion, bekæmpe fattigdom og fremme lige muligheder (retningslinje 8).

Derudover overvåger den fælles rapport om beskæftigelsen 2018 medlemmernes resultater i forhold til den europæiske søjle for sociale rettigheder. Søjlen, der blev undertegnet som en interinstitutionel proklamation af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen den 17. november, identificerer principper og rettigheder på tre områder: i) lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet, ii) retfærdige arbejdsvilkår og iii) social beskyttelse og inklusion. Overvågning af fremskridtene på disse områder understøttes især af en detaljeret analyse af den sociale resultattavle, som ledsager søjlen.

Den fælles rapport om beskæftigelsen er struktureret som følger: Et indledende kapitel (kapitel 1) sætter rammerne ved at rapportere om de vigtigste arbejdsmarkedsmæssige og sociale udviklingstendenser i den Europæiske Union. Kapitel 2 præsenterer de vigtigste resultater fra analysen af den sociale resultattavle, som er knyttet til den europæiske søjle om sociale rettigheder. Kapitel 3 indeholder en detaljeret tværnational redegørelse for nøgleindikatorerne (inklusive dem fra den sociale resultattavle) og de politikker, som medlemsstaterne har gennemført for at forholde sig til retningslinjerne for beskæftigelsespolitikken.

---

¹ Sammen med udkastet til den fælles rapport om beskæftigelsen har Kommissionen vedtaget et forslag om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker (COM(2017) 677).

NØGLEBUDSKABER

Rapporten fremlægger disse nøglebudskaber, som fremgår af analysen:

Den økonomiske ekspansion har nu nået alle medlemsstaterne, og den ledsages af stabile forbedringer på arbejdsmarkedet og den sociale situation. I gennemsnit for EU har 11 ud af de 14 sociale resultattavleindikatorer, der overvåger fremskridt i den europæiske søjle for sociale rettigheder, konstateret en bedring i det seneste år. Af de resterende tre forblev to stort set uændrede, og kun én (overførselsindkomsternes indvirkning på fattigdomsbekæmpelsen) blev kun en smule forværret, dog med meget forskellige mønstre på landeniveau. Samlet set peger disse resultater på løbende fremskridt med hensyn til søjlens tre kapitler, der støttes af det stærke opsving og nylige reformbestrebelsers. Dog udgør specifikke principper i søjlen stadig store udfordringer for et flertal af medlemsstaterne, sådan som fremhævet i rapportens centrale del. Dette vil også blive behandlet i en dybtgående analyse i de landespecifikke rapporter fra det europæiske semester.

Jobskabelsen er kommet i gang, og beskæftigelsen stiger fortsat i et støt tempo. I andet kvartal af 2017 var cirka 235,4 millioner personer beskæftiget i EU (156 millioner i euroområdet), det højeste niveau, der nogen sinde er registreret. Beskæftigelsen overskrider førkrisehøjdepunktet i 2008 med 1,7 %. Sammenlignet med det laveste niveau i midten af 2013 er der nu 11 millioner personer mere beskæftiget i EU. I det nuværende tempo og med en beskæftigelsesfrekvens på 72,2 % i andet kvartal 2017, kan Europa 2020-målet med en beskæftigelsesfrekvens på 75 % være inden for rækkevidde.

De vigtigste arbejdsmarkedsindikatorer er blevet styrket på resultattavlen. Arbejdsløsheden er faldet siden midten af 2013. I august 2017 faldt den til 7,6 % i EU (9,1 % i euroområdet), det laveste niveau i EU siden december 2008 (februar 2009 i euroområdet) og nærmer sig sit lavpunkt på 6,8 % i marts 2008. Ungdomsarbejdsløsheden og langtidsledigheden fortsatte også med at falde i støt tempo. Beskæftigelsesfrekvensen, som aldrig faldt under krisen, fortsætter med at stige i næsten alle medlemsstater.

Selv om alle medlemsstater kan udvise forbedringer, kan der stadig iagttages betydelige forskelle. Arbejdsløsheden varierer fra 3,1 % i Tjekkiet og 3,8 % i Tyskland til 17,3 % i Spanien og 21,6 % i Grækenland (2. kvartal 2017). Beskæftigelsesfrekvensen varierer fra 57,7 % i Grækenland og 62,1 % i Italien til 79,3 % i Tyskland og 82 % i Sverige (2. kvartal

2017). I mange medlemsstater er beskæftigelsesfrekvensen stadig langt fra at komme sig efter krisen og dermed også fra at nå de nationale Europa 2020-mål.

Underudnyttelsen af arbejdskraften er faldende, men er stadig betydelig selv i lande, hvor arbejdsløsheden er lav. Under opsvinget er det samlede antal arbejdstimer steget betydeligt langsommere end beskæftigelsesniveauet. Vigtigere endnu, er antallet af arbejdstimer pr. beskæftiget forblevet stabilt på cirka 3 % under førkriseniveauet. Desuden, er den (ufrivillige) deltid stadig høj, selv om fuldtidsbeskæftigelsen er steget i 2016. Mens opsvinget fremmer beskæftigelsen inden for både permanent og midlertidig beskæftigelse, er andelen af tidsbegrænsede jobs stabil (cirka 14 %) i EU. Kombinationen af en høj andel af tidsbegrænsede kontrakter og lave overgangssatser til permanent beskæftigelse peger på en segmentering af arbejdsmarkedet i en række medlemsstater. De selvstændige erhverv steg kun marginalt (med 0,3 %) i 2016 med en hurtigere stigning blandt selvstændige uden ansatte.

På trods af den forbedrede situation på arbejdsmarkedet, er lønstigningen fortsat afdæmpet i de fleste lande. Den generelt beskedne lønudvikling kan forklares med en resterende afmatning på arbejdsmarkedet, en svag produktivitetsvækst og lave inflationsforventninger. Desuden haltede udviklingen i reallønnen bagud i perioden 2014 til 2016 i forhold til produktivitetsvæksten. Dette er en langvarig tendens: I EU var den reelle vækst i produktiviteten pr. person i perioden fra 2000 til 2016 14,3 %, mens reallønnen pr. ansat steg med 10,2 %.

En række medlemsstater har taget skridt til at gøre rammerne for fastsættelse af mindstelønnene mere forudsigelige ved at inddrage arbejdsmarkedets parter. De har gennemført ændringer for at forbedre lønfastsættelsesordningens evne til at reagere på de økonomiske forhold. Også processerne vedrørende udviklingen af mindstelønnen har været en del af denne udvikling. Det er vigtigt, at lønningerne fastsættes på en forudsigelig måde af hensyn til at sikre en anstændig levestandard og samtidig bevare arbejdsmarkedsparternes autonomi. Navnlige mindstelønnene bør justeres gennem et gennemsigtigt system med det dobbelte formål at forhindre fattigdom i beskæftigelse og samtidig sikre adgang til beskæftigelse og incitamenter til at søge arbejde. I denne henseende er reaktionen på udviklingen i produktiviteten på mellemlang sigt vigtig.

Opsvinget på arbejdsmarkedet sker på linje med en generel forbedring af husstandenes finansielle situation. Husstandenes disponible indkomst fortsatte med at stige støt, og den har nu nået toppen fra 2009 i EU. Højere jobskabelse og deraf følgende stigning i arbejdstagernes indkomster var den største bidragyder til den observerede stigning. Forbedringer kan ses i næsten alle medlemsstater. Dog har den disponible husstandsindkomst endnu ikke nået niveauet før krisen i en række medlemsstater.

En forøgelse af arbejdsmarkedsdeltagelsen, beskæftigelsesfrekvenserne og produktiviteten er bydende nødvendig i lyset af de demografiske ændringer. Den igangværende aldring af vores samfund indebærer et større pres på de yngre generationer — de samme generationer, som også oplever vanskeligere adgang til stabile kvalitetsjob — i form af nødvendigheden af at skaffe tilstrækkelige indtægter til pensionssystemerne og sikre deres bæredygtighed. Samtidig gør dette et længere arbejdsliv til en nødvendighed og lægger pres på fremtidens pensionsydelser. I bredere betydning risikerer dette at påvirke den "sociale kontrakt" på tværs af generationerne ved potentielt at skabe en generationskløft og bringe retfærdigheden mellem generationerne i fare. En forøgelse af beskæftigelsesfrekvenserne, arbejdsmarkedsdeltagelsen og produktiviteten er derfor afgørende for at begrænse disse virkninger på nuværende tidspunkt.

De seneste forbedringer i beskæftigelsen er ikke jævnt fordelt blandt forskellige befolkningsgrupper. Forskellen i beskæftigelsesfrekvens mellem lavtuddannede og højtuddannede arbejdstagere er stor (31 procentpoint) og fremhæver nødvendigheden af at investere i færdigheder for bedre at kunne modsvare ændringerne i arbejdsmarkedets behov. Der resterer stadig betydelige forskelle i afkastet på uddannelsesområdet på tværs af medlemsstaterne, hvilket peger på de potentielle fordele ved yderligere reformer. Beskæftigelsesfrekvensen for unge mennesker er næsten 4 % lavere end niveauet før krisen, også selv om den er i forbedring. Tilsvarende er beskæftigelsesfrekvensen for migranter (ikke født i EU) vokset betydeligt langsommere end for andre grupper og har endnu ikke nået førkriseniveauet. Desuden har personer med handicap mindre sandsynlighed for at blive ansat end dem uden handicap, også selv om deres situation er blevet forbedret. På den positive side vokser beskæftigelsesfrekvensen for kvinder og ældre arbejdstagere stadig, men der ligger stadig store udfordringer forude for begge grupper.

Mens beskæftigelsesfrekvensen for kvinder satte ny rekord, er de stadig underrepræsenterede på arbejdsmarkedet og oplever store lønforskelle. Kvinder har tendens til at udkonkurrere mænd med hensyn til uddannelsesniveau, men deres beskæftigelsesfrekvens er stadig 11 procentpoint lavere end mænds, selv om den er steget støt. Også dette varierer betydeligt i EU. Kløften i beskæftigelsesfrekvenser er særlig høj for mødre og kvinder med omsorgsforpligtelser. Dette forværres yderligere af de manglende økonomiske incitament, som kvinder støder på, når de kommer ud på arbejdsmarkedet eller ønsker at arbejde mere. Der findes fortsat en betydelig, om end mindskende, lønforskel i EU hvad angår den gennemsnitlige bruttotimeløn for mandlige arbejdstagere, som ligger 16 % over den gennemsnitlige bruttotimeløn for kvinder. Denne kløft skyldes navnlig kvindernes underrepræsentation i vellønnede sektorer og erhverv, herunder ledelse og tilsynsmæssige stillinger, et forhold, der i et vist omfang afspejler forskelsbehandlingen på arbejdsmarkedet. På samme tid er kvinder mere tilbøjelige til at tage fri fra arbejde for at pleje afhængige familiemedlemmer eller slægtninge.

Hertil kommer, at mere deltidsarbejde, kombineret med en kortere og mere diskontinuerlig karriere, ofte udmønter sig i lavere pensionsydelse for kvinder. Dette viser, at der er behov for at tage hensyn til aspekter vedrørende en bedre balance mellem arbejdsliv og familieliv i forbindelse med politikudformningen. Nogle medlemsstater træffer yderligere foranstaltninger gennem skattesystemerne eller i form af understøttelse for at sikre adgang til økonomisk overkommelige børnepasningsordninger eller andre pasningsordninger, muligheder for orlov og fleksibel arbejdstid og en reduktion af de eksisterende hindringer for at arbejde (navnlig for sekundære forsørgere). Disse foranstaltninger i kombination med gennemførelsen af antidiskriminatorisk praksis spiller en hovedrolle for kvindernes ligestilling. Til gengæld støtter de opadgående social mobilitet, fremmer lige muligheder og reducerer ulighed og fattigdom med fordele, som breder sig på tværs af generationerne på linje med principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder.

Ældre arbejdstagere opholder sig i stigende grad længere på arbejdsmarkedet. Beskæftigelsesfrekvensen for alle aldersgrupper over 55 år er steget efter krisen (dog med store forskelle medlemsstaterne imellem) og stiger fortsat. Den sidste bølge af pensionsreformer, som har øget pensionsalderen i de fleste medlemsstater, samt mere fleksible arbejdsordningers tilgængelighed, er nogle af motorerne i denne tendens. Imidlertid

er det afgørende, at denne proces ledsages af passende tilgængelige politikker for bedre balance mellem arbejde og privatliv samt støtte til seniorpolitik, herunder modernisering af arbejdsmiljøer. I denne henseende fremmer nogle lande arbejdslivet ved at tillade mere fleksible overgange til pensionering og kombination af pension med arbejdsindkomst.

Bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden og langtidsledigheden er fortsat en prioritet. Selv om ungdomsarbejdsløsheden falder støt, ligger den stadig på 17 % (2. kvartal 2017) og er en af de største udfordringer i en række lande. Det samme gælder for dem, som ikke er i beskæftigelse, under uddannelse eller praktik (NEET). Langtidsledigheden er meget høj i nogle medlemsstater og tegner sig for knap 50 % af den samlede ledighed. Langvarig arbejdsløshed medfører en forringelse af færdigheder, ringe tilknytning til arbejdsmarkedet og i sidste ende højere risiko for fattigdom og social udstødelse. Der er desuden risiko for, at konjunkturarbejdsløshed bliver til strukturel arbejdsløshed med negative konsekvenser for den potentielle vækst. De foranstaltninger, som er truffet af medlemsstaterne i overensstemmelse med Rådets henstilling fra 2016 om integration af langtidsledighed og med ungdomsgarantien, kan blive nøglekræfter i forbedringen.

At sikre adgang til inklusiv uddannelse af høj kvalitet og forbedre investering i nationale uddannelsessystemer og færdigheder er nøglen til at gøre folk til engagerede og aktive borgere og til at lette overgange til og på arbejdsmarkedet. Hvis udviklingen fortsætter i det nuværende tempo, så er Europa tilbage på sporet mod 2020-målene, både hvad angår skolefrafald og videregående uddannelse. Medlemsstaterne træffer foranstaltninger til modernisering af deres uddannelsessystemer, navnlig med henblik på at forebygge skolefrafald og tackle utilstrækkelige grundlæggende færdigheder, navnlig ved at lukke uddannelseskløften for dårligt stillede elever. Særlige foranstaltninger er ved at blive gennemført, som i nogle tilfælde tilskynder til integration af migranter i uddannelsessystemet. En forbedring af arbejdsmarkedsrelevansen for de videregående uddannelser står også højt på dagsordenerne. På linje med den nye dagsorden for færdigheder i Europa er der blevet iværksat nationale koalitioner for digitale færdigheder og jobs i mange medlemsstater med henblik på at fremme investeringer i digitale færdigheder. Med hyppig støtte fra arbejdsmarkedets parter og andre berørte aktører forbedrer medlemsstaterne kvaliteten af efteruddannelse og uddannelse, lærlingeuddannelse og mekanismer til validering af kompetencer, der er erhvervet uden for det formelle system.

Et velfungerende arbejdsmarked, oprettelse af kvalitetsjobs, fremme af iværksætteri og større deltagelse på arbejdsmarkedet kan støttes med en passende kombination af fleksibilitet og sikkerhed, på jobbet og i overgange. Fremme af jobskabelse med fastansættelse, sikkerhed for, at tidsbegrænsede ansættelser repræsenterer milepæle og ikke blindgyder, nemmere overgang mellem jobs og muligheder for entreprenører for at opskalere er vigtige formål. Medlemsstaterne tager skridt til at opnå et afbalanceret politisk svar på dette område, navnlig ved at tilvejebringe klarere og mere forudsigelige lovrammer for afskedigelser og ved at anerkende behovet for effektive sociale beskyttelsesordninger tilpasset mere forskelligartede behov og omstændigheder, navnlig som reaktion på nye former for arbejde. Dog er omfanget af dækningen og arbejdsløshedsunderstøttelsens og andre ydelsers og tjenesters tilstrækkelighed stadig meget forskellig medlemsstaterne imellem. I denne sammenhæng er effektive arbejdsmarkedspolitikker, der muliggør en smidig overgang på tværs af job, særdeles afgørende for håndtering af de udfordringer, som er knyttet til globalisering og digital forandring.

Andelen af fattigdomstruede personer og personer med risiko for social udstødelse faldt fortsat i 2016 og har nu nået niveauet i 2008. Dette forhold skyldes overvejende et fald i andelen af husstande med lav beskæftigelsesintensitet og lavere materielle afsavn, mens den (pengebaserede) sats for risikoen for fattigdom er blevet stabiliseret. Selv om tendensen er faldende, er det samlede antal af personer, der er truet af fattigdom eller social udstødelse, meget højt — 118 mio. personer eller 23,5% af den samlede population i 2016, hvilket er meget langt fra Europa 2020-målet for fattigdom og social udstødelse.

Også indkomstuligheden er faldet lidt i EU efter en stigning i kølvandet på krisen. De mest velstående 20 % af befolkningen havde en disponibel indkomst, som var cirka fem gange højere end den, som de 20 % dårligst stillede havde i 2016, med store forskelle landene imellem (og en stigning i uligheden i nogle lande). Den fortsatte relativt store indkomstulighed, ofte knyttet til ulige muligheder med hensyn til adgang til uddannelse, praktik og social beskyttelse, der afspejler dårlige arbejdsmarkedsresultater, vækker bekymring med hensyn til retfærdighed, social inklusion og bæredygtig vækst.

Medlemsstaterne fortsætter med at modernisere de sociale sikringssystemer ved at forbedre ydelsernes og tjenesternes dækning og tilstrækkelighed, navnlig for atypiske arbejdstagere, og aktivt tilskynde til deltagelse på arbejdsmarkedet. På linje med principperne i den

europæiske søjle for sociale rettigheder har nogle medlemsstater udvidet berettigelse til sociale sikringsordninger (herunder forældreorlov, arbejdsløsheds- og sygedagpenge) for selvstændige erhvervsdrivende og freelance arbejdstagere, som ikke tidligere var omfattet af disse ordninger. Støtteforanstaltninger til landsdækkende mindsteløn blev indført for første gang i to lande, nemlig Grækenland og Italien. Der træffes også foranstaltninger til at styrke aktiveringen af modtagernes fordele, f.eks. ved at gøre deltagelse i aktive arbejdsmarkedspolitikker obligatorisk og/eller gennem forbedring af individualiserede tjenester. I denne forbindelse er det vigtigt at sikre alle arbejdstagere, herunder selvstændige, effektiv adgang til sociale sikringsordninger og forbedre koordinationen mellem beskæftigelse og sociale ydelser, herunder gennem oprettelse af kvikskranker, så kvalitetstjenester bedre kan målrettes til personer i nød med behov for støtte og deres (re)integration på arbejdsmarkedet.

Skattesystemet og de sociale systemer spiller en vigtig rolle i bekæmpelsen af fattigdom og ulighed, men overførselsindkomsternes målte virkning (med undtagelse af pensioner) på risikoen for fattigdom var stadig svagt faldende i 2016. Denne udvikling, som endnu ikke tager hensyn til de seneste reformer, som er gennemført med sigte på social sikkerhed, dækker over forskellige udviklinger på nationalt plan. Dette kan navnlig afspejle ændringer i ydelsernes tilstrækkelighed, manglende indeksering (i en situation med generelt stigende indkomster) samt ændringer i husstandendes sammensætning (og relaterede karakteristika for de fattigdomstruede). Medlemsstaterne kan træffe yderligere foranstaltninger til bekæmpelse af uligheder og reduktion af fattigdom, herunder ved at bryde deres overførsel fra generation til generation, og gribe ind på forskellige områder ved bl.a. at forbedre skatte- og socialsikringssystemernes udformning, skabe lige muligheder i uddannelse og færdigheder, sikre adgang til sundhedsydelser af god kvalitet og fremme ligestilling mellem kønnene.

Sikring af en tilstrækkelig pensionsgodtgørelse er afgørende, mens de sociale sikringsordningers bæredygtighed fortsat er en prioritet. De seneste reformer har ofte taget sigte på at forbedre tilstrækkeligheden, navnlig for de lavere pensioner. Især har en række lande truffet foranstaltninger til at hæve minimumspensionerne eller reducere skattetrykket på lavere pensionsindkomster. En styrkelse af pensionstillæg og andre former for pensionsopsparinger kan også spille en positiv rolle i forbedringen af pensionernes

tilstrækkelighed i nogle medlemsstater. I en situation med demografiske ændringer bør pensionsreformer, der kan føre til tidligere afgang fra arbejdsmarkedet og dermed bringe pensionernes bæredygtighed og tilstrækkelighed i fare, undgås. I denne forbindelse, og set i lyset af den vedvarende pensionskløft mellem mænd og kvinder samt den øgede fattigdomstrussel for ældre kvinder, er foranstaltninger til at sikre tilpasning af pensionsalderen for begge køn afgørende i en række medlemsstater.

Lige og rettidig adgang til sundheds- og langtidspleje af høj kvalitet samt effektiv sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse er afgørende for at fremme en sund og aktiv befolkning og opnå økonomisk velstand. I en række medlemsstater er der gennemført reformer i sundhedsvæsenet for at fremme levering af og adgang til effektive primære sundhedsydelser, for at knæsette fremme af et godt helbred og forebyggelse af sygdomme i den primære sundhedspleje, for at strømline og øge bæredygtigheden af specialbehandling og hospitalsbehandling og for at forbedre adgangen til prismæssigt overkommelige lægemidler, der anvendes på en omkostningseffektiv måde, i overensstemmelse med medlemsstaternes kompetence. Nogle medlemsstater er også ved at træffe foranstaltninger til at forbedre effektiviteten og kvaliteten af langtidsplejeydelser. Dette bør kunne fremme social inklusion og reducere forhindringerne for deltagelsen på arbejdsmarkedet for familiemedlemmer med omsorgsforpligtelser, navnlig kvinder.

En velfungerende social dialog er nøglen til at opnå social retfærdighed og samtidig sikre økonomiske resultater. Den sociale dialog spiller en central rolle i styrkelsen af de sociale rettigheder og fremme af en bæredygtig og inklusiv vækst. Graden og virkningen af arbejdsmarkedsparternes inddragelse i udformning og gennemførelse af de relevante reformer varierer betydeligt EU-landene imellem. Dette skyldes hovedsagelig en mangfoldighed af praksisser og institutionelle rammer i de forskellige medlemsstater samt arbejdsmarkedsparternes varierende kapacitet og bidrag. Mens der ikke findes en enkelt model, der tjener som reference, er det vigtigt, at arbejdsmarkedsparterne inddrages aktivt i alle faser af politikken udformning og dens gennemførelse på linje med den europæiske søjle for sociale rettigheder.

1. OVERSIGT OVER ARBEJDSMARKEDET OG SOCIALE TENDENSER OG UDFORDRINGER I DEN EUROPÆISKE UNION

Dette afsnit indeholder en oversigt over arbejdsmarkedet og de sociale tendenser og udfordringer i den Europæiske Union, ligesom det indeholder en detaljeret analytisk redegørelse for større beskæftigelsesmæssige og socialpolitiske områder.

1.1 Tendenser på arbejdsmarkedet

Situationen på EU's arbejdsmarked undergik en væsentlig forbedring i 2016 samt i første halvdel af 2017 med vigtige fremskridt i retning af Europa 2020-målet for beskæftigelsesfrekvensen. Beskæftigelsesfrekvensen (20-64) registrerede den største stigning efter krisen med 1 procentpoint til 71,1 % i 2016. Stigningen fortsatte i første halvdel af 2017 til 72,2 % i 2. kvartal i 2017², det højeste niveau nogen sinde i EU. På samme tid udgjorde antallet af personer i beskæftigelse 235,4 millioner i fjerde kvartal, 3,5 millioner flere end året forinden. Hvis beskæftigelsesfrekvensen fortsætter sig stigning i samme tempo, er Europa 2020-målet for beskæftigelsesfrekvensen på 75 % inden for rækkevidde. Situationen forbedredes også væsentligt i euroområdet, hvor beskæftigelsesfrekvensen nåede sit højeste niveau på 70,9 % i 2. kvartal 2017. Opsvinget i beskæftigelsen understøttes af en støt stigning i deltagelsen på arbejdsmarkedet med en rekordhøj aktivitetssats (15-64) på 73,4 % i anden kvartal i 2017 (73 % i euroområdet).

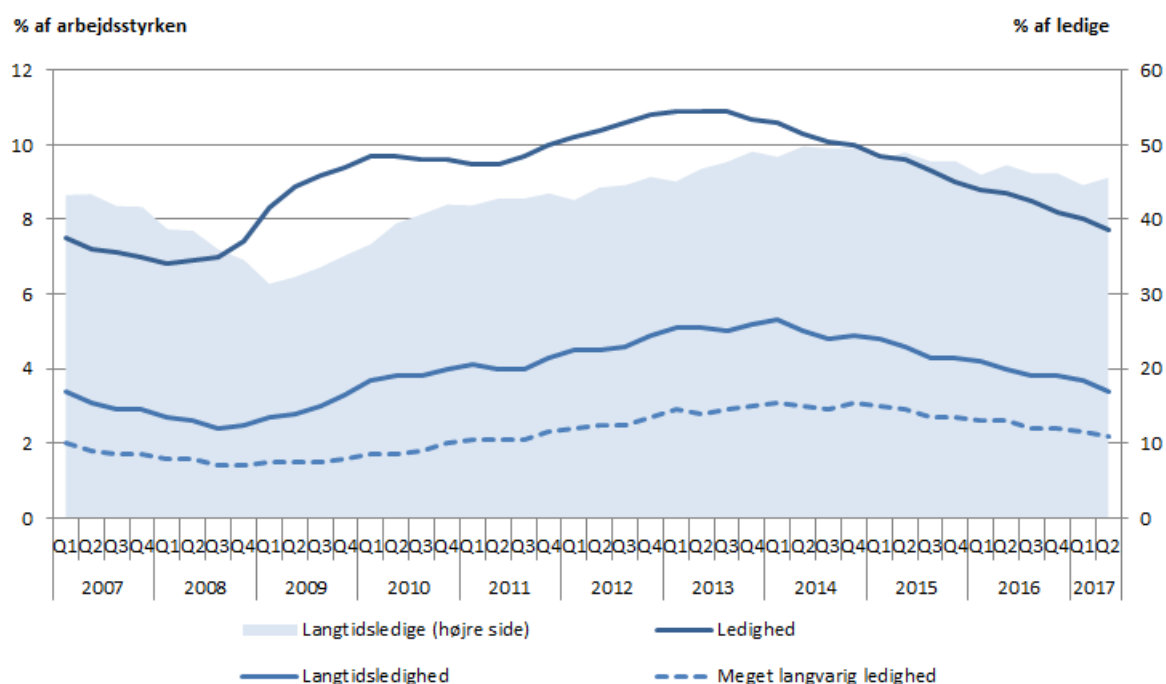
Den vedvarende stigning i beskæftigelsen medførte et konstant fald i arbejdsløsheden (15-74), som nåede 7,7 % i 2. kvartal 2017 (9,2 % i euroområdet) og nu bevæger sig langsomt mod førkriseniveauet. Dette er så meget mere positivt i betragtning af, at flere personer, som tidligere var inaktive, kom ind på arbejdsmarkedet, hvilket medførte en stigning i arbejdsstyrken (herunder flere jobsøgende).

---

² Der er benyttet sæsonkorrigerede kvartalsvise tal [lfsi_emp_q] i dette afsnit.

Ungdoms- og langtidsledigheden har været hurtigt faldende. Selv om ungdomsledigheden stadig er høj (navnlig i nogle medlemsstater), faldt den med næsten 2 procentpoint år-til-år til 17 % i 2. kvartal 2017 (19,1 % i euroområdet). Den er nu cirka 7 procentpoint under toppen på 23,9 % i første kvartal i 2013. Langtidsledigheden (dvs. ledig i over 12 måneder som andel af den erhvervsaktive befolkning) fulgte nogenlunde samme tendens og faldt med 0,6 procentpoint år-til-år til 3,4 % i 2. kvartal 2017 (4,7 % i euroområdet). Andelen af langtidsledige blandt det samlede antal ledige faldt ligeledes, men er stadig højt med 45,6 % (49,7 % i euroområdet) og ligger på over 50 % i nogle medlemsstater. Desuden falder den ekstreme langtidsledighed (dvs. for arbejdstagere med over 24 måneders ledighed) kun langsomt, hvilket øger risikoen for, at den bider sig fast.

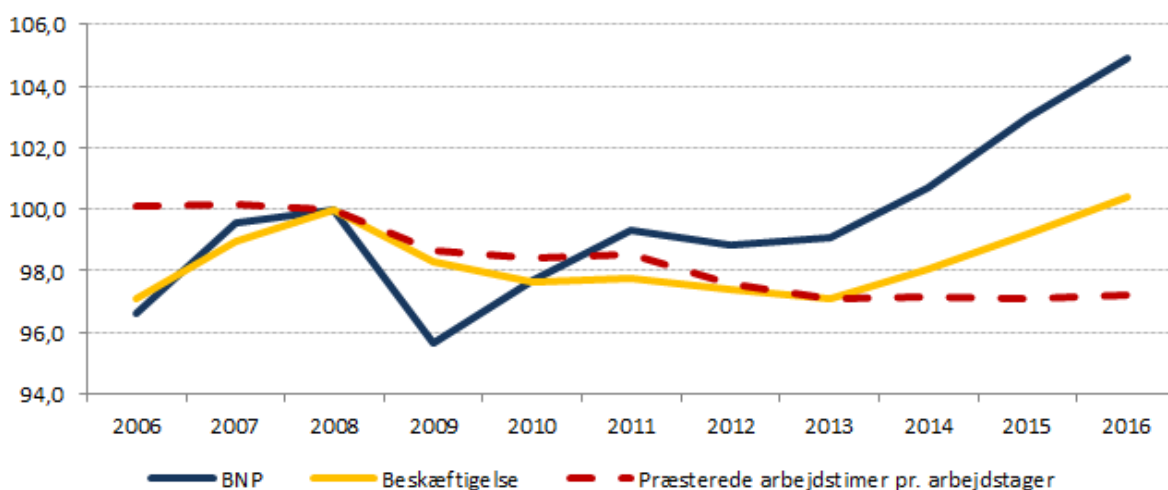
Figur 1: Ledighed og langtidsledighed samt andelen i EU

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

Opsvinget i beskæftigelsen og faldet i ledigheden har været overraskende markant i betragtning af den konstante men moderate vækst i BNP³. Denne tendens er kommet tydeligt frem i de seneste to år, både i EU og euroområdet. Dog var der en afdæmpet tendens satsen for arbejdstimer pr. beskæftiget på grund af en vis fortsat afmatning på arbejdsmarkedet, da satsen stadig ligger på omkring 3 % under niveauet før krisen i EU (figur 2) og på omkring 4 % i euroområdet. En stigning i deltidsarbejde og, i mindre omfang, et fald i arbejdstimerne for fuldtidsbeskæftigede arbejdstagere har bidraget til denne udvikling. Ikke desto mindre voksede fuldtidsbeskæftigelsen i løbet af 2016 hurtigere end deltidsbeskæftigelsen (som vist senere i dette afsnit).

Figur 2: Realvæksten i BNP, beskæftigelsen og antallet af arbejdstimer pr. beskæftiget person i EU (kumulativ ændring — indeks 2008 = 100)

Kilde: Eurostat, nationalregnskaber (DG EMPL-beregninger).

Væksten i beskæftigelsen har været større blandt ældre arbejdstagere. Som vist i figur 3, blev den største stigning i beskæftigelsestallene i EU registreret blandt ældre arbejdstagere (i alderen 55-64) med 4,6 % i 2016. Dette svarer til en stadigt stigende beskæftigelsesfrekvens for denne gruppe i perioden efter krisen fra 45,5 % i 2008 til 55,3 % i 2016 og en tilsvarende stigning i erhvervsfrekvensen (til 59,1 % i 2016). Denne tendens afspejler de løbende reformer i de nationale pensionssystemer med henblik på at forbedre deres bæredygtighed og øge udbuddet af arbejdskraft i forbindelse med de demografiske ændringer, som finder sted

³ Der henvises til Employment and Social Developments in Europe, Annual Review 2017 (s. 22) og Labour Market and Wage Developments in Europe, Annual Review 2017 (s. 10 og s. 19).

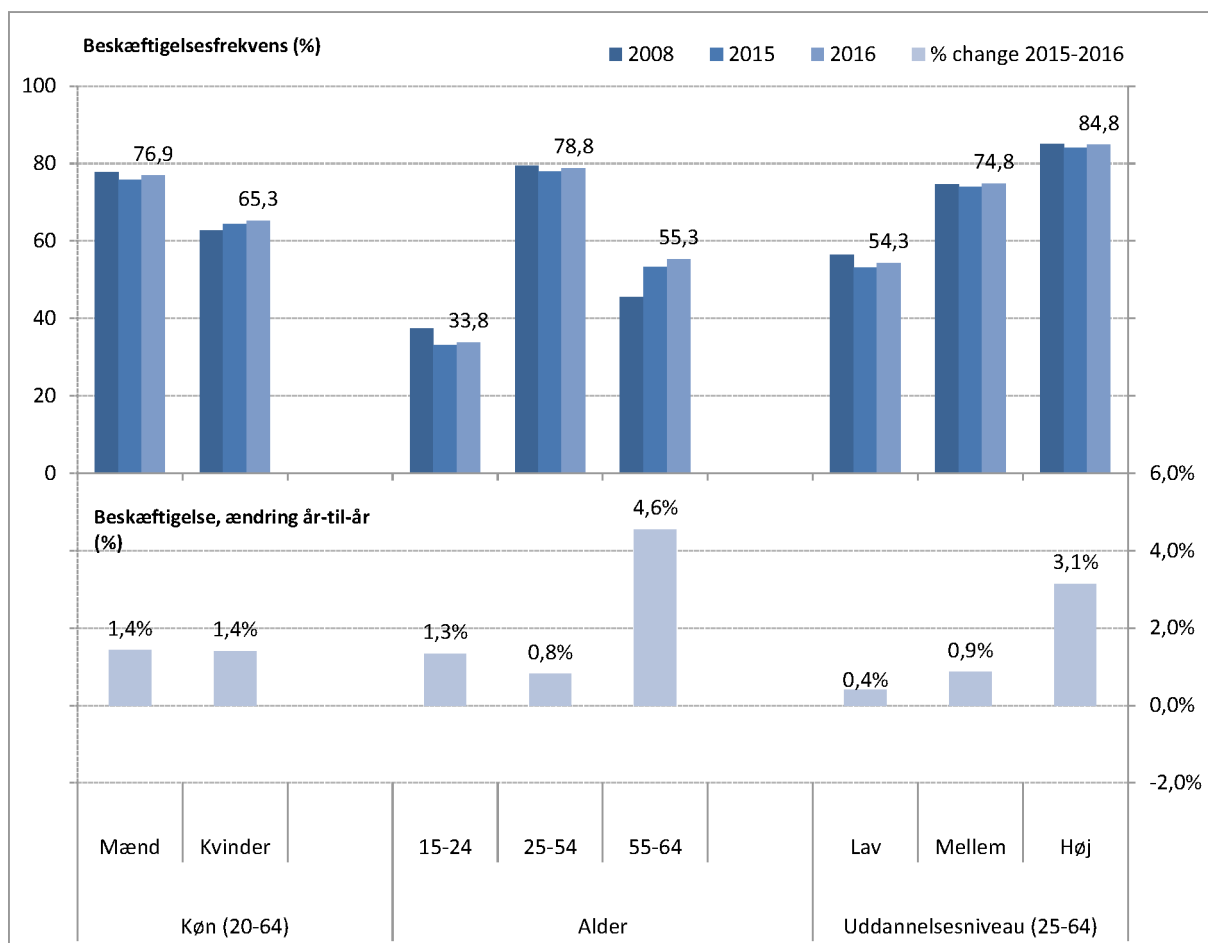
(herunder stigende forventet levealder). Som i 2015 var væksten i beskæftigelsen forholdsvis lavere blandt unge (15-24) og unge voksne (25-54) arbejdstagere, dog hurtigere for den første gruppe (1,3 vs. 0,8 %). Set på baggrund af en stabil aktivitetsfrekvens (41,5 % i både 2015 og 2016) bidrog en støt jobskabelse blandt unge til nedgangen i ungdomsarbejdsløsheden. Væksten i beskæftigelsen var sammenlignelig på tværs af kønnene, som allerede i 2015. Beskæftigelsen for både mænd og kvinder steg med 1,4 % i løbet af 2016. Dette betyder, at mens beskæftigelsesfrekvenserne steg for begge grupper (med 1 procentpoint til hhv. 76,9 % og 65,3 %), forblev den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen upåvirket.

Beskæftigelsen stiger på tværs af alle uddannelsesniveauer, men stigningen er højest blandt de højere uddannede arbejdstagere. Faktisk steg antallet af personer med højere uddannelse i beskæftigelse med 3,1 % i 2016 (for aldersgruppen 25-64). Mellem- (dvs. med gymnasial uddannelse) og lavtuddannede (med uddannelse på grundskoleniveau eller lavere) arbejdstagere registrerede en forholdsvis lavere stigning på hhv. 0,4 % og 0,9 %⁴. Detaljerede tendenser fordelt på medlemsstaterne findes i rapportens følgende afsnit.

---

⁴ Ikke desto mindre er beskæftigelsesfrekvensen for lavtuddannede arbejdstagere steget forholdsvis mere (med 1,1 procentpoint) i betragtning af nedgangen i befolkningen i alderen 25-64 år med uddannelse på grundskoleniveau eller derunder.

Figur 3: Beskæftigelsesfrekvenser og væksten i beskæftigelsen i forskellige grupper i EU

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

Opsvinget styrker både fuldtids- og midlertidige job med stadig flere fuldtidsjob. I absolutte tal overskred stigningen i antallet af arbejdstagere med tidubegrænsede kontrakter i 2016 antallet af arbejdstagere med tidsbegrænsede kontrakter (2,7 mio. vs. 0,6 mio.), selv om den procentvise stigning var størst for de sidstnævnte. Andelen af arbejdstagere med tidsbegrænsede kontrakter i forhold til det samlede antal arbejdstagere lå fortsat stabilt på 14,2 % (nærmere oplysninger i afsnit 3.3.1). De selvstændige erhverv steg kun marginalt (med 0,3 %) i 2016 med en hurtigere stigning blandt selvstændige uden ansatte (nærmere oplysninger i afsnit 3.1.1). Som nævnt tidligere i afsnittet, er antallet af deltidsarbejdstagere steget betydeligt (med ca. 11 % sammenlignet med 2008), mens antallet af fuldtidsbeskæftigelse er faldet (med 2 % 2008) siden krisens udbrud. Ikke desto mindre kan denne tendens være på nippet til at ændre sig, da der i 2016 blev oprettet forholdsvist flere fuldtidsjob end deltidsjob (det samme har kun været tilfældet en gang siden 2008 i 2014). Desuden er andelen af

ufrivillig deltid faldet i 2016 fra 29,1 % til 27,7 %. På linje med tendensen i de seneste år blev de fleste job skab i tjenestesektoren (+1,7 %). Industri og bygge- og anlægsvirksomhed udviste også god vækst (begge med +1 %). I bygge- og anlægsvirksomheden viste stigningen et positivt tegn for første gang siden året 2008 — dog er der sammenlignet med dette år stadig 18 % færre arbejdstagere beskæftiget i sektoren. Beskæftigelsen i landbrug fortsatte med at falde på linje med en længerevarende tendens med 4 % i 2016.

1.2 Sociale udviklingstendenser

Forbedrede arbejdsmarkedsbetingelser har bragt en generel forbedring af husstandenes finansielle situation. Den reale disponible bruttohusstandsindkomst, som måler husstandenes markedsbaserede indkomst korrigeret for skatter og sociale overførsler, steg for tredje år i træk i 2016 og nåede dermed det tidligere højdepunkt i 2009⁵. Kvartalsvise data viser en stabil stigning på cirka 2 % på årsbasis i 2016. Væksten fortsatte i første kvartal af 2017, dog i et langsomme tempo⁶. Den seneste vækst drives af højere arbejdsindkomster med kompensation for selvstændige og navnlig antallet af medarbejdere, som stiger i fast tempo. Dette afspejler hovedsagelig højere beskæftigelsesfrekvenser og i mindre omfang lønstigninger. Stigninger i de sociale ydelser bidrog også til den forøgede disponible indkomst for husstande, men deres bidrag til den samlede disponible bruttohusstandsindkomst er faldet i anden halvdel af 2016. Bidrag fra indkomst fra ejendom og anden indkomst har ligget stabilt i de seneste år, mens højere bidrag fra sociale ydelser og skatter har haft en negativ indvirkning på væksten i den disponible bruttohusstandsindkomst.

Husstandenes forbedrede indkomstsituation har reduceret antallet af personer, der risikerer at blive udsat for fattigdom eller social udstødelse⁷. Denne indikator fortsatte sin forbedring for fjerde år i træk i 2016 ved at falde til 23,5% (fra 23,8 % året forinden), og nærmer sig nu sit laveste niveau i 2009 på 23,3 %. Fremskridtene hen mod opnåelsen af den overordnede Europa 2020-strategi — at bringe mindst 20 mio. personer ud af fattigdom

---

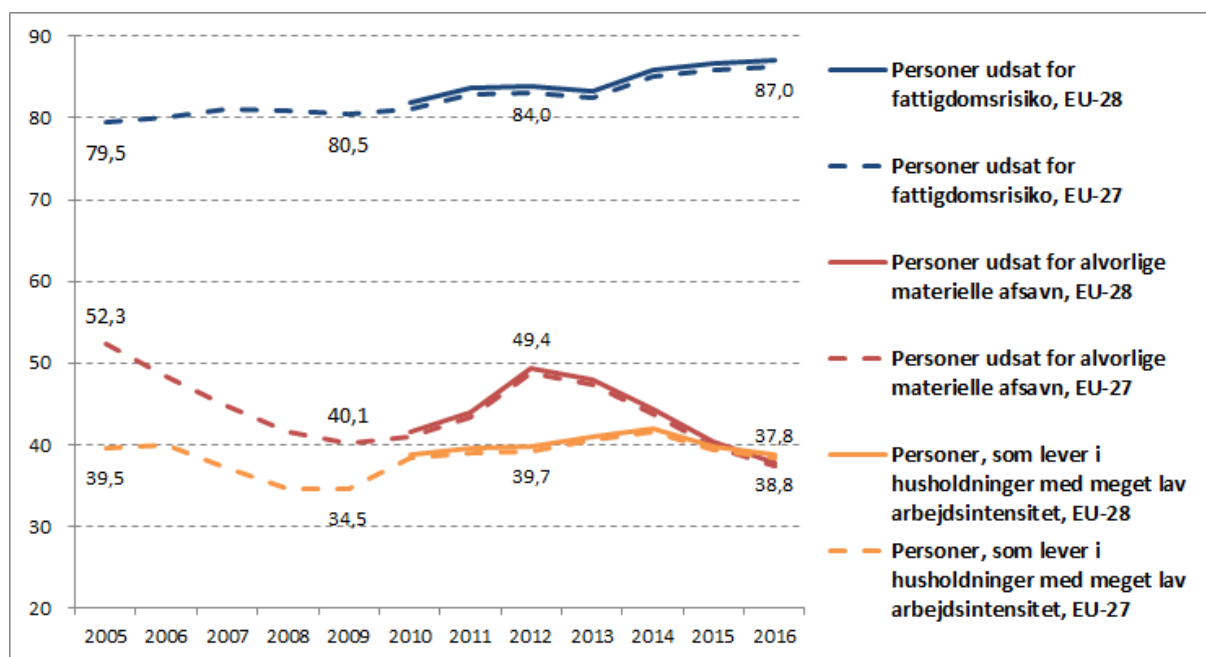
⁵ Employment and Social Developments in Europe, Annual Review 2017, s. 39.

⁶ Der henvises til Employment and Social Developments in Europe, Quarterly Review - October 2017, s. 33-34, for flere oplysninger.

⁷ Personer, som risikerer at blive udsat for fattigdom og/eller lider alvorlige materielle afsavn og/eller lever i husholdninger med ingen eller meget lav arbejdsintensitet.

sammenlignet med 2008 — er stadig utilstrækkelige. Omkring 118 mio. personer risikerede at blive udsat for fattigdom eller social udstødelse i 2016, dvs. omkring 700 000 flere end i 2008⁸. Risikoen var større blandt visse grupper: børn (i alderen 0-17, 26,4 %), unge (i alderen 18-24, 30,5 %) samt personer med højst grundskoleniveau (34,9 %) og personer med handicap (på over 16, 29,9 %). To tredjedele blandt de ledige arbejdstagere var også truet af fattigdom eller social udstødelse i 2016. Personer, som ikke er født i EU har en tendens til at stå over for en højere risiko for fattigdom eller social udstødelse (39,1% i 2015). Omvendt, forbliver ældre personer (over 65) relativt bedre beskyttede (med en lille forbedring fra 17,4 % i 2015 til 18,3% i 2016).

Figur 4: Underindikatorer for "personer udsat for risiko for fattigdom eller social udstødelse", 2005-2016

Kilde: Eurostat, SILC. Bemærkning: EU-27 svarer i denne graf til EU minus Kroatien (tal kun tilgængelige siden 2010).

⁸ Det gennemsnitlige antal af personer med risiko for fattigdom eller social udstødelse for EU-28 i 2008 er baseret på et skøn fra Eurostat, da der kun findes tilgængelige tal for Kroatien fra og med 2010.

Ser man på underkomponenterne i AROPE, er monetær fattigdom stadig den største udfordring. Antallet af personer, der er udsat for fattigdomsrisiko (AROP⁹), steg i flere år som følge af krisen, drevet af den svage økonomi og situationen på arbejdsmarkedet frem til midten af 2014. Tallet nået sit højeste i 2016 med 87 millioner personer¹⁰. Men som andel af befolkningen, har antallet af personer i risiko for fattigdom stabiliseret sig i 2015 og 2016 (17,3 % i begge år), takket være genopretningen og forbedringen af situationen på arbejdsmarkedet. Dog ligger tallet stadig over niveauet før krisen, som var på 16,4 % i 2009. Flahs-estimer for indkomståret 2016 tyder på, at den monetære fattigdom har stabiliseret sig yderligere i de fleste medlemsstater.

Antallet af personer, som lider alvorlige materielle afsavn,¹¹ har været faldende siden 2013 og nåede i 2016 det laveste niveau nogensinde registreret (37,8 millioner). Tallet beløber sig til 7,5 % af EU's befolkning (fra 8,1 % i 2015). Dette fald afspejler et fald i den absolutte fattigdom og er den væsentligste drivkraft bag det reducerede antal af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse. Den forbedrede arbejdsmarkedssituation førte til et fald i andelen af personer, som lever i (næsten) arbejdsløse husstande¹². Denne andel beløb sig til 10,4% (eller 38,8 mio.) i 2016, en nedgang fra det højeste niveau på 11,2 % i 2014. Men set over en længere tidshorisont, ligger det stadig højt i forhold til 2008 (9,2 %).

Risikoen for fattigdom har bevaret en stigende tendens (startet med krisen), og berører 9,6 % af befolkningen i den arbejdsdygtige alder. Denne værdi ligger fortsat over det laveste niveau på 8,3 % i 2010 og svarer til mere end 32 millioner arbejdstagere i risiko for fattigdom. Selv om det er afgørende at nedbringe risikoen for fattigdom, er beskæftigelse alene ikke altid tilstrækkelig til at løfte folk ud af fattigdom. Stigningen i atypiske beskæftigelser og beskæftigelsespolarisering få betydning for fremtidige resultater for denne indikator.

---

⁹ En person betragtes som værende i risiko for fattigdom, hvis den ækvivalerede disponible indkomst er på under 60 % af den nationale ækvivalerede medianindkomst.

¹⁰ Tallet beregnes ud fra indkomsten i 2015, dog ikke for Det Forenede Kongerige (undersøgelsesåret) og Irland (indkomsten i de 12 måneder forud for undersøgelsen). NB: data for Irland ikke tilgængelige pr. 31. oktober 2017.

¹¹ Alvorlige materielle afsavn er defineret som tvungen mangel på evne til at betale mindst fire af afsavnselementerne: (1) betaling af husleje/hypotekslån/forsyningsregninger til tiden; (2) holde hjemmet tilstrækkeligt varmt; (3) afholde uventede udgifter; (4) spise kød, fisk eller tilsvarende proteinkilde hver anden dag; (5) holde en uges ferie uden for hjemmet; (6) eje en bil; (7) en vaskemaskine; (8) et farve-TV; (9) en telefon.

¹² Personer i alderen 0-59, der lever i hustande, hvor de voksne (med undtagelse af afhængige børn) arbejdede mindre end 20 % af deres totale potentielle arbejdstid i de foregående 12 måneder.

Indkomstuligheden er langsomt begyndt at falde i 2016 efter stigningen i kølvandet på krisen. Indkomstkventilens andel (dvs. andel af den samlede indkomst modtaget af de 20 % af befolkningen med den højeste indkomst i forhold til den samlede indkomst modtaget af de 20 % af befolkningen med den laveste indkomst) faldt en lille smule fra 5,2 i 2015 til 5,1 i 2016, efter en stigning fra 4,9 i 2009. Denne beskedne udvikling afspejler de forbedrede økonomiske og beskæftigelsesmæssige markedsforhold. Ikke desto mindre skjuler den gennemsnitlige EU-indikator for indkomstulighed skjuler en betydelig ændring på tværs af landene (se afsnit 3.4).

2. ØJEBLIKSBILLEDER FRA DEN SOCIALE RESULTATTAVLE

Den europæiske søjle for sociale rettigheder, vedtaget som en interinstitutionel proklamation af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen den 17. november 2017, fastsætter en række nøgleprincipper og rettigheder som støtte for retfærdige og velfungerende arbejdsmarkeds- og velfærdssystemer. Den er udformet som kompas for en fornyet konvergensproces medlemsstaterne imellem hen imod bedre arbejds- og levevilkår.

Den europæiske søjle for sociale rettigheder ledsages af en ny social resultattavle med henblik på at overvåge resultater og spore tendenser i medlemsstaterne¹³. Denne udgave af den fælles beskæftigelsesrapport præsenterer resultaterne fra den sociale resultattavle, som erstatter resultattavlen over centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer, der blev fastlagt i 2013¹⁴. Den nye resultattavle indeholder en række **nøgleindikatorer** som screener medlemsstaternes resultater inden for det beskæftigelsesmæssige og sociale område sammen med tre overordnede dimensioner, der er identificeret i forbindelse med søjlen: (i) lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet, (ii) dynamiske arbejdsmarkeder og retfærdige arbejdsvilkår og (iii) offentlig støtte/social beskyttelse og inklusion. Denne analyse er placeret i en bredere reformsammenhæng, som præsenteres i afsnit 3.

2.1 En forklaring af resultattavlen

Den sociale resultattavle bliver et centralt redskab til overvågning af konvergens i retning af bedre arbejds- og levevilkår. Den består navnlig af følgende 14 nøgleindikatorer, der vurderer beskæftigelse og social tendenser i bred forstand¹⁵:

- Lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet:

1. Andelen af personer, der forlader uddannelsen for tidligt, i alderen 18-24 år

---

¹³ SWD(2017) 200 final, som ledsager meddelelsen COM(2017) 250 final af 26. april 2017.

¹⁴ Nøgleindikatorer, som også var inkluderet i den gamle resultattavle, er markeret med en stjerne i bilag 1.

¹⁵ Kun nogle få af disse indikatorer er en del af de eksisterende rammer for vurdering og værktøjer, der er aftalt i fællesskab med Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for social beskyttelse, dvs. den fælles vurderingsramme og resultattavlen inkluderet i overvågning af beskæftigelsesresultaterne og overvågningen af de sociale beskyttelsesresultater. Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for social beskyttelse (samt deres indikatorundergrupper) har drøftet den praktiske gennemførelse af resultattavlen efter dens vedtagelse i april 2017. I denne sammenhæng har udvalgene aftalt brugen af nøgleindikatorerne i Den fælles rapport om beskæftigelsen 2018 og vurdere medlemsstaternes resultater gennem den i fællesskab aftalte metode anvendt i de foregående fælles rapporter om beskæftigelsen.

2. Kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvensen, i alderen 20-64
  3. Indkomstulighed målt som sammenligningsforhold — S80/S20
  4. Risiko for fattigdom eller social udstødelse
  5. Unge i alderen 15-24 år (NEET-sats), som hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, i alderen 15-24
- Dynamiske arbejdsmarkeder og rimelige arbejdsvilkår¹⁶:
    6. Beskæftigelsesfrekvens, i alderen 20-64
    7. Arbejdsløshed, i alderen 15-74
    8. Deltagere i aktiverende arbejdsmarkedspolitikker pr. 100 personer, der ønsker at komme i beskæftigelse
    9. Den disponible bruttohusstandsindkomst i faste priser pr. indbygger¹⁷
    10. Aflønning af ansatte pr. arbejdstime, i euro
  - Offentlig støtte/social beskyttelse og inklusion:
    11. Sociale overførslers virkning (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelse¹⁸
    12. Børn under 3 år i formelle børnepasningsordninger
    13. Selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling
    14. Andel af befolkningen med grundlæggende generelle eller mere end grundlæggende generelle digitale færdigheder.

Den fælles metode, der benyttes til at analysere resultattavlen, er blevet fastlagt af Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for Social Beskyttelse (se nærmere i bilag 3). Den evaluerer situationen og udviklingen i medlemsstaterne ved at se på niveauer og årlige forandringer¹⁹ for hver af de nøgleindikatorer, der er inkluderet i den sociale resultattavle. Niveauer og forandringer klassificeres i henhold til forskel i forhold til de respektive (øjeblikkelige) gennemsnit i EU. Medlemsstaternes resultater med hensyn til niveauer og ændringer kombineres derefter (ved hjælp af en foruddefineret matrix), således at hver

¹⁶ Som en del af drøftelserne med Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for Social beskyttelse om den fulde sociale resultattavle har (nogle af) medlemmerne givet udtryk for en præference for at finde to alternative indikatorer for indikator 8 og 10.

¹⁷ Som anmodet af udvalgene, måles denne indikator ved hjælp af "ukorrigeret indkomst" (dvs. uden inklusion af sociale overførsler i naturalier), hvorfor henvisning til brugen af enheder i købekraftstandarder udgår.

¹⁸ Denne måles som forskellen mellem andelen af borgere — i den samlede befolkning — der er truet af fattigdom henholdsvis før og efter sociale overførsler.

¹⁹ Med undtagelse af den disponible bruttohusstandsindkomst, der måles som et indekstal (2008 = 100, og afspejler dermed en ændring i sammenligning med før krisen) og ændringerne i det seneste år.

medlemsstat tildeles en ud af syv kategorier ("bedste resultater", "bedre end gennemsnittet", "god, men skal overvåges", "på gennemsnit/neutral", "svag, men under forbedring", "skal overvåges" og "kritiske situationer"). På dette grundlag giver tabel 1 en oversigt over aflæsningerne af resultattavlen ifølge de seneste tal, som er tilgængelige for hver indikator,

En forsigtig og ikke-mekanisk læsning af tabellen er berettiget. Til dette formål præsenterer afsnit 3 en detaljeret analyse af de 14 indikatorer, herunder langsigtede tendenser og yderligere indikatorer, når det er relevant. Desuden vil de kommende landerapporter give yderligere dybtgående analyse af alle "kritiske situationer" og yderligere socio-økonomisk kontekst, som bedre kvalificerer landespecifikke udfordringer i forbindelse med det europæiske semester. Dette vil danne en analytisk grundlag for Kommissionens efterfølgende forslag til landespecifikke henstillinger, hvor det anses for nødvendigt.

2.2 Aflæsninger af den sociale resultattavle

Det er nødvendigt med en indsats for at opnå konvergens i de samfundsmæssige fremskridt langs dimensionerne, som er identificeret i den sociale søjle. Analysens af nøgleindikatorerne viser mindst én "kritisk situation" for 17 medlemsstater. På tværs af 14 vurderede områder blev der identificeret 50 "kritiske situationer", svarende til knap 13 % af det samlede antal vurderinger. En optælling af de tre mest problematiske klassifikationer, "kritisk situation", "skal overvåges" og "svag, men under forbedring" bringer et samlet antal på 129, dvs. godt og vel en tredjedel af alle vurderinger.

Hvis man ser på de tre brede dimensioner, som er omfattet af resultattavlen, er problematiske flag hyppigere inden for området "**offentlig støtte/social beskyttelse og inklusion**" med et gennemsnit på 11,8 flag (hvoraf 4,5 er "kritiske situationer") pr. indikator. **Sociale overførslers virkning på fattigdomsbekæmpelse** synes at være den vanskeligste indikator i dette område med udflagning af 13 medlemsstater (hvoraf 5 i bundkategorien).

Dimensionerne for "**Ligestilling og adgang til arbejdsmarkedet**" og "**dynamiske arbejdsmarkeder og retfærdige arbejdsvilkår**" følger lige efter med et gennemsnit på cirka 9 og 8,8 tilfælde med udflagning pr. indikator (hhv. fire og tre "kritiske situationer" for hver). I det første område er den mest markerede indikator **den kønsbestemte forskel i beskæftigelsesfrekvensen** (10 gange). I sidstnævnte tilfælde viser **aflønning af ansatte pr. arbejdstime** sig at være indikatorerne med de fleste udfordringer (13 flag).

Resultattavlen viser en forbedring af arbejdsmarkedet og den sociale situation for EU som helhed. I gennemsnit for EU registrerede 11 ud af 14 nøgleindikatorer en forbedring i løbet af det senest tilgængelige år (dvs. 2016 eller 2015, afhængigt af datatilgængelighed) og bekræfter dermed den stadige forbedring på arbejdsmarkedene og af den sociale situation, som er fulgt med den økonomiske genopretning. Navnlig med hensyn til beskæftigelsesfrekvensen kan 11 medlemsstater nu kategoriseres som udvisende de bedste resultater eller bedre end gennemsnittet, og kun ét land befinder sig i en kritisk situation. 12 medlemsstater markerer sig også med de bedste resultater eller bedre end gennemsnittet med hensyn til beskæftigelsesfrekvensen, og 12 medlemsstater står frem, når man iagttager andelen af personer, som er truet af fattigdom og social udstødelse. Ikke desto mindre forblev to indikatorer (kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvens og aflønning af ansatte pr. arbejdstime) stort set uændrede, og en af dem (indvirkningen af overførselsindkomster på fattigdomsbekæmpelse) blev en smule forværret.

Situationen i medlemsstaterne er fortsat meget forskellig, og sværhedsgraden af de forudsætninger, som venter, varierer meget på tværs af medlemsstaterne. De fleste medlemsstater står frem mindst en gang med en udfordring i nøgleindikatorerne. Undtagelser herfra er Danmark, Tyskland, Frankrig, Nederlandene, Sverige og Det Forenede Kongerige. Grækenland, Rumænien, Italien og Cypern rapporterer kritiske situationer, der "skal overvåges" eller "svag, men i forbedring" for 10 eller flere indikatorer. I denne gruppe er Grækenland og Rumænien landende med langt det største antal af "kritiske situationer" (dvs. indikatorer, som er meget værre end gennemsnittet, og enten ikke forbedres tilstrækkelig hurtigt, eller forværres yderligere). I Grækenlands tilfælde er de kritiske situationer spredt på tværs af alle tre områder (med gode resultater er registreret med hensyn til satserne for tidlige skolefrafald). For Rumæniens vedkommende er de fortrinsvis koncentreret i områderne "lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet" og "offentlig støtte/social beskyttelse og udstødelse". Generelt følger Cypern (9 udfordringer), Spanien og Kroatien (begge 8 udfordringer), Letland, Litauen og Portugal (hver med 7 udfordringer). I modsætning hertil har Danmark de bedste resultater eller bedre end gennemsnittet i alle 14 nøgleindikatorer, fulgt af Sverige (12 nøgleindikatorer), Østrig (10 nøgleindikatorer) og Nederlandene (9 nøgleindikatorer).

Når man ser på **lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet**, så er situationen forbedret i løbet af det seneste år med hensyn til tidligt frafald fra uddannelse og erhvervsuddannelse, risikoen for fattigdom og social udstødelse samt NEET'er i EU. Dog forblev den kønsbestemte forskel med hensyn til beskæftigelse og indkomstulighed stort set stabil (som målt i indkomstsammenligning). Et blik pr. indikator:

- Spanien, Malta, Portugal og Rumænien står over for en kritisk situation med hensyn til tidlige frafald fra uddannelse og erhvervsuddannelse, sammenlignet med Kroatien, Litauen og Slovenien, som har de bedste resultater;
- Grækenland, Italien, Malta og Rumænien har kritiske resultater med hensyn til den kønsbestemte forskel i beskæftigelsesfrekvens, sammenlignet med Letland, Litauen og Sverige, som har de bedste resultater;
- Bulgarien, Grækenland, Spanien og Litauen står over for en kritisk situation med hensyn til indkomstulighed, sammenlignet med de gode resultater i Tjekkiet, Slovenien, Slovakiet og Finland;
- Situationen for så vidt angår risikoen for fattigdom eller social udstødelse er kritisk i Bulgarien, Grækenland og Rumænien, sammenlignet med Tjekkiet, Danmark, Nederlandene og Finland, som kan opvise de bedste resultater;
- Bulgarien, Grækenland, Kroatien, Cypern og Rumænien står over for en kritisk situation, når man ser på NEET'er, mens Danmark, Luxembourg, Nederlandene og Sverige har de bedste resultater.

Med hensyn til **dynamiske arbejdsmarkeder og retfærdige arbejdsvilkår i EU** er situationen forbedret i løbet af det seneste år, for så vidt angår beskæftigelse og arbejdsløshed, deltagelse i aktive arbejdsmarkedspolitikker og disponibel bruttohusstandsindkomst pr. indbygger, mens lønomkostningen pr. beskæftiget holdt sig forholdsvis stabil. Et blik pr. indikator:

- Grækenland, Kroatien og Italien stadig står i en kritisk situation, når det kommer til deres beskæftigelsesfrekvens, i forhold til Danmark, Tyskland, Nederlandene, Sverige og Det Forenede Kongerige, som har de bedste resultater;
- Grækenlands situation, for så vidt angår arbejdsløsheden, er kritisk i forhold til Tjekkiets og Tysklands, som har de bedste resultater;

- Bulgarien, Estland, Kroatien, Rumænien og Slovenien står over for en kritisk situation med hensyn til deltagelse i aktive arbejdsmarkedspolitiske tiltag, sammenlignet med resultaterne i Belgien, Danmark, Frankrig, Ungarn og Sverige;
- Væksten pr. indbygger i den disponible bruttohusstandsindkomst kan ses som en kritisk situation i Grækenland, Cypern, sammenlignet med Polen og Rumænien, som har de bedste resultater;
- Bulgarien, Ungarn og Polen befinder sig i en kritisk situation, når man ser på betaling pr. ansat, mens Belgien, Danmark, Frankrig, Luxembourg og Nederlandene har de bedste resultater.

Med hensyn til **offentlig støtte og social beskyttelse og inklusion** så er situationen forbedret i løbet af de sidste år hvad angår tilgængelig børnepasning, selvrappede uopfyldte behov for lægebehandling og digitale færdigheder, men den er forværret med hensyn til de sociale overførsels indvirkning på fattigdomsbekæmpelse. Et blik pr. indikator:

- Bulgarien, Grækenland, Italien, Litauen og Rumænien befinder sig stadig i en kritisk situation, hvad angår deres sociale overførsels evne til at mindske fattigdommen. Dette skal sammenlignes med Danmark, Østrig, Finland og Sverige, der har de bedste resultater;
- Tjekkiet, Polen og Slovakiet udviser kritiske på tilgængeligheden af formel børnepasning, sammenlignet med Belgien, Danmark, Luxembourg, Portugal og Sverige, som har de bedste resultater;
- Estland, Grækenland, Italien, Polen og Rumænien står over for en kritisk situation med hensyn til selvrappede udækkede behov for lægehjælp (ingen "bedste resultater" identificeret med metoden);
- Bulgarien og Rumænien befinder sig i en kritisk situation, når man ser på niveauer for de digitale færdigheder, mens Danmark, Luxembourg, Nederlandene og Finland har de bedste resultater.

Tabel 1. Resumé af nøgleindikatorer på den sociale resultattavle

	Lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet					Dynamiske arbejdsmarkeder og rimelige arbejdsvilkår					Offentlig støtte/social beskyttelse og inklusion			
	Unge, der forlader uddannelses-systemet tidligt	Kønsbetinget forskel i beskæftigelses-frekvens	Kvintilsats for indkomster	I risiko for fattigdom eller social udstødelse	Unge NEET'er	Beskæftigelses-frekvens	Ledigheds-frekvens	Deltagelse i aktive arbejdsmarkeds-politikker	Disponibel bruttohusstands-indkomst pr.indbygger	Aflønning af ansatte pr. arbejdstime	Sociale overførsels virkning for fattigdoms-bekæmpelse	Børn under 3 år i formelle børne-pasningsord-ninger	Selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling	Personers niveau for digitale færdigheder
År	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2015	2015	2016	2016	2015	2015	2016
De, der præsterer bedst	HR, LT, SI	FR, LV, SE	CZ, FI, SI, SK	CZ, DK, FI, NL	DK, LU, NL, SE	DE, DK, NL, SE, UK	CZ, DE	BE, DK, FR, HU, SE	PL, RO	BE, DK, FR, LU, NL	AT, DK, FI, SE	BE, DK, LU, PT, SE		DK, FI, LU, NL
Bedre end gennemsnittet	AT, CZ, DK, EL, IE, LU, PL	AT, BG, DK, FR, PT, SI	AT, BE, DK, EE, FR, HU, MT, NL, SE	AT, DE, FR, HU, MT, SE, SI, SK	BE, CZ, EE, MT, SI	AT, CZ, EE, HU, LT, MT, SK	DK, HU, LU, MT, NL, PL, RO, SK, UK		BG, DK, EE, LV, LT, SE	AT, DE, FI, IE, SE	BE, CZ, FR, HU, SI, UK	AT, ES, FR, NL	AT, CY, CZ, DE, DK, ES, FR, LU, MT, NL, SE, SI	AT, DE, HR, UK
Gennemsnitlig	BE, DE, EE, FI, FR, LV, NL, SE, SK, UK	DE, EE, ES, HR, IE, LU, NL, UK	CY, DE, HR, PL, UK	BE, EE, PL, PT, UK	FI, FR, HU, IE, PL, PT, SK, UK	CY, FI, FR, IE, LV, PL, PT, SI	BE, BG, FI, FR, IE, LT, LV, SE, SI	AT, CZ, DE, ES, FI, IE, NL, PL, PT	BE, CZ, DE, IE, FR, HU, NL, SK, FI, UK	CY, ES, IT, SI	CY, DE, MT	DE, EE, FI, IE, IT, LV, SI, UK	BE, BG, HR, HU, IE, LT, PT, SK, UK	BE, ES, FR, HU, LT, LV, SI, SK
God, men i forværring		FI		LU	AT, DE		AT			UK	NL			SE
Svag, men i bedring			RO	LV	IT	ES	CY, ES, HR			RO, LV	EE, LV	RO	LV	PL
Bør holdes øje med	BG, CY, HU, IT	BE, CY, CZ, HU, PL, SK	IT, LU, LV, PT	CY, ES, HR, IT, LT	ES, LT, LV	BE, BG, LU, RO	EE, IT, PT	CY, LT, SK	ES, IT, AT, PT, SI	CZ, EE, EL, HR, LT, MT, PT, SK	ES, HR, LU, PL, PT, SK	BG, CY, EL, HR, HU, LT, MT	FI	CY, CZ, EE, EL, IE, IT, MT, PT
Situationen er kritisk	ES, MT, PT, RO	EL, IT, MT, RO	BG, EL, ES, LT	BG, EL, RO	BG, CY, EL, HR, RO	EL, HR, IT	EL	BG, EE, HR, LV, RO, SI	EL, CY	BG, HU, PL	BG, EL, IT, LT, RO	CZ, PL, SK	EE, EL, IT, PL, RO	BG, RO

Bemærkning: Pr. 31. oktober 2017 var deltagelse i aktive arbejdsmarkedspolitikker ikke tilgængelige for EL, IT, MT, UK (LU har ikke rapporteret data pga. verificeringsspørgsmål); Vækst i disponibel bruttohusstandsindkomst pr. indbygger ikke tilgængelig for HR, LU og MT; forholdet mellem indkomstkventil, frekvensen for personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse og de social overførselsesindkomsters indvirkning på fattigdomsbekæmpelsen er ikke tilgængelige for IE.

Boks 1: Benchmarking — den aktuelle situation

I meddelelsen af 26. april 2017, der etablerer den europæiske søjle for sociale rettigheder,²⁰ hedder det, at "Der vil blive gennemført benchmarking og udveksling af bedste praksis på en række områder, såsom jobbeskyttelseslovgivning, arbejdsløshedsunderstøttelse, mindsteløn, minimumsindkomst og færdigheder". Kommissionen indledte i 2015 efter de fem formænds rapport²¹ og i samarbejde med medlemsstaterne benchmarking på nogle af de områder, der er omhandlet i meddelelsen om den sociale søjle. Formålet med benchmarking er at støtte strukturelle reformer og opadgående konvergens mod de bedste resultater. I forhold til andre aktiviteter med tværgående undersøgelser, hvor fokus primært er på sammenligning af generelle resultater, så fokuserer denne benchmarking især også på politiske løftestænger (f.eks. specifikke politikparametre, som kan lede til bedre resultater).

Beskæftigelsesudvalg og Udvalget for Social Beskyttelse er blevet enige om en fælles tilgang, som bygger på en tretrinmetode: (1) identifikation af nøgleudfordringer og et sæt indikatorer for resultater på højt niveau, som er relevante for det politiske område under overvejelse; (2) resultatindikatorer, der giver mulighed for benchmarking af resultatet; (3) identifikation af politiske løftestænger, som ledsages af generelle principper for politiske retningslinjer og, hvis tilgængelige, specifikke indikatorer. På nuværende trin er det målet at give mulighed for sammenligning af medlemsstaterne for hver politisk løftestand frem for at fastsætte referenceværdier.

Drøftelser i Beskæftigelsesudvalget vedrørende en pilotundersøgelse af arbejdsløshedsunderstøttelse og aktiv arbejdsmarkedspolitik startede i 2016 og en aftale blev nået i 2017. Denne vedrører navnlig tre resultatindikatorer (ledigheden, langtidsledigheden og arbejdsløse, der er i risiko for fattigdom, to præstationsindikatorer (andelen af personer, som ønsker at arbejde og deltager i regelmæssige aktiveringsforanstaltninger, og inddragelse af ledige med kortvarig ledighed på mindre end 12 måneder i form af arbejdsløshedsunderstøttelse); og de tre indikatorer for de politiske løftestænger, navnlig inden for området af arbejdsløshedsunderstøttelse (dækningsgrad, betingelser for støtteberettigelse og støttens varighed). Analysen af arbejdsunderløshedsunderstøttelsen, som præsenteres i kapitel 3.3, er baseret på resultaterne af benchmarkingen. Arbejdet med hensyn til politiske løftestænger for aktiveringspolitikker endnu ikke afsluttet.

En benchmarking af mindsteindkomstordninger er også under udvikling i fællesskab med medlemsstaterne i Udvalget for social beskyttelse. Status for dette forsøg med benchmarking præsenteres i kapitel 3.4. Arbejdet med benchmarking af navnlig de politiske løftestænger på voksenuddannelse skrider også frem.

Det er Kommissionens hensigt at fortsætte overvejelserne om benchmarking sammen med medlemsstaterne inden for rammerne af den europæiske søjle for sociale rettigheder. Det er hensigten at identificere principper inden for søjlen, hvor benchmarking kan yde et positivt bidrag til en gensidig læring og øge konvergens.

---

²⁰ COM(2017) 250 final.

²¹ COM(2015) 600 final.

3. BESKÆFTIGELSESMÆSSIGE OG SOCIALE REFORMER — MEDLEMSSTATERNES RESULTATER OG INDSATS

Dette afsnit indeholder en oversigt over de seneste centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer og de foranstaltninger, som medlemsstaterne har truffet på de områder, der er prioriteret i EU's retningslinjer for beskæftigelsen, som vedtaget af Rådet i 2015²². For hver retningslinje præsenteres den seneste udvikling i en række nøgleindikatorer samt medlemsstaternes trufne politikforanstaltninger. Med hensyn til sidstnævnte er afsnittet baseret på medlemsstaternes nationale reformprogrammer for 2017 og kilder fra Europa-Kommissionen²³. Hvis andet ikke er anført, omfatter rapporten kun politikforanstaltninger, der er gennemført efter juni 2016. En tilbundsående analyse af den seneste udvikling på arbejdsmarkedet kan findes i rapporten Labour Market and Wage Developments 2017²⁴ og i undersøgelsen Employment and Social Developments in Europe 2017²⁵.

3.1 Retningslinje 5: Øge efterspørgslen efter arbejdskraft

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje nr. 5, som anbefaler medlemsstaterne at skabe gunstige betingelser for at fremme efterspørgslen efter arbejdskraft og jobskabelsen. Indledningsvis præsenteres en oversigt over arbejdsløshed og beskæftigelsesfrekvenser pr. medlemsstat som supplement til analysen på EU-plan i kapitel 1 for at fremhæve relevansen af udfordringerne med jobskabelse i landene. Derefter ser afsnittet på dynamikken i de selvstændige erhverv som målestok for iværksætterier og som kilde til vækst i beskæftigelsen som sådan. Endelig undersøges de vigtigste makroøkonomiske faktorer for ansættelsesbeslutningerne, nemlig løn og udvikling i skattekiln. Afsnit 3.1.2 rapporterer om politiske foranstaltninger, som medlemsstaterne har gennemført inden for disse områder for at fremme efterspørgslen på arbejdskraft, herunder støtte til ansættelse.

---

²² Retningslinjerne er for første gang blevet afspejlet til fulde i de nationale reformprogrammer for 2016.

²³ Inklusive databasen LABREF, der er tilgængelig på <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1143&intPageId=3193>.

²⁴ Europa-Kommissionen (2017). Arbejdsmarkedet og lønudviklingen i Europa. Årlig rapport 2017. Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor

²⁵ Europa-Kommissionen (2017). Beskæftigelse og social udvikling i Europa Årlig rapport 2017. Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor.

3.1.1 Nøgleindikatorer

I næsten halvdelen af medlemsstaterne faldt arbejdsløsheden markant i 2016 med over 1 procentpoint. Arbejdsløsheden faldt hurtigere end gennemsnittet i visse medlemsstater med meget stor arbejdsløshed - navnlig i Spanien, Kroatien og Cypern (med 2 procentpoint eller mere), men også i Grækenland og Portugal - hvilket peger i retning af konvergens²⁶ mod lavere arbejdsløshedsniveauer. Forskellene er dog stadig store. Det fremgår klart af figur 5 (som ser samlet på niveauer og ændringer i henhold til den fastsatte metode til vurdering af nøgleindikatorer på den sociale resultattavle²⁷), at spredningen i arbejdsløshedsprocenten stadig var betydelig i 2016²⁸ med tal, der varierede fra omkring 4 % i Tjekkiet og Tyskland ("beste resultater") til 23,6 % i Grækenland ("kritisk situation"). Selv om arbejdsløsheden faldt med 1,3 procentpoint i Grækenland, holdt det samlede niveau sig stadig meget højt. Arbejdsløsheden forblev desuden også høj i Italien uden betydelige forbedringer i 2016 (et fald på kun 0,2 procentpoint). Blandt medlemsstater med lavere arbejdsløshed end gennemsnittet registrerede Estland og Østrig en svag stigning i 2016. I de fleste medlemsstater var arbejdsløsheden stadig højere i 2016 end i 2008 (figur 6) på trods af et konstant fald siden 2013. De eneste undtagelser er Tyskland, Ungarn, Malta, Polen, Det Forenede Kongerige og Tjekkiet.

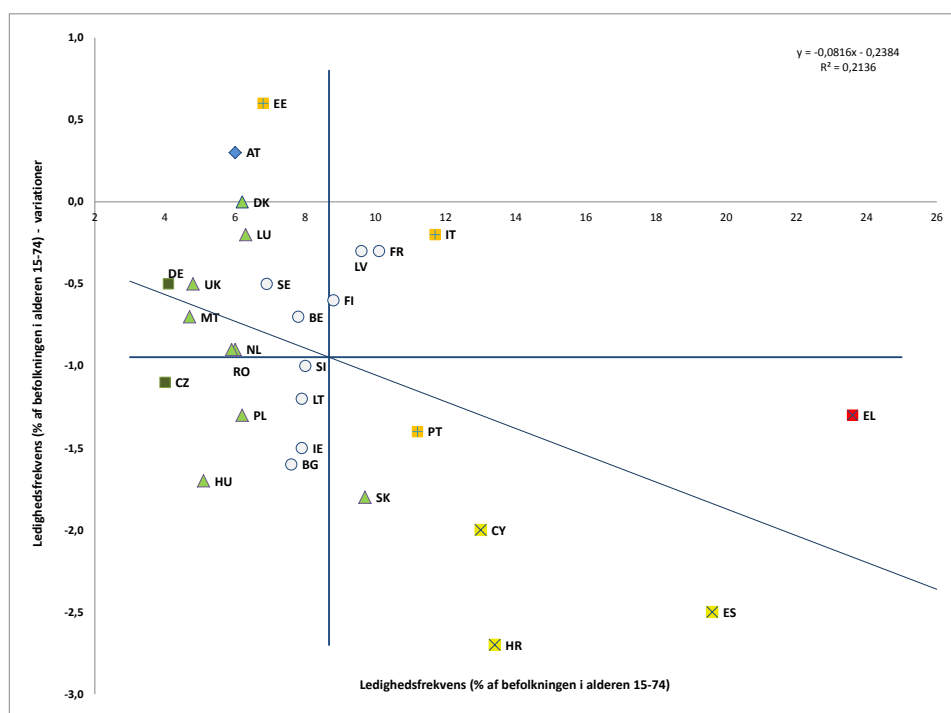
---

²⁶ Når man kigger på tallene på den sociale resultattavle ved hjælp af den fælles metode, anvender rapporten begrebet om konvergens i niveauer, eller "betakonvergens". Dette henviser til situationen, hvor indikatorerne i landene, med de dårligste resultater, forbedres hurtigere end i landene, med de bedste. Dette kan vurderes ved at kigge på regressionslinjens hældning i spredningsdiagrammets niveauer i forhold til ændringer.

²⁷ Se kapitel 2 og tillæg 2 for flere oplysninger.

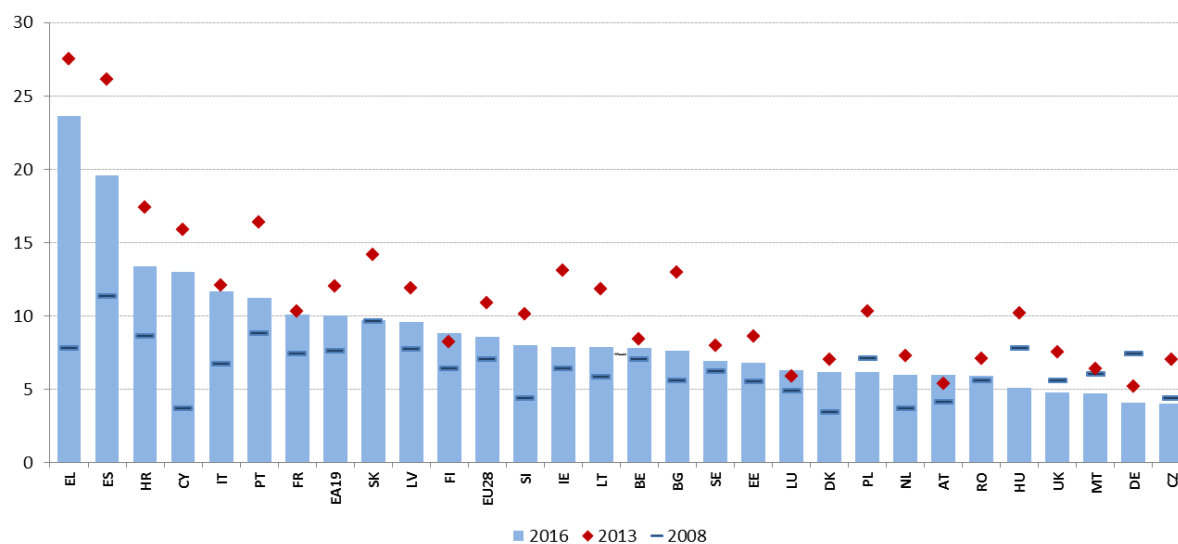
²⁸ Analysen i Labour Market and Wage Developments report 2017 (s. 11) viser, at spredningen i arbejdsløshedsprocenten har været faldende siden 2014.

Figur 5: Ledighed (15-74) og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Kilde: Eurostat, LFS (beregninger fra DG EMPL). Periode: Niveauer for 2016 og årlige ændringer i forhold til 2015. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Figur 6: Ledighed (15-74), flerårig sammenligning

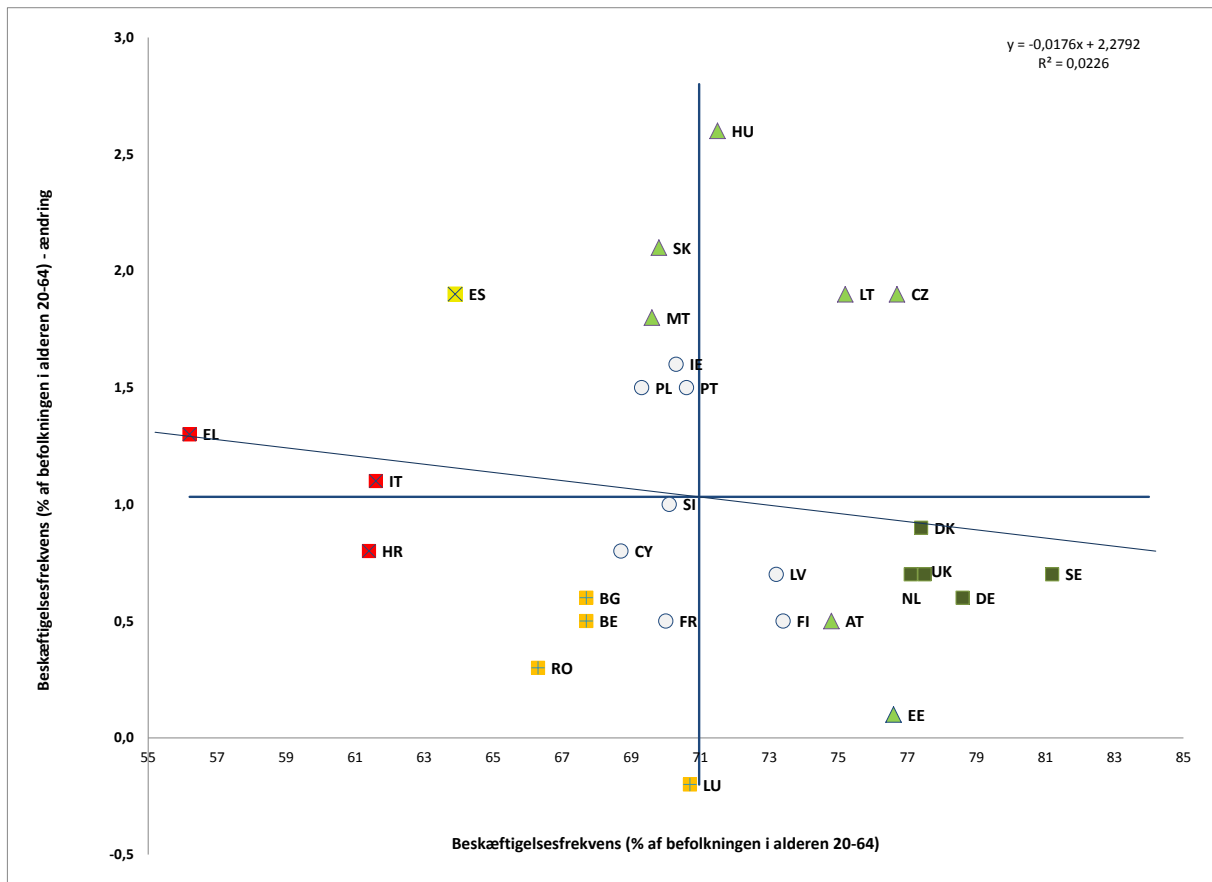

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

Beskæftigelsesfrekvensen er steget i 27 ud af 28 medlemsstater; dog hersker der stadig betydelige forskelle. Kun Luxembourg har registreret et mindre fald i løbet af de sidste år. Som vist i figur 7 er beskæftigelsesfrekvenserne kun delvist konvergerende. Dette afspejles i en moderat negativ hældning for regressionslinjen, som forbinder ændringerne med beskæftigelsesfrekvenserne. Dette antyder, at beskæftigelsesfrekvensen i de medlemsstater, der er kendetegnet ved lavere beskæftigelsesfrekvenser, stiger noget hurtigere end gennemsnittet og omvendt, men situationen er stadig meget forskelligartet. Beskæftigelsesfrekvenserne (aldersgruppen 20-64) varierer meget, fra 56,2 % i Grækenland til 81,2 % i Sverige. I den lavere ende ligger beskæftigelsesfrekvensen betydeligt under EU-gennemsnittet (under 65 %) i Grækenland, Kroatien, Italien (markerede som "kritiske situationer") og Spanien (markeret som "svag, men i forbedring"). Beskæftigelsesfrekvensen er marginalt højere i Rumænien, Belgien og Bulgarien, selv om stigningen er langsommere end den gennemsnitlige. I den modsatte ende ligger Nederlandene, Danmark, Det Forenede Kongerige, Tyskland og Sverige, som er markeret som "bedste resultater" med beskæftigelsesfrekvenser på 77 % eller højere. En ekspansion i beskæftigelser forventes ifølge Europa-Kommissionens økonomiske prognose efteråret 2017 i løbet af 2017 og 2018 i næsten alle medlemsstater.

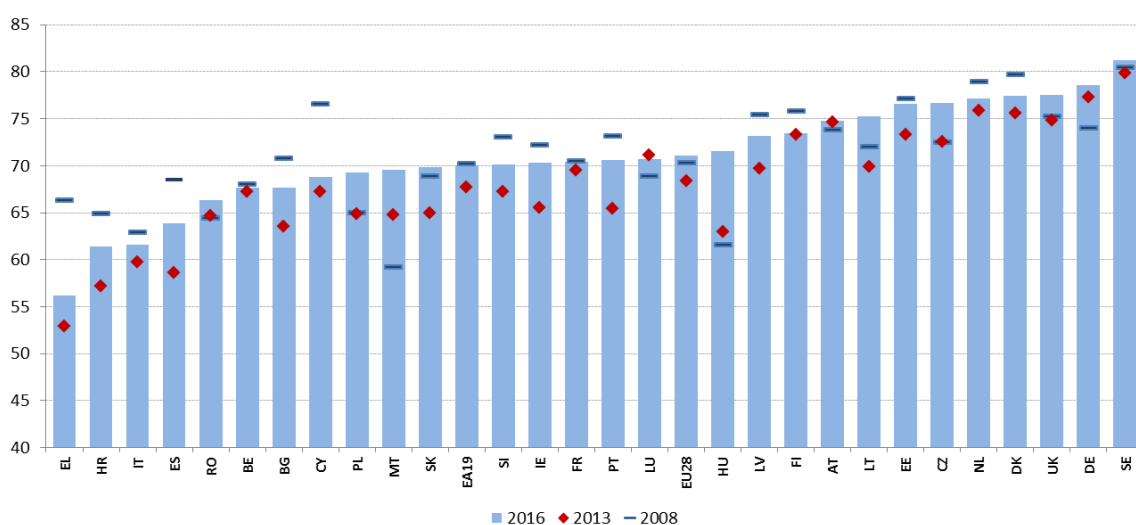
Figur 7: Beskæftigelsesfrekvens (20-64) og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Kilde: Eurostat, LFS (beregninger fra DG EMPL). Periode: Niveauer for 2016 og årlige ændringer i forhold til 2015. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

De gennemsnitlige beskæftigelsesfrekvenser i EU har været i konstant stigning siden 2013 og ligger nu over førkrise-niveauerne, men der er stadig store indbyrdes forskelle. I 2016 lå mere end halvdelen af medlemsstaterne, nemlig 17 lande, stadig under niveauerne i 2008 (figur 8). Dette er særlig tydeligt i de lande, som er mest berørte af krisen — navnlig Grækenland (-10,1 procentpoint), Cypern (-7,7 procentpoint), Spanien (-4,6 procentpoint) og Kroatien (-3,5 procentpoint). Opsvinget har positivt bidraget til en vækst i beskæftigelsen i næste alle medlemsstater sammenlignet med 2013. Den største stigning i beskæftigelsesfrekvensen siden 2008 fandt sted i Ungarn (+8,5 procentpoint) og Litauen (+5,3 procentpoint).

Figur 8: Beskæftigelsesfrekvens (20-64), flerårig sammenligning

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

I en situation med vedvarende beskæftigelsesvækst synes tendenserne inden for selvstændige erhverv at være mere stabile. Denne gennemsnitlige beskæftigelsesfrekvens for selvstændige faldt i 2016 til 14,0 %, det laveste tal siden 2008, i takt med at den samlede beskæftigelse steg hurtigere (+ 1,5 %) end beskæftigelsesfrekvensen for selvstændige (+ 0,3 %). Hvis den primære sektor (landbrug, skovbrug og fiskeri), som er ramt af en strukturel tilbagegang, udelukkes, så er antallet af selvstændige vokset næsten lige så hurtigt som den samlede beskæftigelse (med 1,3 %). Selvstændig beskæftigelse blandt personer med indvandrerbaggrund stiger fortsat støt: Frekvensen for personer, der ikke er EU-statsborgere, steg fra 11,9 % i 2015 til 12,2 % i 2016 (mens tallet kun var 10 % i 2010). Desuden har demografiske udviklinger ført til en stærk stigning i antallet af selvstændige på 65 år eller derover. I 2016 steg deres antal til 8 % af det samlede antal af selvstændige (6 % i 2006).

Som helhed steg den selvstændige beskæftigelsesfrekvens i 2016 i et flertal af medlemsstaterne. Sektorspecifikke udviklinger spillede en rolle med fald hovedsageligt koncentreret i medlemsstater med andel af selvstændige i den primære sektor, der ligger over gennemsnittet (Kroatien, Rumænien, Slovenien, Bulgarien, Portugal, Finland og Polen). Der blev også registreret et fald i Cypern, Tyskland, Belgien, Sverige og Italien, mens den selvstændige beskæftigelse steg i andre medlemsstater (med 5 % eller mere i Luxembourg, Slovakiet og Det Forenede Kongerige). Beskæftigelsesfrekvensen for mandlige selvstændige

fortsatte sit støtte fald (til 17,5 % i 2016; den lå på over 18 % frem til 2014), mens beskæftigelsesfrekvensen for kvindelige selvstændige har ligget konstant på cirka 9,9 % siden 2012.

Arbejdstagere, der arbejder for egen regning, er stadig meget udbredt. I 2016 steg antallet af selvstændige erhvervsdrivende uden ansatte uden for den primære sektor med 1,8 % (og lå dermed 9 % højere end i 2008), mens antallet af arbejdsgivere (selvstændige med ansatte) uden for den primære sektor kun steg med 0,3 % (og lå dermed 10 % lavere end i 2008). Antallet af selvstændige uden medarbejdere kan under nogle omstændigheder skjule situationer med proformaselvstændige. Dette spørgsmål vil blive drøftet i afsnit 3.3 sammen med arbejdsmarkedets segmentering.

Lønstigningen er fortsat afdæmpet i EU på trods af den fortsatte forbedring af situationen på arbejdsmarkedet. Reallønnen justeret for ændring i forbrugerpriserne steg i næsten alle medlemsstater og udviste en samlet stigning på 1,3 % i EU²⁹. Væksten var lavere i euroområdet, hvor reallønningerne steg med lidt mindre end 1 % i lavinflationsmiljøerne i både 2015 og 2016. En beskeden lønstigning kombineret med en lille nedgang i produktivitetsvækst³⁰ førte til en moderat stigning i enhedslønomkostningerne. Arbejdstagernes kompensation varierer meget på tværs af Europa, fra 4,6 EUR pr. arbejdstime i Bulgarien til 43,3 EUR i Luxembourg. Desuden viser figur 9³¹, at Europa stort set er delt op i to grupper: lavtløns- og højt lønslande, hvor kun Cypern, Slovenien, Italien og Spanien ligger tæt på EU-gennemsnittet. I den lave ende skiller navnlig i Bulgarien, Polen og Ungarn sig ud sammen med Rumænien, som registrerede en stor stigning sidste år. Nogle tegn på konvergens kan identificeres, også selv om korrelationen mellem det absolutte lønniveau og ændringerne i kompensationen ikke forekommer særlig markant.

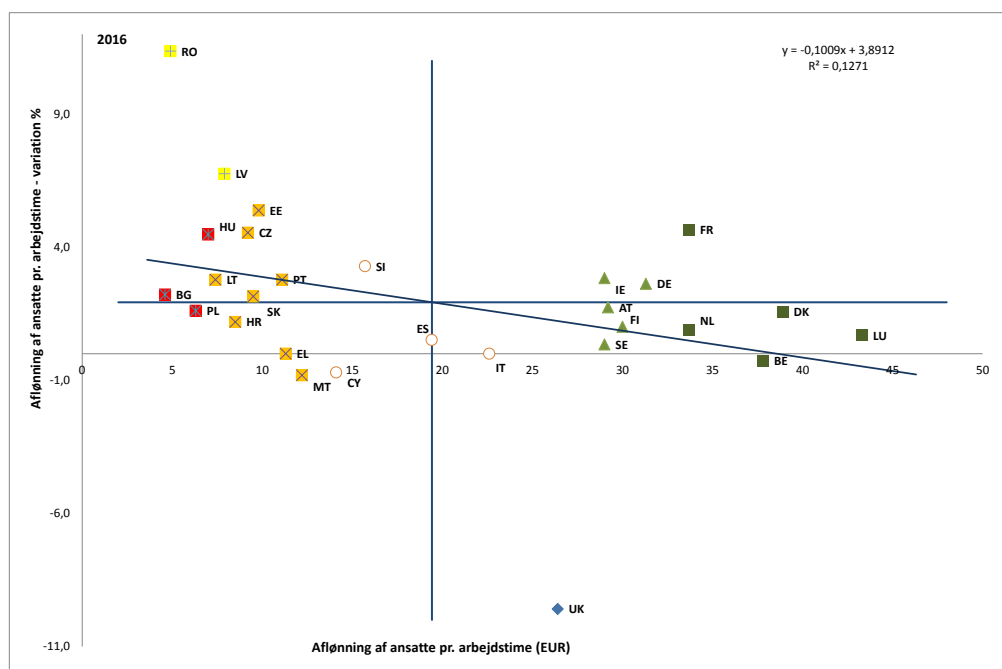
---

²⁹ Arbejdsmarkedet og lønudviklingen i Europa 2017" (s. 44).

³⁰ Arbejdsproduktiviteten pr. time steg kun med 0,6 % i 2016, både i EU og i euroområdet.

³¹ Den årlige ændring for Det Forenede Kongerige er stærkt påvirket af de betydelige ændringer i kursen mellem EUR og GBP.

Figur 9: Aflønning af ansatte pr. arbejdstime og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

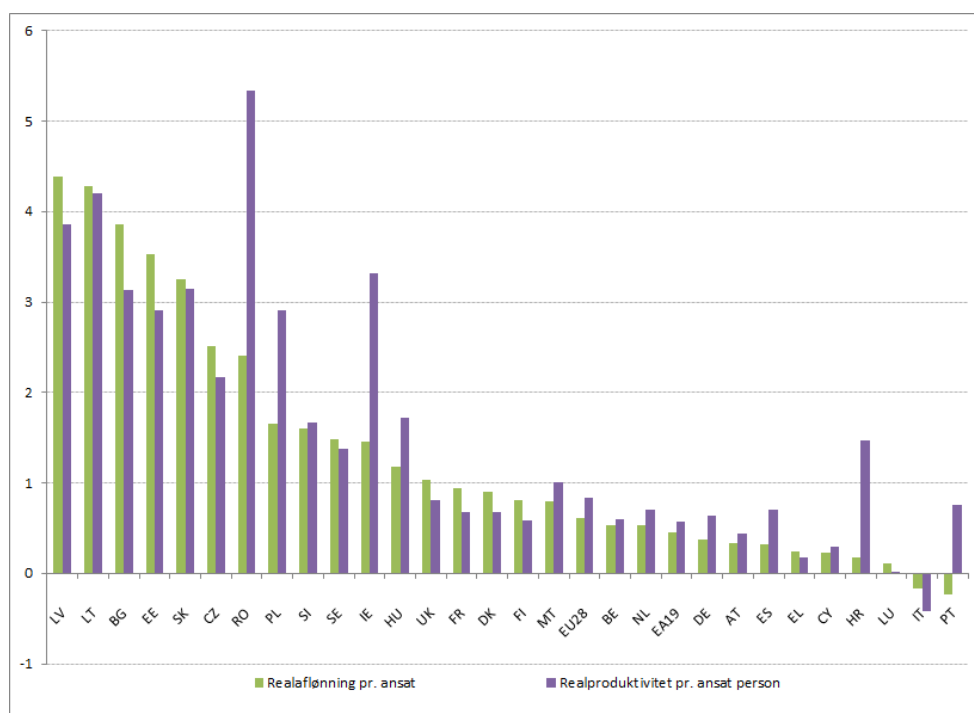

Kilde: Eurostat, nationalregnskaber. Periode: Niveauer for 2016 og årlige ændringer i forhold til 2015. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

I perioden 2011-2016 holdede reallønsstigningen bagud i forhold til den gennemsnitlige produktivitetsvækst i de fleste medlemsstater (18 ud af 28). I seks lande (Belgien, Cypern, Finland, Kroatien, Grækenland og Portugal) var reallønsstigningen negativ i perioden 2014-2016³². Også på længere sigt har den gennemsnitlige reallønsudvikling haltet efter produktiviteten (se figur 10).

³² Labour Market and Wage Developments report 2017 (s. 45).

Figur 10: Udvikling i løn og produktivitet, 2000-2016 gennemsnitlige ændringer i %

Kilde: Eurostat, nationale regnskaber (beregninger fra DG EMPL).

Udviklingen i omkostningskonkurrenceevnen understøttede genoprettelsen af balancen i euroområdet, men udviklingen er aftaget. Efter længere tids skatte- og løntilbageholdenhed vendte de fleste medlemsstater i euroområdet i 2015 tilbage til et overskud på betalingsbalancen. I forbindelse med den afdæmpede lønstigning i euroområdet er den nominelle arbejdskraftomkostning vokset lidt hurtigere i lande, som er præget af store og vedvarende betalingsbalanceoverskud, end i skyldnerlandene. Dog svandt forskellen noget ind i 2016 og bremsede dermed genoprettelsen af balancen³³.

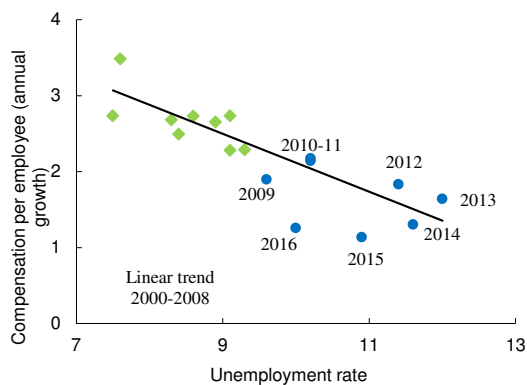
I de fleste medlemsstater var lønstigningen i 2016 mindre end eller som forventet ud fra det historiske forhold til arbejdsløsheden, navnlig med lønninger, der halter bagefter faldet i arbejdsløsheden. Lande, hvor lønvæksten lå længst under det historiske forhold, omfatter Belgien, Bulgarien, Finland, Slovakiet og Sverige. Phillips-kurven — det (normalt negative) forhold mellem lønvækst og arbejdsløshedsfrekvens — bekræfter, at lønningerne har reageret langsomt på opsvinget, navnlig i euroområdet. Figur 11 sammenligner den årlige ændring i de

³³ Labour Market and Wage Developments report 2017 (s. 49).

nominelle lønomkostninger pr. ansat med den såkaldte arbejdsløshedskløft, dvs. forskellen mellem den faktiske arbejdsløshedsprocent og tendenserne³⁴. Siden krisens start har kurven været fladere end tidligere, hvilket indebærer, at lønningerne reagerer svagere på faldet i ledigheden. Desuden har lønningernes vækstrate i de sidste tre år været lavere den forventede tendens set i lyset af opsvinget på arbejdsmarkedet.

Den beskedne lønudvikling kan forklares med en svag produktivitetsudvikling, lave inflationsforventninger, virkningen af en række arbejdsmarkedsreformer og den fortsatte afmatning på arbejdsmarkedet. Navnlig er det muligt, at den nuværende arbejdsløshed ikke giver et retvisende billede af den effektive udnyttelse af ressourcer på arbejdsmarkedet. Udover de faktisk jobsøgende (dvs. de arbejdsløse), kan ikke-registrerede arbejdsløse og underbeskæftigede deltidsansatte udøve et yderligere nedadgående pres på lønningerne. Nedgangen i inflationsforventninger og afmatningen i produktiviteten kan også påvirke lønforhandlingerne og holde lønvæksten nede, og dermed underminere opsvingets bæredygtighed. De forhandlede lønninger kan også give et klart billede af hvordan løntrykket ikke har materialiseret sig, navnlig i euroområdet: Den årlige procentvise ændring i det første kvartal af 2017 var på 1,5 %, ca. 0,5 procentpoint lavere end dens tempo på det tidlige stadium af opsvinget.

Figur 11: Phillips-kurven for euroområdet 2000-2016

Kilde: DG ECFIN AMECO-database og Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen)

³⁴ Arbejdsmarkedet og lønudviklingen i Europa 2017" (s. 16)

Skatten på arbejde er fortsat nogenlunde uændret i Europa, dog med betydelige forskelle medlemsstaterne imellem. I 2016 var mindskelser af skatteken³⁵ for enlige arbejdstagere med en gennemsnitsløn mest markante³⁶ i Østrig (-2,4 procentpoint), Belgien (-1,4 procentpoint) og Italien (-1,2 procentpoint), hvorimod den voksede betydeligt i Nederlandene (1,3 procentpoint), Grækenland (1,0 procentpoint) og Polen (0,9 procentpoint). Som det kan ses i figur 12 varierer skatteken mellem mindre end 30 % i Irland og Malta til næsten 50 % i Belgien, Tyskland, Ungarn, Italien, Frankrig og Østrig. Der kan konstateres en lignende fordeling for lavindkomstmodtagere (defineret som arbejdstagere, der tjener 67 % af gennemsnitslønnen), selv om der ses forskellige landemønstre med hensyn til progressive skattesatser. Fra 2013 til 2016 faldt den ikke-vægtede gennemsnitlige skatteken med 0,5 procentpoint (og med 0,8 procentpoint for lavindkomstarbejdstagere) med store nedskæringer i nogle af landene med de højeste satser (Belgien, Østrig samt Italien og Frankrig, men begrænset til lavindkomstarbejdstagere), og også i Rumænien og Danmark. Omvendt fandt betydelige stigninger sted i Luxembourg og Portugal, her dog begrænset til lave lønninger³⁷.

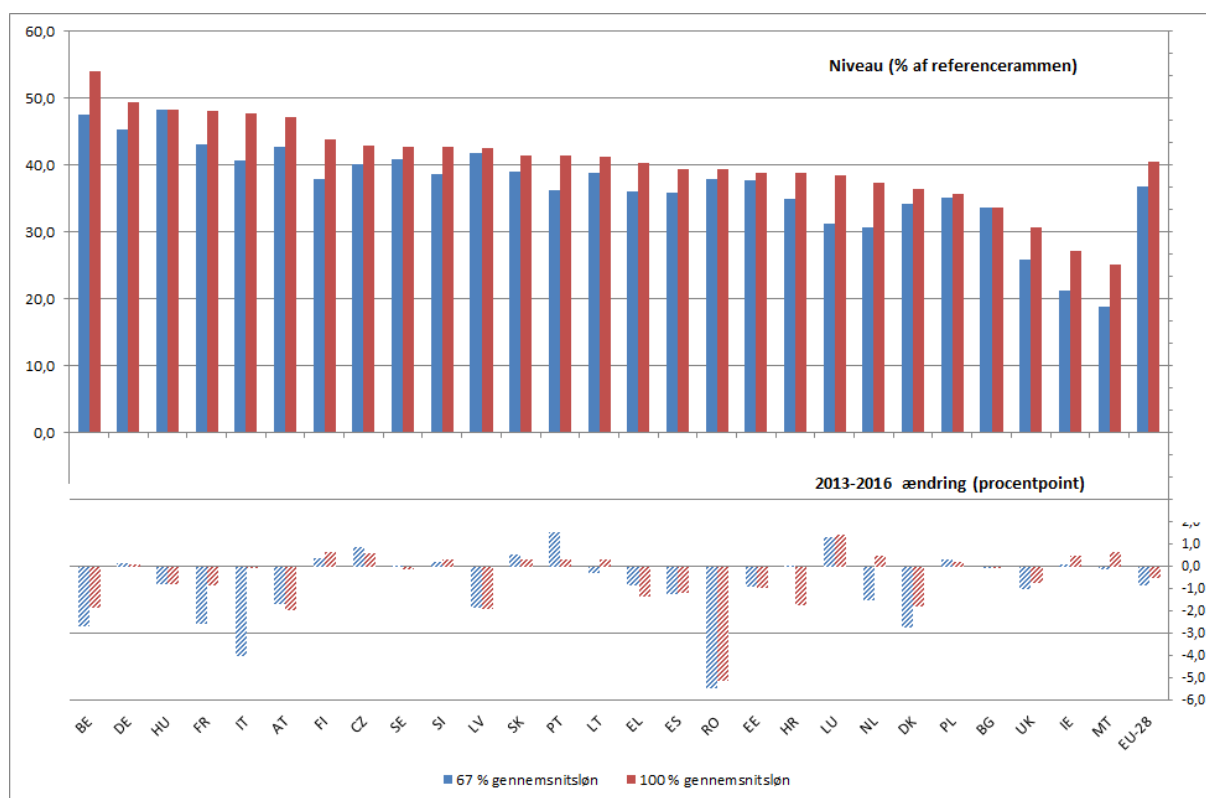
---

³⁵ Skatteken på arbejde består af personlige indkomstskatter samt arbejdsgiverens og den ansattes bidrag til sociale sikringsordninger. Bidrag til erhvervstilknyttede og private pensionsordninger samt målrettede skattelettelser indgår ikke i beregningen. Eksempelvis for Frankrig er virkningen af CICE (Crédit d'impôt pour la compétitivité et l'emploi) ikke medtaget i indikatoren.

³⁶ Skatte- og databasen, Europa-Kommissionen/OECD.

³⁷ Detaljerede oplysninger om de seneste tendenser, herunder om de forskellige indkomstgrupper, kan findes i: Tax Policies in the European Union – 2017 Survey, Europa-Kommissionen, DG TAXUD.

Figur 12: Skattekle på arbejde, niveau i 2016 og ændring 2013/2016

Kilde: Skatte- og databasen, Europa-Kommissionen/OECD. Bemærkning: Oplysningerne er for husstande med en enkelt indtægt (ingen børn). Der foreligger ikke nyere data for Cypern.

3.1.2 Politisk handling

Medlemsstaterne fortsatte med at ty til arbejdsløshedsunderstøttelse som bistand til beskæftigelse og jobskabelse. De fleste foranstaltninger på dette område er målrettede mod bestemte grupper, der står over for integrationsproblemer på arbejdsmarkedet (f.eks. unge, ældre, langtidsledige, flygtninge osv.), og består af finansielle incitamerter (eller skatenedslag/nedslag i sociale sikkerhedsbidrag) til arbejdsgivere, som ansætter arbejdstagere, der er tiltænkt støtte. I løbet af referenceperioden (fra anden halvdel af 2016 og fremefter) blev målrettet støtte til ansættelse indført i flere medlemsstater (flere detaljer findes i afsnit 3.2). Nogle få lande indførte også (eller planlægger at indføre) støtte til ansættelse generelt, dvs. med mindre strenge krav til støtteberettigelse, sædvanligvis med det formål at fremme tidsubegrænset ansættelse. Med begrænsning til de sydlige regioner indførte Italien en reduktion i arbejdsgivernes sociale sikringsbidrag i forbindelse med tidsubegrænset

ansættelse (eller erhvervsmæssige lærlingeuddannelser) for unge under 25 år eller personer med mindst seks måneders ledighed. Frankrig forlængede perioden (til første halvår af 2017, er nu under udfasning) for præmien på 4 000 EUR til små eller mellemstore virksomheder, der ansætter en arbejdstager, som aflønnes med op til 1,3 gange minimumslønnen; knap 1,6 mio. arbejdstagere nød godt af denne præmie. I Østrig er indførelsen af en beskæftigelsesbonus med henblik på at skabe nye job gennem en reduktion af lønomkostningerne for arbejdsgivere, som opretter nye stillinger, for øjeblikket under overvejelse. I andre tilfælde er ansættelsesstøtte rettet mod flere dårligt stillede grupper. For eksempel har Portugal iværksat finansielle incitamentter for tidsbegrænset ansættelse i form af delvis fritagelse for socialsikringsbidrag for visse sårbare grupper (unge, langtidsledige, ældre). Derudover giver en støtteforanstaltning i forbindelse med ansættelse, rettet mod de samme grupper, incitamentter til at omdanne tidsbegrænsede kontrakt til permanente kontrakter. Den Europæiske Socialfond (ESF) bidrager til denne foranstaltning og til et nyligt initiativ rettet mod at fremme overgangen fra praktikophold til permanent kontrakt. Cypren indførte beskæftigelsestilskud til ansættelse af personer, der tilhører sårbare grupper, herunder handicappede samt personer, der modtager garanterede mindsteindtægter. I Ungarn bidrager Den Europæiske Socialfond til fremme af beskæftigelsespotentialer inden for sociale virksomheder gennem incitamentter og støtte til jobskabelse.

Nogle medlemsstater træffer foranstaltninger til at fremme iværksætterier og virksomhedsetablering. For eksempel støtter Ungarn unge under 30 og registrerede jobsøgende over 30 til at blive iværksættere inden for rammerne af ungdomsgarantiordningen. I Rumænien sigter den nationale iværksætterfacilitet, støttet af ESF, mod at fremme udviklingen af nye små og mellemstore virksomheder. I Finland bliver det fra 2018 muligt at modtage arbejdsløshedsunderstøttelse som etableringsstøtte og samtidig arbejde på deltid som iværksætter. Derudover er der igangværende drøftelser om, hvordan man gør det lettere for ledige at starte virksomhed. I mange medlemsstater er der ligeledes blevet taget skridt til at sikre, at selvstændige erhvervsdrivende nyder godt af sociale rettigheder (se afsnit 3.3 om arbejdsmarkedets segmentering).

Flere medlemsstater har reduceret arbejdskraftomkostningerne ved at reducere skattebeløbet, ofte rettet mod de laveste indkomster. Mange lande har i de seneste måneder tacklet skattebeløbet, navnlig for arbejdstagere med de laveste indkomster, gennem

skattereformer med fokus på den personlige indkomstbeskatning, ofte gennem øgede skattefradrag (f.eks. skattefrit indkomstbeløb). I Tyskland har den føderale regering f.eks. opdateret indkomstskattesatsen for at reducere skattebyrden og øge grundbeløbet for personfradraget, skattegodtgørelse til børnefamilier, børnepenge og børnetilskud. I Estland har parlamentet vedtaget en ny skattereformplan, der træder i kraft i 2018, og som omfatter en forhøjelse af grundfradraget i indkomstskatten pr. måned til 500 EUR pr. måned (fra 180 EUR i 2017). Litauen ændrede loven om personlig indkomstskat og øgede den grundlæggende og supplerende skattefrie indkomst. Ungarn øgede familieskattefradrag for arbejdstagere med to børn. Det Forenede Kongerige øgede personfradraget til 11 500 GBP (omkring 13 100 EUR³⁸) om året, og tærsklen for den højere sats fra 43 000 til 45 000 GBP (51 400 EUR). Frankrig reducerede yderligere indkomstskatten for de lav- og mellemindkomster. I Belgien trådte anden fase af Bruxelles' skattereform i kraft den 1. januar 2017 med yderligere fald i den personlige indkomstskat og en skift fra beskatning af arbejdskraft til ejendomsskat. I Letland omfatter en større skattereform, at en fast indkomstskat på 23 % erstattes med et progressivt system. Cypren afskaffede "særbidraget" — en progressiv skat på det månedlige bruttoindkomstvederlag for alle arbejdstagere, selvstændige og pensionister. Slovenien ændrede loven om personlig indkomstskat og reducerede den personlige skattebyrde.

Mange medlemsstater har også grebet ind på skattekillen gennem en nedsættelse af socialsikringsbidragene. I Frankrig blev arbejdsgivernes bidrag skåret ned, delvist opvejet af stigninger på arbejdstagernes side. I andre lande havde nedskæringerne i de sociale sikringsbidrag snarere til formål at støtte beskæftigelsen for bestemte målgrupper som unge og ældre arbejdstagere (Belgien og Italien), handicappede (Malta), nyansatte med permanente kontrakter (Italien) eller nye ansættelse hos selvstændige erhvervsdrivende (Sverige). Ungarn sænkede socialbidragsskatten med effekt på skattekillen, som kom de lavtlønnede til gode. Samtidig indførte eller forhøjede flere lande (Grækenland, Litauen, Letland, Kroatien) de sociale sikringsbidrag for selvstændige eller for dem, som er ansat under atypiske arbejdsaftaler. Endelig planlægger Letland en generelt stigning i socialsikringsbidragene for både arbejdsgivere og arbejdstagere fra 2018 til finansiering af sundhedsvæsenet.

---

³⁸ Den gennemsnitlige udvekslingssats for 2017, op til den 31. oktober, bruges her og i lignende tilfælde i hele rapporten.

Som videreudvikling af større reformer gennemført i de seneste år indfører nogle medlemsstater yderligere ændringer i deres lønfastsættelsesordninger. Efter høring af arbejdsmarkedets parter afsluttede Belgien revisionen af loven fra 1996 om lønfastsættelse og indførte en automatisk korrektionsmekanisme samt en sikkerhedsmargen og en styrkelse af retsgrundlaget for lønstandarden for at forebygge tab af konkurrenceevne. Den føderale regering annoncerede også i juni 2017 sin hensigt om at forenkle og fremme arbejdstagernes deltagelse i ydelserne til deres virksomheder. Kroatien har gjort processen med indgåelse af kollektive forhandlinger, der er bindende for regeringen, mere effektiv for at sikre lige adgang til forhandlingsudvalg, forbedre den finansielle forvaltning af midler fra statsbudgettet og sikre lønningssystemets bæredygtighed. Portugal har midlertidigt suspenderet de kollektive overenskomsters automatiske udløb for en periode på 18 måneder frem til juli 2018 på grund af det lave antal nye indgående kollektive overenskomster. Desuden planlægger regeringen efter offentliggørelsen af grønbogen om ansættelsesforhold, og som en del af trepartsaftalen med arbejdsmarkedets parter, foranstaltninger til fremme af kollektive forhandlinger. I Slovenien fortsatte fagforeningerne i den offentlige sektor og regeringen deres forhandlinger om, hvordan man kan løsne flere midlertidige spareforanstaltninger vedtaget i forbindelse med loven i 2012 om skattemæssig balance i forbindelse med spørgsmål som lønning for jobydeevne knyttet til øget arbejdsbyrde, lønstigning i forbindelse med forfremmelse, tilskud til årlig ferie og opsigelse af ansættelseskontrakter for personer, der opfylder kravene til pensionering. I Frankrig blev en ny reform af arbejdsmarkedetslovgivningen vedtaget efter samråd med arbejdsmarkedets parter. Reformen udvider yderligere det perimetre, hvor aftaler på virksomhedsniveau er gældende, og definerer samtidig, hvor brancheoverenskomster fortsat skal være afgørende.

Nogle medlemsstater korrigerede deres mindstelønninger eller tog skridt til at gøre eller to skridt til at gøre rammerne for fastsættelse af mindstelønningerne mere forudsigelige med inddragelse af arbejdsmarkedets parter. I Bulgarien har regeringen fremlagt et udkast til en mekanisme, som fastsætter mindstelønningerne, med tre scenarier og en virkningsanalysekomponent. Udkastet afventer arbejdsmarkedsparternes godkendelse. Regeringen har planer om gradvist at øge mindstelønnen fra det nuværende niveau på 230 EUR pr. måned til 305 EUR i 2020. Rumænien har fastsat mindstelønningernes niveau frem til 2020 i sit regeringsprogram. Minimumslønnen er mere end fordoblet siden 2010, og er sat til en stigning fra 315 EUR pr. måned til 380 EUR i 2020. I Irland er minimumslønnen steget

fra 9,15 EUR pr. time i 2016 til 9,25 EUR i 2017 baseret på anbefalinger fra lavtlønsudvalget, som også vurderer de sociale konsekvenser af stigninger i mindstelønnen. Den irske regering har for nylig meddelt en yderligere stigning af mindstelønnen op til 9,55 EUR pr. time fra januar 2018. Letland fastsatte en stigning i mindstelønnen pr. 1. januar 2018 fra 380 EUR til 430 EUR pr. måned . Polen øgede den månedlige mindsteløn til 2000 PLN og indførte en mindstegodtgørelse på timebasis for dem, som arbejder på civilret kontrakt (13 PLN pr. time, dvs. cirka 3 EUR). I Portugal øgede regeringen pr. 1. januar 2017 som følge af en trepartsaftale med arbejdsmarkedets parter den lovbestemte mindsteløn fra 530 EUR til 557 EUR pr. måned. Stigningen var ledsaget af en midlertidig nedsættelse af arbejdsgiverens sociale bidrag for arbejdstagere, som modtager mindstelønnen. Den britiske regering sigter mod at øge den nationale mindsteløn for personer over 25 år til 60 % af medianindkomsten i 2020 (ca. 9 GBP pr. time, cirka 10,3 EUR). Den årlige regulering i april 2017 hævede den nationale mindsteløn (national living wage) til 7,50 GBP i timen (8,6 EUR), og den nationale mindsteløn stiger også for unge arbejdstagere og lærlinge. I Tyskland fulgte den føderale regering henstillingen fra arbejdsmarkedsparternes permanente mindstelønsudvalg og øgede den generelle mindsteløn fra 8,50 EUR til 8,84 EUR pr. time fra 1. januar 2017.

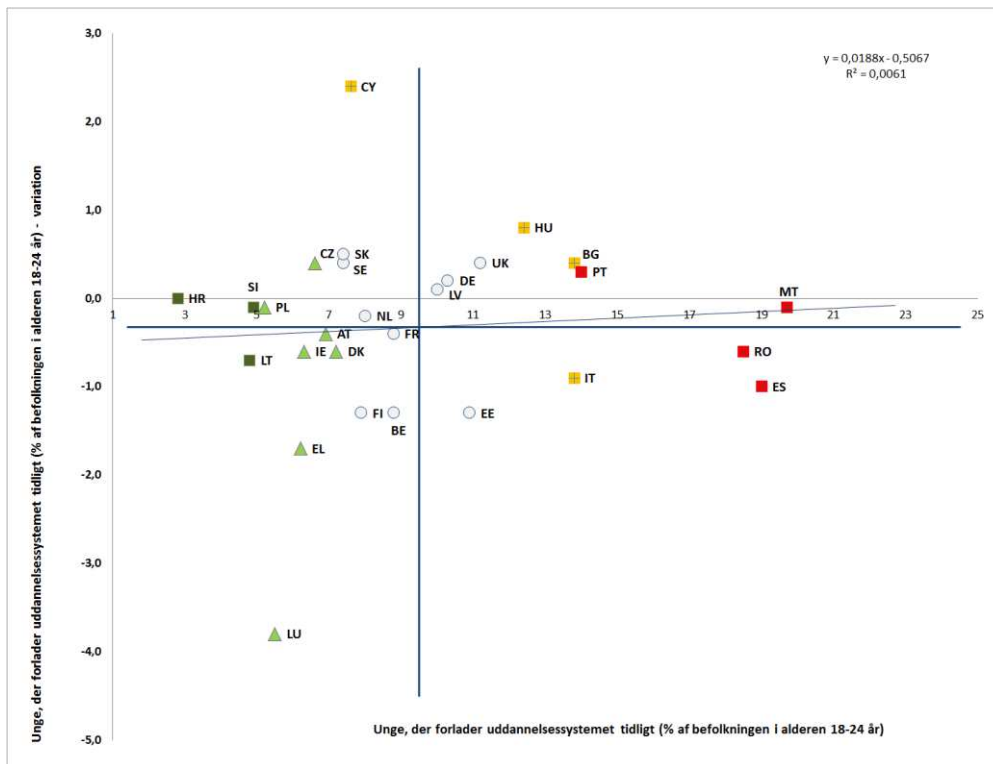
3.2 Retningslinje 6: Styrke udbuddet af arbejdskraft, færdigheder og kvalifikationer

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje nr. 6, som anbefaler medlemsstaterne at skabe betingelser for at fremme udbuddet af arbejdskraft, færdigheder og kompetencer. Her opregnes en række indikatorer om uddannelsessystemets virkninger på arbejdsstyrkens beskæftigelsesegnethed (grundlæggende færdigheder, deltagelse i livslang læring og overgang fra skole til arbejde for forskellige former for læseplaner), og dernæst en gennemgang af arbejdsmarkedsresultater så vidt angår forskellige underrepræsenterede grupper på arbejdsmarkedet (f.eks. unge, ældre arbejdstagere, personer med indvandrerbaggrund og kvinder). Afsnit 3.2.2 rapporterer om medlemsstaternes politiske foranstaltninger inden for disse områder og foranstaltninger, som er rettet mod disse dårligt stillede grupper.

3.2.1 Nøgleindikatorer

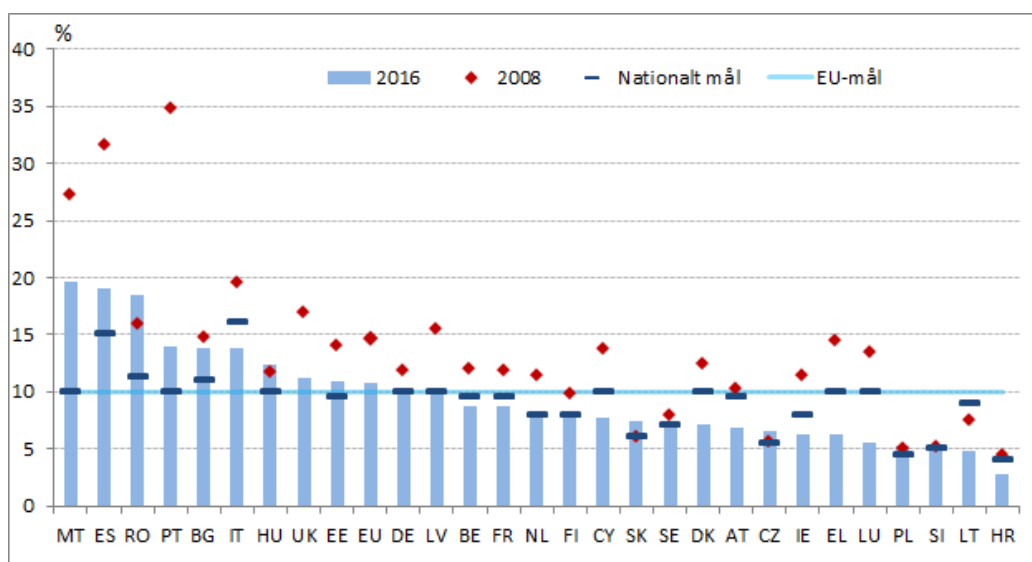
I 2016 faldt satsen for tidligt skolefrafald yderligere i EU. Satsen var 10,7 % og registrerede dermed et fald på 0,3 procentpoint fra 2015. 17 medlemsstater registrerede satser på under EU's målværdi på 10 %. På samme tid var satsen tæt på 20 % i Malta, Spanien og Rumænien (som sammen med Portugal er udflaget som "kritiske situationer"), mens den lå under 5 % i Kroatien, Litauen og Slovenien ("bedste resultater"). I det seneste år har satsen for tidligt skolefrafald været stabil i de fleste medlemsstater (som vist i figur 13). Den er faldet med i Luxembourg (med 3,5 procentpoint) og Grækenland (1,4 procentpoint), men har udvist en markant stigning i Cypern (med 2,8 procentpoint, selv om niveauet stadig ligger under EU-gennemsnittet). Der er ingen tegn på konvergens på tværs af medlemsstaterne i 2016, sådan som det fremgår af den næsten flade regressionslinje, der relaterer de årlige ændringer til satserne for tidligt skolefrafald. Sammenlignet med 2008 (figur 14) er satsen for tidligt skolefrafald faldet på tværs af næste alle medlemsstater med et gennemsnit på 4 procentpoint; tallet faldt mest i Portugal, Spanien, Grækenland og Luxembourg, mens det steg i Ungarn, Tjekkiet, Slovakiet og Rumænien. Forskellen i andelen af unge mænd og kvinder, der forlader uddannelsessystemet for tidligt, var i 2016 faldet til 3 procentpoint fra 3,9 procentpoint i 2008; kvinder er mindre tilbøjelige end mænd til at forlade uddannelsessystemet for tidligt.

Figur 13: Uddannelsesfrafald (% af befolkningen i alderen 18-24) og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Kilde: Eurostat. Periode: Niveauer for 2016 og årlige ændringer i forhold til 2015. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Figur 14: Unge, der forlader uddannelsessystemet , 2008-2016

Kilde: Eurostat LFS (arbejdsstyrkeundersøgelse). Onlinedatakode: edat_ifse_14.

Den langsigtede tilbagegang i det tidlige skolefrafald i Europa er en positiv tendens, der i vid udstrækning skyldes strukturelle reformer i uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne samt målrettede politiske foranstaltninger. Dette kan dog i kølvandet på krisen være relateret til den vedvarende vanskelig adgang til arbejdsmarkedet i lande med høje ungdomsarbejdsløshedsniveauer, hvor de unge har besluttet at forblive længere i uddannelse. Desuden er tidligt skolefrafald stærkt forbundet med sociale handicap og forældrenes lave uddannelsesmæssige baggrund. Elever med indvandrerbaggrund, navnlig udenlandsk fødte elever, har større frafaldsprocenter³⁹. Elever med handicap er også dårligere stillet med en forskel på 10,3 procentpoint i forhold til elever uden handicap i 2015⁴⁰.

En vigtig indikator for grunduddannelsens og uddannelsessystemernes kvalitet er præstationsprøvnings af eleverne i grundlæggende kompetencer såsom læsning, matematik og naturvidenskab. OECD's PISA-undersøgelse af grundlæggende færdigheder fra 2015. viser, at 19,7 % af de europæiske elever på 15 år havde ringe færdigheder i læsning, 22,2 % i matematik og 20,6 % i naturvidenskab. I forhold til den tidligere undersøgelse i 2012 er resultaterne blevet forværret på alle områder i gennemsnit i EU og i de fleste EU-lande, selv om der fortsat er store forskelle medlemsstaterne imellem med hensyn til erhvervelse af grundlæggende færdigheder. Dette betyder, at EU-landene er længere væk fra målet om at mindske dårlige resultater i læsning, matematik og naturvidenskab til under 15 % senest i 2020.

En belastet social-økonomisk baggrund er den mest betydningsfulde årsag forbundet med ringe uddannelsesmæssige færdigheder. Der findes også en overlapning mellem studerende med dårlige resultater og studerende med særlige undervisningsbehov og/eller indvandrerbaggrund. Den gennemsnitlige andel af personer i EU med ringe færdigheder i naturvidenskab i bunden af den socioøkonomiske kvartil i PISA-evalueringen af de studerende i 2015 er på omkring 34 %, 26 procentpoint mere end i toppen af den socioøkonomiske kvartil (figur 15). Medlemsstater, der har mange elever med migrantbaggrund⁴¹, har generelt gennemsnitligt højere andele af elever med ringe

---

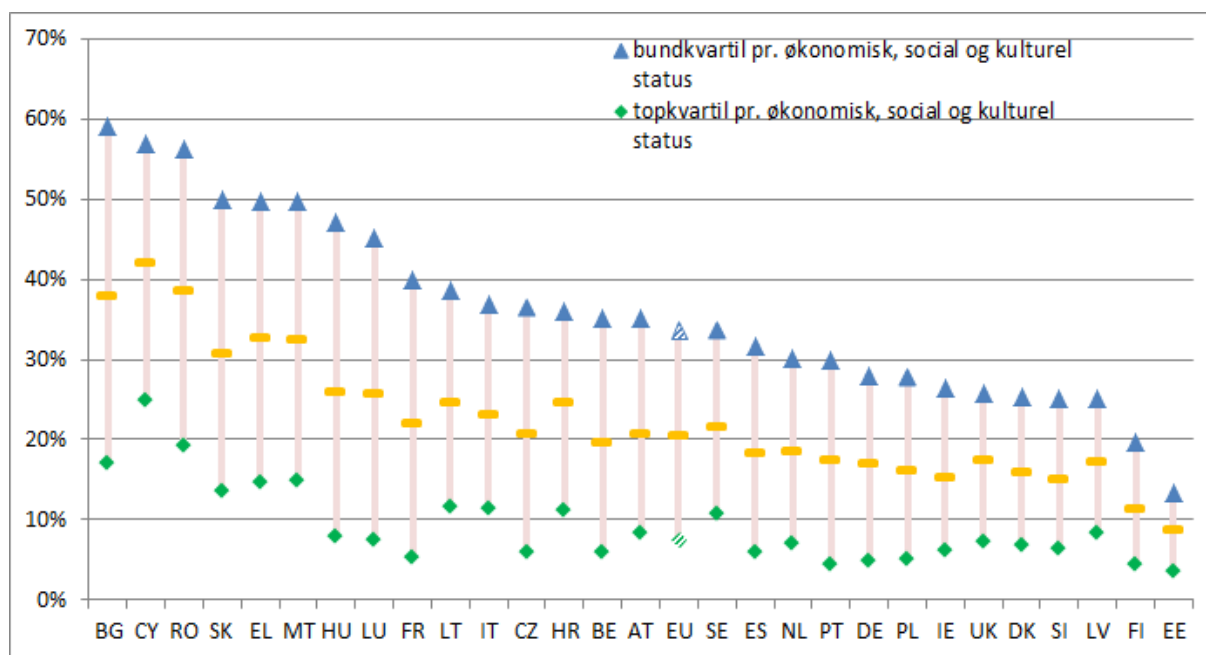
³⁹ Navnlig tegner unge (18-24), som er født uden for EU i 2016 sig for et frafald på godt 19,4 %, knap det dobbelte af EU-fødte (9,8 %).

⁴⁰ Baseret på EU-SILC-data.

⁴¹ I PISA-undersøgelsen anses eleverne for at have indvandrerbaggrund, hvis de enten er udenlandsk fødte (første generation), eller indfødte, hvis begge forældre er udenlandsk fødte (anden generation).

grundlæggende færdigheder⁴², og deres resultater hænger normalt meget sammen med deres socioøkonomiske status⁴³. Som drøftet i den fælles rapport om beskæftigelsen for 2017, så har den seneste stigning i indvandringen til EU understreget den rolle, som skole- og uddannelsessystemerne spiller i at hjælpe de mange tusinder af unge indvandrere med at udvikle deres fulde potentiale og fremme deres integration i de europæiske samfund.

Figur 15: Personer med ringe færdigheder i naturvidenskab i en alder af 15 i forhold til den økonomiske, sociale og kulturelle status (ESCS) i PISA 2015

Kilde: Europa-Kommissionen (2016), PISA 2015: EU-resultater og indledende konklusioner på Europas uddannelsespolitik.

Procentandelen af personer med videregående uddannelse i alderen 30-34 i EU har været konstant og klart stigende i mere end et årti. Tallet ligger for øjeblikket på 39,1 %, en stigning på 0,4 procentpoint alene i de sidste år. 18 medlemsstater har uddannelsesfrekvenser, som ligger over det overordnede mål på 40 % for Europa 2020. Siden 2008 er den gennemsnitlige frekvens for personer med højere uddannelser i EU steget med 8

⁴² Education and Training Monitor 2017, s. 38, figur 15.

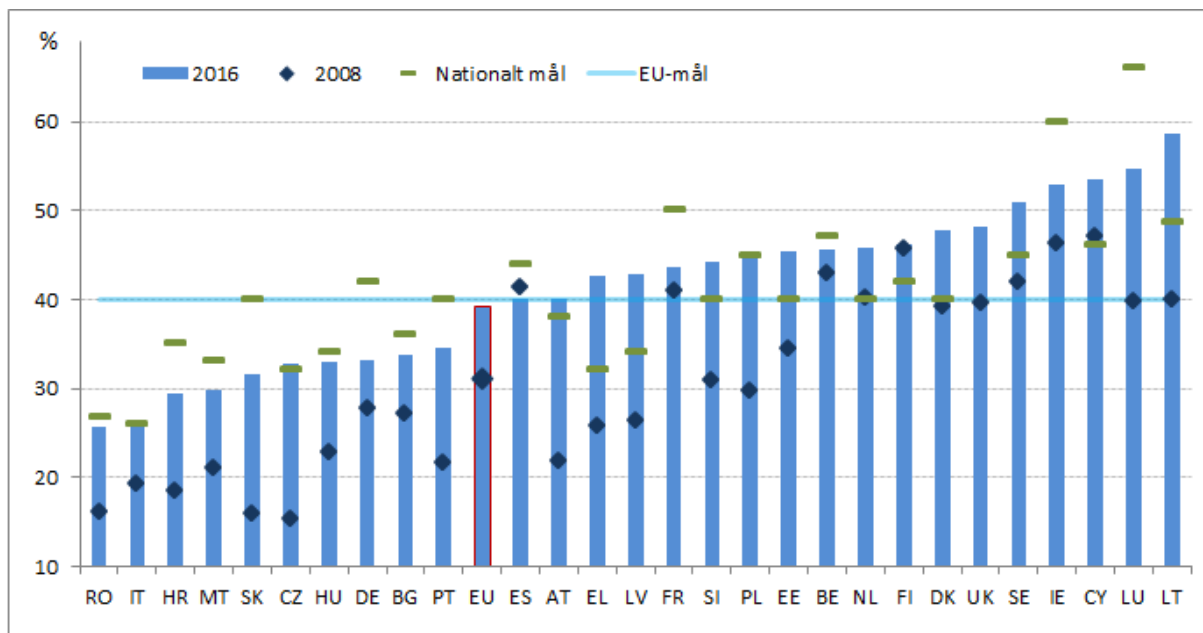
⁴³ Ifølge PISA-undersøgelsen i 2015 var andelen af elever med ringe færdigheder 39,1 % blandt udenlandsk fødte elever og 29,5 % blandt indfødte med udenlandsk fødte forældre, og altså meget højere end de 18,9 %, der er registreret for elever uden migrantbaggrund.

procentpoint (figur 16). Trods betydelige fremskridt igennem årene har medlemsstater, der halter bagefter, uddannelsesfrekvenser, som ligger på cirka halvdelen af de førende landes.

Der er store forskelle i gennemførelsen af videregående uddannelser mellem kønnene, hvor kvinder klarer sig bedre end mænd i alle andre medlemsstater end Tyskland, og der er en gennemsnitlig forskel i EU i gennemførelsen af videregående uddannelser mellem mænd og kvinder på næsten 10 procentpoint. Forældrenes baggrund påvirker stadig det videregående uddannelsesniveau med cirka 5 % lavere frekvens for personer født i udlandet, selv om det modsatte kan observeres i Danmark, Irland, Luxembourg, Letland og Det Forenede Kongerige. Desuden har de unge, som udvandrede midt i eller i slutningen af den skolepligtige alder større vanskeligheder end dem, som er udvandret i en tidligere alder, og det kræver utraditionelle veje for at give dem adgang til højere uddannelse, som anerkender færdigheder, de kan have erhvervet uden for den traditionelle gymnasieuddannelse⁴⁴. Personer med handicap har også konsekvent lavere tal for gennemførelse af videregående uddannelser med en forskel på 13,6 procentpoint i 2015⁴⁵.

Figur 16: Gennemførelse af videregående uddannelser blandt 30-34-årige, 2008-2016

Kilde: Eurostat LFS (arbejdsstyrkeundersøgelse). Onlinedatakode edat_lfse_03.

⁴⁴ Europa-Kommissionen, Rapporten om uddannelsesovervågning, som er tilgængelig på: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_da.
http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_da.

⁴⁵ Baseret på EU-SILC-data.

Uddannelsernes arbejdsmarkedsrelevans er afgørende for de unges evne til at finde et job og bidrage effektivt til den økonomiske vækst. I gennemsnit er beskæftigelsesfrekvensen for nyuddannede med videregående uddannelser (i alderen 20-34) på 82,8 % i EU, mens den for personer med gymnasial uddannelse ligger på 72,6 % (75 % for dem med erhvervsrettede studier). Denne forskel er større i medlemsstater med lavere samlet ungdomsbeskæftigelse.

Forskellen i beskæftigelsesfrekvens og/eller ledighed på tværs af færdighedsniveauer peger til en vis grad på en uoverensstemmelse mellem efterspurgte og udbudte færdigheder, da en overensstemmelse mellem udbud og efterspørgsel af arbejdskraft efter uddannelsesniveau ville indebære en identisk beskæftigelsesfrekvens på tværs af alle færdighedsgrupper. I 2016 observeredes den største spredning i beskæftigelsesfrekvensen efter uddannelsesniveau (under gymnasieniveau, gymnasieniveau og videregående uddannelser ikke på universitetsniveau og videregående uddannelser) i Bulgarien, Tjekkiet, Kroatien, Litauen, Polen, Slovenien og Slovakiet.

Trods en relativt god arbejdsmarkedssituation for erhvervsuddannelserne har antallet af studerende, som tilmelder sig grundlæggende erhvervsuddannelser i EU være støt faldende i de fleste lande siden 2013. Det samlede antal studerende i grundlæggende erhvervsuddannelser på det gymnasiale niveau er i EU faldet med cirka 500 000 (4,7 %) siden 2013 til 10,3 millioner i 2015. Det Forenede Kongerige har registreret det mest bemærkelsesværdige fald i absolutte tal i studerende ved indledende erhvervsuddannelse med knap 200 000. På samme tid har tilmeldingen til generel uddannelse holdt sig på samme niveau. Derfor er andelen af studerende i erhvervsuddannelser i den samlede studenterbestand indskrevet på øverste gymnasieniveau faldet fra 48,9 % i 2013 til 47,3 % i 2015.

Studerende på de erhvervsrettede uddannelser, som træder ind på arbejdsmarkedet direkte efter at have opnået deres kvalifikation på gymnasialt niveau, har en relativt høj beskæftigelsesfrekvens i de fleste lande. Dette er tydeligt i lande med velfungerende erhvervsuddannelsessystemer, herunder fleksibel overgang mellem uddannelsessystem og arbejdsmarkedet som f.eks. Malte, Det Forenede Kongerige, Tyskland, Nederlandene, Sverige, Østrig og Danmark (med undtagelse af nyuddannede inden for sundhed og velfærd). I andre lande synes færdiguddannede inden for visse erhvervsuddannelser at stå sig mindre

godt på arbejdsmarkedet (navnlig inden for erhvervsliv, administration og jura), f.eks. i Ungarn, Litauen, Slovenien, Polen, Frankrig, Bulgarien og Rumænien. På det mindre velfungerende arbejdsmarked i Italien og Grækenland er der særlig store forskelle i beskæftigelsesfrekvenserne afhængigt af studieområdet.

Udover beskæftigelsesegnethed er den forventede løn en anden vigtig faktor, der angiver de forskellige uddannelsesforløbs tiltrækningskraft. Lønforhøjelsen for personer med en faglig uddannelse på mellemniveau sammenlignet med lønnen for en generel kvalifikation på mellemniveau varierer fra 60 % i Tyskland til en lønstraf på cirka -25 % i Tjekkiet (selv om dette er et særligt tilfælde, da uddannede fra erhvervsuddannelserne fortsætter ind i videregående uddannelser)⁴⁶. Overalt i EU tjener unge med erhvervsuddannelse omkring 25 % mere end dem, der kun er lavtuddannede (ISCED-niveau 0-2), 17 % mere end dem med en generel uddannelsesretning på mellemniveau og 40 % mindre end dem med et højt uddannelsesniveau⁴⁷.

Et af de vigtigste karakteristika ved erhvervsuddannelsessystemerne, der fremmer en smidig overgang til og succes på arbejdsmarkedet, er integrationen af arbejdsbaseret læring i erhvervsuddannelsesprogrammerne. Ifølge rapporten om uddannelsesovervågning var der i 2015 var der i EU ca. 2,8 mio. studerende tilmeldt kombinerede arbejds- og skolebaserede programmer (som tilbringer mindst 25 % af programmets varighed i et ægte arbejdsmiljø i en virksomhed). Dog er tilgængeligheden af uddannelsesprogrammer med et betydeligt element af arbejdsbaseret læring stadig begrænset i de fleste EU-lande, og situationen er ikke under forbedring. Mellem 2013 og 2015 var der lille ændring i forekomsten af kombinerede arbejds- og skolebaserede uddannelsesprogrammer i EU. I en række lande faldt andelen af studerende, der deltager i sådanne programmer. Det gælder for eksempel Det Forenede Kongerige, Østrig, Frankrig, Luxembourg og Finland. En mærkbar stigning blev kun observeret i Slovakiet og Ungarn; i sidstnævnte tilfælde potentielt på grund af ændringer i klassificeringen af visse programmer som omfattende et tilstrækkeligt omfang af arbejdsbaseret læring.

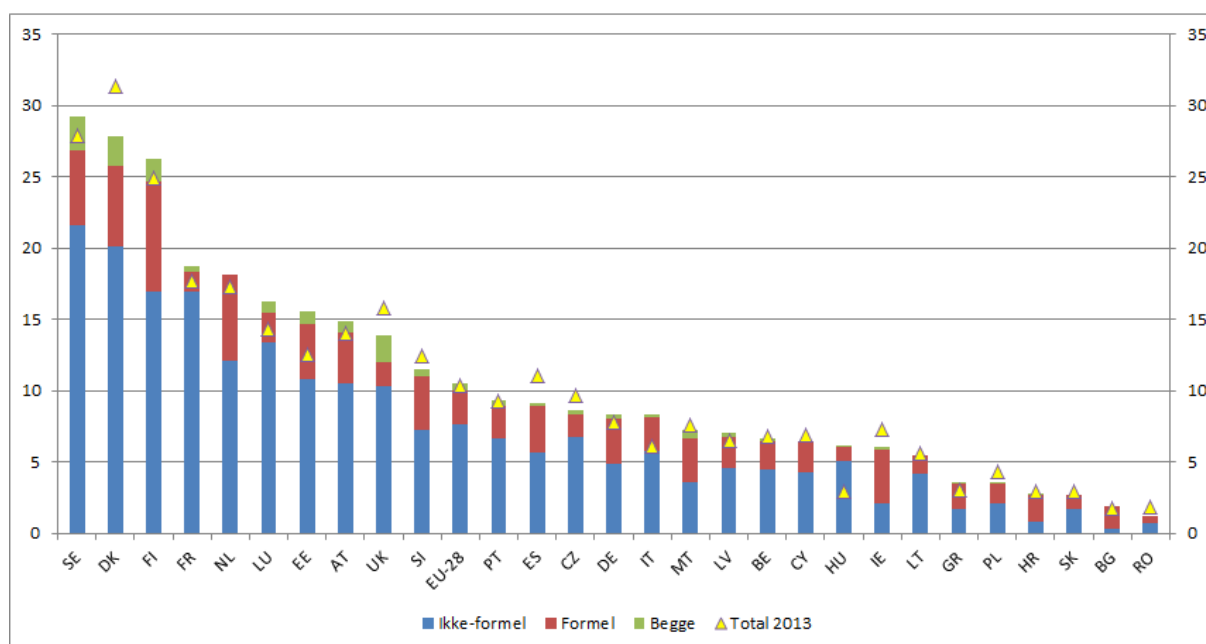
---

⁴⁶ Lavt uddannelsesniveau omfatter kvalifikationer på ISCED-niveauerne 0-2; mellemniveau svarer til kvalifikationer på ISCED-niveauerne 3-4 og højt niveau svarer til ISCED-niveauerne 5-8.

⁴⁷ Men i nogle lande (f.eks. Finland og Bulgarien) kan personer med erhvervs-kvalifikation kun sikre lønninger, der svarer til personer, som ikke engang er i besiddelse af en kvalifikation på mellemniveau, mens personer med erhvervsuddannelse i andre lande modtager lønninger, som kun ligger lidt under lønnen til dem, der er uddannede fra højere læreanstalter (som i Danmark eller Italien).

Den samlede andel af voksnes deltagelse i læring i EU har kun ændret sig lidt siden 2013 (figur 17). I alle lande er hovedparten af voksenuddannelsen af uformel karakter, normalt arbejdsrelateret og leveret og finansieret af arbejdsgiverne eller personer selv. En sådan læring er ofte rettet mod de arbejdstagere, som allerede har de højeste færdighedsniveauer og udfører de mest komplekse job, mens resten af arbejdstagerne ofte har meget mere begrænsede muligheder for adgang til uddannelse. Det forhold, at den meste læring er af uformel karakter, indebærer også, at den ofte er af kort varighed og kun har til formål at udvikle virksomhedsspecifikke færdigheder. Dette resulterer i en situation, hvor størsteparten af voksenuddannelsen ikke er i stand til at hjælpe voksne med at udvikle færdigheder, som bedre kan overføres på tværs af virksomheder, herunder grundlæggende færdigheder som læsning og skrivning, talforståelse og ikt-færdigheder.

Figur 17: Deltagelse i voksenlæring fordelt på forskellige typer læring (2016)

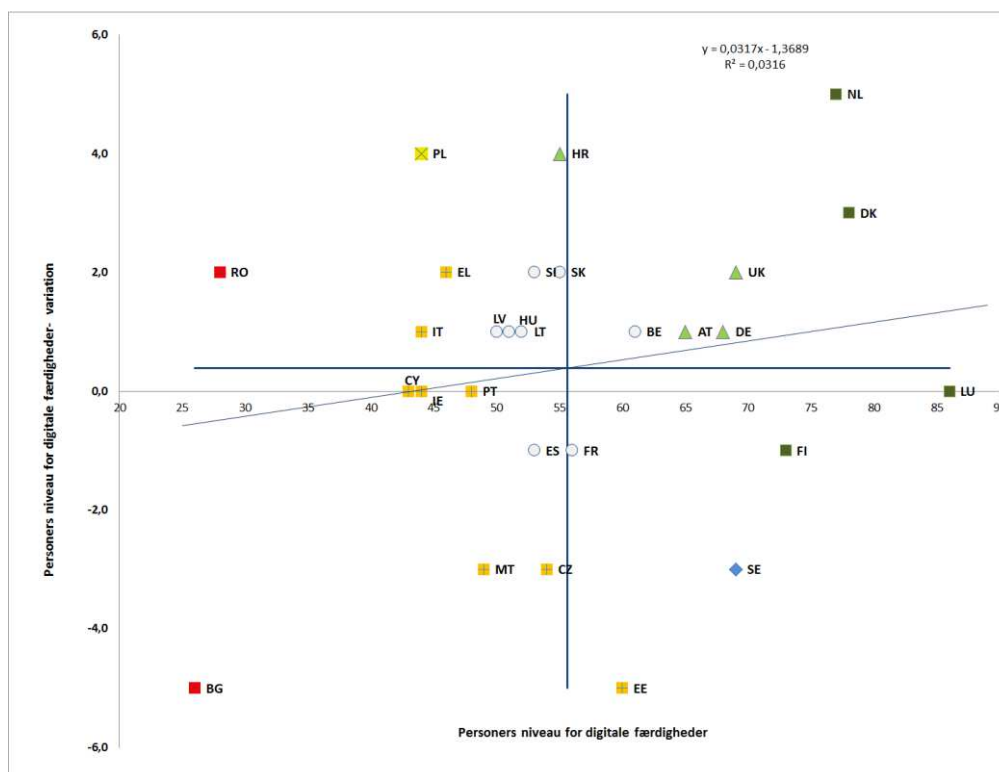

Kilde: Eurostat (EU-LFS, særligt uddrag, 2016). Bemærkning: Indikatoren registrerer deltagelse i formel og ikke-formel uddannelse (seneste fire uger) blandt 25-64-årige. Datakategorien "begge" angiver andelen af personer, der har deltaget i referenceperioden på fire uger i både formelle og uformelle læringsaktiviteter. Data for HR, HU og LV for dem, der deltager i "begge" former for læring, er upålidelige, og utilgængelige i CY, LT, SK, BG og RO.

Niveauet for de digitale færdigheder er stigende, om end meget langsomt, og efterlader dele af befolkningen ude af stand til at drage fordel af den digitale transformation. Dette

har en indvirkning på innovation, produktivitet og vækst. I 2016 havde 44 % af EU's befolkning i alderen 16 til 74 ikke de grundlæggende basale digitale færdigheder til at opfylde de aktuelle behov, mens 19 % slet ikke havde nogen digitale færdigheder (i 2015 var tallene hhv. 45 % og 21 %)⁴⁸. Forskellene på tværs af medlemsstaterne er betydelige med 10 medlemsstater (Portugal, Polen, Slovenien, Kroatien, Litauen, Italien, Grækenland, Cypern, Bulgarien og Rumænien), hvor mindst en fjerdedel af befolkningen ikke havde nogen digitale færdigheder i 2016. Niveaue er særlig lavt i Bulgarien og Rumænien ("kritiske situationer"), mens let det meget højere end gennemsnittet i Finland, Nederlandene, Danmark og Luxembourg ("bedste resultater"). Der er beviser for divergens for denne indikator på tværs af EU, idet niveauet for digitale færdigheder i gennemsnit forbedres hurtigere i landene med de bedste resultater.

Figur 18: Andel af befolkningen med grundlæggende generelle eller mere end grundlæggende generelle digitale færdigheder og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

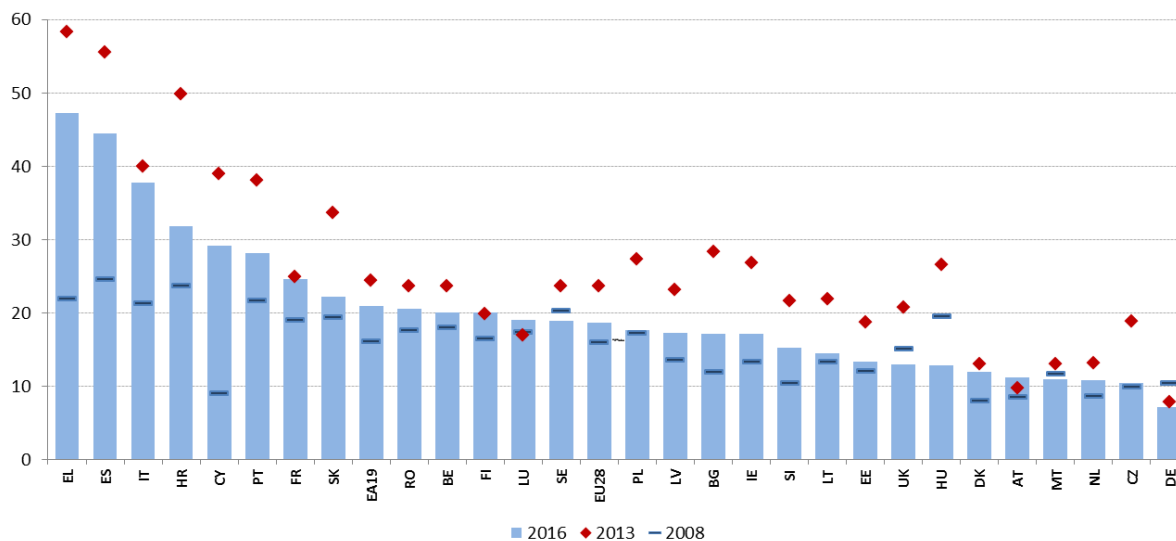

Kilde: Eurostat. Periode: Niveauer for 2016 og årlige ændringer i forhold til 2015. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

⁴⁸ Indeks for den digitale økonomi og det digitale samfund, Europa-Kommissionen.

Arbejdsmarkedssituationen forbedres fortsat for de unge på linje med at økonomien styrkes. I EU er ungdomsarbejdsløsheden faldet med 5 procentpoint fra toppunktet på 23,7 % i 2013 til 18,7 % i 2016 og videre til 17 % i 2. kvartal 2017. Dette er dog stadig 1,4 procentpoint over niveauet, som blev observeret i andet kvartal i 2008. Spredningen i ungdomsarbejdsløsheden er høj. Nogle medlemsstater registrerer niveauer tæt ved eller over 40 % (Italien, Spanien, Grækenland), men det er faldende over tiden (se figur 19). Unge kvinder oplever lavere arbejdsløshed end mænd (17,9 % mod 19,4 % i 2016). Dette kan være relateret til bedre uddannelsesmæssige resultater, men også til lavere erhvervsfrekvens. Trods bedre udsigter for arbejdsmarkedene er unge oftere ansat under ikke-standardiserede og atypiske former for ansættelse, herunder midlertidige job, ufrivilligt deltidsarbejder og lavtlønnede job (i 2016 arbejdede 43,8 % af unge arbejdstagere — og mere end 70 % i Slovenien, Spanien og Polen — under et tidsbegrænset kontrakt, sammenlignet med 13,1 % af arbejdstagerne i alderen 25-49 år. Som vist i afsnit 3.4 udvikler disse kontrakter sig ikke altid til mere stabile mønstre.

Figur 19: Ungdomsarbejdsløshed (15-24), flerårig sammenligning

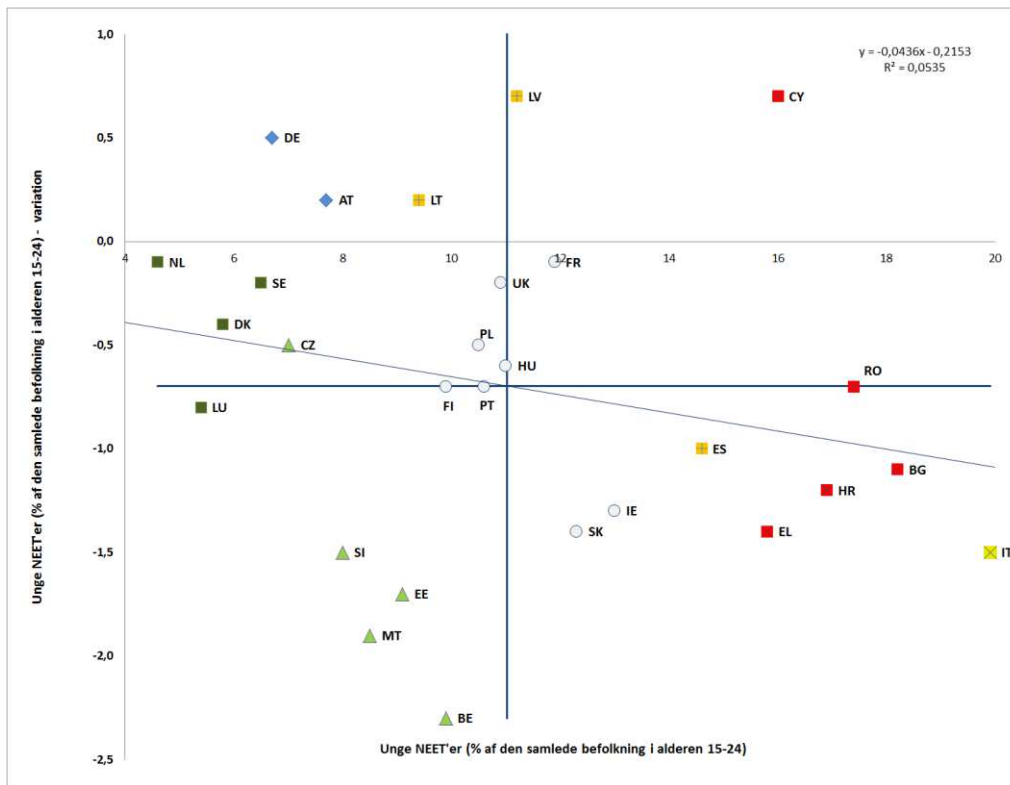
Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

Ud over de beskæftigede eller jobsøgende er en betydelig del af de unge i alderen 15-24 i EU økonomisk inaktive. I EU var i alt mere end 6 mio. mennesker i alderen 15-24 år hverken i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET) i 2016. Dette svarer til 11,5 % af befolkningen i denne aldersklasse, et fald i forhold til toppunktet på 13,2 % i 2012, men stadig over niveauet i 2008 (10,9 %). Dette fald skyldtes hovedsagelig arbejdsløse NEET'ers overgang til beskæftigelse. Som vist i figur 20 registreres der stadig satser for NEET'er på over 15 % i en række lande (Bulgarien, Rumænien, Kroatien, Cypern og Grækenland, alle markeret som "kritiske situationer") og Italien, hvor niveauet faldt med 1,5 procentpoint i 2016 ("svag, men i forbedring"). Omvendt markerede Nederlandene, Luxembourg, Danmark og Sverige sig med de "bedste resultater". Antallet af NEET'er er stigende i Tyskland, Østrig, Litauen, Letland og, mere bekymrende, Cypern (som allerede fra start havde en høj frekvens). Hurtige fald kan observeres i Belgien, Malta, Estland og Slovenien. Den negative hældning på regressionslinjen i relation den de årlige ændringer i niveauerne peger på en vedvarende konvergens på tværs af medlemsstaterne. NEET'erne i EU er NEET'erne ligeligt fordelt mellem ledige og inaktive, men med betydelige forskelle medlemsstaterne imellem (med den højeste andel af inaktive i Bulgarien og Rumænien, og den højeste andel af arbejdsløse i Kroatien og Spanien). Et lavt uddannelsesniveau er den vigtigste risikofaktor for at være NEET⁴⁹. Unge kvinder, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, er hyppigere ikke erhvervsaktive end arbejdsløse, mens det modsatte gør sig gældende for mænd.

---

⁴⁹ Eurofound (2016), "Exploring the diversity of NEETs", EU's Publikationskontor, Luxembourg.

Figur 20: NEET-andelen (15-24) og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

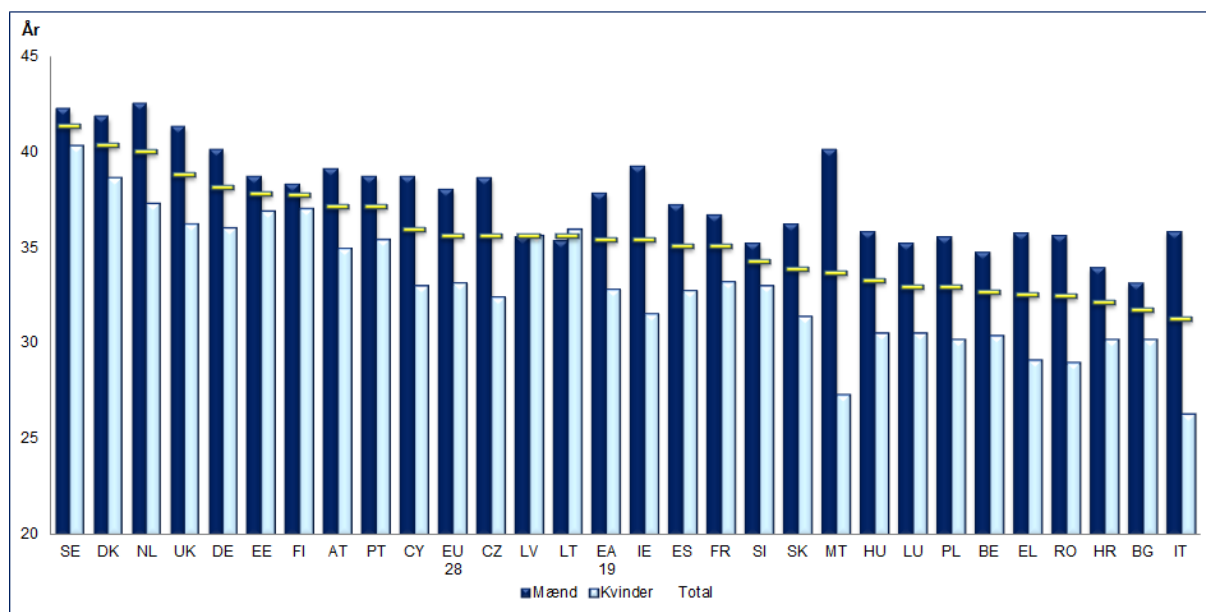
Kilde: Eurostat. Periode: Niveauer for 2016 og årlige ændringer i forhold til 2015. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Beskæftigelsesfrekvensen for ældre arbejdstagere er vokset betydeligt i det forløbne årti. Ældre arbejdstagere har klaret krisen forholdsvis bedre end andre aldersgrupper. Som allerede vist i kapitel 1, er aldersgruppen 55-64 den vigtigste drivkraft i den samlede stigning i beskæftigelsesfrekvensen over de seneste 10 år. I 2016 var beskæftigelsesfrekvensen for aldersgruppen 55-64 på 55,3 %, 2 procentpoint højere end det foregående år, og den konstante stigning forventes at fortsætte på baggrund af demografiske ændringer. Beskæftigelsesfrekvenserne for ældre arbejdstagere varierer meget medlemsstaterne imellem, lige fra 75,5 % i Sverige til 36,3 % i Grækenland. Beskæftigelsesfrekvensen for kvinder i alderen 55-64 er også stigende og lå på 48,9 % i 2016. Den kønsbestemte forskel i arbejdslivets varighed er faldende, men stadig betydelig med kvinder, der i gennemsnit deltager 4,9 år mindre end mænd (33,1 mod 38,0 år i 2016). Dette gennemsnit er resultatet af store forskelle mellem medlemsstaterne og skyldes en række faktorer som f.eks. utilstrækkelig adgang til børnepasningsordninger og en lavere pensionsalder for kvinder i visse

medlemsstater, hvilket afspejler sig i arbejdslivets kortere varighed (se figur 21). Endelig er ældre arbejdstagere mere tilbøjelige til at have deltidskontrakter end arbejdstagere i de yngre aldersgrupper, mens de er mindre tilbøjelige til at arbejde på deltid. Tilsvarende er de mere tilbøjelige til at have permanente stillinger (kun 5,3 % af de ældre arbejdstagere i alderen 55 til 64 år have tidsbegrænsede kontrakter).

Figur 21: Arbejdslivets gennemsnitlige varighed, 2016

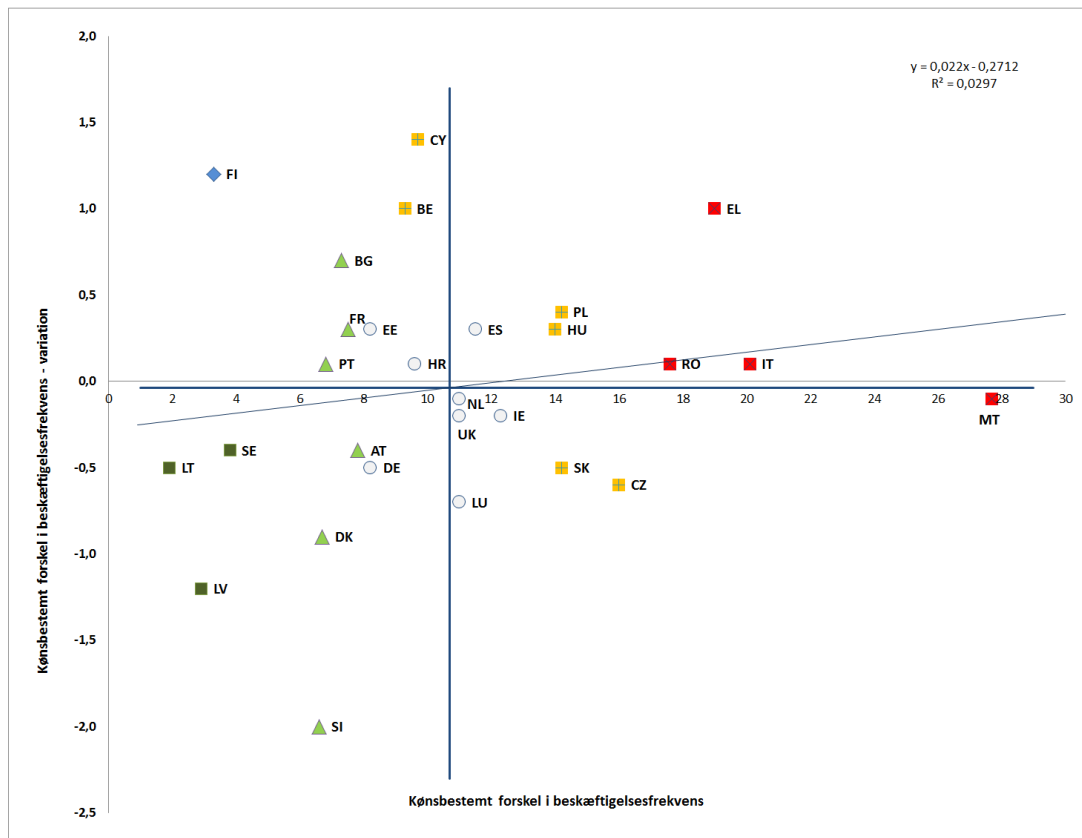

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

I alle medlemsstater er kvinder underrepræsenterede på arbejdsmarkedet. Nøgleindikatoren på den sociale resultattavle inden for ligestilling mellem kønnene på arbejdsmarkedet er forskellen i beskæftigelsesfrekvensen, som er forskellen mellem beskæftigelsesfrekvenserne for mænd og kvinder. I 2016 udgjorde forskellen i beskæftigelsesfrekvens 11,6 procentpoint for EU med en beskæftigelsesfrekvens på 76,9 % for mænd og 65,3 % for kvinder (figur 22). Forskellen er særlig høj for personer født uden for EU og romakvinder. Som vist i kapitel 1 forblev den stabil i sammenligning med 2015. Set i et mere langsigtet perspektiv er forskellen væsentligt lavere end i 2008, hvor forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for mænd og kvinder var 15,0 procentpoint. Denne langsigtede forbedring skyldtes primært en stigning i kvinders beskæftigelsesfrekvens. Dog havde seks medlemsstater i 2016 stadig en beskæftigelsesfrekvens for kvinder på under 60 %, kombineret med en høj kønsbestemt beskæftigelsesmæssig skævhed (de højeste værdier blev registreret i

Malta, Italien, Grækenland og Rumænien, markeret som "kritiske situationer"). Kløften er desuden voksende i en række medlemsstater, betydeligt hurtigere end gennemsnittet i Finland, Belgien, Cypern og Grækenland (i disse landet er beskæftigelsesfrekvensen vokset for begge køn, men hurtigere for mænd end for kvinder). Litauen, Letland og Sverige har de "bedste resultater". I figur 22 tyder regressionslinjens positive hældning i forhold til ændringerne i den kønsbestemte forskel i beskæftigelsen på, at medlemsstaternes resultater i gennemsnit er let afvigende for denne indikator.

Figur 22: Kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvens og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

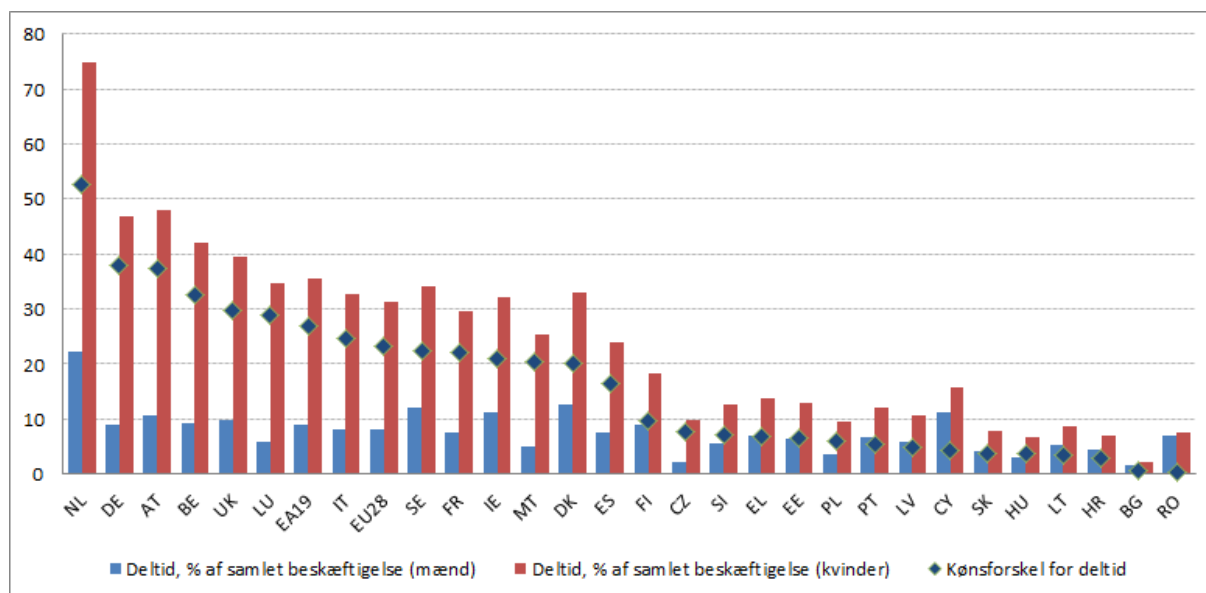

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen). Periode: Niveauer for 2016 og årlige ændringer i forhold til 2015. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Ulige deltagelse på arbejdsmarkedet fordelt på køn afspejles også af den store kønsforskel i deltidsbeskæftigelsen, der i 2016 i EU var på 23,0 procentpoint (et lille fald fra

de 23,2 procentpoint i 2015). Der er store indbyrdes forskelle mellem landene. Mens forskellen er lav i de fleste centrale og østeuropæiske medlemsstater, overstiger den 30 procentpoint i fire medlemsstater med sit højeste punkt på 52,7 procentpoint i Nederlandene (figur 23). Desuden var 23,5 % af den kvindelige deltidsbeskæftigelse ufrivillig i 2016.

Figur 23: Deltidsbeskæftigelse og kønsbetinget forskel, 2016

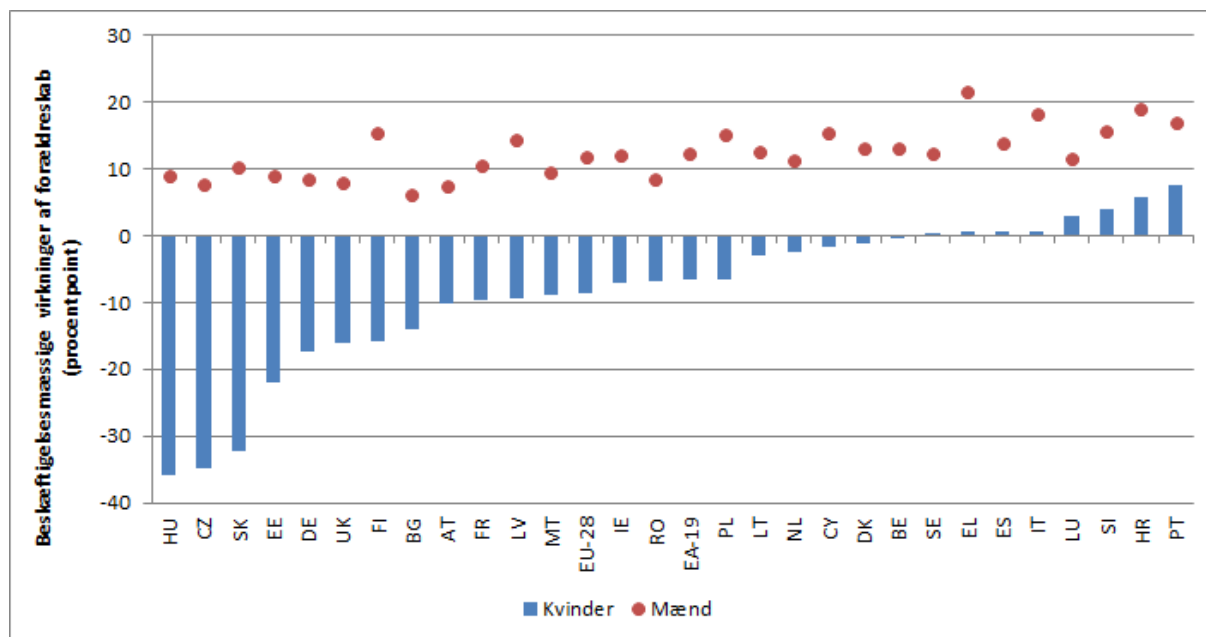

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

Kønsforskelle i beskæftigelsen er særlig markante for personer med omsorgsforpligtelser, hvor kvinder stadig er mere tilbøjelige end mænd til at bære dette ansvar. Gennemsnitligt var beskæftigelsesfrekvensen for kvinder med mindst ét barn under 6 år 9 procentpoint lavere end beskæftigelsesfrekvensen for kvinder uden børn (med en stærkere virkning for lavtuddannede mødre og enlige forsørgere). I nogle lande er denne forskel på over 30 procentpoint (Slovakiet, Tjekkiet og Ungarn). Omvendt har forældreskab den modsatte effekt på mænds beskæftigelsesfrekvenser, hvor fædre er mere tilbøjelige til at være i beskæftigelse (figur 24). Kvinder er også mere tilbøjelige til at påtage sig langvarige omsorgsforpligtelser. Mere end 19 % af EU's kvindelige potentielle arbejdsstyrke var inaktiv i 2016 på grund af børnepasning eller pleje af uarbejdsdygtige voksne. Dette tal overskred 28 % i Tjekkiet, Estland, Irland, Ungarn, Slovakiet og Det Forenede Kongerige. Kvinders beskæftigelsesfrekvens synes at være højere end gennemsnittet i lande med veltilrettelagte

kønsafbalancerede foranstaltninger, der gør det muligt at forene familie- og arbejdsliv (navnlig Sverige og Danmark).

Figur 24: Beskæftigelsesmæssige virkninger af forældreskab for mænd og kvinder (i alderen 20-49) i 2016

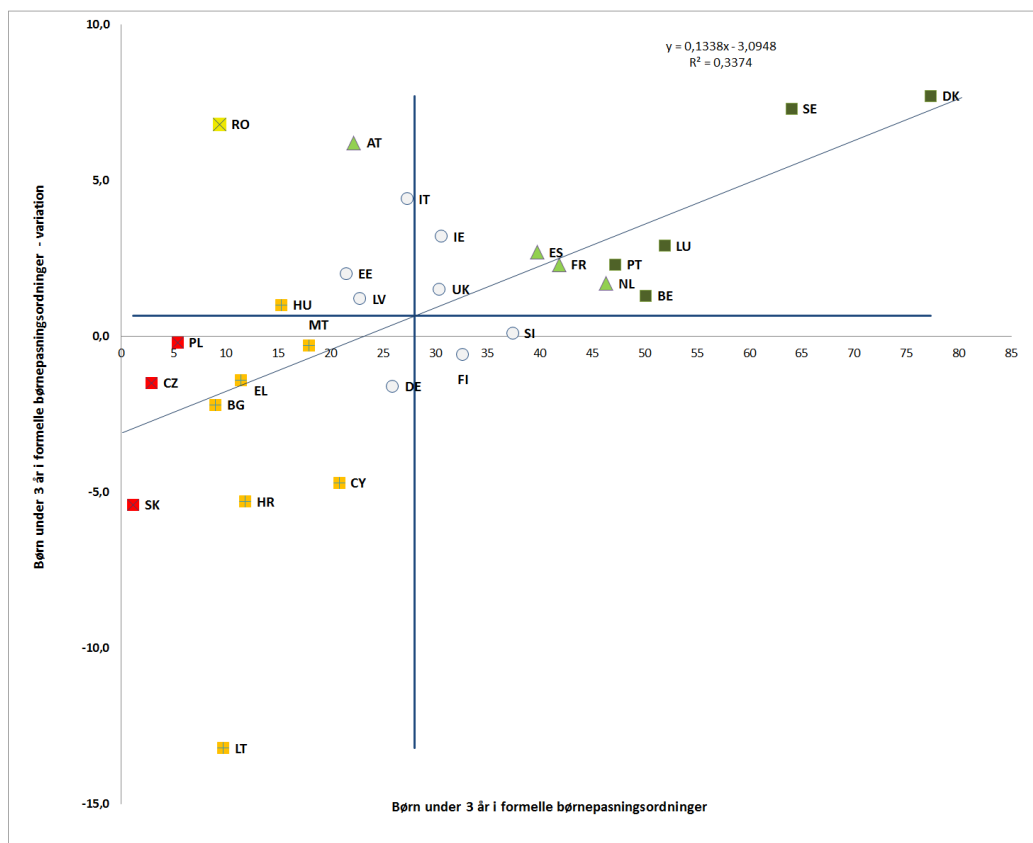

Kilde: Eurostat. Bemærkning: Forældreskabets beskæftigelsesmæssige virkninger måles som forskellen mellem beskæftigelsesfrekvensen for kvinder (mænd) med mindst ét barn under seks år og beskæftigelsesfrekvensen for kvinder (mænd) uden børn.

Manglen på tilgængelige formelle pasningsordninger, især for børn, af høj kvalitet er en af faktorerne, der hæmmer kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet. Som det fremgår af nøgleindikatoren på den sociale resultattavle for deltagelse i førskoleundervisning og pleje, blev kun 30,5 % af alle børn i alderen 0-3 år passet i formelle uddannelses- og plejetjenester i 2015, en stigning fra 28,5 % i 2014 og 28,0 % i 2008. Der er store forskelle på tværs af medlemsstaterne: Mens mere end 60 % af børnene i Danmark og Sverige var i formel børnepasning, var denne andel på under 10 % i Slovakiet, Tjekkiet og Polen ("kritiske situationer"), samt i Bulgarien, Rumænien og Litauen. Sammen med Danmark og Sverige har også Luxembourg, Belgien og Portugal de "bedste resultater". Denne forskel skyldes i en vis udstrækning forskellene i familiernes orlovsordninger på tværs af landene. Medlemsstaternes resultater for denne indikator er, som vist af den positive hældning for regressionslinjen

relateret til de årlige ændringer i niveauerne, faktisk divergerende — forbedringen er hurtigere i landene med de bedste resultater.

Figur 25: Børn i alderen 0-3 år i formelle pasningsordninger og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

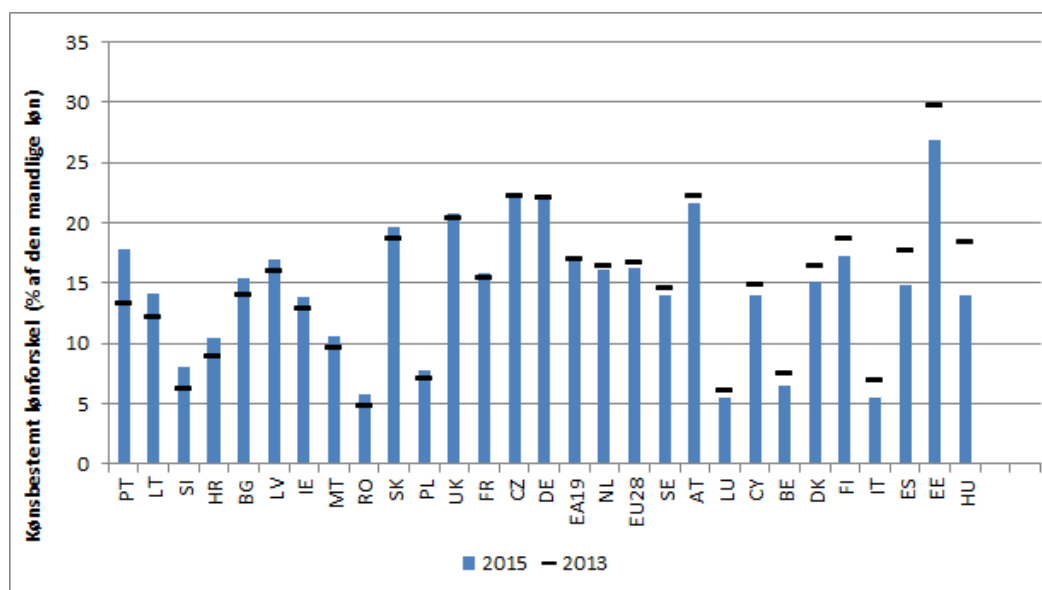
Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen). Periode: Niveauer for 2015 og årlige ændringer i forhold til 2014. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Desuden er tilstrækkelig rådighed over formel, tilgængelige bæredygtige langtidsplejeydelser i høj kvalitet stadig en udfordring i flere medlemsstater. Deres underudvikling kan ses som en væsentlig hindring for kvinders fastholdelse på arbejdsmarkedet, da uformel pasning ofte er den eneste mulighed for mange familier. Det

skønnes, at antallet af omsorgskrævende ældre vil stige med 12 millioner (fra 40 til 52 mellem 2013-2060)⁵⁰.

Ud over en lavere beskæftigelsesfrekvenser i fuldtidsækvivalenter er der også tendens til, at kvinder lider under en betydelig lønforskel. Denne forskel var i 2015 på 16,3 % i EU, med et langsomt fald i forhold til 2014 (16,7 %)⁵¹. Der er imidlertid store forskelle på tværs af medlemsstaterne med lønforskelle, som spænder fra 26,9 % i Estland til 5,5 % i Italien og Luxembourg. I de seneste to år med tilgængelige data blev den største stigning registreret i Portugal (+4,5 procentpoint), mens hurtige fald blev registreret i Ungarn (-4,4 procentpoint) og Estland (-2,9 procentpoint) og Spanien (-2,9 procentpoint). Potentielle årsager til kønsbestemte lønforskelle omfatter forskelle i erhvervs erfaring, arbejdstid, jobtype eller beskæftigelsessektor, som i et vist omfang skyldes diskrimination på arbejdsmarkedet. Dette risikerer også at føre til en kønsbestemt forskel i pension, som i 2015 lå på 38,3 %⁵².

Figur 26: Ukorrigerede lønforskelle mellem mænd og kvinder i 2013 og 2015

Kilde: Eurostat.

⁵⁰ Rapport om den aldrende befolkning 2015.

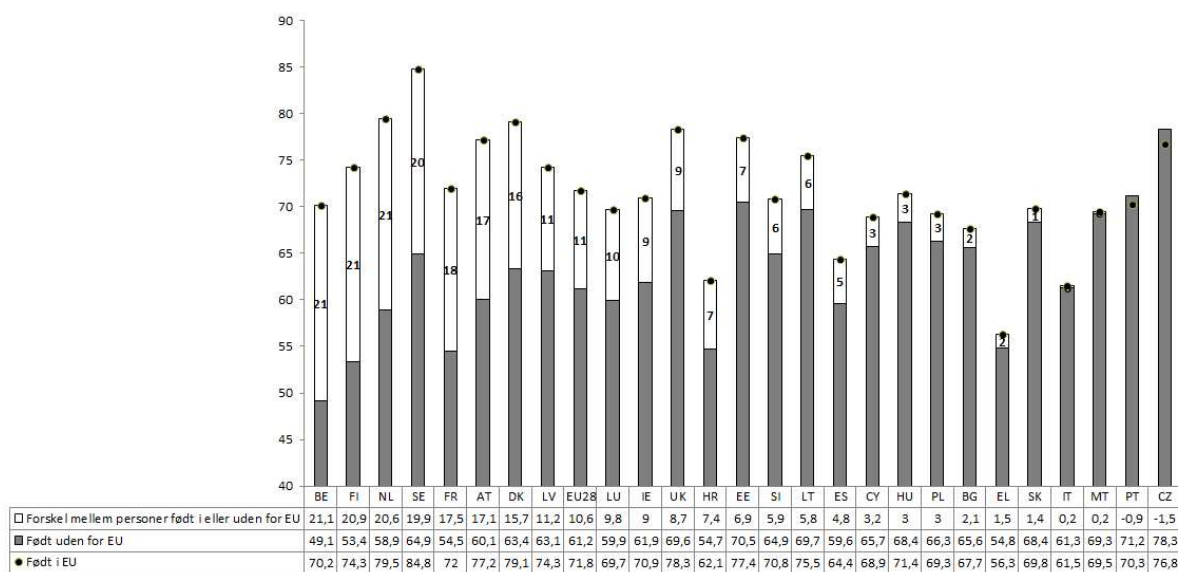
⁵¹ Referenceindikatoren er den ukorrigerede kønsbestemte lønforskel (dvs. ikke korrigeret for individuelle egenskaber, som eventuelt kan forklare en del af lønforskellen), der bør give et overordnet billede af kønsbestemte uligheder med hensyn til løn. Forskning viser, at de fleste kønsbestemte lønforskelle fortsætter, selv når forskelle i uddannelsesniveau, erhvervmæssige valg, arbejdstid og andre observerbare attributter tages i betragtning (f.eks. http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_pay_gap/2016_factors_gpg_en.pdf).

⁵² Europa-Kommissionen, 2017 Betænkning om ligestilling mellem kvinder og mænd i EU.

Bemærkning: den ukorrigerede kønsbestemte lønforskel måles som forskellen mellem den gennemsnitlige bruttotimeløn for mandlige og kvindelige lønmodtagere beregnet som procentandel af den gennemsnitlige bruttotimeløn for mandlige lønmodtagere. Ingen data tilgængelige for Grækenland. For Kroatien, Malta og Irland er tallene fra 2014 i stedet for 2015.

Arbejdsmarkedets potentiale af indvandrere er stærkt underudnyttet. Hvor personer født uden for EU udgør en stigende andel af befolkningen i EU (6,6 % i 2014, 6,9 % i 2016), er de mindre tilbøjelige til at deltage i arbejdsmarkedet end personer født i EU. Udfordringen med integration er steget i takt med den økonomiske krises virkning og med den seneste øgede tilstrømning af flygtninge, hvis integration på arbejdsmarkedet er vanskeligere end andre grupper⁵³. Mens personer født uden for EU i 2008 oplevede erhvervsfrekvenser og beskæftigelsesfrekvenser på hhv. 1,0 procentpoint og 4,6 procentpoint lavere end personer født i EU, var denne forskel i 2016 vokset til 4,8 procentpoint og 10,6 procentpoint (i aldersklassen 20-64). I syv EU-lande (Belgien, Finland, Nederlandene, Sverige, Frankrig, Østrig og Danmark) overstiger forskellene i beskæftigelse 15 procentpoint. Inaktiviteten var særlig høj for kvinder født uden for EU, 9,1 procentpoint under satsen for kvinder født i EU.

Figur 27: Beskæftigelsesfrekvens efter fødeland, 20-64, 2016

Kilde: Eurostat [lfsa_ergacob]. Bemærkning: Der findes ingen tilgængelig opdeling for Tyskland for personer født uden for EU (forskellen mellem værtslandets statsborgere og tredjelandstatsborgere er 26,5 procentpoint, den sjette højeste i EU).

⁵³ Se Beskæftigelse og social udvikling i Europa, årlig oversigt 2016, kapitel 3.

Arbejdsmarkedsresultaterne afviger markant som følge af migration.

Beskæftigelsesfrekvensen for personer, der ikke er født i EU, er højere for dem, der er ankommet af studie- eller beskæftigelsesmæssige grunde (71 % i 2014, højere end for personer født i EU), og lavere for dem, der er ankommet af familiemæssige årsager, og for flygtninge⁵⁴. Mens den lavere beskæftigelsesfrekvens for migranter til dels skyldes en højere andel af personer med lavt uddannelsesniveau, fører et stigende uddannelsesniveau⁵⁵ ikke nødvendigvis til bedre resultater på arbejdsmarkedet, og der er en markant underudnyttelse af migranternes færdigheder og kvalifikationer⁵⁶. Sociale udfordringer er tilbøjelige til at blive videregivet fra generation til generation. Denne risiko er særlig relevant i betragtning af den høje og stigende andel af personer med migrantbaggrund blandt unge⁵⁷ i visse medlemsstater.

I takt med at arbejdsmarkedene bedres risikerer personer med handicap at sakke bagud. Der er fortsat en stor forskel i beskæftigelsesfrekvensen (og erhvervsfrekvensen)⁵⁸ mellem personer med og uden handicap på 25,7 procentpoint (47,4% mod 73,1%) i 2015. Denne forskel er stigende (22,9 procentpoint 2012), da personer uden handicap har bedre chancer for igen at komme i beskæftigelse. Navnlig i Irland og Malta var den beskæftigelsesmæssige forskel på over 40 procentpoint, og i 7 lande var den højere end 30 procentpoint. Den mindste forskel kunne observeres i Italien (13,8 procentpoint) og Slovenien (16 procentpoint).

---

⁵⁴ Personer, som er indvandret af familiemæssige årsager, udgør den største andel af personer, der er født uden for EU (52 % i 2014). Deres beskæftigelsesfrekvens lå på 53 % i 2014, lavere end frekvensen for flygtninge (56 %).

⁵⁵ Andelen af personer født uden for EU (i alderen 25-54) med højt uddannelsesniveau steg fra 25,4 % til 30,9 % i perioden fra 2010 til 2016, jf. [edat_ifs_9912].

⁵⁶ Forskellen i beskæftigelsesfrekvens blandt personer født uden for EU og personer født i EU er mest markant blandt dem med videregående uddannelse, hvilket understreger, at migranter oplever et lavere afkast af deres uddannelse i forhold til personer født i EU (se også Employment and Social Developments in Europe 2015). I 2016 arbejdede 35 % af personerne med høj uddannelse født uden for EU i lav- eller medium kvalificerede job, sammenlignet med 21 % blandt personer født i EU. Frekvensen af overkvalificerede født uden for EU lå på over 50 % i lande som Grækenland, Italien, Cypern og Spanien.

⁵⁷ Andelen af personer med indvandrerbaggrund er på omkring eller lidt over 20 % i lande som Frankrig og Tyskland, og over 30 % blandt børn under seks år.

⁵⁸ Tallene for personer med handicap i beskæftigelse viser ikke fuldt ud, hvor begrænset deres deltagelse i arbejdsmarkedet er. Tallene bør ses i sammenhæng med aktivitetsfrekvenserne, som også er uforholdsmæssigt lave. I 2015 for forskellen i aktivitetsfrekvensen (i aldersgruppen 20-64) mellem personer med og uden handicap i EU på i alt 22,4 procentpoint (59,5 % mod 81,9 %).

3.2.2 Politisk handling

Politisk arbejde har ført til identifikation af vigtige aspekter for at forbedre inklusion, relevans og uddannelseskvalitet, navnlig med henblik på at tackle skolefrafald. I maj 2017 skitserede to meddelelser fra Kommissionen⁵⁹, hvordan EU's indsats kan støtte medlemsstater og uddannelsesudbydere i at opfylde disse mål. Desuden opfordrede Rådets konklusioner fra 2015 om mindskelse af skolefrafald og fremme af succes i skolen⁶⁰ medlemsstaterne til at udvikle og gennemføre omfattende strategier til imødegående af skolefrafald sammen med en række specifikke foranstaltninger. Flere medlemsstater har taget initiativer på dette område. I 2016 godkendte det flamsktalende samfund i Belgien et debatoplæg om en politik om retten til uddannelse, pjækkeri og skolefrafald, som vil afløse de nuværende handlingsplaner. I det franske fællesskab i Belgien er reduktion af tidligt skolefrafald et vigtigt element i den igangværende skolereform, der fokuserer på at forbedre lighed og effektivitet. Bulgarien gennemfører en interinstitutionel samarbejdsmechanisme til forbedring af tilmelding til skoler og skolefastholdelse gennem lokale team i felten, som skal identificere børn eller elever i risiko for skolefrafald, forbedre udvekslingen af information mellem de relevante institutioner og forbedre dataindsamlingen. I Estland gennemføres karriererådgivning og en styrkelse af erhvervsuddannelsernes tiltrækningskraft for at tackle tidligt skolefrafald. Frankrig har taget skridt til at sikre, at unge voksne i alderen 16-25 år, som har forladt skolen uden en afgangseksamen eller en kvalifikation, har ret til at vende tilbage til uddannelse eller praktik. I november 2016 gennemførte Ungarn en handlingsplan for at reducere tidligt skolefrafald og indførte obligatorisk dataindsamling om elevernes skolefremskridt. Rumænien er ved at udvikle en tidlig varslingsmekanisme og planlægger programmer, som giver en ny chance, og aktiviteter efter skole med bistand fra Den Europæiske Socialfond.

I EU kombineres politikker, som effektivt tackler ringe, grundlæggende færdigheder, med bestræbelser på at fremme inkluderende undervisning. Målet er at mindske den

---

⁵⁹ COM(2017) 247 final om "En ny EU-dagsorden for videregående uddannelse" og COM(2017)248 final om "Skoleudvikling og fremragende undervisning for en god begyndelse i livet". Den sidste identificerer tre vigtige politiske udfordringer, som næsten alle medlemsstater står over for: 1) svagheder i læse- og skrivefærdigheder, matematik og naturvidenskab 2) den socioøkonomiske baggrunds store indvirkning på uddannelsesresultater 3) utilstrækkelige digitale færdigheder. Meddelelsen angiver derefter, hvor det er nødvendigt med en indsats i EU og medlemsstaterne: at udvikle bedre og mere inkluderende skoler at støtte lærere og skoleledere at gøre ledelsen af uddannelsessystemerne mere effektiv og retfærdig.

⁶⁰ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14441-2015-INIT/da/pdf>

socioøkonomiske baggrunds indflydelse på de studerendes resultater, lukke uddannelseskloften for dårligt stillede elever og fremme topkvalitet på uddannelsesområdet. I Portugal samarbejder lokaladministrationer og skoleklynger om gennemførelsen af den nationale plan til fremme af succes i skolen, regeringens flagskibsinitiativ, som sigter mod at forebygge skolefrafald og mindske gentagelsen af skoleår. Irland fastsatte for første gang i 2017 specifikke mål for læse-, skrive- og regnefærdigheder for dårligt stillede skoler; der blev også fastsat et relativt ambitiøst mål for at fastholde andelen af personer med ringe færdigheder på under 10 % og samtidig øge andelen af personer med topresultater frem til 2025. Tjekkiet gennemfører ESF-finansierede projekter, der fokuserer på børnehaveklasserne, grundskole- og overbygningsklasserne ved at indføre og gennemføre individuel inklusion. I Sverige har regeringen forøget ressourcerne til at tackle uligheder og annonceret en langsigtet investeringsplan (2017-2025) til støtte for kommuner og uafhængige skoletjenesteudbydere med henblik på at tilbyde uddannelse af høj kvalitet til nyligt tilkomne studerende. I Tyskland har den føderale regering og staterne stater slået kræfterne sammen om at øge kvaliteten af læreruddannelsen samt øge lærermobiliteten for både studerende og lærere. Endelig har Bulgarien lagt mere vægt på inkluderende uddannelse, og Nederlandene planlægger yderligere investeringer, der tilsigter øget lighed i uddannelserne.

Romaernes inklusion i uddannelsessystemerne er en udfordring, som skyldes mange faktorer, herunder segregation i skolerne, ikke-inklusive undervisning og hindringer som følge af alvorlig fattigdom. Gennemførelse af lovgivningsmæssige ændringer er fortsat vigtigt. Bulgarien har indført et forbud mod oprettelse af særskilte klasser på grundlag af etnicitet. De foranstaltninger, som i øjeblikket er gældende for romastuderende, omfatter stipendier og fritidsaktiviteter, yderligere klasseundervisning i bulgarsk sprog og aktiviteter med forældrene. I Tjekkiet trådte en ny reformpakke i kraft i september 2016. Pakken sikrer individuelle støtteforanstaltninger for børn med særlige uddannelsesbehov, herunder også på grund af socioøkonomiske betingelser. I 2017 ændrede Ungarn sin lov om ligebehandling og de offentlige uddannelsessystemer for at sikre forbud mod segregation. Desuden vil skoler med høj frafaldsprocent blive udvalgt i 2017 til at modtage støtte til uddannelse og udvikling med henblik på indførelse af differentierede undervisningsformer. I Rumænien var segregation på føruniversitetsniveau forbudt, og projekter rettet mod romastuderende og romasamfund blev prioriteret under Den Europæiske Socialfond. I februar 2017 godkendte Slovakiet reviderede handlingsplaner som støtte til gennemførelsen af den nationale strategi

for integration af romaer frem til 2020, der sigter mod at mindske forskelle i uddannelsesniveau mellem romaer og gennemsnitsbefolkningen gennem forbedret uddannelse af børn fra marginaliserede befolkningsgrupper. Grækenland startede et program med henblik på integration og uddannelse af romabørn. Programmet medfinansieres af EU's struktur- og investeringsfonde.

Medlemsstaterne udvikler politikker til fremme af integration af indvandrere i uddannelse. I Belgien har alle samfund øget kapaciteten i modtageklasserne, ligesom antallet af sprog lærere og støttebudgetter for nytilkomne indvandrerelever er blevet forøget. Danmark har øget antallet af modtageklasser lidt og maksimumantallet af flygtninge pr. klasse er blevet sat op fra 12 til 15 elever; derudover har man tilladt integration er udenlandsk fødte unge mennesker på op til 25 år i obligatorisk skolegang. I Finland kombinerer et nyt uddannelsesmodul sprog og erhvervsuddannelser. Modulet blev oprettet i midten af 2017, involverer voksenuddannelsesinstitutioner og udvider anvendelsesområdet og rækkevidden for den uddannelse, som er tilgængelig. I Sverige tilbydes et sprogkursus for migranter til nyligt tilkomne voksne med erhvervsuddannelse eller andre uddannelser. Grækenland har åbnet sin første modtagestruktur til uddannelse af børn af asylansøgere. Strukturen fungerer efter skoletid, men dens formål er i sidste ende at integrere børnene i det almindelige uddannelsessystem. Cypern ruller en handlingsplan ud, som også dækker undervisning i græsk som andetsprog, modtageforanstaltninger, indvandreres overgang og integration, uddannelse af lærere og bekæmpelse af forskelsbehandling. Som en reaktion på flygtningetilstrømningen og for at lette deres integration (samt for tredjelandstatsborgere i nød) udviklede Europa-Kommissionen desuden i 2017 EU-kvalifikationsprofilværktøjet for tredjelandstatsborgere for at hjælpe dem med at gøre deres færdigheder og kvalifikationer synlige på tværs af de forskellige medlemsstater.

Politikker, som øger gennemførelses- og deltagelsesprocenten for de videregående uddannelser og mindsker frafaldsprocenterne. Som understreget i Kommissionens meddelelse om en ny EU-dagsorden for videregående uddannelse⁶¹ kan dette mål nås ved at give studerende fra dårligt stillede miljøer mere gennemsigtig information om uddannelsesmuligheder og resultater, skræddersyet vejledning og finansiel støtte. Tjekkiet øgede sine tilskud til studerende i nød samt antallet af erhvervsorienterede

---

⁶¹ COM(2017)247 final.

uddannelsesprogrammer for at fremme en stærkere social mangfoldighed blandt de studerende på de videregående uddannelser. I 2017 reviderede Estland sin finansieringsordning for de videregående uddannelser med henblik på at tilskynde til gennemførelse af studierne på normeret studietid. Sverige lancerede en undersøgelse af forvaltning og finansiering af videregående uddannelser med henblik på at øge deltagelsen af studerende fra dårligt stillede miljøer. Kroatien benytter Den Europæiske Socialfond til at yde støtte til studerende fra dårligt stillede miljøer.

Forbedring af de videregående uddannelsers relevans er også afgørende. De vigtigste aspekter for at nå dette mål er et større udvalg af studieformer (deltid, fjernstudium osv.), øget anvendelse af færdighedsprognoser og brug af data om færdiguddannedes beskæftigelse i den strategiske planlægning, inddragelse af arbejdsgiverne i tilrettelæggelsen af læseplaner og videreudvikling af videregående erhvervsuddannelse og højere uddannelse. Bulgarien gennemfører en resultatbaseret finansiering og fokuserer bestræbelserne på at øge deltagelsen i uddannelser inden for områderne naturvidenskab, teknologi, ingeniøruddannelser og matematik (STEM). I Malta sigter flere initiativer på at øge antallet af kandidater inden for naturvidenskabeligt relaterede områder. Det flamske fællesskab i Belgien har udviklet en STEM-handlingsplan, som involverer alle uddannelsesniveauer, og det franske fællesskab i Belgien fokuserer på vekseluddannelse i sektorer, hvor der er eller forventes at ville opstå mangel på kvalificeret arbejdskraft. Kroatien tilbyder stipendier finansieret ved hjælp af Den Europæiske Socialfond til studerende i STEM-fagene. Estland har oprettet et prognoseværktøj med henblik på at foregribe behovet på arbejdsmarkedet og behovet for færdigheder. Værktøjet giver anbefalinger til videreplanlægning inden for uddannelse og erhvervsuddannelse. Polen indførte i 2017 et nationalt system til sporing af kandidater, som sigter på at tackle behovet for bedre information om resultaterne på arbejdsmarkedet. Cypern, Portugal, Slovakiet og Sverige har for nylig truffet foranstaltninger til at styrke kvalitetssikringen inden for de videregående uddannelser.

Medlemsstaterne fortsætter med at arbejde mod mere gennemsigtighed omkring færdigheder og kvalifikationer. 24 medlemsstater har allerede afsluttet processen med at etablere henvisninger mellem deres nationale kvalifikationsniveauer og den europæiske referenceramme for kvalifikationer (EQF) og har dermed sendt et signal om deres engagement i det overordnede mål om gennemsigtighed og sammenlignelighed. Rumænien og Slovakiet har præsenteret deres indledende referenceringsrapporter, mens Finland og

Spanien planlægger af referencere i 2017-2018. En anden milepæl — dvs. anføre EQF-niveauer på certifikater og eksamensbeviser — er blevet mødt af 16 medlemsstater (Belgien, Tjekkiet, Danmark, Tyskland, Estland, Frankrig, Irland, Italien, Letland, Litauen, Ungarn, Malta, Nederlandene, Portugal, Slovenien og Det Forenede Kongerige) og en yderligere tilslutning forventes inden udgangen af 2017.

Behovet for udvikling af digitale færdigheder placeres stadig højere på medlemsstaternes dagsorden. På linje med en af nøgleaktionerne i En dagsorden for nye kvalifikationer og job er Koalitionen for digitale færdigheder og job og Nationale sammenslutninger for digitale færdigheder og jobsøgning til fremme af virkningsfulde indsatser på lokalt niveau blevet lanceret i 17 medlemsstater og flere er under udvikling. Konkrete foranstaltninger til fremme af digitale færdigheder, som er planlagt eller vedtaget af medlemsstaterne, omfatter indførelse af grundlæggende digital uddannelse lige fra grundskoleniveau og en styrkelse af digital uddannelse i skolernes læseplaner (Østrig, Tyskland), optrapning af uddannelse i kodning (Polen, Belgien, Rumænien, Sverige), uddannelse af lærere i digitale færdigheder (Østrig, Bulgarien, Tyskland), forøgelse af antallet af studiepladser inden for STEM-fagene på de videregående uddannelser (Østrig, Polen), certificering af det europæiske PC-kørekort (ECDL) på frivillig basis for gymnasieelever (Cypern) og enkeltstående initiativer som f.eks. IT-akademiet i Slovakiet.

EU støtter en bred vifte af politiske initiativer med henblik på at tilpasse de erhvervsrettede uddannelsesprogrammer til arbejdsmarkedets behov. I oktober 2017 vedtog Kommissionen et forslag til en henstilling fra Rådet om en europæisk ramme for gode og effektive lærlingeuddannelser. Rammen fastsætter 14 kriterier, der definerer gode og effektive lærlingeuddannelser, som sikrer både udvikling af jobrelaterede færdigheder og lærlingenes personlige udvikling. Med det formål at øge antallet af erhvervspraktikanter, der kan nyde godt af et længere praktikophold i udlandet, blev ErasmusPro indført i Erasmus+ og blev gjort operativt fra oktober 2017. Med henblik på at fremme den arbejdsbaserede læring blev den europæiske alliance for lærlingeuddannelser indført i 2013 som en platform på EU-plan for de forskellige interessenter. Alliancen sigter mod at forbedre lærlingeuddannelsernes kvalitet, tilgængelighed og image, og for nylig også mobilitet. Kommissionen støtter også den europæiske ungdomspagt, der blevet startet af CSR Europe (det europæiske virksomhedsnetværk for virksomheders sociale ansvar), for at bringe erhvervslivet og dets

interessenter sammen og arbejde for beskæftigelse af unge gennem oprettelsen af lærepladser, praktikophold og begynderjob. De erhvervsrettede grunduddannelsers tiltrækningskraft og arbejdsmarkedsrelevans kan stadig forbedres I 2015 enedes medlemsstaterne om yderligere at styrke nøglekompetencerne i erhvervsuddannelsernes læseplaner og give mere effektive muligheder for at erhverve eller udvikle disse færdigheder⁶².

Udfordringen med beskæftigelse til lavtuddannede voksne kræver politisk opmærksomhed, navnlig i forbindelse med udviklingen inden for færdighedsbehov , som er knyttet til den teknologiske udvikling. For at afhjælpe den vedvarende beskæftigelseskløft og de lavtuddannedes lave deltagelse i voksenundervisning (som også er tilbøjelige til at være ældre, leve i landdistrikter og på anden måde være dårligt stillede) vedtog den Europæiske Union ved udgangen af 2016 en henstilling om opkvalificeringsforløb: Nye muligheder for voksne, som skal give lavtuddannede og voksne med ringe kvalifikationer støtte til at styrke deres færdigheder og udvikle dem mod højere kvalifikationer (se boks 2).

---

⁶² I 2016 iværksatte Europa-Kommissionen således et nyt initiativ for fremvisning af erhvervsuddannelsernes ekspertise og kvalitet i Europa og øge bevidstheden om de muligheder, som erhvervsuddannelser giver både unge og voksne. Den europæiske uge for erhvervsuddannelser var i sin første udgave i stand til at mobilisere 800 000 interessenter i Europa med det formål at forbedre de erhvervsrettede uddannelsers image og tiltrækningskraft.

Boks 2: Opkvalificeringsforløb: Nye muligheder for voksne

Henstillingen om opkvalificeringsforløb blev vedtaget af Rådet i december 2016⁶³ og opfordrer medlemsstaterne til at udvikle en række forbundne og målrettede indsatser og etablere et "forløb" med støtte til lavtuddannede/voksne med ringe kvalifikationer, hvoraf der var 63 millioner i EU i 2016.

Formålet er at give støtte til disse voksne med at forbedre deres alfabetisering og digitale færdigheder og/eller erhverve et bredere sæt af kompetencer gennem udvikling i retning af højere kvalifikationer. Hver enkelt støttemodtager vil blive tilbudt:

- færdighedsvurderinger med henblik på at udpege eksisterende færdigheder og behov for opkvalificering
- et tilbud om uddannelse/praktik tilrettelagt ud fra vurderingen og
- muligheder for at få valideret og anerkendt færdigheder.

Disse tre trin vil blive ledsaget af opsøgende, vejledende og støttende foranstaltninger.

Initiativets overordnede politiske mål er to:

- forbedre beskæftigelsesmulighederne og de samlede livsmuligheder for voksne med færdigheder på lavt niveau (f.eks. voksne uden gymnasial uddannelse) i Europa
- bidrage til en omskoling eller opgradering af den samlede arbejdsstyrke og
- fremme social inklusion og samhørighed for voksne, der kæmper med grundlæggende færdigheder.

Medlemsstaternes gennemførelse af initiativet kan støttes med finansiering fra Den Europæiske Socialfond, Erasmus+ og andre kilder. I midten af 2018 bør medlemsstaterne skitsere de foranstaltninger, som de påtænker at træffe med henblik på at gennemføre denne henstilling, herunder hvilke grupper af voksne med lav uddannelse, man ønsker at prioritere.

Nogle medlemsstater gennemførte foranstaltninger med sigte på at fremme en mere aktiv deltagelse i voksenundervisning, navnlig med henblik på at styrke de basale færdigheder. Bulgarien indførte en foranstaltning for at opnå bedre levering af kompetencer på grundlæggende uddannelsesniveau for analfabeter eller personer med ringe læse- og skrivefærdigheder på over 16 år. Kroatien har annonceret en plan om at sikre, at uddannelsesaktiviteterne bidrager til bedre beskæftigelsesmuligheder for arbejdsløse i områder med størst mangel på kvalificeret arbejdskraft. Cypern har indført ændringer i finansiel støtte til virksomheder, der investerer i livslang læring for at tilskynde en højere deltagelsesfrekvens i voksenundervisningen blandt voksne med lavere uddannelsesniveau. Portugal har fremlagt en omfattende program (programmet "Qualifica"), som sigter mod at

---

⁶³ EUT C 484/1 af 24.12.2016.

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOC_2016_484_R_0001

give voksne kvalifikationer baseret på færdigheder erhvervet gennem erfaring og supplere dem med yderligere modulopbygget uddannelse.

Medlemsstaterne har taget trin til at lette den sociale dialog om spørgsmålet vedrørende erhvervsuddannelse. I Spanien har regeringen for nylig igangsat nogle nationale rundbordsdrøftelser med arbejdsmarkedets parter for at drøfte en række spørgsmål i forbindelse med beskæftigelse, herunder blandt andet erhvervsuddannelsernes kvalitet. I Grækenland vil der i 2017 blive lanceret pilotbud for en række partnerskaber ledet af erhvervslivet for erhvervs- og lærlingeuddannelser, der involverer sektorspecifikke og lokale repræsentative organisationer og arbejdsmarkedets parter. I Letland har arbejdsmarkedets parter, navnlig arbejdsgivere været involveret i mange aspekter af erhvervsuddannelsesreformen. I 2016 blev yderligere lovgivning gennemført i form af ændringer til erhvervsuddannelsesloven vedtaget i 2015. Ændringer blev gennemført med sigte på at skabe ekspertråd inden for specifikke sektorer og procedurer for opdatering af læseplaner. Desuden blev voksenuddannelsernes forvaltningsråd nedsat inden for rammerne af gennemførelsesplanen for 2016-2020 for forvaltningsmodellen for voksenundervisning. Forvaltningsrådet omfatter ministre, arbejdsmarkedets parter, kommuner, voksenundervisningsinstitutioner og andre interessenter. Med situationen på arbejdsmarkedet for øje gennemgår og godkender forvaltningsrådet prioriteter for voksenundervisning og sikrer en regelmæssig evaluering af resultaterne (herunder udbud og efterspørgsel på uddannelsesprogrammer).

Validering af færdigheder, som er erhvervet uden for det formelle uddannelsessystem, er særlig relevant. Dette er især tilfældet for personer med ringere kvalifikationer, ledige eller personer, der risikerer ledighed, migranter og dem, som søger at ændre deres karriereforløb. Selv om de nationale tilgange varierer, planlægges der valideringsforanstaltninger, eller de er allerede på plads, i alle medlemsstater. Nationale mekanismer, som koordinerer valideringsforanstaltningerne på tværs af sektorer af uddannelse, arbejdsmarkedet og den tredje sektor er blevet etableret af 15 medlemsstater (Belgien, Danmark, Frankrig, Grækenland, Irland, Italien, Letland, Malta, Nederlandene, Polen, Portugal, Rumænien, Spanien og Sverige).

Nationale strategier for færdighedsudvikling kan spille en rolle i håndteringen af de fragmenterede færdighedspolitikker i mange lande og skabe sammenhæng mellem de

forskellige politiske retninger og de forskellige finansielle midler, der støtter færdighedsudvikling, samt alle de involverede aktører. De kan give en strategisk vurdering af en lands færdighedssystem, identificere de største udfordringer, som disse færdigheder står over for, og lede til en handlingsplan for at afhjælpe disse. Med teknisk hjælp fra OECD støtter Kommissionen udviklingen af færdighedsstrategier i Italien, Portugal og Slovenien (og tidligere i Spanien). Nederlandene og Østrig har også indledet projekter om nationale færdighedsstrategier, udelukkende finansieret med nationale midler.

Viden om, hvilke færdigheder, der er nødvendige nu og hvilke, der vil være brug for i fremtiden, kan hjælpe medlemsstaterne til at korrigere deres politikker, så de bedre tackler ubalancer i færdigheder på deres arbejdsmarkeder. Behovet for at tilpasse færdighederne til arbejdsmarkedets behov har allerede udløst en række initiativer på tværs af medlemsstaterne. For at tiltrække flere IKT-arbejdstagere og iværksættere har Estland ændret udlændingeloven ved bl.a. ændre kravene til permanent ophold i Estland og holde større investorer, IKT-arbejdstagere og iværksættere uden for iværksætterkvoten. Frankrig åbner 500 nye specifikke uddannelsesforløb på linje med de identificerede behov på fremtidens arbejdsmarked (f.eks. IKT, grøn økonomi) eller i rekrutteringssektoren (industri, sikkerhed, forplejning osv.) tilpasset lokale/regionale profiler. Irland har lanceret det nationale råd for færdigheder og ni regionale råd for færdigheder, som skal bidrage til at foregribe og reagere hurtigt på de hurtigt skiftende behov for færdigheder på tværs af alle sektorer. I Ungarns har projekter, der er medfinansierede af Den Europæiske Socialfond, hjulpet ledige med at erhverve færdigheder og arbejdserfaring, som er nødvendig for beskæftigelse inden for erhverv med mangel på arbejdskraft.

Medlemsstaterne styrker indsatsen for at udvide og udvikle deres karrierevejledningstjenester. Cypern tilbyder gratis karriererådgivningstjenester til unge soldater, og et projekt finansieret af Den Europæiske Socialfond og ungdomsbeskæftigelsesinitiativet er på vej med en udvidelse af de opsøgende rådgivningstjenester til personer, som ikke er under uddannelse, i beskæftigelse eller praktik (NEET'er). I Malta starter karriererådgivningsprogrammer med starten på det akademiske år 2017-2018 på alle statslige gymnasier for at tilskynde videre uddannelse efter gymnasieret eller rådgive om beskæftigelse.

De unges situation på arbejdsmarkedet er forbedret betydeligt, også takket være de strukturelle reformer støttet af ungdomsgarantiordningen. Ungdomsgarantiordningerne konsoliderer, men yderligere bestræbelser er nødvendige i de fleste lande for at øge deres dækning og effekt og sikre en bæredygtig gennemførelse. Alene i 2015 deltog 5.5 millioner unge i ungdomsgarantiordninger, 3,5 millioner tog imod et tilbud om beskæftigelse, læreplads, praktik eller fortsat uddannelse. Næsten halvdelen af alle 15-24-årige NEET'er benyttede sig af ungdomsgarantien i 2015.

Opsøge unge, opmuntre dem til at tilmelde sig de offentlige arbejdsformidlinger og modtage passende støtte er en vigtig prioritet, navnlig i medlemsstater med høj frekvens for inaktive og ikke-tilmeldte NEET'er. I Spanien blev en kongelig dekret-lov vedtaget i december 2016, der forenkler og fremmer unge jobsøgendes registrering til det nationale ungdomsgarantisystem. Portugal fremlagde i juni 2017 en ny national strategi for opsøgning og tilmelding af NEET'er. Målet er at registrere mindst 30 000 flere NEET'er og udvide det nationale netværk af ungdomsgaranti partnere. Rumænien lancerer nye opsøgende foranstaltninger for at øge antallet af NEET'er tilmeldt netværket af offentlige arbejdsformidlinger med 200 000 gennem forebyggende identifikation, en informations- og oplysningskampagne, støttenetværk og indsatshold, der involverer det netværk af offentlige arbejdsformidlinger, sociale assistenter og uddannelsesrådgivere. I Bulgarien indleder myndighederne nye opsøgende foranstaltninger rettet mod aktivering og integration på arbejdsmarkedet af ikke-tilmeldte NEET'er under 29 år.

Bedre støtte til unge, som står over for flere hindringer, er stadig en udfordring i denne sammenhæng. I Frankrig startede "Garantie jeunes" i oktober 2013 som et eksperiment, der i 2017 blev udvidet til alle NEET'er mellem 16 og 25 år i fare for social udstødelse og med en indkomst på under mindstelønnen. Denne ungdomsgaranti tilbyder et intensiveret forløb mod arbejdsmarkedet og kombinerer intensive rådgivningsforanstaltninger og erhvervs erfaring. I Slovakiet blev det nationale projekt "Ny start for unge jobsøgende — skabelse af job for unge langtidsledige" indledt i juli 2017. Projektet sigter mod at motivere unge jobsøgende til at finde beskæftigelse ved at tilbyde 30 timers rådgivning kombineret med et økonomisk incitament til dem, der finder beskæftigelse.

En smidig koordinering mellem beskæftigelses-, uddannelses- og ungdomspolitik er afgørende for bedre støtte til unges overgang fra uddannelse og arbejdsløshed til

beskæftigelse. Ny partnerskaber ser dagens lys. På Cypren vil karriererådgivning og uddannelses tjenester i de gymnasiale uddannelser blive styrket og tilbyde mere målrettet vejlednings- og rådgivningstjenester for unge i alderen 15-24 år. Derudover Cyprens ungdomsråd specialiserede studier og karriererådgivningstjenester til studenter og unge NEET'er gennem ungdomsinformationscentre. I Litauen er et landsdækkende pilotmentorprogram blevet gennemført i 2016. Netværket af offentlige arbejdsformidlinger samarbejder med et netværk af psykologer og akademiske uddannelsesinstitutioner om at give bedre støtte til unge (samt langtidsledige og ældre arbejdstagere).

Medlemsstaterne investerer i omskoling og opkvalificering af unge for at forbedre deres beskæftigelsesegnethed. I Slovakiet investerer et nationalt projekt 30,9 mio. EUR i understøtning af unge jobsøgendes beskæftigelsesmuligheder gennem omskoling, styrkelse af nøglekompetencer eller undervisning og uddannelse til arbejdsmarkedet på eget initiativ. Et eksempel på god praksis i Spanien siden februar 2017 er uddannelsesprogrammer i digitale færdigheder, som tilbyder uddannelse rettet mod den digitale industri og nye forretningsmodeller. I Sverige blev foranstaltningen "Studiestarthjælp" vedtaget i juli 2017 og forventes at sætte ca. 15 000-20 000 lavtuddannede personer med alvorlige uddannelsesmæssige behov (herunder nytilkomne indvandrere med begrænset uddannelse) i gang med studier på det primære og sekundære niveau hvert år.

I en makroøkonomisk sammenhæng, hvor der stadig venter store udfordringer, støtter et stort antal medlemsstater arbejdsmarkedets efterspørgsel på unge gennem tilskud til løn og ansættelse. Disse tilskud finansieres ofte med støtte fra Den Europæiske Socialfond og ungdomsbeskæftigelsesinitiativet. Sådanne ordninger er normalt rettet mod unge, som er længere væk fra arbejdsmarkedet (f.eks. langtidsledige, lavt kvalificerede eller uden erhvervs erfaring) for at undgå dødvægt og substitutionsfølger. Desuden bidrager en stærk uddannelseskomponent og opfølgning på støttemodtagerne til at maksimere virkningen. I Belgien annoncerede den føderale regering i juli 2017 en nedsættelse af arbejdsgivernes socialsikringsbidrag i forbindelse med ansættelse af unge i alderen 18-21 år. I Cypren har ordningen med jobplacering for unge arbejdsløse akademikere været på plads siden november 2016. Ordningen støtter seks måneders jobplacering i virksomheder/organisationer for unge arbejdsløse kandidater med begrænset erhvervs erfaring. En ud af tre deltagere var i beskæftigelse fire måneder efter deres deltagelse. I juni 2017 ændrede Estland ordningen "Mit

første job", så den nu omfatter unge i alderen 16-29, har mere fleksible betingelser og tilbyder flere muligheder for praktik. Inden for denne ordning modtager arbejdsgiverne et bidrag på op til 2 500 EUR som kompensation for erhvervsrelateret praktik. Italien indførte med finansloven i 2017 tre nye typer nedsatte socialsikringsbidrag ved ansættelse af unge i tidsbegrænsede kontrakter eller gennem lærlingeuddannelser. I Portugal er en kombineret støtte til ansættelse af en ung og en ældre arbejdstager ("Contrato-Geracao") under udvikling. Initiativet sigter mod at give støtte to virksomheder, der på samme tid ansætter en ung arbejdsløs (eller en ung på udkig efter sit første job) og en langtidsledig ældre person.

Medlemsstaterne fortsatte med at tilpasse deres lovgivning om praktikophold til kvalitetsrammen for praktikophold⁶⁴. Disse reformer af praktikantophold har hjulpet med til at give unge en bedre forberedelse til arbejdsmarkedets behov og tilegne sig den relevante viden, men de har også medvirket til at styrke erhvervslivets engagement. I Polen har arbejdsmarkedets parter i juni 2017 aftalt en national ramme for praktikophold af kvalitet. Rumænien vedtog i juli 2017 en opdatering af lovgivningen på området for lærlinge- og praktikpladser med henblik på at gøre det mere attraktivt for arbejdsgiverne at deltage (øgede incitamentter til arbejdsgiverne og en tilpasning af støtteniveauet i det nationale budget med bidrag fra Den Europæiske Socialfond og dermed bedre budgetintegration).

Boks 3: Fuld udnyttelse af Den Europæiske Socialfond (ESF) og ungdomsbeskæftigelsesinitiativet

Med et budget på 86,4 mio. EUR i perioden 2014-2020 er Den Europæiske Socialfond (ESF) et af EU's vigtigste instrumenter til at tackle udfordringer, som er identificeret i de landespecifikke henstillinger (CSR'er). De operationelle programmer vedtaget i 2014 og 2015 er blevet designet på en måde, der sikrer deres nære tilpasning til landespecifikke anbefalinger. Derudover giver bestemmelserne mulighed for at omprogrammere og tilpasse til nye udfordringer.

En central politisk prioritet for ESF 2014-20 er ungdomsbeskæftigelsen, som tackles med både ESF's egne ressourcer (6,3 mia. EUR) og ungdomsbeskæftigelsesinitiativet (3,2 mia. EUR fra ungdomsbeskæftigelsesinitiativets ressourcer, som fordobles med ESF-midler på 3,2 mia. EUR). Ungdomsbeskæftigelsesinitiativet er målrettet mod unge, som ikke er i beskæftigelse, under uddannelse eller i praktik (NEET'er) i regioner med den højeste ungdomsarbejdsløshed i 2012. Initiativet skrider godt frem. Ved udgangen af 2016 havde ca.

⁶⁴ Rådets henstilling af 10. marts 2014 om en kvalitetsramme for praktikophold, 2014/C 88/01.

8 mio. deltagere nydt godt af støtte fra de europæisk finansierede projekter, navnlig praktikophold, lærlingeuddannelser, jobplacering, foranstaltninger for selvstændige og videregående uddannelse. 39 % af støttemodtagerne er under 25 år.

I de fleste af medlemsstaterne anses ungdomsbeskæftigelsesinitiativet for at være et nøgleværktøj til dækning og design af de forskellige beskæftigelsespolitikker. I mange medlemsstater finansierer ungdomsbeskæftigelsesinitiativet hovedparten af foranstaltningerne under ungdomsgarantiordningen.

Stigningen i ungdomsbeskæftigelsesinitiativets budget med 1,2 mia. EUR i perioden 2017-2020, godkendt af Rådet og Europa-Parlamentet, bør hjælpe medlemsstaterne til at støtte ledige og inaktive unge.

Den Europæiske Socialfond er også et værktøj for medlemsstaterne til gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder. ESF-interventioner, der støtter søjlen, beløber sig til 27,5 mia. EUR for adgang til arbejdsmarkedet og 21,2 mia. EUR til social inklusion. Hver år tildeles 15 millioner europæiske borgere støtte direkte fra deltagelsen i ESF-medfinansierede projekter.

Medlemsstaterne har vedtaget kønsmæssigt afbalancerede politikker for at støtte kvinders beskæftigelse og bistå arbejdstagerne med at forene omsorgs- og arbejdsforpligtelser. Ved at give begge forældre passende orlovsrettigheder og støtte en bedre fordeling af omsorgsforpligtelserne mellem mænd og kvinder er det muligt at sætte kvinderne i stand til hurtige at vende tilbage i beskæftigelse og begrænse de negative indvirkninger, som deres omsorgsbyrde kan have på deres karriereforløb. Både Tjekkiet og Cypern indførte i 2017 en ny ret til fædreorlov (hhv. 1 og 2 uger), og Portugal udvidede orlovsperioden fra 20 til 25 dage, hvoraf 15 er obligatoriske (tidligere 10). Luxembourg vedtog i 2016 en reform af forældreorlovssystemet for at gøre det mere fleksibelt og bedre kompenseret. Tyskland og Østrig har for nylig indført en økonomisk bonus, hvis begge forældre tager en del af forældreorloven. I 2017 blev særlige foranstaltninger gennemført i Danmark og Italien, som omfatter orlov til selvstændige forældre. Spanien udvidede i januar 2017 retten til fædreorlov (i forbindelse med fødsel, adoption eller familiepleje af et barn) fra to til fire uger for fædre i beskæftigelse. På det seneste har Kroatien øget den maksimale ydelse for den anden halvdel af den etårige barselsorlov for både beskæftigede og ledige forældre. Slovakiet har øget moderskabsydelsen fra 70 til 75 % af den daglige vurderingsbase og udvidet listen over sociale ydelser til at inkludere børnepasningsfaciliteter for børn på

under tre år. I Nederlandene trådte loven om fleksibel arbejdstid i kraft i 2016. Loven indførte retten for ansatte til at anmode om permanent eller midlertidig ændring i arbejdstiden, en ændring i planlægningen af arbejdstimerne og en ændring af arbejdsstedet.

Kvinder har oftest ansvaret for plejen af omsorgskrævende og ældre familiemedlemmer.

Indføring eller styrkelse af plejeres ret til orlov, sådan som den blev indført i Tjekkiet i juli 2017, kan gøre det muligt for kvinder at forene deres omsorgsbyrde med deres arbejdsmæssige ansvar. Ud over familierelaterede orlovsmuligheder har fleksibel indretning af arbejdstiden også en stærk positiv indvirkning på kvinders beskæftigelse. Belgien, Tjekkiet og Italien indførte i 2016-2017 foranstaltninger for at fremme mere fleksibilitet med hensyn til arbejdets tilrettelæggelse, og Rumænien har iværksat en offentlig høring om et forslag om telearbejde. Desuden har flere medlemsstater forbedret den økonomiske støtte for plejere. I Rumænien har regeringen godkendt den finansielle centralisering af lønudgifter til personlige assistenter for alvorligt handicappede personer. I Malta er plejeres pensioner og pasningstilskud blevet reformeret og øget. Beløbene blev også hævet i Ungarn og Tjekkiet. Estland planlægger at ændre loven om ligestilling mellem kønnene for at give Arbejdstilsynet opgaven med en mere nøje overvågning af ligestillingen i den private sektor, herunder gennem indsamling af kønsopdelte løndata, uddannelses tilbud om hvordan man kan løse lønforskellen og formidling af information om lønforskellen blandt mænd og kvinder.

Forbedring af adgangen til børnepasning er et effektivt værktøj til at tackle forhindringer for kvinders beskæftigelse. Tjekkiet har fastsat alle børns ret til at deltage førskolealderens forberedende klasser ved at indføre et års obligatorisk førskoleuddannelse og efterfølgende sikre børnehavepladser og styrke støtten til børn med særlige undervisningsbehov. Desuden er et ESF-pilotprojekt med mikrobørnehaver for børn i alderen 6 måneder til 4 år under gennemførelse. Det Forenede Kongerige er nu i gang med en fuld gennemførelse af børnepasningsloven fra 2016, som fastsatte yderligere 15 timers gratis børnepasning for visse arbejdende forældre til 3- og 4-årige børn i England ud over den allerede eksisterende generelle bestemmelse om 15 timers gratis børnepasning for samme aldersgruppe. Luxembourg startede en ambitiøs reform i 2016 for at forbedre adgangen til dagtilbud og deres kvalitet. I Slovakiet er investeringer i infrastrukturer planlagt til at øge kapaciteten inden for børnepasning. Den finske regering foreslog i april 2017 at udvide gratis eller billig børnepasning til en bredere gruppe af lav- eller mellemindkomstfamilier. Nogle

medlemsstater gennemførte også i 2017 foranstaltninger med henblik på udvikling af tjenester for børn i udsatte bosættelser (Ungarn) og jobsøgendes børn (Frankrig).

Nogle medlemsstater indførte også målrettede foranstaltninger for at tilskynde kvinder til at vende tilbage til arbejdsmarkedet, mens deres børn stadig er meget små. For eksempel vedtog Bulgarien i juni 2017 en foranstaltning til at give mødre med børn under 1 år, der vender tilbage til beskæftigelse, 50 % af børnepasningsydelsen oven i deres løn. Tilsvarende steg beskæftigelsesincitamenterne for forældre, der har benyttet sig af børnepasningsorlov, i Rumænien i april 2017. Andre medlemsstater har udvikling ordninger rettet mod kvinder, der allerede har taget lange afbrydelser i deres karriere. Dette er tilfældet med tilbagevendingsordningen, som Det Forenede Kongerige allerede har afsat midler til på budgettet i foråret med en bevilling på 5 mio. GBP (ca. 5,6 mio. EUR). Luxembourg vedtog en lov om at styrke princippet om ligeløn for mænd og kvinder og støttede oplysningskampagner og initiativer, som skal fjerne forhindringerne for kvinders beskæftigelse. I Sverige er man på vej til at fremsætte et forslag om fremme af mere ligestilling blandt kønnene i pensioner for at tackle de negative konsekvenser af kvinders underrepræsentation på arbejdsmarkedet. Den estiske regering har godkendt et lovudkast, der vil ændre forældreorloven og forældreydelser ved at indføre yderligere en måned for fædre og udvide perioden, hvorunder forældreydelser kan gøres gældende og dermed øge den beskæftigelsesmæssige indkomsttærskel under forældreorlov. I Malta tilbydes gratis børnepasning, når begge forældre er i beskæftigelse eller under uddannelse.

Flere medlemsstater tog skridt til at fremme integration af ældre arbejdstagere på arbejdsmarkedet. Tyskland har vedtaget en lov, som skal lette overgangen til pension for ældre arbejdstagere ("Flexi-Rente"). Hensigten er at gøre overgangen til pension mere fleksibel. Reformen fremmer navnlig kombinationen af tidlig pensionering og deltidsarbejder ved at reducere fradrag i pensionen i tilfælde af ekstra indkomst. Loven er også et incitament til beskæftigelse efter pensionsalderen ved at gøre give arbejdstagerne mulighed for at erhverve yderligere pensionsrettigheder og fritstille arbejdsgiverne for forpligtelsen til at betale arbejdsløshedsforsikringsbidrag. Grækenland lancerede i februar 2017 to nye programmer med støtte til ansættelse af personer i aldersgruppen over 50 år. Cypren etablerede en ordning, der giver incitament til beskæftigelse af ledige på over 50 år. Ordningen tager sigte på at tilskynde arbejdsgiverne til at ansætte arbejdsløse på over 50 år,

som er interesseret i fuldtidsbeskæftigelse. I Nederlandene forudser et lovudkast inden for rammerne af aktionsplanen "Perspektiv for 50+" en kompensation til arbejdsgivere (nul risiko-præmie) i det tilfælde, at ældre arbejdstagere (over 56 år), som har været arbejdsløse i mere end et år og modtager arbejdsløshedsunderstøttelse, bliver syge. I Østrig sigter beskæftigelseskampagnen "20.000" mod at fremme beskæftigelsen for ældre personer og reducere langtidsledigheden. Projektet planlægges af være gennemført i fuld skala i januar 2018 og bør på mellemlangt sigt føre til yderligere 20 000 almennyttige arbejdspladser. Desuden betyder ændringen i loven om socialsikring at personer, der fortsætter med at arbejde efter pensionsalderen, kan opnå en højere alderspension. Denne foranstaltning vedrører overvejende kvindelige pensionister, som er udsat for en højere fattigdomsrisiko end mænd. I Slovenien omfatter handlingsplanen "Ældre end arbejdsmarkedet i Slovenien" 49 foranstaltninger, som skal gennemføres i 2017-2018, bl.a. støtte til arbejdsgiverne i gennemførelsen af programmer, som fremmer sundhed og sikkerhed på arbejdet, incitament for arbejdsgiverne til at investere i menneskelig kapital og uddannelse af arbejdstagerne, incitament for arbejdstagerne til at blive længere på arbejdsmarkedet og øget aktiveret af ældre arbejdstagere gennem aktive arbejdsmarkedspolitikker.

Som svar på det øgede antal asylsøgere tilpasser medlemsstaterne deres integrationspolitik for tredjelandstatsborgere. Foranstaltningerne fokuserer på forbedring af sprogfærdigheder og deltagelse i arbejdsmarkedet. I Frankrig har loven om udenlandske statsborgeres rettigheder etableret et individualiseret integrationsforløb baseret på individuel modtagelse, fornyet undervisning i samfundsforhold og styrket sprogundervisning. I Finland sigter den nationale handlingsplan om integration og regeringens integrationsprogram mod at fremskynde adgangen til uddannelsesforløb og beskæftigelse. Desuden blev et forsøg med en genvej til hurtig beskæftigelse for indvandrere indledt, som anvender modellen med "social impact bond" Formålet med projektet er at afprøve nye beskæftigelses- og uddannelsesmodeller, som sigter mod at fremskynde beskæftigelse for indvandrere og kombinere uddannelse og arbejde på en fleksibel måde. Den østrigske integrationslov af juni 2017 gør det obligatorisk for personer med international beskyttelsesstatus at deltage i sprog- og kulturværdikurser med pligt til at underskrive en integrationserklæring. Desuden obligatorisk for alle anerkendte flygtninge og asylansøgere, som med høj sandsynlighed vil blive bevilget asyl og er ledige, at gennemføre et års arbejdsmarkedsintegration (forvaltes af arbejdsformidlingerne). Efter det nye "statsintegrationsprogram" trådte i kraft i Tjekkiet i

2016, modtager alle, der nyder international beskyttelse, bistand med hensyn til bolig, beskæftigelse, sundhed og uddannelse, herunder forbedring af sprogkunderskaber. Siden indførelsen af den nye integrationslov i Tyskland i 2016 er deltagelse i integrationskurser blevet gjort obligatorisk for asylansøgere, som ikke er i beskæftigelse. Tyskland har også indført en ny type joborienteret sprogkursus, som følger efter vellykket afslutning af et integrationskursus, og catering til flygtninge, som allerede er i beskæftigelse eller deltager i arbejdsmarkedsaktiverings- eller erhvervsfaglige foranstaltninger. I Danmark fokuserede trepartsaftalen på tidlig intervention, vurdering af individuelle kompetencer og joborienterede foranstaltninger. Asylansøgere bliver screenet i løbet af ansøgningsfasen og henvist til den kommune, som bedst imødekommer deres individuelle jobmuligheder. Endvidere skal flygtning erhverve erhvervs erfaring inden for en måned efter ankomsten.

Mange af foranstaltningerne, der er vedtaget af medlemsstaterne, rækker videre end til nyligt tilkomne flygtninge og omfatter også andre migranter eller personer med indvandrerbaggrund. Finland forbereder eksempelvis en mere effektiv identifikation af indvandrernes færdigheder og vejledning i et passende uddannelses- og beskæftigelsesforløb. I Østrig trådte loven om anerkendelse og vurdering i kraft den 12. juli 2016. Loven fremmer integration på arbejdsmarkedet af personer, der har erhvervet kvalifikationer i udlandet, og fastsætter særlige procedurer for personer, der bevilges asyl eller subsidiær beskyttelse uden dokumentation for afsluttet uddannelse. Sverige har for nylig gjort en betydelig indsats for at efterkomme den stigende efterspørgsel på evaluering af udenlandske kvalifikationer, bl.a. ved at øge finansieringen til det svenske råd for højere uddannelser, som har ansvaret for anerkendelse af udenlandske kvalifikationer. Sverige har også investeret betydelige midler for at øge tilgængeligheden af overgangsprogrammer, der sætter indvandrere med udenlandske kvalifikationer i jura, medicin, sygepleje, tandpleje og farmaci i stand til at afslutte den del af deres uddannelse, som er nødvendig for, at de kan praktisere. Desuden er støtten til nyttilkomne indvandrere og flygtningen øget inden for rammerne af reformen af ordningen "Nye startjobs". Estland tilskyndede indvandring af IKT-arbejdere, iværksættere og større iværksættere gennem en ændring af kravene til deres permanente bopæl. Malta tilbyder kurser for ikke-indfødte med behov for udvikling af læse- og skrivefærdigheder med henblik på øge indvandrernes beskæftigelseegnethed. Slovenien oprettede et regeringskontor for støtte til indvandrere og deres integration. Kontoret koordinerer med andre nationale myndigheders,

ikke-statsliges og andre organisationers arbejde og opgaver. Kontorets vigtigste opgaver at skaffe boliger til forskellige kategorier af indvandrere og yde dem støtte.

Ud over foranstaltninger, der primært sigter mod at integrere nytilkomne, har flere medlemsstater gjort bestræbelser på at bekæmpe diskrimination. Loven om lighed og borgerskab, som blev vedtaget i Frankrig i slutningen af januar 2017, forbedrer overordnet beskyttelsen mod forskelsbehandling og omfatter navnlig retten til fransk sproguddannelse som en del af efter- og videreuddannelse. I Sverige fastsætter den ændrede svenske lov om forskelsbehandling, der trådte i kraft i januar 2017, nye aktiverende foranstaltninger om ikke-forskelsbehandling inden for beskæftigelse og uddannelse, krav om årlig lønrapport og arbejdsgivernes pligt til at have retningslinjer og rutiner for forebyggelse af mobning (inklusive sexchikane) og modforanstaltninger mod gengældelse. Spanien nedsatte flere arbejdsgrupper, som skal overvåge aktiviteter relateret til bevidstgørelse om racisme, fremmedhad og andre former for intolerance. Arbejdsgruppernes medlemmer kommer fra forskellige faggrupper, der er involveret i kampen mod forskelsbehandling (f.eks. politi, dommere, anklagere, andre fagfolk fra administrationen osv.). I Estland blev "følsomhedskurser" om diskrimination testet for retshåndhævende myndigheder, dommere, anklagere og specialister i støtte til ofre. Finland lancerede et toårigt, tværministerielt initiativ, "TRUST – Gode relationer i Finland", i starten af 2016 for at fremme ikke-forskelsbehandling af asylansøgere på regionalt og lokalt plan. Inden for uddannelsesområdet har Portugal udleveret et interkulturelt skolesæt til skoler, som indeholder online-undervisningsmateriale til lærere.

Medlemsstaterne søger aktivt at støtte integration af personer med handicap på arbejdsmarkedet. I Belgien har den føderale regering indført forløb, som skal fremme reintegration på arbejdsmarkedet i passende beskæftigelse for arbejdstagere, som ikke længere kan gennemføre det aftalte arbejde, og regionerne gennemfører nedskæringer i de sociale sikringsbidrag for arbejdsgivere, som ansætter personer med handicap. Hovedstadsregionen i Bruxelles indførte kvoteforpligtelse (2,5 %) for de lokale administrationer for ansættelse af personer med handicap. Tyskland har revideret beregningsgrundlaget for transbestemmelsen af invaliditetsydelse og øget beskæftigelsestilskuddet for arbejdstagere med handicap for at gavne nogle af de 300 000 personer med alvorlige handicap på beskyttede arbejdspladser. Bulgarien arbejder på en reform af systemet for vurdering af den resterende arbejdskapacitet for arbejdstagere i den arbejdsdygtige alder med handicap. Estland vedtog et

arbejdsmarkedsprogram for 2017-2020, der tilbyder aktiverende foranstaltninger til forebyggelse af arbejdsløshed, navnlig for personer med sundhedsproblemer. Cypern har indført beskæftigelsestilskud til sårbare grupper, herunder personer med handicap og kroniske sygdomme. Letland ændrede loven om sociale ydelser og social bistand med henblik på at forbedre professionel rehabilitering for personer med handicap. Ungarn gennemfører i øjeblikket ESF-projektet om en forøgelse af rehabiliteringspotentialer hos organisationer, som beskæftiger personer med handicap. Østrig har mindsket anvendelsen af invalidepensioner og øget antallet af ældre arbejdstagere ved gradvist at øge pensionsalderen for personer med handicap til 60 år sammen med gennemførelsen af supplerende foranstaltninger som f.eks. lovfæstet ret til rehabilitering. I Irland har den tværministerielle gruppe "Make Work Pay" identificeret nøglefaktorer, der kan mindske motivationen til at arbejde for personer med handicap, og fremsat henstillinger til regeringen, som forventes at meddele handlinger og potentielle lovgivningsinitiativer inden udgangen af 2017. Portugal indførte nye sociale fordele i forbindelse med inklusion af personer med handicap for at opmuntre dem til at fortsætte med at arbejde eller søge job (i øjeblikket er personer med handicap ikke berettiget til at modtage invaliditetsydelse, hvis de modtager nogen form for vederlag). Desuden vil et pilotprojekt finansieret af Den Europæiske Socialfond fokusere på at støtte et uafhængigt liv for personer med handicap.

3.3 Retningslinje 7: Forbedre arbejdsmarkedernes funktion

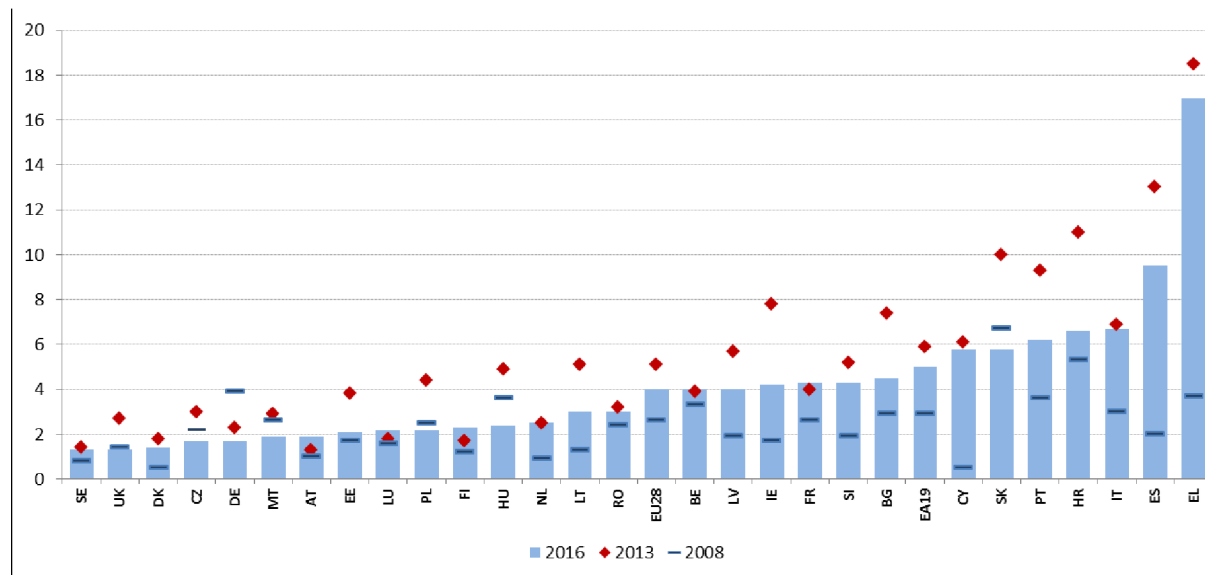
Dette afsnit ser på gennemførelsen af retningslinje nr. 7 for beskæftigelse, som anbefaler medlemsstaterne at fremme et velfungerende arbejdsmarked, bl.a. gennem sikring af bæredygtige overgange fra ledighed til beskæftigelse og mellem job med det formål at forhindre segmentering af arbejdsmarkedet. Afsnittet giver i indledningen en kort præsentation af nøgleindikatorerne og peger på udfordringerne inden for dette område, navnlig langtidsarbejdsløshed og segmentering mellem faste og midlertidige job. Derefter beskrives relevante politikker, især hvordan en passende arbejdsmarkedslovgivning, veludvalgt arbejdsløshedsunderstøttelse og effektive aktiveringsstrategier kan forbedre arbejdsmarkedets funktion. Dette gøres ved at præsentere resultaterne fra en benchmarking af arbejdsløshedsbistand og aktive arbejdsmarkedspolitikker som aftalt med medlemsstaterne. Herefter illustreres dækningsgraden for offentlige arbejdsformidlinger og aktiveringsforanstaltninger, der er afgørende for at fremme de arbejdsløses integration på arbejdsmarkedet og forbedre deres matchning med arbejdsmarkedet. Endelig rapporterer afsnit 3.3.2 om medlemsstaternes politiske foranstaltninger inden for disse områder.

3.3.1 Nøgleindikatorer

Det fortsatte opsving på arbejdsmarkedet har bidraget til et fald i langtidsledigheden på tværs af medlemsstaterne. Dog har ikke alle haft lige stor gavn af denne forbedring. Som vist i figur 28 var langtidsledigheden højere i 2016 end i perioden før krisen (2008) i næsten alle medlemsstater, dog med et par bemærkelsesværdige undtagelser (f.eks. Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Malta og Ungarn). Situationen i medlemsstaterne er forbedret betydeligt i løbet af de sidste tre år, med et fald på tre procentpoint eller mere i lande som Kroatien, Irland, Portugal, Slovakiet og Spanien. Nogle lande med en relativt høj langtidsledighed (dvs. højere end EU-gennemsnittet) oplevede imidlertid ingen væsentlig forbedring eller endog en forværring i samme periode (Belgien, Frankrig, Cypern og Italien). Langtidsledigheden udgør stadig en presserende udfordring i 2016 i Grækenland og Spanien (de respektive frekvenser ligger på 17 % og 9,5 %), fulgt af Italien, Kroatien, Portugal, Slovakiet og Cypern (omkring 6 %). Omvendt fandtes de laveste frekvenser i Sverige, De Forenede Kongerige og Danmark

(under 1,5 % af arbejdsstyrken). I 10 medlemsstater udgør de langtidsledige mere end 50 % af den samlede arbejdsløshed, med Grækenland i spidsen med 72 % og 60 % i Slovakiet.

Figur 28: Langtidsledighed i procent af den erhvervsaktive befolkning

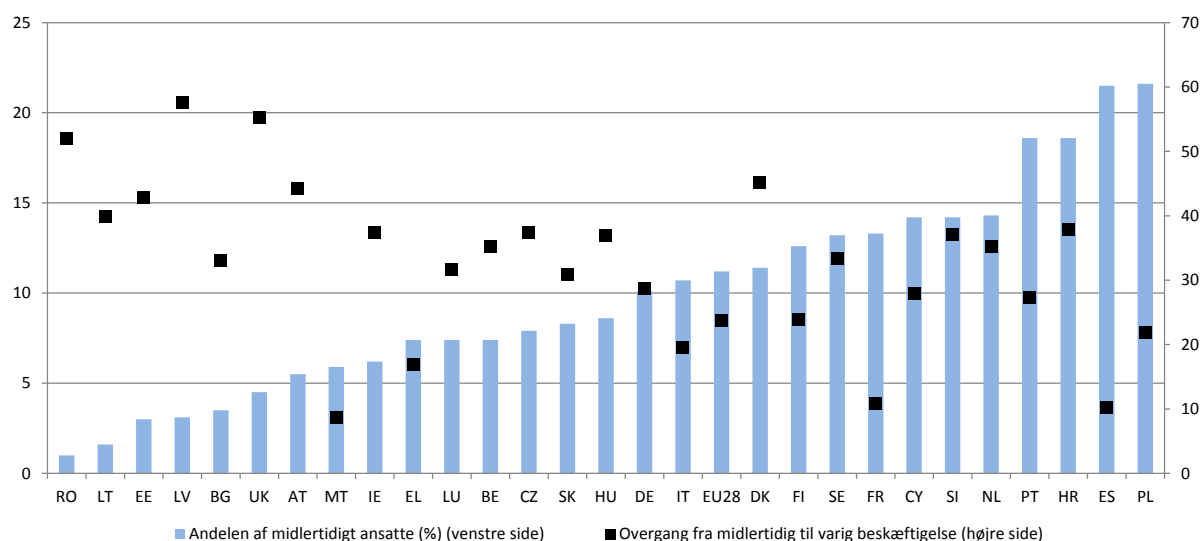
Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

Arbejdsmarkedssegmenteringen er stabil over tid og er stadig aktuell i en række medlemsstater. Dualitet mellem permanente og atypiske job med begrænsede muligheder for at overgå fra sidstnævnte til førstnævnte er en trussel mod et velfungerende og retfærdigt arbejdsmarked. I denne henseende er situationen næsten uændret i forhold til den fælles beskæftigelsesrapport 2017⁶⁵ med lande som Polen, Spanien, Kroatien og Portugal med en procentandel af tidsbegrænsede kontrakter (aldersgruppen 20-64) tæt på eller over 20 % og ni andre lande med en procentandel på mellem 10 % og 15 % (Nederlandene, Slovenien, Cypern, Frankrig, Sverige, Finland, Danmark, Italien og Tyskland). I Polen og Spanien skal billedet ses i sammenhæng med en særlig lav overgangsfrekvens til tidsbegrænset ansættelse, en generel situation i Frankrig, hvor andelen af tidsbegrænsede kontrakter dog er forholdsvis lavere (men stadig over EU-gennemsnittet). Dette tyder på, at tidsbegrænsede kontrakter kan være blindgyder snarere end et springbræt mod faste arbejdspladser. Set i et flerårigt perspektiv har procentandelen af tidsbegrænsede kontakter kun ændret sig lidt med tiden siden starten på krisen (EU-gennemsnittet har ligget på omkring 14 % siden 2008), dvs.

⁶⁵ En yderligere detaljeret analyse af arbejdsmarkedets segmentering og dens årsager kan findes i anden del af Kommissionens rapport Labour market and Wage developments In Europe. Annual Review 2017. Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2017.

andelen er stabil i de fleste medlemsstater. Dog er den steget betydeligt i Malta, Luxembourg, Slovakiet, Cypern, Danmark, Nederlandene og Kroatien. I Spanien faldt andelen betydeligt ved starten på krisen (på grund af opsigelsen af tidsbegrænsede kontrakter), men steg derefter i takt med opsvinget.

Figur 29: Andelen af midlertidigt ansatte ud af det samlede antal ansatte 20-64 (2016) og overgangen fra midlertidig til fast beskæftigelse (2015)

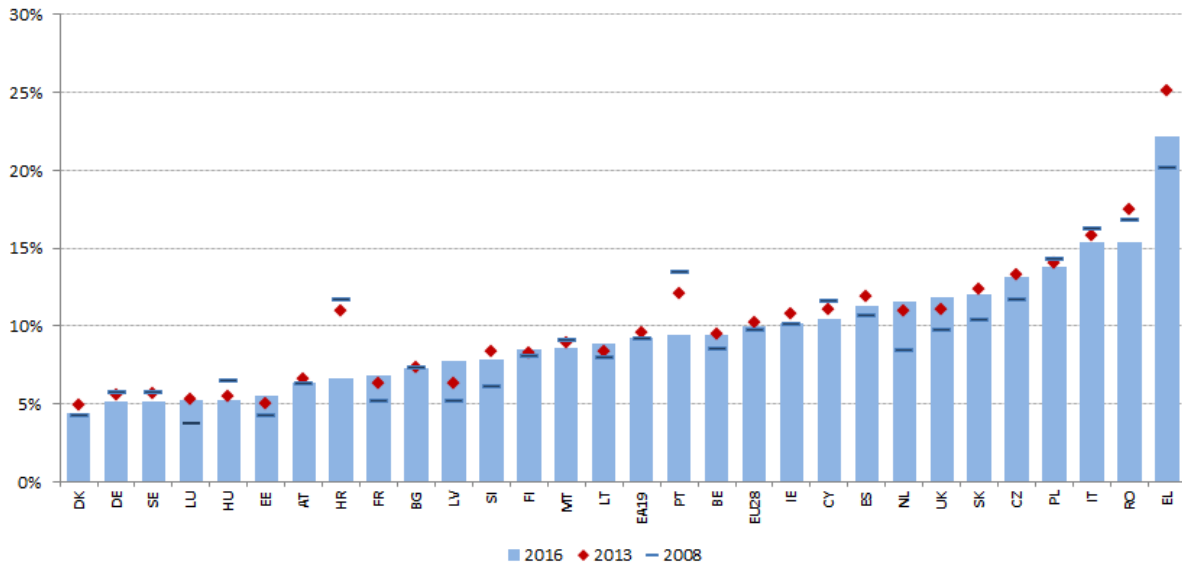

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen), SILC.

Lande med en høj andel af selvstændige erhvervsdrivende kan også være mere udsatte for arbejdsmarkedssegmentering. Dette kan forekomme, hvis de selvstændige maskerer økonomisk afhængige ansættelsesforhold (såkaldte proformaselvstændige) og/eller hvis de sociale sikringsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang dækker selvstændige erhvervsdrivende. Mens graden af autonomi for selvstændige erhvervsdrivende ikke kan måles med tilgængelige statistikker, kan en del af de selvstændige uden ansatte (som andel af den samlede beskæftigelse) sandsynligvis knyttes til potentielt ustabile job og signalerer dermed et behov for yderligere undersøgelse. Rangordenen efter denne indikator viser Grækenland (22,2 %), Rumænien og Italien (15,4 %) i toppen i 2016, mens Sverige, Tyskland og Danmark registrerede de laveste værdier (tæt på eller under 5 %). Ser man på dynamikken over tid siden 2008 er andelen af selvstændige erhvervsdrivende, som arbejder for egen regning, steget betydeligt i nogle lande, navnlig i Nederlandene (med 3,1 procentpoint, Letland (med 2,2

procentpoint) og Det Forenede Kongerige (med 2,0 procentpoint). Omvendt faldt andelen mest i Portugal (med -4 procentpoint) og Kroatien (med -5,1 procentpoint).

Figur 30: Selvstændige uden ansatte i procent af den samlede beskæftigelse

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

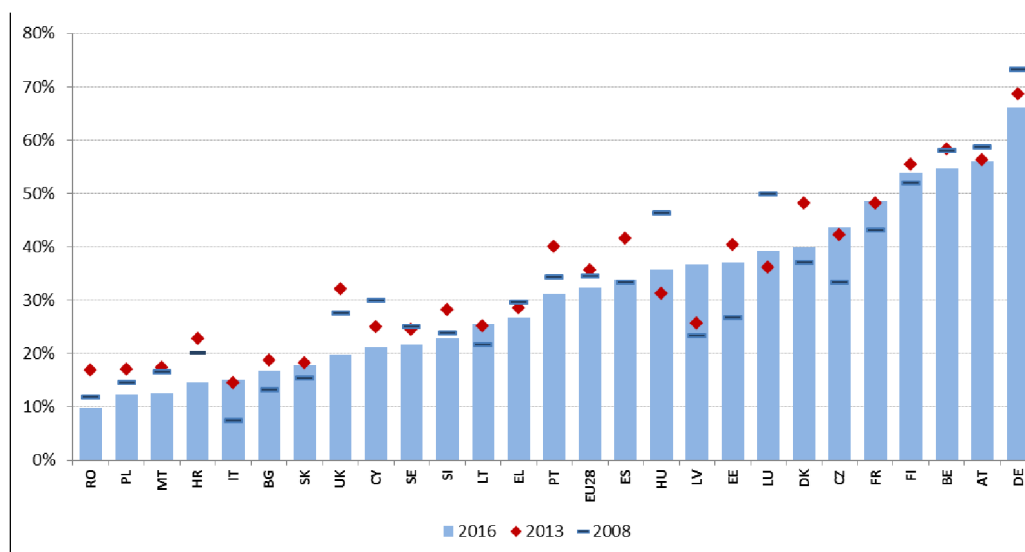
Veldesignede arbejdsløshedsunderstøttelsesordninger er kendetegnet ved passende bistandsniveauer og bred dækning kombineret med effektive aktiveringsstrategier og øgede overgange tilbage til beskæftigelse. Den sammenlignende analyse af særlige træk ved arbejdsløshedsdagpengeordningerne og deres samspil med levering af aktiverings- og støtteforanstaltninger kan give en nyttig viden om deres ydeevne. Den følgende analyse trækker på benchmarkingen udført i perioden 2016-2017 i Beskæftigelsesudvalget ved at følge den tilgang, der er beskrevet i kapitel 2. Mens udfordringerne relateret til høj arbejdsløshed (især langtidsledighed) på tværs af medlemsstaterne er beskrevet i rapportens tidligere afsnit, fokuserer dette afsnit særligt på systemerne for arbejdsløshedsunderstøttelse og specifikke politik løftestænger, stadig med anvendelse af de aftalte indikatorer.

I gennemsnit er cirka en tredjedel af de korttidsarbejdsløse⁶⁶ i EU omfattet af arbejdsløshedsydelse. Denne andel faldt en anelse i kølvandet på krisen (fra 34,4 % i 2008

⁶⁶ Arbejdstagere, der har været ledige i mindre end et år.

til 32,4 % i 2016), men med betydelige forskelle medlemsstaterne imellem. Disse forskelle afhænger af politikken udformning (især hvad angår betingelser for støtteberettigelse, den maksimale varighed og overlapninger med andre sociale beskyttelsesordninger) samt konjunkturudviklingen. På den ene side er dækningen mere end fordoblet i Italien (fra 7,3 5 til 15,1 %), ligesom den også er steget betydeligt (mere end 10 procentpoint) i Letland, Estland og Tjekkiet. På den anden side faldt den i Ungarn (-10 procentpoint), Luxembourg (-10 procentpoint), Cypern (-9 procentpoint) og Det Forenede Kongerige (-8 procentpoint). Betydelige fald blev også registreret i medlemsstaterne med den laveste dækning, især Rumænien, Polen, Malta og Kroatien. De sidste fire lande havde alle en dækningsgrad på under 15 % i 2016. Modsat var mere end 50 % af de korttidsledige dækket i Finland, Belgien, Østrig og Tyskland, sidstnævnte med toppunktet på 66 %.

Figur 31: Arbejdsløshedsunderstøttelsens dækning for korttidsledige

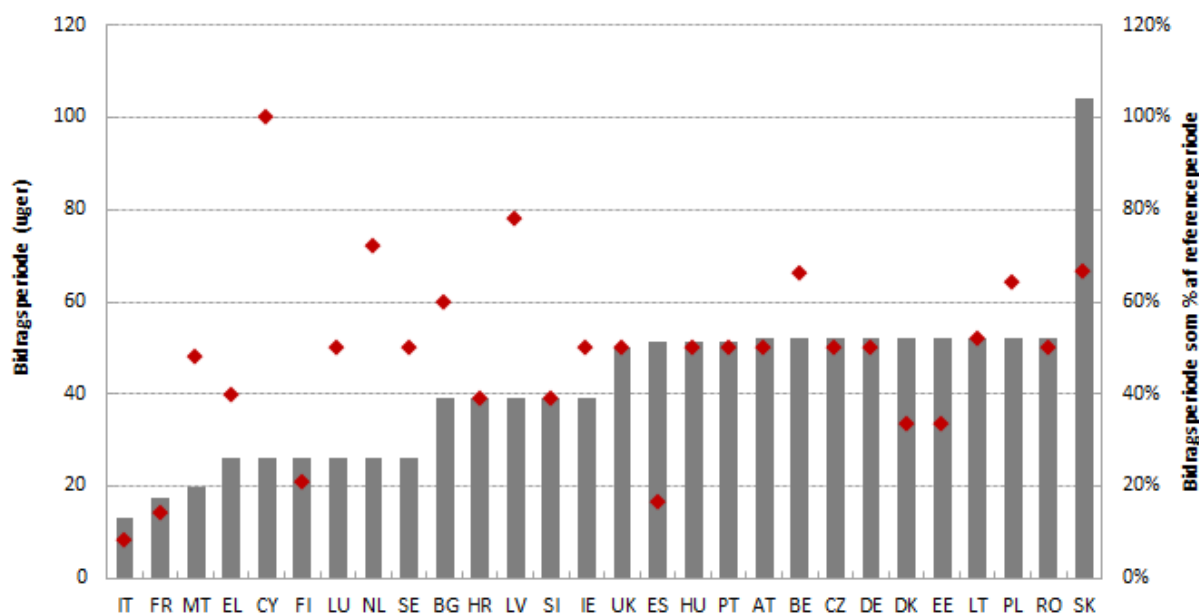
Kilde: beregning på Eurostat, LFS-data (arbejdsstyrkeundersøgelsen) Bemærkning: Data for IE og NL ikke tilgængelige.

I alle medlemsstater afhænger retten af den tidligere ansættelsesforløb og/eller de betalte bidrag. Strengere krav til støtteberettigelse medfører færre arbejdsløse, som er berettiget til ydelser, og dermed en lavere dækningsgrad. For at være støtteberettiget skal arbejdstageren generelt have haft en mindste arbejdsperiode i en given periode. Som en konsekvens vil personer med korte beskæftigelsesperioder og mindre kontinuerlige

arbejdsforløb ofte modtage en lavere dækning eller slet ingen. Når man ser på figur 32, varierer antallet af uger, som kræves for at være berettiget til arbejdsløshedsunderstøttelse, fra 20 eller mindre i Malta (hvor der mindst skal være betalt 50 ugentlige bidrag siden arbejdstageren først kom i beskæftigelse), Frankrig og Italien til mere end 100 i Slovakiet med et år (52 uger) som den mest almindelige værdi. Et andet nøgleparameter er forholdet mellem bidragsperioden og en længere "referenceperiode", som i en række lande gør det muligt at medregne ledighedsperioder. Den hyppigst forekommende værdi på tværs af medlemsstaterne er 0,5 (dvs. støttemodtagerne skal have betalt bidrag i mindst halvdelen af referenceperioden). Retten til at opnå understøttelse efter kortere perioder giver nemmere adgang til arbejdsløshedsunderstøttelse for arbejdstagere med diskontinuerlige arbejdsforløb, selv om dette måske igen kan fremme en unødvendig jobomsætning.

Figur 32: Varigheden af den krævede kvalificeringsperiode, 2016

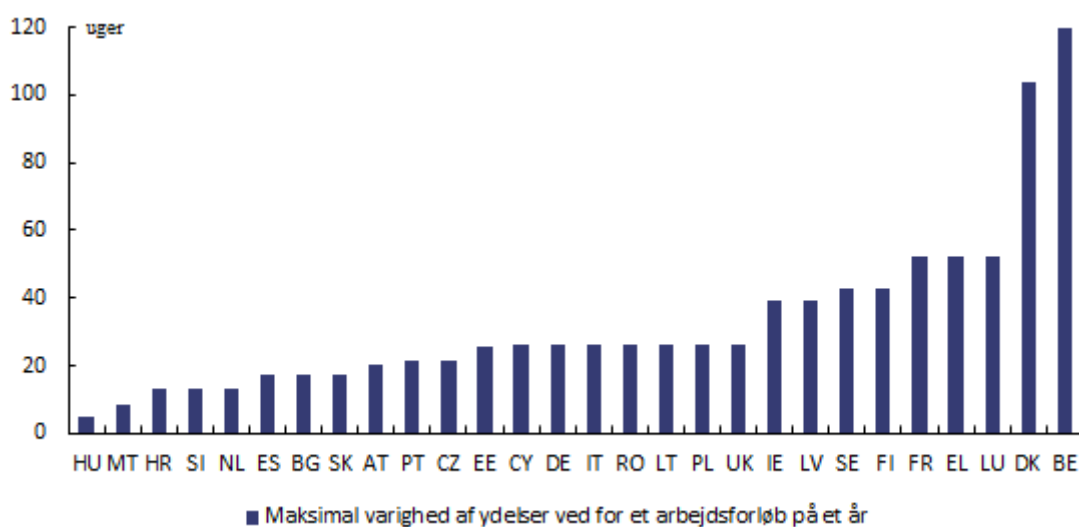

Kilde: MISSOC-database og national lovgivning. De røde diamanter angiver forholdet mellem bidrag og referenceperiode. I Malta skal mindst 50 ugentlige bidrag være betalt, siden personen først kom i beskæftigelse; I Irland skal mindst 104 ugentlige bidrag være betalt, siden personen først kom i beskæftigelse.

Arbejdsløshedsunderstøttelsens varighed er generelt kortere end bidragsperioden, dog med nogle undtagelser. Understøttelsens varighed kan enten være fast eller stige i takt med bidragsperiodens varighed. Desuden har mange EU-lande alternative bidrag i andet trin, når retten til arbejdsløshedsunderstøttelse er opbrugt. Figur 33 viser den maksimale varighed for

understøttelse efter et års bidrag. Selv om varigheden i de fleste medlemsstater er kortere end bidragsperioden (med halvdelen af perioden, dvs. 26 uger som den hyppigste varighed), er den i fire tilfælde lige så lang som bidragsperioden (dvs. i Frankrig, Nederlandene, Grækenland og Luxembourg) og i tre tilfælde højere (71 uger i Finland, 104 i Danmark, ubegrænset i Belgien; dog falder ydelserne med tiden til et absolut minimumsniveau). I den anden ende af skalaen finder vi tre måneder i Slovenien, Kroatien, Malta og Ungarn.

Figur 33: Understøttelsens maksimale varighed med et beskæftigelsesforløb på 1 år, 1. januar 2017

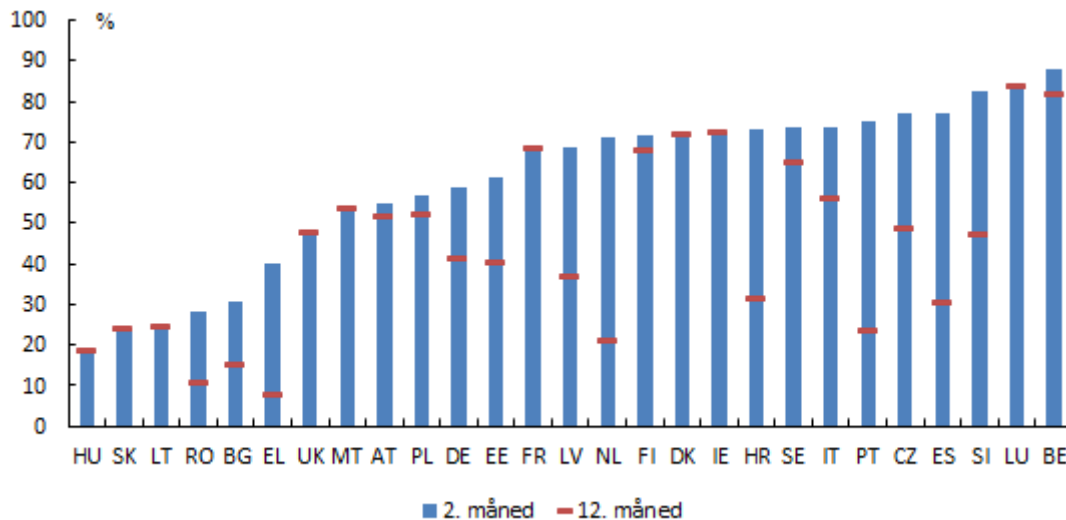

Kilde: MISSOC-database (januar 2017) og national lovgivning. Bemærkning: i BE er understøttelsesperioden ubegrænset. For medlemsstater, hvor varigheden også afhænger af alderen, viser diagrammet varigheden for den yngste aldersgruppe, svarende til den kortest mulige varighed. For SK henviser den viste varighed (fire måneder) til personer ansat på en tidsbegrænset kontrakt (eller er det seks måneder). I PL afhænger varigheden af arbejdsløsheden i regionen i forhold til landsgennemsnittet.

Arbejdsløshedsunderstøttelsens omfang og tiltrækkelighed varierer meget på tværs af medlemsstaterne. Nettokompensationsgraden giver en indikation om den passende tilstrækkelighed for erstatningsindkomstens funktion som arbejdsløshedsunderstøttelse. Understøttelsens niveau afhænger af flere faktorer, herunder det tidligere lønniveau, anciennitet, arbejdsløshedsperiodens varighed, alder og husstandens sammensætning (navnlig når samspillet med skattesystemet og andre fordele tages i betragtning). I tilfælde af en lavtlønnet arbejdstager med et kort arbejdsforløb (1 år) varierer værdierne for

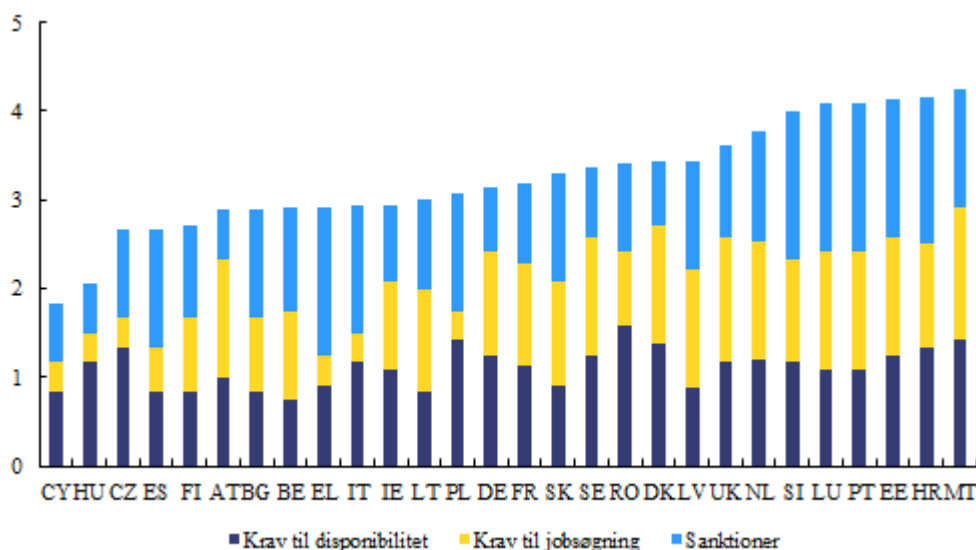
nettokompensationsgraden, efter en måneds arbejdsløshed, fra 20 % af den tidligere nettolønindkomst til 90 % (figur 34). I den lavere ende af skalaen ligger medlemsstater, hvor ydelserne ophører allerede efter to måneders ledighed (Ungarn), eller hvor en person med beskæftigelsesforløb på et år ikke er berettiget til arbejdsløshedsforsikring (Slovakiet). Disse følges af medlemsstater som udbetaler en fast ydelse, som er uafhængig af (eller kun svagt relateret til) det tidligere indkomstniveau (Rumænien, Bulgarien, Grækenland, Det Forenede Kongerige, Malta). Sammenligningen af nettokompensationsgraden i den 12. måned af arbejdsløshedsperioden viser virkningen af enten ydelsens udløb (hvor arbejdstagerne overgår til andre bistandsordninger, f.eks. arbejdsløshed eller social bistand), eller en mulig reduktion i ydelsens størrelse.

Figur 34: Nettokompensationsgraden for arbejdsløshedsunderstøttelsen, ved 67 % af den gennemsnitlige løn, i den 2. og 12. måned af ledighedsperioden (januar 2016)

Kilde: Europa-Kommissionen baseret på OECD-skatte-og understøttelsessystemmodeller.

Figur 35: Indikator for strengheden af kravene til jobsøgning og rådighedspligten, 2014

Kilde: OECD.

Medlemsstaterne gennemfører forskellige strategier for at sikre aktivering af arbejdsløshedsunderstøttelsesmodtagere. Dette svarer i praksis til at gøre den fortsatte modtagelse af ydelser betinget af en række krav til jobsøgning og rådighed for arbejdsmarkedet for at sikre, at arbejdstagere, som modtager arbejdsløshedsunderstøttelse, fortsat er engagerede og ikke bliver inaktive. Figur 35 viser samlede indikatorer for krav til jobsøgning og tilgængelighed for modtagere af arbejdsløshedsunderstøttelse, som beregnet af OECD⁶⁷, på områderne: i) pligt til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet gennem deltagelse i aktiverende arbejdsmarkedspolitiske tiltag og passende arbejdskriterier (dvs. på hvilke betingelser et jobtilbud kan afslås uden sanktioner); ii) overvågning af jobsøgningsaktiviteter (jobsøgningsfrekvens, dokumentation skal forelægges); iii) sanktioner (for frivillig arbejdsløshed, afslag på jobtilbud, manglende deltagelse i rådgivningsmøder eller aktive arbejdsmarkedspolitikker)⁶⁸. Estimeret jobsøgning og pligt til rådighed samt relaterede sanktioner synes at være strengest i Malta, Kroatien, Estland, Portugal, Luxembourg og Slovenien, mens de er mindst strenge i Cypren og Ungarn. Underkomponenternes relative

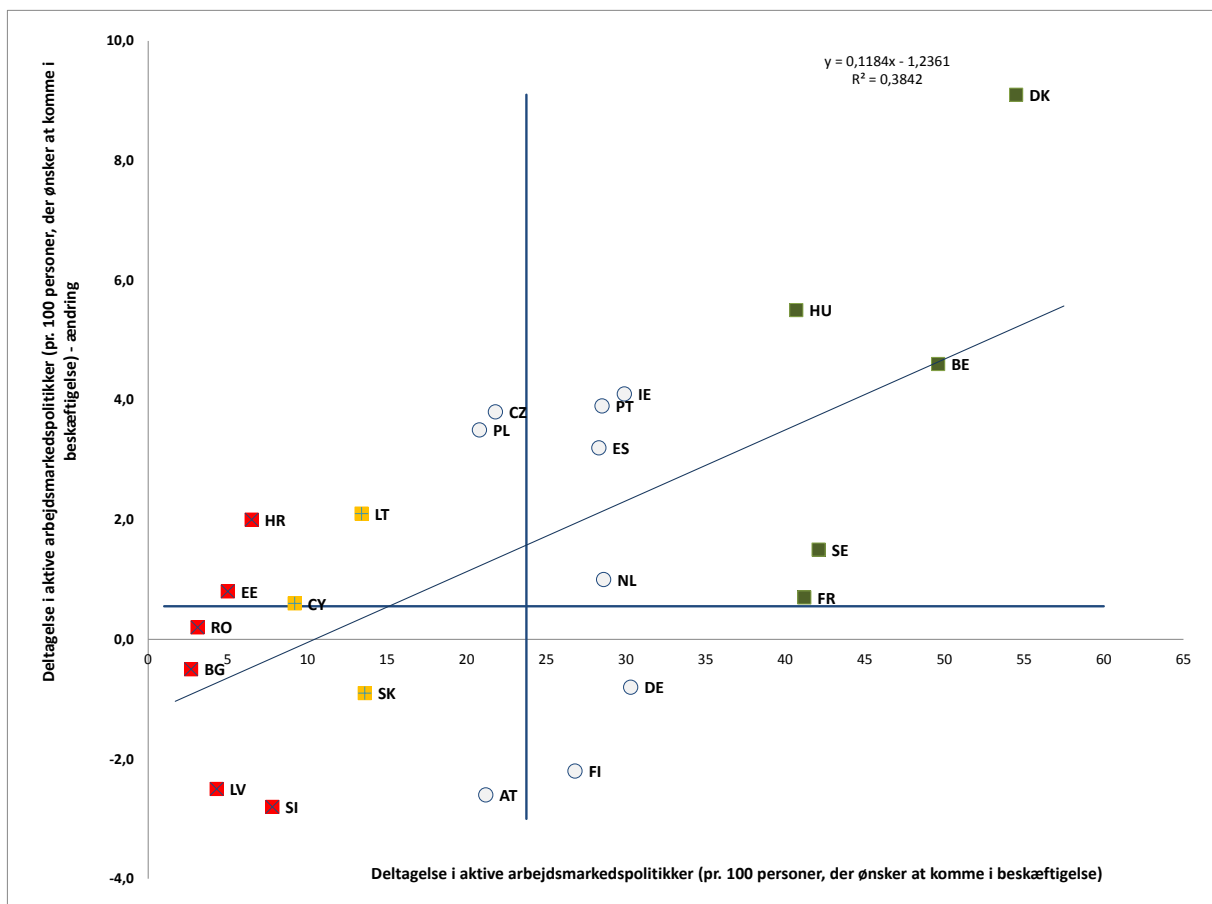
⁶⁷ Se: Venn (2012), "Eligibility Criteria for Unemployment Benefits: Quantitative Indicators for OECD and EU Countries", OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 131, OECD Publishing, Paris, og Langenbucher, K. (2015), "How demanding are eligibility criteria for unemployment benefits, quantitative indicators for OECD and EU countries", OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 166, OECD Publishing, Paris.

⁶⁸ Indikatorerne er baseret på sammenlægning af en række elementer med en score på en skala fra 1 (mindst strenge) til 5 (meget strenge).

betydning varierer også betydeligt fra land til land. Denne indikator måler ikke håndhævnelsesniveauet.

Længerevarende ledighedsperiode øger risikoen for, at ledige trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet og gradvist mister deres færdigheder og beskæftigelsesevne. For at forhindre, at denne situation opstår, kan en tidlig målretning af den ledige gennem effektive aktive arbejdsmarkedspolitikker bidrage til en hurtig (re)integration på arbejdsmarkedet.

Figur 36: Deltagere i aktive arbejdsmarkedspolitikker (pr. 100 jobsøgende personer) og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Kilde: Eurostat, LMP-database og LFS. Periode: Niveauer for 2015 og årlige ændringer i forhold til 2014. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget. Ingen tilgængelige data for EL, IT, MT, UK. LU udelukket på grund af dataverificeringsspørgsmål.

Deltagelse i aktive arbejdsmarkedspolitiske tiltag følger meget forskellige mønstre på tværs af medlemsstaterne. På den ene side var deltagelsesfrekvensen pr. 100 personer, der ønsker at komme i arbejde (dvs. enten ledige eller til rådighed for arbejdsmarkedet men ikke

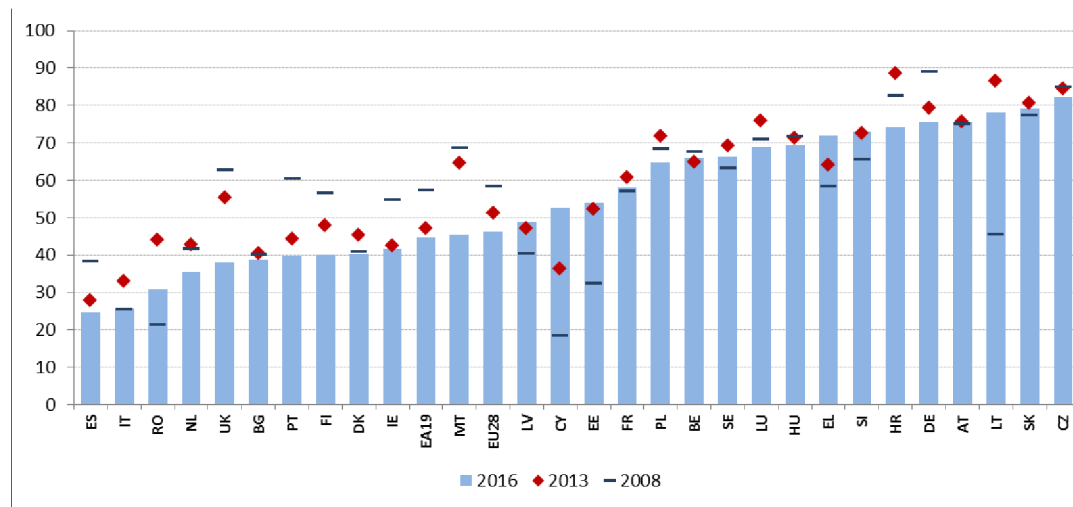
aktivt jobsøgende), på under 10 % i 2015 i en stor gruppe af medlemsstater (Bulgarien, Rumænien, Letland, Estland, Kroatien, Slovenien og Cypern), og tendensen har kun vist en beskedent fremgang eller endog forværring i de seneste år. Med undtagelse af Cypern er disse medlemsstater udflaget som "kritiske situationer". På den anden side findes der en anden betydelig gruppe af lande, som har registreret deltagelsesfrekvenser på over gennemsnittet, og i alle tilfælde på over 40 %: Frankrig, Ungarn, Sverige, Belgien og Danmark ("bedste resultater"). For disse lande er deltagelsesfrekvensen steget (i forskellig grad) i løbet af de seneste år. Denne udvikling skal ses i sammenhæng med en situation med stadig stigende divergens på tværs af landene, sådan som det kan ses af den positivt skrå regressionslinje, der relaterer til de årlige ændringer i forhold til niveauer. I alle tilfælde skal denne indikator fortolkes med forsigtighed, da den kun måler deltagelsen i arbejdsmarkedspolitiske tiltag (og ikke deres effektivitet), og for en række lande er der spørgsmål i forbindelse med den statistiske pålidelighed i forbindelse med dataindsamlingsprocessen. Set i et flerårigt perspektiv viser resultaterne for de fleste medlemsstater et fald for indikatoren under krisen (navnlig på grund af den konjunkturbestemt stigning i arbejdsløshed efter 2008) efterfulgt af en forbedring af sammen med forbedringen af situationen.

Tilmelding til offentlige arbejdsformidlinger er i de fleste tilfælde en forudsætning for deltagelsen i aktive arbejdsmarkedspolitiske tiltag. Tilmeldte ledige kan få adgang til profilering, rådgivning og personaliserede tjenester, herunder støtte til jobsøgning og henvisning til specifikke aktiverings- og/eller uddannelsesordninger. Dog er der stadig forskelle i de registrerede frekvenser på tværs af medlemsstaterne, sådan som vist i den fælles rapport om beskæftigelsen 2017. Disse forskelle skyldes flere faktorer som f.eks. de offentlige arbejdsformidlingers kapacitet, kvaliteten af tjenesterne, der udbydes, forpligtelser og sanktionsmekanismer relateret til arbejdsløshedsunderstøttelse og andre indtægter fra bistandsordninger.

Ud over de formelle krav om tilmelding er de offentlige arbejdsformidlinger et nøgleværktøj til jobsøgning. Også i dette tilfælde er der store forskelle i resultaterne. I medlemsstater som Tjekkiet, Slovakiet, Litauen, Østrig og Tyskland er andelen af ledige, som oplyser at benytte den offentlige arbejdsformidling til jobsøgning tæt på 80 %. En anden på 30 % eller mindre kan derimod observeres i Rumænien, Italien og Spanien. Dette kan også afspejle forskellig kvalitet i tjenesternes, som tilbydes, navnlig for så vidt angår jobmatchning

med arbejdsgiverne. Gennemsnitligt har færre ledige brugt de offentlige arbejdsformidlingers tjenester siden starten på krisen. Tværtimod har brugen af private vikarbureauer og alternative jobsøgningsmetoder som direkte ansøgninger til arbejdsgivere eller offentliggørelse/besvarelse af annoncer (også på internettet) været stigende (ikke vist i grafen). En modsat tendens kan imidlertid observeres i nogle få medlemsstater, hvor brugen af den offentlige arbejdsformidlings tjenester faktisk er steget i de seneste år, især Letland, Cypern, Estland, Grækenland, Slovenien og Litauen.

Figur 37: Andelen af ledige, der benytter offentlige arbejdsformidlinger til jobsøgning

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

3.3.2 Politisk handling

Reformerne af arbejdsmarkedslovgivningen fortsætter med henblik på at støtte dynamiske arbejdsmarkeder og mindste arbejdsmarkedets segmentering. Nyligt vedtagne eller planlagte foranstaltninger på dette område sigter ofte mod at mindske segmenteringen af arbejdsmarkedet og fremme ansættelse i tidsbegrænsede kontrakter, navnlig ved at gennemføre strengere bestemmelser med hensyn til tidsbegrænsede ansættelser og atypiske arbejdstagere og øge fleksibiliteten i forbindelse med ansættelse og opsigelse af arbejdstagere med tidsbegrænsede kontrakter. For at fremme rekrutteringen af nye medarbejdere har Belgien f.eks. gjort opsigelsesvarslet i ansættelsens første seks måneder mere progressiv og reduceret det til en uge i de første 3 måneder og derefter til 5 uger fra den sjette måned (føderal foranstaltning). Tjekkiet har strammet bestemmelserne for

vikarbureauer ved at indføre strengere kriterier for oprettelse af et agentur og højere straffe i tilfælde af misligholdelse af forpligtelser. Grækenland har erstattet ordningen med forudgående administrativ godkendelse i tilfælde af kollektive afskedigelser (som gav arbejdsministeren vetoret) med en anmeldelsesprocedure for at sikre, at kravene til information og høring af arbejdstagerne er blevet overholdt. Frankrigs lov af 9. august 2016⁶⁹, som fastsætter betingelser for individuelle afskedigelser, der foretages af økonomiske hensyn, og indfører mere fleksible arbejdsvilkår på virksomhedsniveau, trådte gradvist i kraft med indførelse af de fleste foranstaltninger i januar 2017. En yderligere vidtrækkende reform blev vedtaget af regeringen i september 2017. Den gør det navnlig obligatorisk at indføre grænseværdier og lofter for kompensation for urimelige afskedigelser, mens den samtidig øger fratrædelsesgodtgørelser i tilfælde af økonomisk berettigede afskedigelser. Derudover indførte reformen muligheden for fælles aftalte kollektive afskedigelsesprocedurer (rupture conventionnelle collective) og lettede yderligere gennemførelsen af aftaler om arbejdsvilkår. Litauen indførte i juni 2017 en bred reform af arbejdslovgivningen, der vedrørte flere aspekter af lovgivning om beskyttelse af beskæftigelse: præcisering af grundene til opsigelse, reducere opsigelsesvarslet og fastsætte nye regler for at definere fratrædelsesgodtgørelse (standard er nu to måneder), reducere den maksimale varighed for tidsbegrænsede ansættelseskontrakter fra fem til to måneder (med visse undtagelser) og indføre fleksible arbejdstider. Reformen indførte også en række atypiske arbejdskontrakter, herunder vikararbejde og projektkontrakter, hvis indvirkning på arbejdsmarkedets segmentering vil skulle overvåges. Lovgivningen blev grundigt drøftet med arbejdsmarkedets parter. Også Polen planlægger at erstatte den nuværende arbejdsmarkedslov, som er særdeles og kompleks og har været gennem mange ændringer, men afspejler ikke den aktuelle økonomiske model (loven er fra 1974). Hensigten er at fremme ansættelse på tidsbegrænsede kontrakter. Arbejdsmarkedets parter er involveret i udarbejdelsen af lovforslaget. Østrig har ophævet den særlige bestemmelse ifølge hvilken arbejdstagere på over 50 år ikke kan afskediges efter to års ansættelse i samme virksomhed. Formålet er at øge beskæftigelsesfrekvensen for ældre arbejdstagere ved at fjerne denne hindring.

Kun få medlemsstater har taget initiativ til at fremme en hurtig løsning af tvister på arbejdsmarkedet. Formålet med dette er at forbedre resultaternes forudsigelighed og

---

⁶⁹ Også kendt som "El Khomri-loven". En detaljeret beskrivelse af loven kan findes i den fælles rapport om beskæftigelsen 2017.

mindske de dermed forbundne omkostninger for både arbejdsgivere og arbejdstagere. Estland vedtog en retsakt, der regulerer individuelle arbejdskonflikter (indført i 1996). Formålet med den nye lov er at styrke disse kommissioners position ved at gøre deres arbejde mere fleksibelt, tillade skriftlige procedurer, herunder godkendelse af kompromitterende holdning til løsning af arbejdskonflikter. I Frankrig blev der truffet gradvise foranstaltninger til en reform af de gældende regler for tvister om individuelle afskedigelser (prud'hommes) for at styrke samordningen og fremskynde procedurerne, også ved at reducere usikkerheden om aflønning af ansatte i tilfælde af ulovlig afskedigelse. I november 2016 indførte to dekretter et vejledende anciennitetsbaseret benchmark, og i september 2017 blev der indført nye obligatoriske lofter og tærskler for at fremme tvistløsning på forligsstadiet og dermed fremskynde procedurerne.

Forbedring af arbejdsvilkårene for selvstændige arbejdstagere, sikre at de har tilstrækkelige sociale rettigheder og forhindre udnyttelsen af atypiske former for arbejde står højt på dagsordenen i en række medlemsstater. Danmark ændrede reglerne for barselsorlov for selvstændige virksomhedsindehavere, således at de kan arbejde i deres virksomhed op til 25 % af normal arbejdstid og samtidig modtage barselsydelse svarende til 75 % og dermed sikre virksomhedens daglige drift. Italien gennemførte i maj 2017 "Jobs Act om sikring af selvstændige arbejdstagere uden virksomhed og intelligent arbejde". Loven udvider sikringsordningerne til at omfatte selvstændige erhvervsdrivende, navnlig for så vidt angår barselsorlov, forældreorlov, sygdom, arbejdsløshedsunderstøttelse og fradrag fra skattepligtig indkomst for udgifter i tilknytning til erhvervsuddannelse. I Frankrig introducerede loven af 9. august 2016 med ikrafttrædelse 1. januar 2018 princippet om samarbejdsplatformes sociale ansvar over for uafhængige arbejdstagere, der benytter platformene som mellemlid. Platformene skal bidrage til arbejdsulykkesforsikring og finansiere bidrag til erhvervsuddannelse, mens arbejdstagerne tildeles fulde rettigheder til at demonstrere, starte eller deltage i fagforeninger. I Letland betragtes taxachauffører, der arbejder for nystartede virksomheder, nu som medarbejdere og nyder dermed godt af stærkere sociale rettigheder og strengere krav om socialsikringsbidrag. Portugal har ændret sin arbejdsmarkedsprocesret til at udvide særlige foranstaltninger for anerkendelse af eksistensen af "proformaselvstændige" ("falsos recibos verdes") til at omfatte andre typologier som f.eks. proformapraktikophold, frivilligt arbejde og andre former for sort arbejde. Spanien vedtog sommeren 2017 en reform af loven om selvstændige arbejdstagere. Reformen indeholder nye

foranstaltninger, som sigter mod at forbedre situationen for selvstændige arbejdstagere (f.eks. ved at reducere deres socialsikringsbidrag, gøre pensionsudbetaling forenelig med udviklingen af selvstændigt arbejde og fremme adgangen til uddannelsesmuligheder). Slovenien vedtog foranstaltninger til at forhindre arbejdskontrakter på grundlag af civilretten i tilfælde, hvor der bør indgås ansættelseskontrakter, og styrkede inspektoratets beføjelser og sanktionerne betydeligt. Det er også blevet foreslået at flytte bevisbyrden til arbejdsgiveren i tilfælde af en tvist om årsagerne til en kortvarig kontrakt og indføre højere bøder for overtrædelser (også for arbejdstagere). Finland har fremlagt udkast et lovforslag om at begrænse bruger af nultimekontrakter til situationer, hvor arbejdsgiveren kan retfærdiggøre, at efterspørgslen på arbejdskraft varierer.

I nogle medlemsstater ville en reduktion af den høje forekomst af midlertidigt ansatte arbejdstagere i den offentlige sektor kunne være et bidrag til at tackle den overordnede segmentering af arbejdsmarkedet. Spanien træffer foranstaltninger på dette område ved at følge anbefalinger fra en ad hoc-ekspertgruppe. Navnlig blev der i april 2017 indgået en aftale med arbejdsmarkedets parter om at gennemføre udvælgelsesprøver til 250 000 tidsbegrænsede ansættelser i den offentlige sektor over tre år. Portugal har annonceret tilsvarende foranstaltninger. Cypern har i 2016 vedtaget en ny lov om tidsbegrænsede kontrakter i den offentlige sektor. Loven indførte grænser for kontraktens varighed (som regel må den ikke overskride 12 måneder, men fristen kan fornyes) og fastsatte, hvornår administrationer kan bruge tidsbegrænsede kontrakter.

På samme tid træffer flere og flere medlemsstater foranstaltninger, som sigter mod at øge den interne fleksibilitet, især ved at øge tilpasningen af arbejdstiden og arbejdsbetingelserne. I marts 2017 vedtog Belgien en lov om fleksibelt arbejde, der sigter mod at fremme både arbejdsgivernes og arbejdstagernes fleksibilitet og forenkle kombinationen af arbejde og privatliv. Arbejdstiden kan nu fastsættes på årsbasis, reglerne for brug af overtid er blevet slækket, formaliteterne for deltidsarbejde er blevet forenklede, ligesom der er blevet skabt en retlig ramme for lejlighedsvist fjernarbejde. Derudover har arbejdsmarkedets parter nu yderligere mulighed for at tilpasse arbejdstiden på sektorniveau. Tjekkiet har gennemført ændringer i arbejdslovgivningen for at øge fleksibiliteten i arbejdsmarkedsordningerne, især ved at indføre større fleksibilitet i planlægning og rettigheder til arbejdstimer og ferie, ændring af bestemmelserne vedrørende fjernarbejde og en

styrkelse af instrumenter som hjemmerarbejde til skabelse af bedre balance mellem arbejdsliv og privatliv. I forbindelse med sin reform af arbejdsloven som nævnt ovenfor har Litauen indført muligheden for fleksible arbejdstider og telearbejde. I Rumænien har arbejdsministeriet indkaldt til høring om en forslag om telearbejde, der sigter mod at skabe mere fleksible arbejdsordninger og regulere en form for arbejde, der ikke tidligere blev anvendt. Høringen er åben indtil udgangen af juli. Finland har fremsat udkast til et lovforslag for at gøre lovgivningen om arbejdstid mere specifik med hensyn til flekstid og opsparede arbejdstimer og øge mængden af tilladt overarbejde.

I Italien sigter den ovennævnte "Jobs Act" om sikring af selvstændige arbejdstagere uden virksomhed og intelligent arbejde" mod at fremme en mere fleksibel indretning af underordnet arbejde med henblik på at øge produktiviteten og skabe en bedre balance mellem arbejde og privatliv (f.eks. ved at give mulighed for at arbejde uden for virksomhedens faciliteter ved hjælp af It-værktøjer, og med retten til samme løn som ansatte, der arbejder inden for virksomheden lokaler og udfører det samme arbejde).

Nogle medlemsstater styrker arbejdstilsyn og træffer yderligere foranstaltninger til bekæmpelse af sort arbejde. For eksempel er en treårig handlingsplan (2017-2019) til bekæmpelse af sort arbejde ved at blive gennemført i Grækenland. Planen påtænker en bred vifte af foranstaltninger, blandt andet en gennemgang af bøder, nye regler for risikoanalyse for målrettede inspektioner, opgraderet design for sikkerhedskontrol og uddannelse af inspektører samt oplysningskampagner. I Cypern er ændringer i socialforsikringsloven for nyligt blevet forelagt parlamentet til vedtagelse. Ændringerne omfatter en større bødebeløb og indførelse af en elektronisk erklæring om påbegyndelse af beskæftigelse. Desuden vil en gennemgang af arbejdstilsynssystemet blive fremmet. Arbejdstilsynet styrkes også i Portugal, navnlig gennem ansættelse af mere personale og en styrkelse af procedurerne med henblik på at opnå bedre koordinering og dele af data mellem arbejdstilsynet, skattemyndighederne og socialsikringen. Rumænien har ændret sin lovgivning og udvidet definitionen af sort arbejde, ligesom man har indført flere foranstaltninger, som skal bringe skjult beskæftigelse frem i dagens lys.

Offentlige arbejdsformidlinger styrker yderligere deres indsats med hensyn til institutionelle reformer og forbedring af deres resultater. Disse bestræbelser støttes også

af "Benchlearning"-metoden⁷⁰, som blev indført i 2015 i det europæiske netværk af offentlige arbejdsformidlinger. De seneste reformer er afspejlet i det faldende antal arbejdssøgende og det stigende antal ledige stillinger anmeldt til det offentlige arbejdsformidlingsnetværk (også i et vist omfang forbundet med de forbedrede makroøkonomiske betingelser). Som vist i afsnit 3.3.1, har de fleste offentlige arbejdsformidlinger meldt om et faldende antal registrerede jobsøgende i takt med faldet i arbejdsløsheden. Forbedringen af situationen på arbejdsmarkedet har dog hverken ført til en tilsvarende reduktion i udgifterne til det offentlige arbejdsformidlingsnetværk eller til et betydeligt fald i personaleressourcer. Samtidig synes det offentlige arbejdsformidlingsnetværk at benytte specialiserede rådgivere til arbejdet med specifikke undergrupper af arbejdssøgende (unge, langtidsledige og ældre arbejdstagere). Cypern forbereder i øjeblikket yderligere rekruttering af rådgivere til arbejdsformidlingerne for bedre og mere effektivt at kunne tackle gennemførelsen af ungdomsgarantiordningen og henstillingen om langtidsledige. Det offentlige arbejdsformidlingsnetværk investerer også i en bedre levering af tjenesteydelser. I Grækenland blev en ny metode til profilering af jobsøgende vedtaget i forbindelse med projektet om en omstrukturering af det græske arbejdsformidlingsnetværk, og et resultatstyringssystem er planlagt i den nærmeste fremtid.

De offentlige arbejdsformidlinger fortsætter med at styrke samarbejdet baseret på en dybere forståelse af arbejdsmarkedet, tilbudspakker med mere fokus på efterspurgt arbejdskraft og kvalitativ bistand til arbejdsgiverne. Selv om omfattende strategier i arbejdsgiverengagement stadig er sjældne, er der blevet udviklet forskellige tilgange til arbejdsgiversegmentering og tilrettelæggelse af arbejdsgivertjenester. De fleste offentlige arbejdsformidlinger har en central koordinering af deres tjenesteydelser til arbejdsgiverne, ligesom de yder tjenester for arbejdsgivere på regionalt og lokalt plan. Arbejdsgivere kan segmenteres i forskellige kategorier, f.eks. efter sektor, størrelse, regional/national betydning, og dem, som antages af have brug for mere hjælp, såsom nystartede virksomheder eller virksomheder, der står over for vanskeligheder. Desuden indgår nogle offentlige arbejdsformidlinger aftaler om samarbejde med specifikke arbejdsgivere. Bedre

---

⁷⁰ Den første benchlearningcyklus på to år blev afsluttet i 2016 og bestod af en selvevaluering samt en ekstern peer- og ekspertgennemgang af hver enkelt arbejdsformidling. Hver arbejdsformidling modtog skræddersyede anbefalinger om, hvordan deres organisatoriske kapacitet og tjenesteydelser kunne forbedres. På baggrund af disse indledte arbejdsformidlingerne en forandringsproces, som de rapporterede tilbage på til netværket, et år efter at vurderingen havde fundet sted. Desuden blev resultaterne af evalueringen brugt til at udvikling og styring af netværkets gensidige læringsprogram. I 2017 blev anden cyklus af benchlearningen startet. Denne cyklus vil fokusere på, hvordan arbejdsformidlingsnettet gennemfører og forvalter deres forandringsprocesser.

tjenesteydelser til arbejdsgiverne vil også kræve bevidsthed om nødvendigheden af behovet for specialiserede personaleresressourcer, da det kræver andre kompetencer at rådgive arbejdsgivere end dem, som er nødvendige for traditionelle arbejdsformidlingsrådgivere. Dette nødvendiggør nye tilgange til personaleuddannelse.

Støtteniveauet for langtidsledige varierer stadig meget blandt medlemsstaterne. I nogle medlemsstater som f.eks. Finland, Danmark og Østrig bygger støtten til langtidsledige på mange års erfaring, og arbejdsmarkedets parter er stærkt involverede. I de fleste andre medlemsstater er mere integrerede former for tjenesteydelser både i form af kvikskrænker og mere individuelt tilpassede tjenester dog stadig langt fra at være på plads, ligesom arbejdsgivernes involvering også er ret svag. I 2017 indlede på Italien og Cypern omfattende reformer af politikker, praksisser og infrastrukturer for at forbedre støtteniveauet for langtidsledige.

Forskellige typer incitamenter og ydelser bruges til at fremme rekruttering og aktivering af langtidsledige. Både Belgien (Flandern) og Bulgarien har indført målrettede ansættelsesincitamenter i 2017. I Sverige er arbejdsløshedsunderstøttelsens niveau blevet revideret for at gøre ordningen mere effektiv. Belgien (Bruxelles-regionen) har vedtaget den såkaldte "Activa générique"-ordning for at aktivere langtidsledige, dvs. en ordning, som tilbyder en ydelse til langtidsledige, mens Slovakiet gør forsøg med tilsvarende ordninger. I Danmark er midlertidige beskæftigelsesincitamenter for langtidsledige blevet indført i form af en skattefri "jobpræmie". I Rumænien er arbejdsløshedsunderstøttelsen blevet udvidet til også at omfatte langtidsledige.

Andre former for aktiveringsincitamenter bliver bragt på plads gennem foranstaltninger, der støtter intern geografisk mobilitet. For eksempel tilbyder Rumænien nye tilskud til dem, som tager imod job 50 km væk fra deres bopælssted. I Bulgarien give støtte til børnepasning, leje og internetabonnement til ledige, som tager imod et jobtilbud mere end 50 km væk fra deres bopælssted (rettet mod op til 400 arbejdsløse støtteberettigede). I Tjekkiet giver arbejdsformidlingskontoret nu også støtte til regional mobilitet til jobsøgende, der har været tilmeldt i over 5 måneder i flere regioner. Dette dækker omkostningerne til pendling til og fra et nyt job uden for den jobsøgendes region. Finland planlægger også at forbedre samarbejdet mellem regioner og myndigheder for at fremme arbejdskraftens bevægelighed til områder med høj vækst.

Der lægges stadig større vægt på tilvejebringelse af mere individuelt tilpassede tjenester.

Spanien har bragt et omfattende program (Programa de Acción Conjunta para la Mejora de la Atención de Personas Parados de Larga Duración) på plads for at styrke de offentlige arbejdsformidlingernes evne til at yde individualiseret støtte til langtidsledige. Portugal har ændret sin lovgivning, så den tager højde for mere individualiserede tilbud, ligesom kvikskranger for beskæftigelse ("Balcão Único do Emprego"), der skal samle offentlige arbejdsformidlingstjenester og sociale tjenester, er under udvikling (forventes klar i begyndelsen af 2018). I Nederlandene er en betydelig budgetforøgelse blevet bevilget for at muliggøre med individualiseret støtte til jobsøgning, mens Finland har bevilget ekstra midler til at øge støttens hyppighed. I Belgien (Vallonien) tilbydes nu mere skræddersyede tjenester gennem en nylig indført "indsættelseskontrakt"; Italien eksperimenterer med kuponer for arbejdsløse, som kan bruges til at opnå mere individuelt tilpasset og intensiv støtte til jobsøgning. Endelig er otte nye centre blevet oprettet i Bulgarien i 2017, hvormed det samlede antal nu er på 73, for at tilbyde mere integrerede tjenester via kvikskranger.

Uddannelsesprogrammer rettet mod ledige vinder indpas. Kroatien begyndte i 2017 at rulle uddannelser ud, som retter sig mod de næsten 10 000 ledige, med særligt fokus på langtidsledige, og Frankrig udvidede den massive uddannelsesplan for arbejdsløse fra 2016 til 2017. Planen forøgede også antallet af pladser med 200 000 oven i de 500 000, som blev tilføjet i 2016, mens en ny investeringsplan på 14 mia. EUR sigter mod uddannelse af 1 million lavt kvalificerede jobsøgende og 1 million kortuddannede mellem 2018 og 2020. Litauen og Ungarn har omlagt deres aktive arbejdsmarkedspolitikker for at mindske brugen af offentlige arbejder til fordel for arbejdsbaseret læring og praktik. Endelig lancerede Grækenland et uddannelsesprogram og certificering af 23 000 arbejdsløse inden for sektorer med vækstpotentiale og medtog en valgfri uddannelseskomponent i den nye generation af den offentlige arbejdsordning.

En styrkelse af aktiveringen af støttemodtagerne er en prioritet i flere medlemsstater.

Dette gælder både arbejdsløshed og kontakthjælp såsom minimumsindkomstordninger. I Finland gennemgik dagpengesystemet en større reform, der sigtede mod at fremskynde en tilbagevenden til arbejdsmarkedet. Fra 2017 er deltagelse i aktive arbejdsmarkedspolitikker en betingelse for at modtage arbejdsløshedsunderstøttelse, og betingelserne for jobsøgendes afvisning af jobtilbud er i dag strengere. Desuden kan arbejdsløshedsunderstøttelsens

grundbeløb (ikke-indtjeningsrelateret) bruges som støtte til mobilitet og løntilskud til aktivering af jobsøgende. Der er også planer om at indføre yderligere finansielle sanktioner i 2018 for jobsøgende, som undlader at vise deres vilje til jobsøgning eller ikke deltager i aktiveringsforanstaltninger. Siden september 2016 har hver ny modtager af det sociale indslusningsbeløb forpligtet til at underskrive et personligt socialt integrationsprojekt med de sociale centre (f.eks. ordningen "impulsion insertion" i Vallonien). Projektet definerer rettigheder og forpligtelser for begge parter med det formål at stimulere en bæredygtig erhvervsmæssig integration. I Cypren er gennemførelsen af aktiveringsforanstaltningerne, som er rettet mod modtagerne af den garanterede minimumsindkomst (f.eks. uddannelse og udvikling, deltagelse i almenyttige programmer), startet i 2016 og fortsætter i 2017. I Slovenien vil et udkast til en retsakt (der skal vedtages af parlamentet) indføre forpligtelse for en afskediget arbejdstager til at tilmelde sig arbejdsformidlingen allerede i opsigelsesperioden (med nogle undtagelser) for at undgå en nedskæring i dagpenge i de første tre måneders arbejdsløshed.

Nylige reformer af arbejdsløshedsunderstøttelsesordninger sigtede mod deres rationalisering og bæredygtighed, og indførte ofte strengere betingelser for støtteberettigelse og/eller lavere støtteniveauer. Dog tager (eller planlægger) nogle medlemsstater også initiativer til højere og længere understøttelse. I forbindelse med den ovennævnte reform i Finland, blev varigheden for indkomstafhængige dagpenge skåret ned fra 500 til 400 dage (eller fra 400 dage til 300 dage i tilfælde af arbejdsforløb på under tre år), dog ikke for ældre langtidsledige. I Frankrig blev en ny treårig konvention om arbejdsløshedsunderstøttelse (2017-2020) vedtaget i maj 2017 efter aftale med arbejdsmarkedets parter. Konventionen sigter mod at tackle systemunderskuddet og mindske incitamenterne til at ansætte på meget korte kontrakter (navnlig gennem en ny metode til beregning af rettigheder og fjerne skævheder i beregningen til fordel for kortvarige kontrakter). En yderligere reform er planlagt, som skal åbne op for selvstændige arbejdstagere og øge kontrollen med jobsøgning. Letland har øget minimumsbidragsperioden for at blive støtteberettiget fra ni måneder (ud af 12) til 12 (ud af 16). I Litauen udvider den nye version af loven om arbejdsløshedsforsikring (indgår i pakken sammen med arbejdsmarkedslovgivning) arbejdsløshedsunderstøttelsens dækning og tilstrækkelig, navnlig ved at øge støtteperioden fra seks til ni måneder (ikke afhængigt af beskæftigelsesperioden). I Danmark trådte en omfattende reform i kraft i 2017, som var blevet vedtaget i 2015. Blandt andet medfører

foranstaltningerne en forenkling af systemet, yderligere digitalisering og højere ydelser til nyuddannede kandidater med børn. Et vigtigt element i reformen er muligheden for at forlænge arbejdsløshedsunderstøttelsesperioden fra to år op til tre år, hvis der tages kortvarigt arbejde.

En velfungerende social dialog er afgørende for at fremme en social markedsøkonomi, der balancerer økonomiske resultater med social retfærdighed. Den spiller en centrale rolle i styrkelsen af de sociale rettigheder og fremme af en inklusiv og bæredygtig vækst, sådan som fremhævet af den europæiske søjle for sociale rettigheder. At lytte til arbejdsmarkedsparternes råd og inddrage dem i drøftelser om reformer på et tidligt tidspunkt i forløbet kan i væsentlig grad lette gennemførelsen i senere faser. Graden og virkningen af de sociale parter inddragelse i udformning og gennemførelse af de relevante reformer varierer betydeligt EU-landene indbyrdes imellem. Dette skyldes hovedsageligt en mangfoldighed af sociale dialogpraksisser og institutionelle rammer i de forskellige medlemsstater samt arbejdsmarkedsparternes varierende kapacitet og bidrag. Derimod finder der intet enkelt eksisterende socialt dialogsystem, der tjener som standardreference, og effektive og velfungerende sociale dialoger bør fremmes med henblik på at fremme velfærden i EU. Dette er kun muligt at opnå ved at fremme arbejdsmarkedsparternes kapacitet ved at respektere deres autonomi og styrke deres roller i udformningen og gennemførelsen af reformer og politikker, og ved aktivt at inddrage arbejdsmarkedets parter i alle faser i den politiske beslutnings- og gennemførelsesproces. Der kan findes positive eksempler på inddragelse af arbejdsmarkedets parter i udformning og gennemførelse af politikker på tværs af denne rapport, navnlig i kapitel 3.1 (vedrørende lønreguleringsordninger) og kapitel 3.2 (om erhvervsuddannelsessystemerne) og kapitel 3.3 (arbejdslovgivningsreformer).

3.4 Støtte social inklusion, bekæmpe fattigdom og fremme lige muligheder

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje nr. 8, som anbefaler medlemsstaterne at modernisere deres sociale beskyttelsessystemer for at bekæmpe fattigdom og social udstødelse. Det giver indledningsvis et overblik over den sociale situation i medlemsstaterne ved hjælp af centrale indikatorer, herunder disponibel indkomst, fattigdom og social inklusion samt adgang til sundhedsydelser. I afsnit 3.4.2 berettes om politikforanstaltninger fra medlemsstaternes side inden for socialsikringssystemerne, herunder arbejdsløshedsunderstøttelse, boligpolitikker, børnepasning, langtidspleje, sundhedsydelser, pensioner og integrering af handicappede.

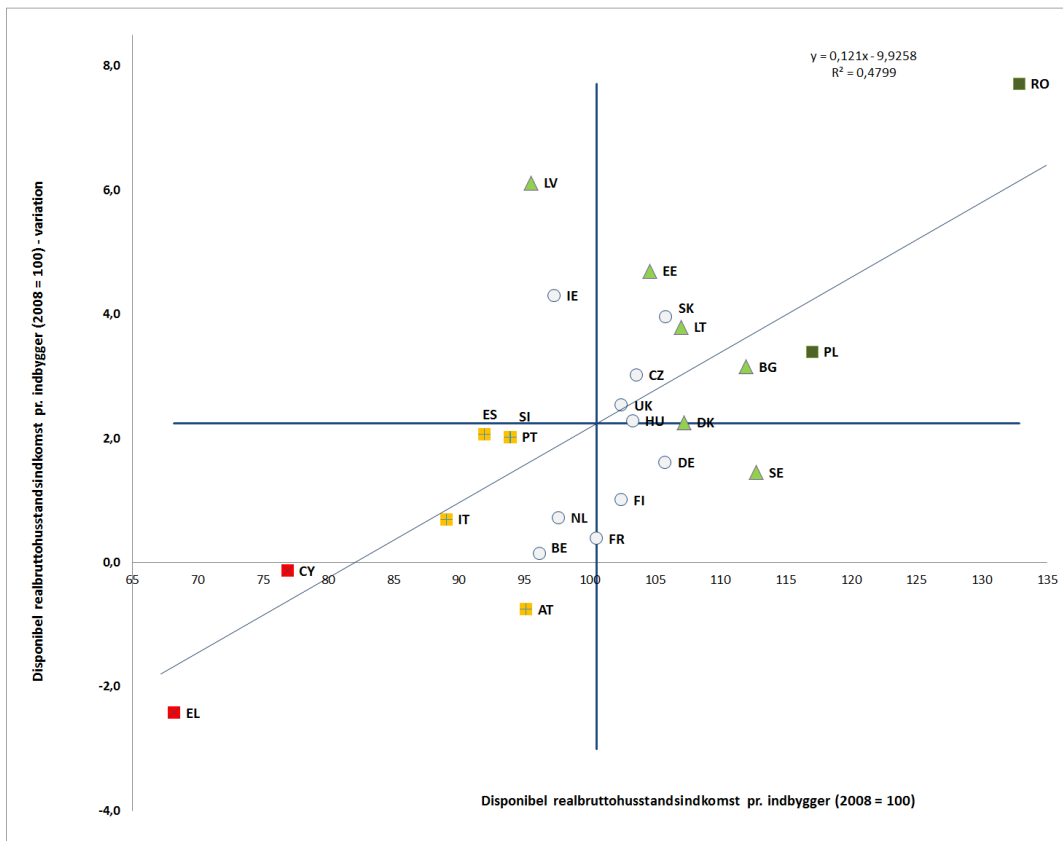
3.4.1 Nøgleindikatorer

I 2015 steg den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger i størstedelen af medlemsstaterne⁷¹. Dog er niveauet i nogle medlemsstater stadig ikke kommet sig over krisen: Dette er især tydeligt i Grækenland og Cypern ("kritiske situationer"), hvor den disponible indkomst pr. indbygger var hhv. cirka 32 % og 23 % lavere i 2015 end i 2008, fulgt af Italien, Spanien, Portugal, Slovenien og, i mindre grad, Østrig. I alle disse lange haltede vækstraten i 2015 bagefter EU-gennemsnittet eller var endda negativ. Modsat var den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger i en række central- og østeuropæiske lande højere i 2015 end i 2008 (Rumænien med 32,9 %, Polen med 17,0 %, Bulgarien med 12,0%, Litauen med 7,0 %). I alle disse lande (plus Estland og Letland) steg den disponible indkomst pr. indbygger fortsat hurtigere end EU-gennemsnittet, hvilket afspejler deres igangværende konvergens med resten af EU. Navnlige er Rumænien og Polen markeret med de "bedste resultater".

---

⁷¹ Den disponible bruttohusstandsindkomst måles ved hjælp af den "ukorrigerede indkomst" (dvs. uden inddragelse af sociale overførsler i naturalier) i faste priser. Ingen data for HR, LU og MT. Pr. 31. oktober 2017 var data for 2016 kun tilgængelige for 18 medlemsstater.

Figur 38: Den reale disponible bruttohusstandsindkomst (GDHI) pr. indbygger, indeks 2008 = 100 og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

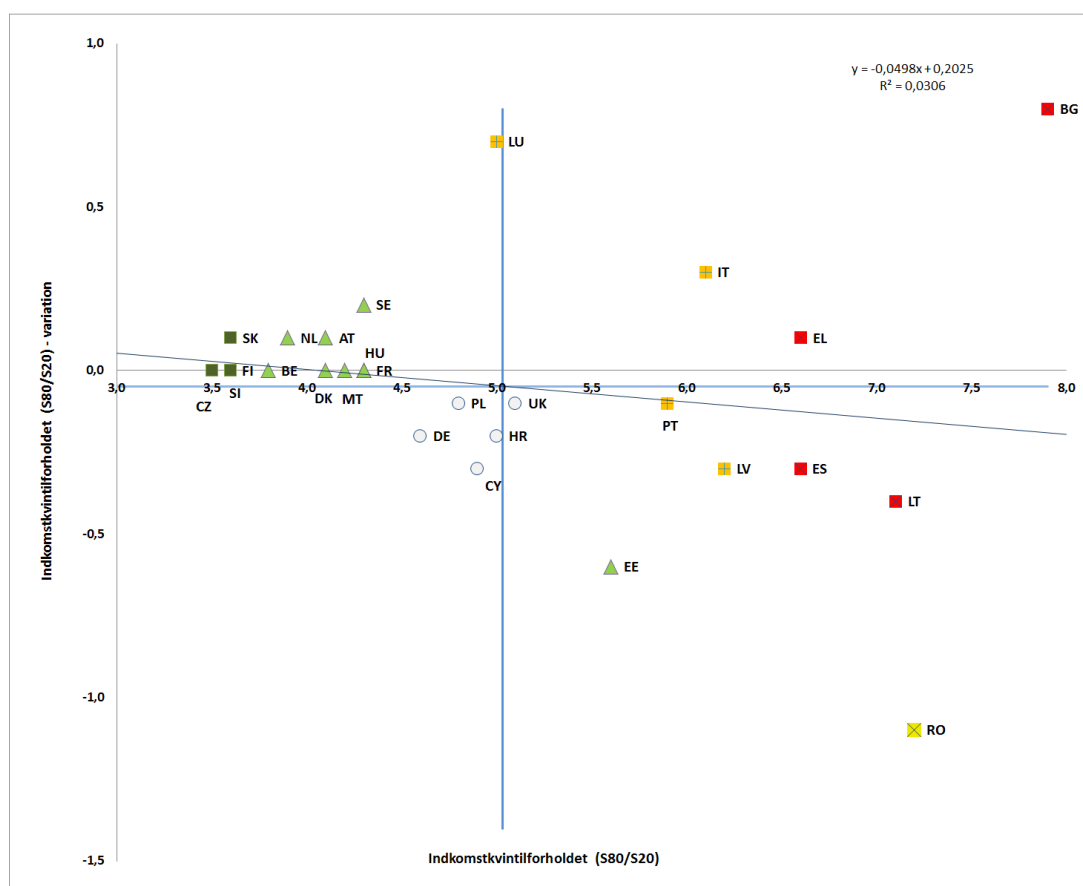

Kilde: Eurostat, nationale regnskaber [nasq_10_nf_tr and namq_10_gdp], DG EMPL-beregninger. Periode: Niveauer for 2015 og årlige ændringer i forhold til 2014. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget. Data for 2016 kun tilgængelig for 18 MS pr. 31. oktober 2017.

Indkomstuligheden er begyndt at falde i gennemsnit, men i en række medlemsstater er stigningen fra før krisen endnu ikke blevet vendt om. I 2016 modtog de rigeste 20 % af husholdningerne som helhed for EU-28 en indkomstandel, der var 5,1 gange højere end andelen for de fattigste 20 % (figur 39). Den gennemsnitlige værdi masker imidlertid betydelige forskelle på tværs af landene med nøgletal på 6,5 eller derover for Bulgarien, Litauen, Grækenland og Spanien ("kritiske situationer") og Rumænien ("svag, men i forbedring"), næsten dobbelt så høj som værdierne for Tjekkiet, Slovakiet, Finland og Slovenien ("bedste resultater"). Uligheden steg mest i Bulgarien og Luxemburg, mens de betydeligste fald kunne ses i Rumænien, Litauen og Estland. I 2016 blev et moderat konvergerende mønster i den indkomstmæssige ulighed synligt på tværs af medlemsstaterne. Uligheden synes i gennemsnit at falde hurtigere i lande med højere niveauer. På længere sigt

er kvintilsatsen for indkomster stadig betydeligt højere end i 2009⁷² for over en tredjedel af medlemsstaterne. Dette gælder navnlig for Bulgarien, Grækenland, Italien, Ungarn, Luxembourg, Rumænien, Spanien, Litauen og Estland. Der blev dog observeret betydelige fald i Letland (hvor uligheden stadig er høj) og i Danmark.

Figur 39: Kvintilsatsen for indkomster og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Kilde: Eurostat, SILC. Periode: Niveauer for 2016 og årlige ændringer i forhold til 2015. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Andelen af personer udsat for fattigdomsrisiko og social udstødelse⁷³ er faldet i de fleste medlemsstater i 2016. Dog er der store forskelle mellem andelen af befolkningen, som er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, på tværs af medlemsstaterne (figur 40) Mere end

⁷² I dette kapitel benyttes 2009 som referenceår for før krisen for SILC-baserede indikatorer, da det omfatter indkomster i 2008.

⁷³ Se kapitel 1.2 for definitioner af risiko for fattigdom eller social udstødelse og underkomponenterne.

en tredjedel af befolkningen i Bulgarien, Rumænien og Grækenland ("kritiske situationer") blev anset for at være truet, men en markant stigning i 2016 for Rumænien. Denne andel var også betydeligt højere end EU-gennemsnittet i Italien, Litauen, Spanien, Kroatien og Cypern. I den to førstnævnte lande blev yderligere stigninger registreret i 2016; omvendt oplevede Letland det stærkeste fald (på ca. 2,5 procentpoint). I den anden ende af skalaen havde Tjekkiet, Finland, Sverige, Danmark og Nederlandene ("bedste resultater") de laveste andele af befolkningen i risiko for fattigdom eller social udstødelse, nemlig på mindre end 17 %. Blandt landene med lav risiko for fattigdom eller social udstødelse registrerede Luxembourg en betydelig stigning. I et mere langsigtet perspektiv kan der observeres et betydeligt fald sammenlignet med 2009 i Letland, Polen, Bulgarien og Rumænien, mens Grækenland, Italien, Cypern og Spanien har en betydeligt højere risiko for fattigdom eller social udstødelse.

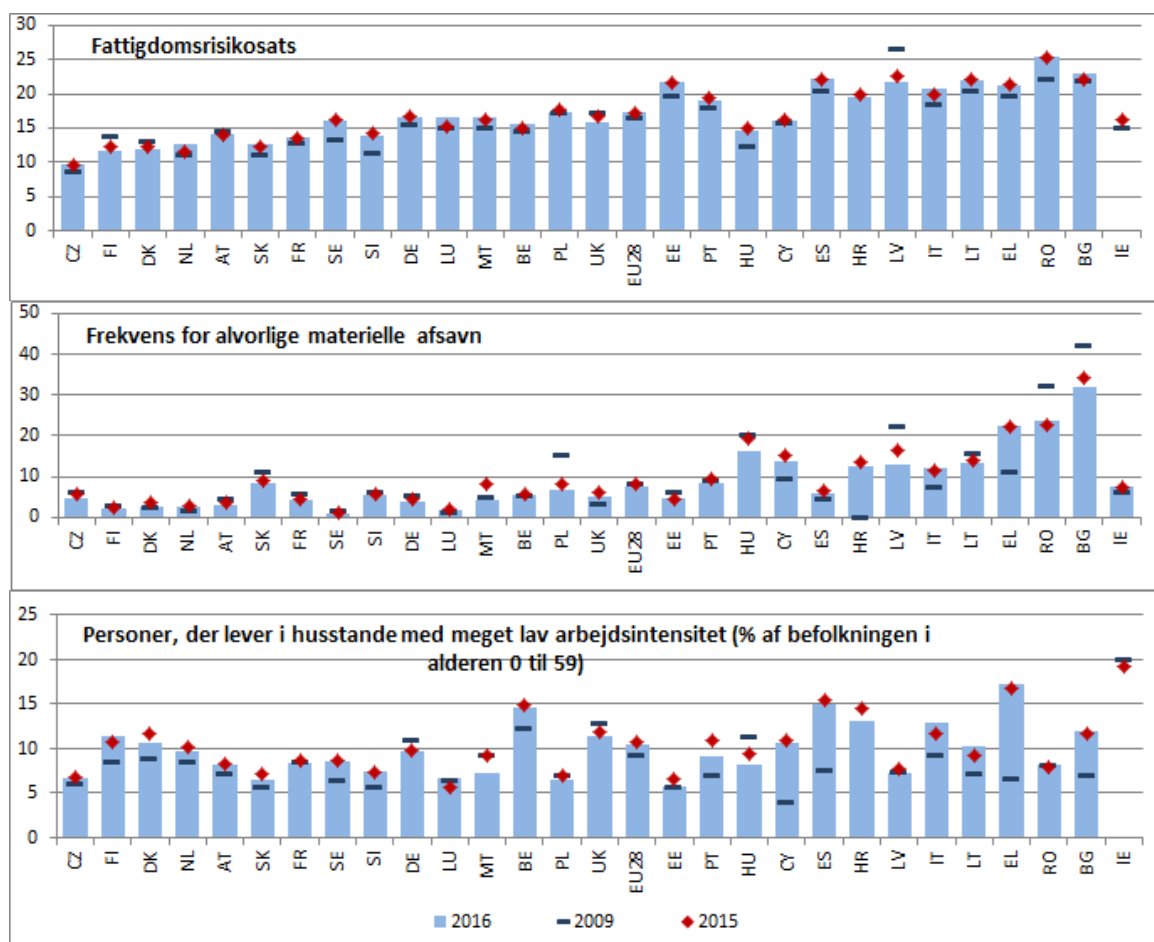
Figur 40: Risiko for fattigdom eller social udstødelse samt årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Kilde: Eurostat, SILC. Periode: Niveauer for 2016 og årlige ændringer i forhold til 2015. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Efter en stigning i de foregående går har andelen af EU's befolkning i risiko for monetær fattigdom været stabil i 2015 og 2016. På medlemsstatsniveau er forholdet faldet eller forblevet stabilt i 17 medlemsstater (figur 41). Blandt de resterende lande fandt den største stigning (på ca. 1 procentpoint eller mere) sted i Luxembourg, Nederlandene (begge stadig med forholdsvis lav fattigdomsrisiko), Italien og Bulgarien. Hvis man ser på niveauerne, er medlemsstaterne med den højeste befolkningsandel i risiko for fattigdom hhv. Rumænien, Bulgarien og Spanien (22 % eller mere). Omvendt rapporterede Tjekkiet, Finland og Danmark om de laveste satser (under 12 %). Sammenlignet med 2009 var risikoen for monetær fattigdom i 2016 stadig højere i 21 medlemsstater. Der blev kun observeret lavere niveauer i Letland, Det Forenede Kongerige, Danmark og Østrig. Også Kroatien havde i 2016 en lavere risiko for monetær fattigdom sammenlignet med situationen i 2010.

Figur 41: Underindikatorer for "personer med risiko for fattigdom eller social udstødelse"

Bemærkning: Indikatorerne er rangordnet af AROPE i 2016. IE ikke tilgængelig for 2016. EU27-værdier anvendt for 2009 (data for HR ikke tilgængelige).

I 2016 faldt alvorlige de materielle afsavn for fjerde år i træk og peger dermed på, at levestandarden forbedres i de fleste medlemsstater. Situationen forbedredes eller forblev stabil i alle undtages fire medlemsstater (Rumænien, Italien, Estland og Grækenland). Knap en tredjedel af befolkningen i Bulgarien og mere end en femtedel af befolkningen i Rumænien og Grækenland led stadig alvorlige materielle afsavn. I modsætning hertil led mindre end 3 % alvorlige materielle afsavn i seks lande (Sverige, Luxembourg, Finland, Nederlandene, Danmark og Østrig). Sammenlignet med situationen før krisen viser ændringerne i de alvorlige materielle afsavn siden 2009, at situationen i 2016 er forbedret i 17 medlemsstater. Dog ligger indikatoren 11,4 procentpoint højere i Grækenland, og den er mere end 4 procentpoint højere i Cypern og Italien.

Genopretningen af arbejdsmarkedet har også medvirket til at nedbringe eller udligne forskellene i antallet af personer, som lever i (næsten jobløse) husholdninger i de fleste medlemsstater. I 2016 var andelen af personer, som lever i husholdninger med lav arbejdsintensitet faldet eller stabil i 19 medlemsstater. De støre fald (1 procentpoint eller mere) kunne ses i Malta, Portugal, Kroatien, Ungarn og Danmark. Andelen af (næsten) arbejdsløshed holdt sig særlig høj⁷⁴ i Grækenland (17,2 %), Spanien (14,9 %), Belgien (14,6 %) og Kroatien (13,0 %); med undtagelse af Belgien har disse medlemsstater også højere arbejdsløshed end gennemsnittet. Til sammenligning viser tallene for Estland, Polen, Slovakiet og Luxembourg de laveste frekvenser i EU. I et langsigtet perspektiv udviser de fleste medlemsstater stadig højere værdier end i 2009, et tegn på at krisens virkninger endnu ikke er blevet helt vendt. Klare undtagelser er Tyskland, Polen, Malta, Ungarn og Det Forenede Kongerige.

Risikoen for fattigdom eller social udstødelse er særlig høj for børn. I 2016 faldt risikoen for børn (0-17 år) til 26,4 % fra 27,1 % i 2015. Dette er betydeligt højere tal end for personer i den arbejdsdygtige alder (18-64 år, 24,2 % i 2016 sammenlignet med 24,7 % i 2015). Fattigdomsrisikoen for børn er særlig høj i Rumænien (49,2%), Bulgarien (45,6%) og

---

⁷⁴ Desuden have Irland i 2015 en høj andel af personer, som levede i husstande med lav arbejdsintensitet (19,2 %).

Grækenland (37,5%), mens Finland og Danmark rapporterer de laveste niveauer på under 15 %. I modsætning til børnenes situation er risikoen for fattigdom eller social udstødelse forblevet lav blandt ældre (65+), selv om det er steget i 2016 (18,3 %) sammenlignet med 17,3 % året forinden). Samlet set har denne gruppe været relativt beskyttet mod krisens negative indvirkning (niveauet ligger stadig langt under de 21,8 % i 2009). Også her kan der observeres betydelige forskelle på tværs af medlemsstaterne. Risikoen for ældre varierer fra 9,2% (i Danmark) til 45,9% (i Bulgarien).

På europæisk plan har personer med handicap en betydeligt højere risiko for fattigdom eller social udstødelse. Den relative forskel var på 10,1 procentpoint i 2016 (29,9 % mod 19,8 %), en stigning fra 9,4 i 2015. Den største forskel kunne observeres i Litauen (20,9 procentpoint), Letland (20,8 procentpoint) og Estland (20,4 procentpoint). Derimod blev der registeret en forskel på nul i Grækenland, mens 4 lande havde en forskel på under 6 procentpoint (Italien, Spanien, Rumænien og Slovakiet). Graden af handicap (alvorligt over for moderat) øger markant risikoen for fattigdom eller social udstødelse⁷⁵.

Boks 4: Benchmarking af minimumsindkomst

På Kommissionens initiativ har Udvalget for Social Beskyttelse indledt en benchmarking af minimumsindkomster. Der er sat fokus på befolkningen i den arbejdsdygtige alder, som er arbejdsdygtige men ledige og derfor ikke berettiget til ydelser, eller hvis ret til disse ydelser er udtømt. Benchmarkingen følger den tretrinstillgang, som er vist i boks 1.

Indledningsvist identificeres centrale resultatindikatorer, nemlig den relative medianfattigdomsrisikoløft, satsen for materielle og sociale afsavn og satsen for fattigdomsrisiko for den del af befolkningen, som lever i (næsten) jobløse husholdninger. Resultaterne relaterer til de sociale overførselsindkomsters indvirkning (med undtagelse af pensioner) på fattigdom, den vedvarende risiko for fattigdom og dækningsgraden for de sociale ydelser (med undtagelse af pensioner) for personer udsat for risiko for fattigdom i (næsten) jobløse husholdninger.

Disse resultat- og ydeevneindikatorer er blevet knyttet til politiske løftestænger (og relateret til de aftalte generelle principper) for: 1) ydelsernes **tilstrækkelighed** 2) **kriterier for støtteberettigelse**, der sikrer dækning af dagpengesystemet, og 3) **aktiveringselementer**, som tilskynder til at tage arbejde. En dobbelt politisk løftestangsindikator blev identificeret for mindsteydelsernes tilstrækkelighed: Den forholder sig både til indkomsten fra en

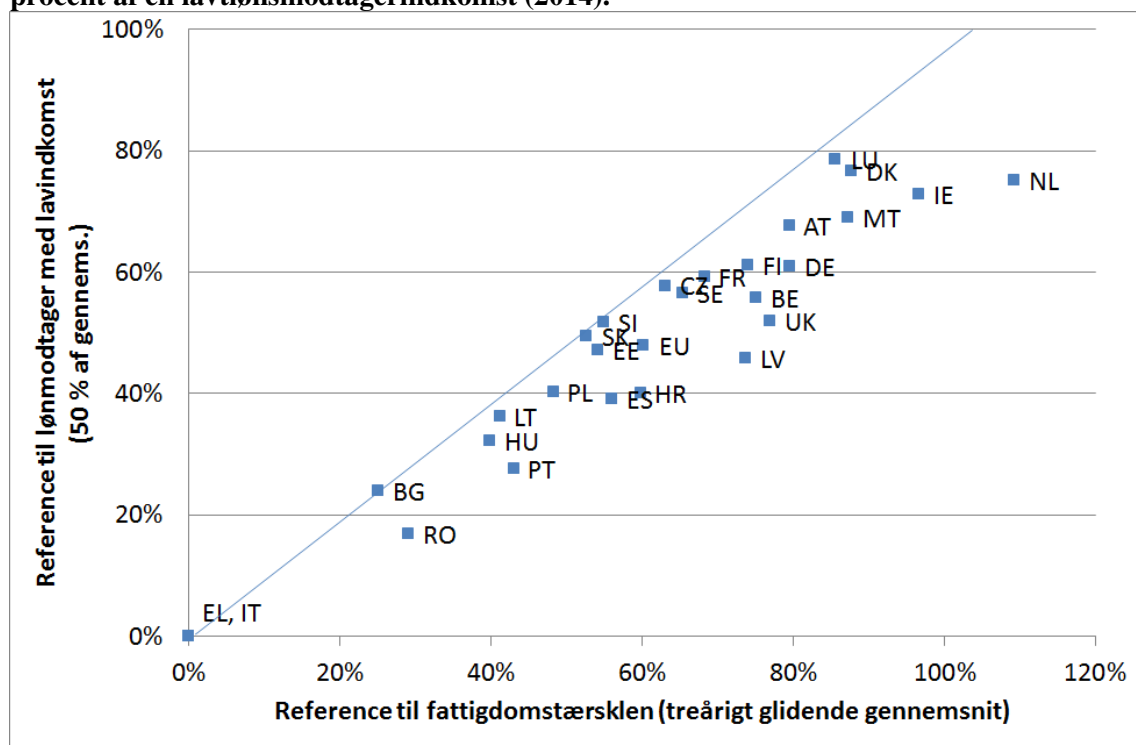
⁷⁵ Ud fra data fra EU-SILC 2015, var 36,1 % af personer med alvorlige handicap (over 16 år) udsat for risiko for fattigdom eller social udstødelse (i forhold til 27,4 % af personer med moderate handicap) i EU. Denne situation har ikke ændret sig betydeligt i de seneste år. Bulgarien havde den højeste risiko for fattigdom eller social udstødelse for personer med alvorlige handicap (59,9 %) fulgt af Letland (53,3 %) og Litauen (51,3 %).

minimumsydelse som en del af fattigdomsgrænsen (udjævnet over tre år) og som en del af en lav lønmodtagerindkomst (sidstnævnte giver også indikation om aktiveringsdimensionen for minimumsindkomsttydelserne).

Disse politiske løftestangsindikatorer er stærkt korrelerede til resultatet og resultatindikatorerne, navnlig den relative medianfattigdomsrisikokløft Tilstrækkelighedsindikatoren er relateret til fattigdomstærsklen og ligger normalt inden for et interval på cirka 50 % og 80 %, mens den indikator, som er relateret til lav lønmodtagerindkomst ligger på mellem 40 % og 70 % (figur 42).

Når man ser på disse sammenhænge, er det nødvendigt at tage hensyn til særlige nationale forhold og sammenhænge, herunder komplementariteten mellem de forskellige politikområder (f.eks. i form af naturalydelse og andre ydelser, beskatning, offentlige tjenester og offentlig administration, territorial dimension, aktiveringen af elementer i de eksisterende ordninger og arbejdsmarkedsparternes rolle). Derudover er det i denne henseende nødvendigt yderligere at undersøge omfanget af støtteberettigelse og aktivering samt mulighederne for yderligere at tage hensyn til virkningen af disse ydelser i naturalier som passende indikatorer.

Figur 42. Modtagere af nettomindestløn i % af fattigdomsgrænsen (udjævnet over tre år) og i procent af en lavtlønmodtagerindkomst (2014).

Bemærkning: indkomsten refererer til husstande, som består af en person; EU's ikke-vejede gennemsnit for omfattede lande (med undtagelse af Cypren); fattigdomsgrænsen refererer til konceptet for fattigdomsrisiko og er fastsat til 60 % af den nationale median for den ækvivalerede indkomst (hvor referenceåret er indkomstreferenceåret i stedet for EU-SILC tredje undersøgelsesår 2015). Lav lønmodtagerindkomst er defineret som 50 % af gennemsnitslønnen. Kilde: OECD skattefordelsindikatorer og EUROSTAT EU-SILC-data. Anslåede boligudgifter på 11,3 % af gennemsnitslønnen (estimeret ud fra EU-SILC).

Trods en generel forbedring af husstandenes indkomstsituation steg graden af fattigdom i befolkningen i den erhvervsaktive alder fortsat i en række medlemsstater. Den relative medianfattigdomskløft⁷⁶ er vokset for EU's 28 medlemsstater i løbet af de seneste år og nåede i 2015 op på 24,8 % og stabiliserede sig i 2016. Værdierne varierer fra knap 15 % (i Malta, Frankrig, Nederlandene og Cypern) til 30 % eller mere (i Bulgarien, Grækenland, Spanien og Rumænien). Fattigdomskløften er således ofte højere i de medlemsstater, som har højere satser for risiko for fattigdom og social udstødelse.

Den stigende tendens i fattigdommen blandt beskæftigede blev ikke vendt om på trods af forskellige nylige ændringer på tværs af medlemsstaterne. Satsen for risiko for fattigdom for beskæftigede varierede meget i EU: de laveste værdier blev registeret i Finland (3,1 %) og Tjekkiet (3,8 %), mens de højeste værdier fandtes i Spanien (13,1 %), Grækenland (14 %) og Rumænien (18,6 %). Denne ændring afspejler de forskellige arbejdsmarkedsforhold, herunder forskellig forekomst af deltidsarbejde og/eller midlertidigt ansatte, lønniveauer og husstandenes arbejdsintensitet (en afspejling af de overordnede arbejdsmarkedsforhold). Den steg betydeligt i Bulgarien (med 3,8 procentpoint), Frankrig, Nederlandene og Østrig (med 0,5 procentpoint). Omvendt fandt de største fald sted i Litauen (-1,5 procentpoint), Letland (-0,9 procentpoint) og Cypern (0,8 procentpoint).

De, som tjener deres levebrød gennem atypisk beskæftigelse eller selvstændig erhvervsvirksomhed er udsat for en betydeligt højere risiko for fattigdom i de fleste EU-lande. I 2015 stod de selvstændige erhvervsdrivende i EU over for en fattigdomsrisiko gennemsnitligt tre gange højere end for lønmodtagere, og endda seks gang højere i Slovakiet, Finland og Rumænien. Gennemsnitligt i EU var omkring 16% af midlertidige og deltidsansatte arbejdstagere indkomstfattige i 2016, sammenlignet med kun 6 % af arbejdstagere med en tidsbegrænset kontrakt.

Selvstændige og atypiske arbejdstagere er også udsat for større økonomisk usikkerhed med begrænset adgang til social beskyttelse⁷⁷. Selvstændige erhvervsdrivende ikke har adgang til arbejdsløshedsunderstøttelse i ti lande, har ingen obligatorisk sygdomsbeskyttelse i

---

⁷⁶ Den relative forskel i medianrisikoen for fattigdom beregnes som forskellen mellem den ækvivalerede indkomst for personer under fattigdomsrisikotærsklen og ved fattigdomsrisikotærsklen udtrykt som procentdel af fattigdomsrisikotærsklen (skæringspunkt: 60 % af den nationale middelindkomst).

⁷⁷ Dette emne er til dels også behandlet i kapitel 3.3.

otte lande, og ingen beskyttelse mod ulykker på arbejdspladsen og arbejdsskader i 13 lande. Dette udmønter sig i det forhold, at mere end halvdelen af de selvstændige er uden potentiel adgang til arbejdsløshedsunderstøttelse, og mere end en tredjedel uden potentiel adgang til sygedagpenge. Atypiske arbejdstagere har normalt samme lovbestemte adgang til de fleste sociale ydelsesordninger, selv om dette ofte ikke gælder for visse kategorier af arbejdstagere (f.eks. lejlighedsvis eller sæsonbeskæftigede arbejdstagere, tilkaldekontrakter og arbejdstagere med midlertidige agenturkontrakter, kontrakter på civilretligt grundlag og nul timerskontrakter). Desuden oplever atypiske arbejdstagere ofte problemer med at opfylde kriterierne for støtteberettigelse til at modtage ydelser fra forsikringsbaserede ordninger⁷⁸ på grund af afbrudte bidragsperioder eller et utilstrækkeligt antal arbejdstimer. Resultatet er, at mere end en tredjedel af de midlertidigt ansatte potentielt ikke har adgang til arbejdsløshedsunderstøttelse. Trods store ændringer på arbejdsmarkedet er de sociale sikringsordninger stadig i vid udstrækning baseret på begrebet om standardbeskæftigelse som en langvarigt fuldtidsansættelsesforhold mellem en arbejdstager og en enkelt arbejdsgiver. Stigningen i fremkomsten af nye arbejdsformer kan udgøre fremtidige udfordringer for de sociale beskyttelsessystemer.

Adgangen til prismæssigt overkommelige boliger i høj kvalitet er forbedret i de fleste medlemsstater siden 2008. I Slovakiet, Tjekkiet, Finland og Rumænien levede mindre end 10 % af befolkningen i husstande, som stod over for boligafsnit i 2016. I 10 medlemsstater lå satsen på under 15 % (EU-gennemsnittet var på 15,5 % i 2016). Dog er boligafsnit stadig en betydelig udfordring i en række medlemsstater. Cirka 25 % eller mere af befolkningen i Portugal og Cypern eller Slovenien rapporterede problemer relateret til boliger.

Boligrelaterede udgifter tegnede sig for en betydelig andel af husholdningernes disponible indkomst i en række medlemsstater. Procentdelen af befolkningen i husstande, hvor de samlede boligudgifter udgør 40 % eller mere af den disponible indkomst⁷⁹, var højest i Grækenland med 40,5 %. Dette lå betydeligt højere end i andre EU-medlemsstater, da Bulgarien med ca. 20 %, Rumænien, Tyskland og Danmark tegnede sig for de næsthøjeste satser på godt 15 %. Omvendt levede mindre end 5 % af befolkningen i Finland, Estland,

---

⁷⁸ European Social Policy Network (2017), Access to social protection for people working on non-standard contracts and as self-employed in Europe – a study of national policies, rapport udarbejdet for Kommissionen.

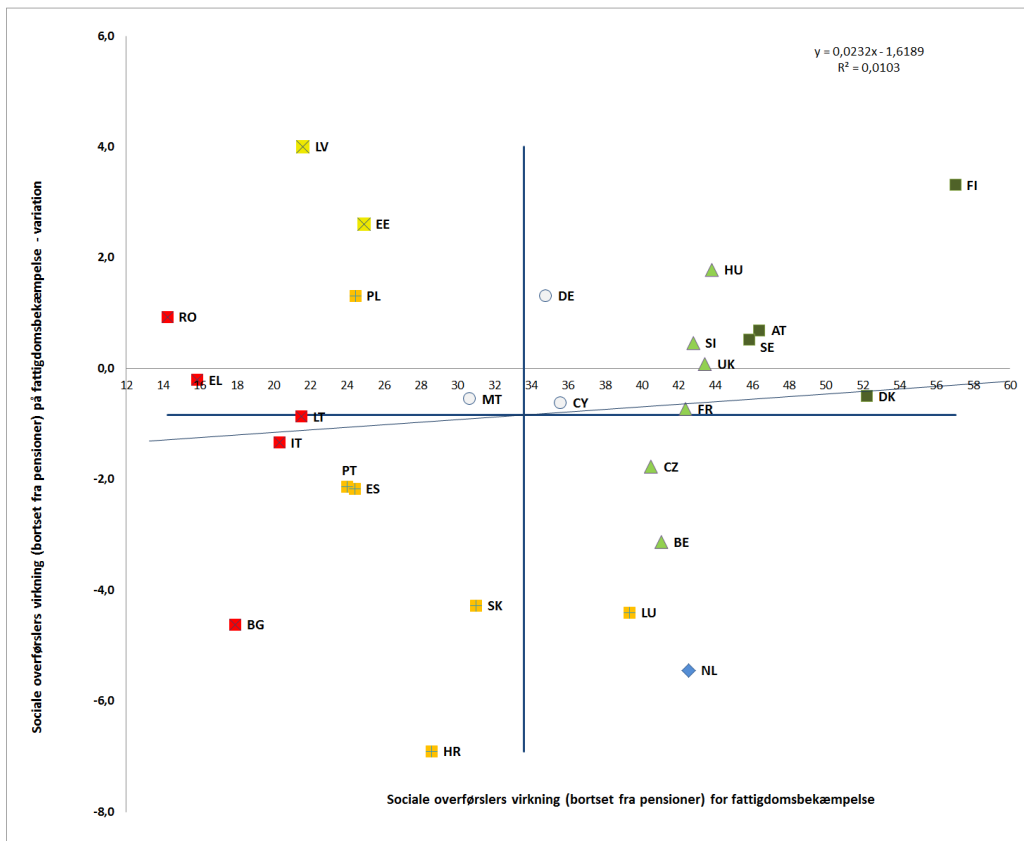
⁷⁹ Procentdel af befolkningen, som lever i en husstand, hvor de samlede boligudgifter (efter boligtilskud) udgør 40 % eller mere af den samlede disponible husstandsindkomst (efter boligtilskud).

Irland, Cypern og Malta i husstande med overbebyrdede boligudgifter. I de fleste lande var overbebyrdelsessatsen for boligudgiften betydeligt højere for lejere, der betaler markedshusleje (27,9% i EU-gennemsnit), end for ejere med et hypoteklån eller et lån (5,4% i EU-gennemsnit).

Socialoverførselsindkomsternes indvirkning på fattigdomsreduktionen er aftaget let.

Overførselsindkomsternes indvirkning på den monetære fattigdom spænder fra en reduktion på under 20 % i Rumænien, Bulgarien og Grækenland ("kritiske situationer", sammen med Italien og Litauen) til niveauer tæt på eller over 50 % i Finland, Danmark, Østrig og Sverige ("bedste resultater"). Samlet set er indikatoren lettere forværret i EU fra 33,7 % i 2015 til 33 % i 2016. Ikke desto mindre dækker dette fald over en betydelig variation medlemsstaterne imellem. De sociale overførselsydelsers indvirkning faldt med mere end 4 procentpoint i nogle medlemsstater med lave gennemsnitsresultater (Bulgarien, Kroatien, Slovakiet og Luxembourg), men også i Nederlandene, hvor den samlede indvirkning stadig ligger betydeligt over gennemsnittet. Omvendt er indvirkningen forbedret med 2 procentpoint eller mere i Letland, Estland og Finland. Svækkelsen i de sociale indkomstoverførsels fattigdomsafbødende virkning er en del af en længerevarende tendens (siden 2008) Slovakiet, Tjekkiet, Sverige, Nederlandene og Frankrig. Dog er situation væsentligt forbedret igennem de seneste 10 år i Det Forenede Kongerige og Cypern. Disse variationer kan navnlig afspejle forskellige mønstre på landespecifikke niveauer, betydelige ændringer i ydelsernes tilstrækkelighed, manglende indeksering (i en situation med generelt stigende indkomster og, som følge heraf, stigende fattigdomsgrænser) samt ændringer i husstandendes sammensætning (og relaterede karakteristika for de fattigdomstruede). De observerede tal (som refererer til 2015-indkomster) afspejler ikke virkningerne af nylige reformer, som forbedrer det sociale sikkerhedsnet i en række medlemsstater.

Figur 43: De sociale overførselsindkomsters indvirkning (med undtagelse af pensioner) på reduktion af fattigdom og årlig ændring (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Kilde: Eurostat, SILC. Periode: Niveauer for 2016 og årlige ændringer i forhold til 2015. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Udgifter til social sikring dækker over betydelige forskelle på tværs af medlemsstaterne.

I 2014 var udgifterne til social beskyttelse som en procentandel af BNP på 30 % eller mere i Frankrig (32,2 %), Danmark (31,6 %) og Finland (31,1 %), og under 20 % i Estland (14,9 %), Litauen, Rumænien (begge på 14,4 %) og Letland (14,3 %). Disse variationer afspejler forskelle i levestandarder, men giver også et billede af de forskellige nationale sociale sikringssystemer og de sociale, økonomiske og institutionelle ordninger i hver medlemsstat. Som procentandel af BNP faldt udgifter til social beskyttelse i gennemsnit lidt i 2014, mens væksten i udgiftsniveauet overvejende kunne tilskrives udgifter til alderspensioner og sundhed.

Den samlede kompensationsgrad for pensioner fortsatte sin nylige forbedring i 2016⁸⁰.

Den nåede op på 0,58 i EU, hvilket afspejler de nuværende indkomsters generelle modstandsdygtighed i de fleste medlemsstater. Der består fortsat betydelige forskelle mellem medlemsstaterne, selv om satsen varierede fra 80 % i Luxembourg, mere end 65 % i Frankrig, Italien, Spanien, Ungarn og Rumænien til 45 % eller mindre i Kroatien, Irland, Letland, Estland, Litauen og Cypern.

I nogle medlemsstater er udgifter og ventetid fortsat vigtige hindringer for adgangen til sundhedspleje.

Ikke desto mindre faldt den andel af EU's befolkning, som selvrapporterede uopfyldte behov⁸¹ for lægebehandling på grund af for høje omkostninger, for lang ventetid eller transportafstand, i gennemsnit i 2015 ifølge den tilsvarende undersøgelsesbaserede indikator (figur 44). Andelen af befolkningen, som var berørt af heraf, lå stadig over 6 % i Grækenland, Rumænien, Italien (hovedsagelig på grund af omkostninger), Estland og Polen (hovedsagelig på grund af ventetid) og Letland. Mens indikatoren i Letland er høj, også selv om den er i bedring, er "kritiske situationer" markerede i den sidste gruppe af lande, hvor andelen af personer, som rapporterer uopfyldte sundhedsmæssige behov ikke er faldende. Denne andel udviste betydelige stigninger i Estland (specialiseret medicinsk behandling), Grækenland og Italien. Situationen i Finland bør overvåges, da denne andelen stiger mere end gennemsnittet. Mens en række lande har resultatet "bedre end gennemsnit", blev der ikke fundet nogen "bedste resultater" for denne indikator. Der er visse tegn på forskelle i andelen af befolkningen, som rapporterer uopfyldte behov for sundhedspleje, da den er stigende i nogle lande, hvor den allerede var høj, mens den er faldende i nogle lande, hvor den allerede var relativt lav (se figur 44), hvor regressionslinjen viser en svag positiv korrelation mellem niveau og ændringerne i uopfyldte behov for sundhedspleje). I mange lande er gennemsnitsværdierne for uopfyldt behov for sundhedspleje stabile. Sammenlignet med situationen i 2008 kan tilsvarende divergerende mønstre iagttages. Der er tale om en betydelig forbedring i Bulgarien og Litauen, ligesom der kan ses positive ændringer i Rumænien, Litauen, Cypern, Sverige og Tyskland. Samtidig er denne andel steget på langt sigt i en række

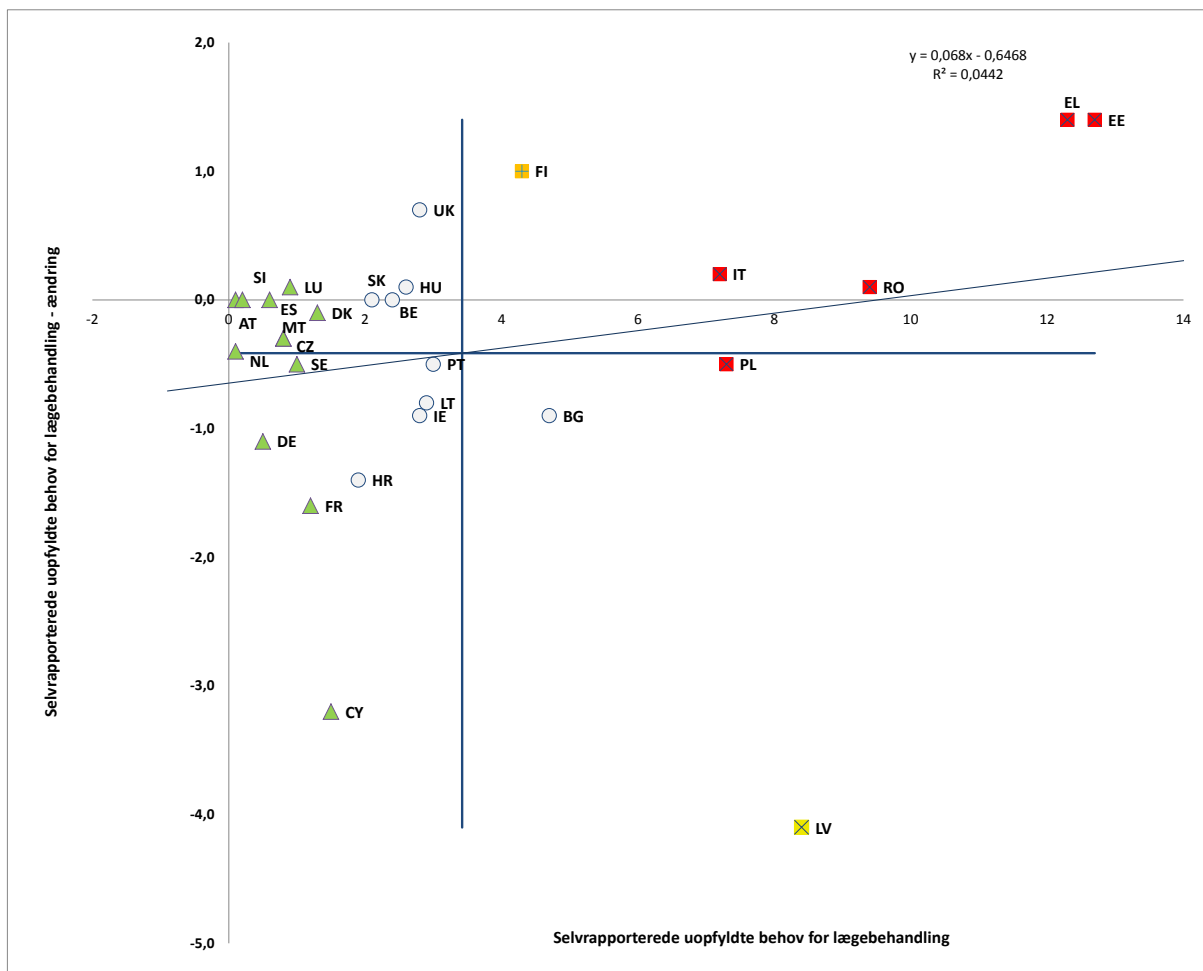
---

⁸⁰ Satsen for individuelle medianbruttospensioner for alderen 65-74 i forhold til den individuelle medianbruttoindkomst for alderen 50-59.

⁸¹ Selvrapporterede uopfyldte behov for lægehjælp vedrører en persons egen vurdering af, om han eller hun har haft behov for lægeundersøgelse eller -behandling for en specifik type sundhedsproblemer, men ikke fik den eller ikke opsøgte den af følgende tre grunde: "økonomiske grunde", "venteliste" og "for langt at rejse". Problemerne, som personerne rapporterer i forbindelse med at opnå sundhedspleje, når de bliver syge, afspejler betydelige hindringer.

medlemsstater som: Estland, Grækenland⁸² (begge på et temmelig højt niveau), Finland, Portugal, Det Forenede Kongerige og Belgien (dog på temmelig lave niveauer).

Figur 44: Selvrappede uopfyldte behov for lægebehandling (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Kilde: Eurostat, SILC. Periode: Niveauer for 2015 og årlige ændringer i forhold til 2014. Bemærkning: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

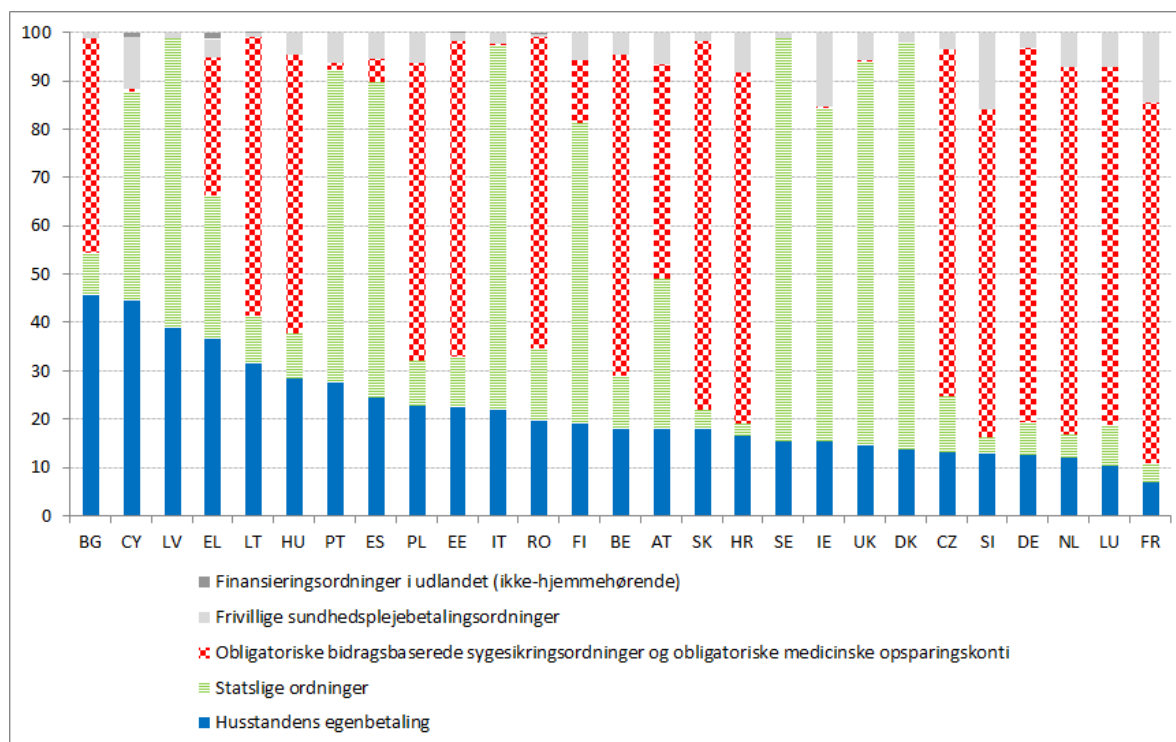
De uopfyldte behov for lægehjælp påvirker i særlig grad lavindkomsthusholdningerne. I EU har gennemsnitligt 5,5 % af personerne i den nederste indkomstkvin til rapporteret om uopfyldte behov for lægehjælp i 2015, sammenlignet med 1,4 % i den øverste

⁸² Med specifik reference til Grækenland medførte det dramatiske fald i lønningerne og stigningen i arbejdsløsheden et fragmenteret sundhedssystem med svag omfordeling og dermed et betydeligt fald i de offentlige sundhedsydelsers dækning og berettigelse. Mens der er tegn på overforbrug af sundhedsydelser før krisen i Grækenland (som afspejlet igennem de høje niveauer for egenbetalinger), var dette ikke længere overkommeligt med krisen. Universel dækning blev indført med senere reformer i 2014 og 2016. Disse reformers indvirkning på uopfyldte behov kan endnu ikke aflæses i de tilgængelige data.

indkomstkventil. Denne andel er særlig høj i Grækenland, Italien og Letland (over 15 %), selv om Letland har reduceret denne andel med en tredjedel sammenlignet med det foregående år. Forskellen i indkomstkventil er i gennemsnit faldet i EU i 2015.

Sundhedsydelse finansieres gennem forskellige ordninger, mens ordningernes relative betydning varierer meget blandt medlemsstaterne. I 2014 ligger egenbetalingerne⁸³, dvs. husholdningens udgifter til sundhed (herunder lægemidler), der ikke blev refunderet under nogen ordning eller udbetalt som omkostningsdeling, målt som en andel af de nuværende sundhedsudgifter på over 30 % i Bulgarien, Cypern, Letland, Grækenland og Litauen (figur 45).

Figur 45: Udgifter til sundhedspleje pr. finansieringskilde, 2014

Kilde: Eurostat [hlth_sha11_hf]. Noter: Data indsamles i henhold til Kommissionens forordning (EU) 2015/359 for så vidt angår statistikker om udgifter til og finansiering af sundhedspleje (2011-manualen "System of Health Accounts"). Data for 2015 ikke tilgængelige for alle MS pr. 31. oktober 2017.

⁸³ Egenbetaling henviser til direkte betaling fra husholdningens primære indkomst eller opsparing, hvor betalingen foretages af brugeren på tidspunktet for købet af varerne eller brugen af tjenesteydelserne og uden nogen anden form for refundering eller udgiftsdeling inden for en fastsat ordning.

3.4.2 Politisk handling

Modernisering af systemer går hånd i hånd med forbedringer i ydelsernes dækning, udformning og tilstrækkelighed. Rumænien vedtog i 2016 en reform med sigte på en væsentlig forøgelse af ydelsernes tiltrækkelighed og dækning samt aktivering for modtagere af garanterede mindsteindtægter (træder i kraft i april 2018). Grækenland lancerede en ordning om en landsdækkende garanteret minimumsindkomst i form af finansiel bistand til berettigede personer/familier, forbedret adgang til sociale ydelser og varer samt aktiveringsforanstaltninger. Denne ordning forventes at dække omkring 7 % af den græske befolkning⁸⁴. Slovenien forberedte et nyt projekt for 2017-2020, der tilsigtede at yde et bredere vifte af skræddersyede tjenester og skabe yderligere tilknytning mellem sociale og beskæftigelsespolitiske programmer. Projektet fulgte efter en vurdering af den foregående reform (som øgede mindsteindkomsten, indførte kvikskranger, forbedrede forenklingen og flyttede fokus til beskæftigelsesaktivering). I Italien blev en lov vedtaget i marts 2017, som for første gang indfører en strukturel indkomststøtteforanstaltning (Reddito di inclusione) med stabil finansiering til personer, som lever i fattigdom. Denne foranstaltning kombinerer indkomst med aktiveringsforanstaltninger og en forbedring af tjenesterne. Mens den tidligere reform (Revenue de solidarité active) i Frankrig tacklede potentielle inaktivitetsfælder, tog en ny reform (Prime d'activité) i 2016 sigte på en bedre samordning og forenkling af de eksisterende ydelser og en styrket adgang til støtte, navnlig for unge. Foranstaltninger inden for arbejdsløshedsunderstøttelsesområdet og udvidelsen af de sociale beskyttelsesordninger til også at omfatte selvstændige og atypiske arbejdstagere drøftes i kapitel 3.3.

Reformer af de sociale tjenester med henblik på at forbedre adgangen til tjenesterne og deres kvalitet og imødekomme kundernes mere komplekse behov. I Slovakiet vedtog man i 2016 en ambitiøs handlingsplan for langtidsledighed for at levere skræddersyede tjenester, mens Rumænien har nedsat sociale team, som skal arbejde med de mest udstødte grupper. I Estland fortsætter gennemførelsen af den sociale velfærdslov og foranstaltningerne, som er indeholdt i handlingsplangen 2016-2020 og tager sigte på velfærdsudviklingsplanen 2016-2023. rettet mod at sikre levering af sociale tjenesteydelser af høj kvalitet og deres tilgængelighed. Grækenland indfører et netværk af lokale centre, der fungerer som kvikskranger for sociale tjenester.

---

⁸⁴ Adgangen til sociale ydelser og aktiveringsforanstaltninger støttes af Den Europæiske Socialfond.

En række medlemsstater har iværksat reformer inden for adgang til bolig. Rumænien har vedtaget en national strategi, der sigter mod at tackle hindringer for personer med handicap og retter sig mod beskyttelse og fremme af disse personers rettigheder. Irland har vedtaget et integreret system for boligstøtte, der på den ene side giver adgang til alt socialt boligbyggeri gennem de lokale myndigheder, og på den anden side tillader modtagerne at tage fuldtidsarbejde og samtidig bevare den boligstøtte, de modtager. Malta har vedtaget nye lejetilskudsforanstaltninger, som tillader boligstyrelsen at udvide kriterierne, hvilket forventes at fordoble antallet af støtteberettigede familier. Sverige har øget indkomstgrænsen for udsatte husstandes ret til at modtage boligydelse for familier med børn. Tjekkiet og Litauen planlægger at gennemføre nye foranstaltninger, der giver adgang til passende sociale boliger for udsatte personer. Grækenland forbereder et nyt indtægtsbestemt boligstøttesystem.

Omfattende foranstaltninger sigter mod at øge adgangen til sundhedsydelser samtidig med, at systemets kvalitet og bæredygtighed er blevet indført og iværksat.

Bestræbelserne på at skifte plejefokus til primær sundhedspleje og sikre koordinerede operationer med andre dele af sundhedsvæsenet finder sted i næsten alle medlemsstater, navnlig i Malta, Bulgarien, Polen, Estland og Østrig. Foruden udvikling af den primære sundhedstjeneste er adgangen til visse sundhedsydelser i Sverige blevet tildelt øget finansiering. Ventetiderne er blevet reduceret i Letland og Malta, og visse dele af det ambulante behandlingssystem blev omorganiseret i Rumænien. Sundhedsfremme anerkendes i stadig højere grad som et middel til at forebygge undgåelige sygdomme og relateret behandling, at reducere uligheder på sundhedsområdet som følge af sociale determinanter og at øge sundhedssystemernes bæredygtighed. En række medlemsstater har truffet foranstaltninger på dette område: f.eks. investerer Rumænien i cancerscreening, Frankrig planlægger at øge antallet af obligatoriske vaccinationer og hæve prisen på tobak, og Litauen vil fra 2018 forbyde alkoholreklamer, hæve den lovmæssige alder for at indtage spiritus til 20 år og begrænse salgstidspunkterne. Desuden er der blevet taget skridt til at styrke leveringen af ambulante behandling i Bulgarien, hvor den lave offentlige dækning af ambulante medicinske tjenester gør det vanskeligt at få adgang til sundhedspleje. I Cypern blev en større reform gennemført i 2017, som skal give universel adgang til sundhedspleje indtil 2020, reducere egenbetaling og sikre hospitalsautonomi under et nationalt hospitalsagentur. Det portugisiske sundhedssystem har gennemgået betydelige reformer i løbet af 2016 og 2017. Reformerne har styrket systemets kapacitet til fortsat at sikre sygeforsikring med universel

dækning. I Østrig er et nyt betalingssystem⁸⁵ blevet indført for det ambulante hospitalsområde for at lette presset på den stationære pleje og fremme dagsklinikker og ambulante tjenester på hospitaler. Reformen til bekæmpelse af manglen på sundhedspersonale er undervejs i Polen og Letland. Rumænien og Ungarn har taget trin til højere lønninger for sundhedspersonale. Derudover er støtteforanstaltninger rettet mod at tiltrække læger og sygeplejersker til at arbejde i perifere byområder eller landdistrikter undervejs i Letland, Polen, Portugal og Rumænien. Der er blevet gennemført foranstaltninger, som sigter mod at nedbringe ventetiderne på ydelser i sundhedssystemet gennem udviklingen af et IT-system i Italien, Portugal, Slovenien og Malta. Andre reformer var rettet mod en reduktion af udgifterne til lægemidler samt at sikre omkostningseffektiv brug af lægemidler og deres tilgængelighed gennem centralisering af indkøb, udbredelse af generika og udvikling af medicinske teknologivurderingsorganer er undervejs i Portugal, Spanien, Italien og Slovakiet. Endelig er der i Rumænien og Letland planer om mekanismer, som øger ansvarligheden og gennemsigtigheden i sundhedssystemet.

Sikring af adgang til langtidspleje af god kvalitet og til overkommelige priser er afgørende for at tackle den aldring af befolkningen, som medfører en stigning i antallet af omsorgskrævende ældre og behov for langtidspleje. Reformen i medlemsstaterne sigter hovedsagelig mod en forbedring af organiseringen af langtidsplejesystemerne, integration, finansiering og kvalitet. Luxembourg forbereder en reform af langtidsplejeforsikring, som reviderer procedurerne og værktøjerne til vurdering og bestemmelse af afhængigt. Samtidig fastsætter reformen en gennemsigtig og effektiv kvalitetskontrolpolitik. Slovenien arbejder stadig på at forberede en styrkelse af plejeintegration, organisation og finansiering. Ligeledes har Letland planer om at forbedre støttesystemets sociale tjenester ved at forbedre deres finansiering, definere personalekvalifikationer og bestemme assistanceniveauer. Efter mange nedskæringer på dette område i de foregående år, planlægger Det Forenede Kongerige af afsætte flere midler til støtte til lokale myndigheder. Midlerne skal bruges på sociale omsorgstjenester for voksne. I Tyskland blev en ny definition af behov fulgt op med indførelsen af et nyt vurderingsværktøj i 2017. Nogle reformer sigter mod at forbedre situationer for uformelle plejere, herunder også gennem øget finansiel støtte. I Rumænien har regeringen godkendt den finansielle centralisering af lønudgifter til personlige assistenter for alvorligt handicappede personer. I Malta er plejeres pensioner og pasningstilskud blevet

---

⁸⁵ Diagnoserelateret gruppebaseret betalingssystem.

reformeret og øget. Beløbene blev også hævet i Tjekkiet. I Østrig blev clawback af plejebetaling for personer i langtidspleje afskaffet, hvilket kan være et skridt i retning af en mere universel og prismæssigt overkommelig levering af tjenesteydelser.

Den seneste bølge af pensionsreformer indeholder ofte foranstaltninger, som sikrer pensionernes tilstrækkelighed. De supplerer de tidligere reformforanstaltninger ved at fokusere på senere pensionering og pensionssystemernes bæredygtighed. Navnlig har en række lande indført foranstaltninger for at sikre lavere pensioner. Letland og Østrig har indført yderligere sikringsforanstaltninger for pensionister med lang karriere, mens Bulgarien, Malta, Rumænien og Slovenien har øget minimumspensionerne (for pensionister, der opfylder de fulde pensionsvilkår). Letland, Malta og Rumænien har hævet den tærskel, hvorunder der ikke betales skat. Dette vil navnlig komme personer med lavere pensioner til gode. Litauen har indført en gunstigere indekseringsmekanisme. Flere lande har også vedtaget foranstaltninger, der fokuserer på pensionsalderen. Tyskland og Østrig har søgt at fremme længere arbejdsliv ved at tillade en mere fleksibel overgang til pensionering og kombination af pension med arbejdsindkomst. I andre medlemsstater er nogle reformer dog gået i den modsatte retning. Mest bemærkelsesværdigt har Polen vendt tidligere reformer om ved at genindføre lavere pensionsalder for mænd og kvinder (hhv. 65 og 60 år) på trods af den betydelige indvirkning, som (den forventede) demografiske aldring sandsynligvis vil medføre, mens Finland har indført en engangsforanstaltning med henblik på at give lettere adgang til tidlig pensionering for meget langtidsledige over 60 år.

Reformer vedrørende invaliditetsydelser og plejetilskud supplerer beskæftigelsespolitikkerne for personer med handicap. Estland har øget tilskuddet til børnepasning for børn med handicap fra 57-80 timer til 270 timer pr. år. Malta har reformeret og øget invalidepensioner ved at indføre et tredelt betalingsystem, som er knyttet til graden af handicap. Man har ligeledes indført reformen af plejeres pension og omsorgstillæg og dermed øget tilskuddene til plejere og gjort plejernes pension kan udbetales uden en transbestemmelse. Rumænien har gennemført en finansiel centralisering af lønninger til personer, som plejer alvorligt handicappede, så de udbetales centralt i stedet for lokalt, da de lokale budgetter ofte ikke var i stand til at dække dem. Bulgarien har øget ydelserne til børn med handicap.

BILAG

Bilag 1. Nøgleindikatorer for den sociale resultattavle, niveauer

År	Lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet														
	Unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt (% af befolkningen i alderen 18-24 år)			Kønsbestemt forskel i beskæftigelsesfrekvens (procentpoint)			Indkomstkventilforholdet* (S80/S20)			I risiko for fattigdom eller social udstødelse (i %)			Unge NEET'er* (% af den samlede befolkning i alderen 15-24)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
EU28	11.2 b	11,0	10,7	11,5	11,6	11,6	5,2	5,2	5,1	24,4	23,8	23,5 e	12,5	12,0	11,6
EA19	11,9	11,6	11,1	11,2	11,2	11,2	5,2	5,2	5,1	23,5	23,1	23,1 e	12,6	12,2	11,7
EUnw	9,7	9,4	9,3	9,6	9,7	9,5	4,7	4,8	4,7	23,2	22,5	21,9	11,2	11,1	10,4
EAnw	10,2	10,1	9,5	10,5	10,5	10,5	5,0	5,0	5,0	24,1	23,6	23,1	12,0	11,5	10,8
BE	9,8	10,1	8,8	8,7	8,3	9,3	3,8	3,8	3,8	21,2	21,1	20,7 b	12,0	12,2	9,9
BG	12,9	13,4	13,8	6,1	6,6	7,3	6,8	7,1	7,9 b	40,1 b	41,3	40,4 b	20,2	19,3	18,2
CZ	5,5	6,2	6,6	17,5	16,6	16,0	3,5	3,5	3,5	14,8	14,0	13,3	8,1	7,5	7,0
DK	7,8	7,8	7,2 b	7,3	7,6	6,7 b	4,1	4,1	4,1	17,9	17,7	16,7	5,8	6,2	5,8 b
DE	9,5	10,1	10,3	9,1	8,7	8,2	5,1	4,8	4,6	20,6	20,0	19,7	6,4	6,2	6,7
EE	12,0	12,2	10,9	7,7	7,9	8,2	6,5	6,2	5,6	26,0 b	24,2	24,4	11,7	10,8	9,1
IE	6,9	6,9	6,3	11,8	12,5	12,3	4,9	4,5		27,7	26,0		15,2	14,3	13,0
EL	9,0	7,9	6,2	18,3	18,0	19,0	6,5	6,5	6,6	36,0	35,7	35,6	19,1	17,2	15,8
ES	21,9	20,0	19,0	10,2	11,2	11,5	6,8	6,9	6,6	29,2	28,6	27,9	17,1 b	15,6	14,6
FR	9,0	9,2	8,8	7,6	7,2	7,5	4,3	4,3	4,3	18,5	17,7	18,2	11,4 b	12,0	11,9
HR	2,8	2,8 u	2,8 u	10,0	9,5	9,6	5,1	5,2	5,0	29,3	29,1	27,9	19,3	18,1	16,9
IT	15,0	14,7	13,8	19,4	20,0	20,1	5,8	5,8	6,1 p	28,3	28,7	29,9 p	22,1	21,4	19,9
CY	6,8	5,2	7,6	7,7	8,3	9,7	5,4	5,2	4,9	27,4	28,9	27,7	17,0	15,3	16,0
LV	8,5	9,9	10,0	4,6	4,1	2,9	6,5	6,5	6,2	32,7	30,9	28,5	12,0	10,5	11,2
LT	5,9	5,5	4,8	2,5	2,4	1,9	6,1	7,5	7,1	27,3	29,3	30,1	9,9	9,2	9,4
LU	6,1	9,3	5,5	12,9	11,7 b	11,0	4,4	4,3	5,0 b	19,0	18,5	19,7 b	6,3	6,2 b	5,4
HU	11,4	11,6	12,4	13,3	13,7	14,0	4,3	4,3	4,3	31,8	28,2	26,3	13,6	11,6 b	11,0
MT	20,3	19,8	19,7	28,4	27,8	27,7	4,0	4,2	4,2	23,8	22,4	20,1	10,5	10,4	8,5
NL	8,7	8,2	8,0	11,4	11,1	11,0	3,8	3,8	3,9 b	16,5	16,4	16,7	5,5	4,7	4,6
AT	7,0	7,3	6,9	8,2	8,2	7,8	4,1	4,0	4,1	19,2	18,3	18,0	7,7	7,5	7,7
PL	5,4	5,3	5,2	14,2	13,8	14,2	4,9	4,9	4,8	24,7	23,4	21,9	12,0	11,0	10,5
PT	17,4	13,7	14,0	7,1	6,7	6,8	6,2	6,0	5,9	27,5	26,6	25,1	12,3	11,3	10,6
RO	18,1	19,1	18,5	16,7	17,5	17,6	7,2	8,3	7,2 p	40,3	37,4	38,8 p	17,0	18,1	17,4
SI	4,4	5,0	4,9	8,0	8,6	6,6	3,7	3,6	3,6	20,4	19,2	18,4	9,4	9,5	8,0
SK	6,7	6,9	7,4	14,6	14,7	14,2	3,9	3,5	3,6	18,4	18,4	18,1	12,8	13,7	12,3
FI	9,5	9,2	7,9	1,9	2,1	3,3	3,6	3,6	3,6	17,3	16,8	16,6	10,2	10,6	9,9
SE	6,7	7,0	7,4	4,6	4,2	3,8	3,9	4,1	4,3 b	16,9	18,6 b	18,3	7,2	6,7	6,5
UK	11,8	10,8	11,2	11,3	11,2	11,0	5,1	5,2	5,1	24,1	23,5	22,2	11,9	11,1	10,9

Kilde: Eurostat.

* angiver, at indikatorerne tidligere indgik i nøgleindikatorerne i resultattavlen ned de beskæftigelsesmæssige og sociale nøgleindikatorer.

Bemærkning: EUnw og EAnw henviser til ikke-vægtede gennemsnit for EU og euroområdet.

Markeret – b: brud i tidsserier; e: estimeret; p: midlertidig; u: lav pålidelighed.

Bilag 1 (fortsat). Nøgleindikatorer på den sociale resultattavle, niveauer

År	Dynamiske arbejdsmarkeder og rimelige arbejdsvilkår														
	Beskæftigelsesfrekvens (% af befolkningen i alderen 20-64)			Ledighedsfrekvens*(% af befolkningen i alderen 15-74)			Deltagelse i aktiverende arbejdsmarkedspolitikker (pr. 100 personer, der ønsker at komme i beskæftigelse)			Disponibel realbruttohusholdsindkomst pr. indbygger (2008 = 100)			Aflønning af ansatte pr. arbejdstime (EUR)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2014	2015	2016
EU28	69,2	70,1	71,1	10,2	9,4	8,6	:	:	:	100,0	101,4	103,0	22,2	22,9	22,8
EA19	68,2	69,0	70,0	11,6	10,9	10,0	:	:	:	93,8	93,9	94,2	25,8	26,0	26,5
EUnw	70,8	71,6	72,6	9,0	8,4	7,5	19,0	20,4	20,5	101,7	103,4	106,3	17,5	18,1	19,5
EAnw	68,5	69,4	70,4	11,3	10,5	9,6	21,4	23,4	22,2	92,7	93,7	95,4	20,9	21,2	22,7
BE	67,3	67,2	67,7	8,5	8,5	7,8	41,9 u	45,0	49,6	96,3	96,1	96,2	37,8	37,9	37,8
BG	65,1	67,1	67,7	11,4	9,2	7,6	7,1	3,2	2,7	108,6	108,5	112,0	4,2 p	4,5 p	4,6 p
CZ	73,5	74,8	76,7	6,1	5,1	4,0	10,8 u	18 u	21,8 u	97,9	100,5	103,6	8,4	8,8	9,2
DK	75,9	76,5	77,4 b	6,6	6,2	6,2	45,8 b	45,4 b	54,5 b	104,0	104,8	107,2	37,6	38,3	38,9
DE	77,7	78,0	78,6	5,0	4,6	4,1	30,8	31,1	30,3	103,1	104,1	105,8	29,8	30,5	31,3
EE	74,3	76,5	76,6	7,4	6,2	6,8	4,7	4,2	5,0	93,4	99,9	104,6	8,8	9,3	9,8
IE	67,0	68,7	70,3	11,3	9,4	7,9	22,6 u	25,8 u	29,9 u	91,3	93,3	97,3	27,6	28,2	29,0
EL	53,3	54,9	56,2	26,5	24,9	23,6	:	:	:	68,9	69,9	68,2	11,5 p	11,3 p	11,3 p
ES	59,9	62,0	63,9	24,5	22,1	19,6	23,3	25,1	28,3	89,2	90,1	92,0	19,3 p	19,3 p	19,4 p
FR	69,3	69,5	70,0	10,3	10,4	10,1	40,7 u	40,5 u	41,2 u	99,5	100,1	100,5	32,0	32,2 p	33,7 p
HR	59,2	60,6	61,4	17,2	16,1	13,4	4,8	4,5	6,5	:	:	:	8,1 b	8,4 b	8,5 b
IT	59,9	60,5	61,6	12,7	11,9	11,7	16,7	15,1	:	88,4	88,4	89,0	22,5	22,6	22,6
CY	67,6	67,9	68,7	16,1	15,0	13,0	5,6	8,6	9,2 u	80,8	77,0	76,9	14,3	14,2 p	14,1 p
LV	70,7	72,5	73,2	10,8	9,9	9,6	6,8	6,8	4,3	88,0	90,0	95,5	6,7	7,4	7,9
LT	71,8	73,3	75,2	10,7	9,1	7,9	8,7	11,3	13,4	100,6	103,1	107,0	6,9	7,2	7,4
LU	72,1	70,9 b	70,7	6,0	6,5	6,3	55,5 u	61 u	40 u	:	:	:	42,4	43,0	43,3
HU	66,7	68,9	71,5	7,7	6,8	5,1	37,0	35,2	40,7	97,0	101,0	103,3	6,6	6,7	7,0
MT	66,4	67,8	69,6	5,8	5,4	4,7	5,4	16,0	:	:	:	:	11,9	12,3	12,2
NL	75,4	76,4	77,1	7,4	6,9	6,0	28,7 b	27,6 b	28,6 b	96,1	96,9	97,6	33,4	33,4 p	33,7 p
AT	74,2	74,3	74,8	5,6	5,7	6,0	25,2	23,8	21,2	96,5	95,8	95,1	27,8	28,7	29,2
PL	66,5	67,8	69,3	9,0	7,5	6,2	15,5 u	17,3 u	20,8 u	110,2	113,2	117,0	6,2	6,3	:
PT	67,6	69,1	70,6	14,1	12,6	11,2	16,5 u	24,6 u	28,5 u	92,0	92,0	93,9	10,8	10,8 b	11,1 b
RO	65,7	66,0	66,3	6,8	6,8	5,9	3,1	2,9	3,1	115,8	123,4	132,9	4,4	4,4 p	4,9 p
SI	67,7	69,1	70,1	9,7	9,0	8,0	10,5	10,6	7,8	90,6	92,1	94,0	15,1	15,2	15,7
SK	65,9	67,7	69,8	13,2	11,5	9,7	13,5	14,5	13,6	99,3	101,8	105,8	9,0	9,3	9,5
FI	73,1	72,9	73,4	8,7	9,4	8,8	28,4	29,0	26,8	102,6	101,4	102,5	29,3	29,7	30,0
SE	80,0	80,5	81,2	7,9	7,4	6,9	39,5	40,6	42,1	109,3	111,1	112,8	28,7	28,9	29,0
UK	76,2	76,8	77,5	6,1	5,3	4,8	:	:	:	99,4	99,9	102,4	25,8	29,2	26,4

Kilde: Eurostat.

* angiver, at indikatorerne tidligere indgik i nøgleindikatorerne i resultattavlen ned de beskæftigelsesmæssige og sociale nøgleindikatorer.

Bemærkning: EUnw og EAnw henviser til ikke-vægtede gennemsnit for EU og euroområdet. Disponibel realbruttohusholdsindkomst måles med "ikke-korrigeret indkomst" (dvs. uden inddragelse af sociale overførsler i naturalier) og med korrekt korrektion for købekraftstandarder.

Markeret – b: brud i tidsserier; e: estimeret; p: midlertidig; u: lav pålidelighed.

Bilag 1 (fortsat). Nøgleindikatorer på den sociale resultattavle, niveauer

År	Offentlig støtte/social beskyttelse og inklusion											
	Sociale overførsels virkning (bortset fra pensioner) for fattigdomsbekæmpelse (%)			Børn under 3 år i formelle børnepasningsordninger (%)			Selvrapporteret uopfyldt behov for sundhedspleje (%)			Personer med grundlæggende eller højere end grundlæggende generelle digitale færdigheder (% af befolkningen i alderen 16-74)		
	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2014	2015	2016
EU28	34,10	33,72	32,95 e	28,0	28,4	30,3	3,6	3,6	3,2	:	55,0	56,0
EA19	33,72	33,07	32,03 e	31,0	32,3	33,9	:	:	:	:	:	:
EU_{nw}	36,90	36,50	36,60	24,6	25,7	27,7	3,6	3,3	3,4	:	55,2	55,6
EA_{nw}	35,90	35,00	33,10	27,7	29,2	29,4	3,6	3,8	3,4	:	56,7	57,0
BE	43,64	44,19	41,06	46,0	48,8	50,1	1,9	2,4	2,4	:	60,0	61,0
BG	20,15	22,54	17,92 b	11,0	11,2	9,0	8,9 u	5,6 u	4,7 u	:	31,0	26,0
CZ	43,60	42,26	40,49	2,0	4,4	2,9	1,0	1,1	0,8	:	57,0	54,0
DK	55,02	52,71	52,21	65,0	69,6	77,3	1,3	1,4	1,3	:	75,0	78,0
DE	33,20	33,47	34,78	27,0	27,5	25,9	1,6	1,6	0,5	:	67,0	68,0
EE	23,24 b	22,30	24,91	20,0	19,5	21,5	8,4	11,3	12,7	:	65,0	60,0
IE	55,80	54,97	:	28,0	27,4	30,6	3,3	3,7	2,8	:	44,0	44,0
EL	15,00	16,08	15,87	14,0	12,8	11,4	9,0	10,9	12,3	:	44,0	46,0
ES	28,62	26,58	24,41	36,0	37,0	39,7	0,8	0,6	0,6	:	54,0	53,0
FR	44,58	43,10	42,37	39,0	39,5	41,8	2,7	2,8	1,2	:	57,0	56,0
HR	35,12	35,48	28,57	11,0	17,1	11,8	3,3	3,3	1,9	:	51,0	55,0
IT	21,46	21,65	20,31 p	21,0	22,9	27,3	7,1	7,0	7,2	:	43,0	44,0
CY	41,46	36,22	35,60	24,0	25,5	20,8	4,4	4,7	1,5	:	43,0	43,0
LV	21,48	17,58	21,58	23,0	21,6	22,8	13,8	12,5	8,4 b	:	49,0	50,0 b
LT	30,55	22,38	21,51	10,0	22,9	9,7	3,2	3,7	2,9	:	51,0	52,0
LU	40,58	43,75	39,34 b	46,0	49,0	51,9	0,9	0,8	0,9	:	86,0	86,0
HU	43,61	42,02	43,80	10,0	14,3	15,3	2,4	2,5	2,6	:	50,0	51,0
MT	33,19	31,22	30,67	21,0	18,2	17,9	0,9	1,1	0,8	:	52,0	49,0
NL	45,54	47,98	42,53	46,0	44,6	46,3	0,4	0,5	0,1	:	72,0	77,0
AT	44,49	45,70	46,39	17,0	16,0	22,2	0,4	0,1	0,1	:	64,0	65,0
PL	26,41	23,14	24,45	5,0	5,6	5,4	8,8	7,8	7,3	:	40,0	44,0
PT	26,97	26,14	24,00	37,0	44,9	47,2	3,0	3,5	3,0	:	48,0	48,0
RO	12,85	13,31	14,24 p	6,0	2,6	9,4	10,4	9,3	9,4	:	26,0	28,0
SI	42,23	42,34	42,80	39,0	37,3	37,4	0,0	0,2	0,2	:	51,0	53,0
SK	35,71	35,26	30,98	3,0	6,5	1,1	1,9	2,1	2,1	:	53,0	55,0
FI	53,62	53,73	57,04	29,0	33,2	32,6	4,3	3,3	4,3 b	:	74,0	73,0
SE	47,02	45,3 b	45,82	55,0	56,7	64,0	1,9	1,5	1,0	:	72,0	69,0 b
UK	42,86	43,34	43,42	30,0	28,9	30,4	1,6	2,1	2,8	:	67,0	69,0

Kilde: Eurostat.

* angiver, at indikatorerne tidligere indgik i nøgleindikatorerne i resultattavlen ned de beskæftigelsesmæssige og sociale nøgleindikatorer.

Bemærkning: EU_{nw} og EA_{nw} henviser til ikke-vægtede gennemsnit for EU og euroområdet.

Markeret – b: brud i tidsserier; e: estimeret; p: midlertidig; u: lav pålidelighed.

Bilag 2. Nøgleindikatorer på den sociale resultattavle, ændringer og afstand til EU

År	Lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet														
	Unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt (% af befolkningen i alderen 18-24 år)			Kønsbestemt forskel i beskæftigelsesfrekvens (procentpoint)			Indkomstkventilforhold* (S80/S20)			I risiko for fattigdom eller social udstødelse (i %)			Unge NEET'er* (% af den samlede befolkning i alderen 15-24)		
	2016			2016			2016			2016			2016		
	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU
EU28	-0,3	1,2	0,0	0,0	0,9	0,0	-0,1	0,1	-0,1	-0,3	-0,2	0,3	-0,4	0,6	0,3
EA19	-0,5	1,6	-0,2	0,0	0,5	0,0	-0,1	0,1	-0,1	0,0	-0,6	0,6	-0,5	0,7	0,2
EUnw	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,6	0,0	0,0	-0,7	0,0	0,0
EAnw	-0,5	0,0	-0,2	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,5	-0,7	0,1	-0,7	-0,3	0,0
BE	-1,3	-0,7	-1,0	1,0	-1,4	1,0	0,0	-1,2	0,0	-0,4	-3,0	0,2	-2,3	-1,1	-1,6
BG	0,4	4,3	0,7	0,7	-3,4	0,7	0,8	2,9	0,8 b	-0,9 b	16,7	-0,3	-1,1	7,2	-0,4
CZ	0,4	-2,9	0,7	-0,6	5,3	-0,6	0,0	-1,5	0,0	-0,7	-10,4	-0,1	-0,5	-4,0	0,2
DK	-0,6 b	-2,3	-0,3	-0,9 b	-4,0	-0,9	0 b	-0,9	0,0	-1,0	-7,0	-0,4	-0,4 b	-5,2	0,3
DE	0,2	0,8	0,5	-0,5	-2,5	-0,5	-0,2	-0,4	-0,2	-0,3	-4,0	0,3	0,5	-4,3	1,2
EE	-1,3	1,4	-1,0	0,3	-2,5	0,3	-0,6	0,6	-0,6	0,2	0,7	0,8	-1,7	-1,9	-1,0
IE	-0,6	-3,2	-0,3	-0,2	1,6	-0,2	:	:	:	:	:	:	-1,3	2,0	-0,6
EL	-1,7	-3,3	-1,4	1,0	8,3	1,0	0,1	1,6	0,1	-0,1	11,9	0,5	-1,4	4,8	-0,7
ES	-1,0	9,5	-0,7	0,3	0,8	0,3	-0,3	1,6	-0,3	-0,7	4,2	-0,1	-1,0	3,6	-0,3
FR	-0,4	-0,7	-0,1	0,3	-3,2	0,3	0,0	-0,7	0,0	0,5	-5,5	1,1	-0,1	0,9	0,6
HR	0,0	-6,7	0,3 u	0,1	-1,1	0,1	-0,2	0,0	-0,2	-1,2	4,2	-0,6	-1,2	5,9	-0,5
IT	-0,9	4,3	-0,6	0,1	9,4	0,1	0,3 p	1,1	0,3	1,2 p	6,2	1,8	-1,5	8,9	-0,8
CY	2,4	-1,9	2,7	1,4	-1,0	1,4	-0,3	-0,1	-0,3	-1,2	4,0	-0,6	0,7	5,0	1,4
LV	0,1	0,5	0,4	-1,2	-7,8	-1,2	-0,3	1,2	-0,3	-2,4	4,8	-1,8	0,7	0,2	1,4
LT	-0,7	-4,7	-0,4	-0,5	-8,8	-0,5	-0,4	2,1	-0,4	0,8	6,4	1,4	0,2	-1,6	0,9
LU	-3,8	-4,0	-3,5	-0,7 b	0,3	-0,7	0,7 b	0,0	0,7	1,2 b	-4,0	1,8	-0,8 b	-5,6	-0,1
HU	0,8	2,9	1,1	0,3	3,3	0,3	0,0	-0,7	0,0	-1,9	2,6	-1,3	-0,6 b	0,0	0,1
MT	-0,1	10,2	0,2	-0,1	17,0	-0,1	0,0	-0,8	0,0	-2,3	-3,6	-1,7	-1,9	-2,5	-1,2
NL	-0,2	-1,5	0,1	-0,1	0,3	-0,1	0,1 b	-1,1	0,1	0,3	-7,0	0,9	-0,1	-6,4	0,6
AT	-0,4	-2,6	-0,1	-0,4	-2,9	-0,4	0,1	-0,9	0,1	-0,3	-5,7	0,3	0,2	-3,3	0,9
PL	-0,1	-4,3	0,2	0,4	3,5	0,4	-0,1	-0,2	-0,1	-1,5	-1,8	-0,9	-0,5	-0,5	0,2
PT	0,3	4,5	0,6	0,1	-3,9	0,1	-0,1	0,9	-0,1	-1,5	1,4	-0,9	-0,7	-0,4	0,0
RO	-0,6	9,0	-0,3	0,1	6,9	0,1	-1,1 p	2,2	-1,1	1,4 p	15,1	2,0	-0,7	6,4	0,0
SI	-0,1	-4,6	0,2	-2,0	-4,1	-2,0	0,0	-1,4	0,0	-0,8	-5,3	-0,2	-1,5	-3,0	-0,8
SK	0,5	-2,1	0,8	-0,5	3,5	-0,5	0,1	-1,4	0,1	-0,3	-5,6	0,3	-1,4	1,3	-0,7
FI	-1,3	-1,6	-1,0	1,2	-7,4	1,2	0,0	-1,4	0,0	-0,2	-7,1	0,4	-0,7	-1,1	0,0
SE	0,4	-2,1	0,7	-0,4	-6,9	-0,4	0,2 b	-0,7	0,2	-0,3	-5,4	0,3	-0,2	-4,5	0,5
UK	0,4	1,7	0,7	-0,2	0,3	-0,2	-0,1	0,1	-0,1	-1,3	-1,5	-0,7	-0,2	-0,1	0,5

Kilde: Eurostat.

* angiver, at indikatorerne tidligere indgik i nøgleindikatorerne i resultattavlen ned de beskæftigelsesmæssige og sociale nøgleindikatorer.

Bemærkning: EUnw og EAnw henviser til ikke-vægtede gennemsnit for EU og euroområdet. Statistiske betydningsestimater for ændringer og forskelle i forhold til EU-gennemsnittet er endnu ikke tilgængelige for SILC-baserede indikatorer pr. 31. oktober 2017.

Markeret – b: brud i tidsserier; e: estimeret; p: midlertidig; u: lav pålidelighed.

Bilag 2 (fortsat). Nøgleindikatorer på den sociale resultattavle, ændringer og afstand til EU

År	Dynamiske arbejdsmarkeder og rimelige arbejdsvilkår														
	Beskæftigelsesfrekvens (% af befolkningen i alderen 20-64)			Ledighedsfrekvens* (% af befolkningen i alderen 15-74)			Deltagelse i aktiverende arbejdsmarkedspolitikker (pr. 100 personer, der ønsker at komme i beskæftigelse)			Disponibel realbruttohusstandsindkomst pr. indbygger (2008 = 100)			Aflønning af ansatte pr. arbejdstime (EUR)		
	2016			2016			2015			2015			2016		
	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU
EU28	1,0	0,1	0,0	-0,8	-0,1	0,1	:	:	:	1,6	-3,3	-1,1	-0,1	2,9	-0,8
EA19	1,0	-1,0	0,0	-0,9	1,3	0,0	:	:	:	0,3	-12,1	-2,4	0,5	6,6	-0,2
EU _{nw}	1,0	0,0	0,0	-0,9	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	2,7	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0
EA _{nw}	1,0	-0,5	0,0	-0,9	0,9	0,1	-1,1	-0,6	-2,2	1,9	-10,9	-0,9	0,3	1,6	-0,4
BE	0,5	-3,3	-0,5	-0,7	-0,9	0,2	4,6 u	25,9	3,5	0,1	-10,1	-2,6	-0,1	17,9	-0,8
BG	0,6	-3,3	-0,4	-1,6	-1,1	-0,7	-0,5	-21,1	-1,6	3,2	5,7	0,4	0,1 p	-15,3	-0,6
CZ	1,9	5,7	0,9	-1,1	-4,7	-0,2	3,8 u	-2,0	2,7	3,0	-2,7	0,3	0,4	-10,7	-0,3
DK	0,9 b	6,4	-0,1	0,0	-2,5	0,9	9,1 b	30,8	8,0	2,3	0,9	-0,5	0,6	19,0	-0,1
DE	0,6	7,6	-0,4	-0,5	-4,6	0,4	-0,8	6,6	-1,9	1,6	-0,5	-1,1	0,8	11,4	0,1
EE	0,1	5,6	-0,9	0,6	-1,9	1,5	0,8	-18,8	-0,3	4,7	-1,6	2,0	0,5	-10,1	-0,2
IE	1,6	-0,7	0,6	-1,5	-0,8	-0,6	4,1 u	6,2	3,0	4,3	-8,9	1,6	0,8	9,1	0,1
EL	1,3	-14,8	0,3	-1,3	14,9	-0,4	:	:	:	-2,4	-38,1	-5,2	0,0 p	-8,6	-0,7
ES	1,9	-7,1	0,9	-2,5	10,9	-1,6	3,2	4,6	2,1	2,1	-14,3	-0,7	0,1 p	-0,5	-0,6
FR	0,5	-1,0	-0,5	-0,3	1,4	0,6	0,7	17,5	-0,4	0,4	-5,7	-2,4	1,5 p	13,8	0,8
HR	0,8	-9,6	-0,2	-2,7	4,7	-1,8	2,0	-17,3	0,9	:	:	:	0,1 b	-11,4	-0,6
IT	1,1	-9,4	0,1	-0,2	3,0	0,7	:	:	:	0,7	-17,2	-2,0	0 p	2,7	-0,7
CY	0,8	-2,3	-0,2	-2,0	4,3	-1,1	0,6	-14,6	-0,5	-0,1	-29,4	-2,9	-0,1	-5,8	-0,8
LV	0,7	2,2	-0,3	-0,3	0,9	0,6	-2,5	-19,5	-3,6	6,1	-10,8	3,4	0,5	-12,0	-0,2
LT	1,9	4,2	0,9	-1,2	-0,8	-0,3	2,1	-10,4	1,0	3,8	0,7	1,1	0,2	-12,5	-0,5
LU	-0,2 b	-0,3	-1,2	-0,2	-2,4	0,7	-21 u	16,3	-22,1	:	:	:	0,3	23,4	-0,4
HU	2,6	0,5	1,6	-1,7	-3,6	-0,8	5,5	17,0	4,4	2,3	-2,9	-0,5	0,3	-12,9	-0,4
MT	1,8	-1,4	0,8	-0,7	-4,0	0,2	:	:	:	:	:	:	-0,1	-7,7	-0,8
NL	0,7	6,1	-0,3	-0,9	-2,7	0,0	1,0 b	4,9	-0,1	0,7	-8,6	-2,0	0,3 p	13,8	-0,4
AT	0,5	3,8	-0,5	0,3	-2,7	1,2	-2,6	-2,6	-3,7	-0,8	-11,1	-3,5	0,5	9,3	-0,2
PL	1,5	-1,7	0,5	-1,3	-2,5	-0,4	3,5 u	-3,0	2,4	3,4	10,8	0,7	:	:	:
PT	1,5	-0,4	0,5	-1,4	2,5	-0,5	3,9	4,8	2,8	2,0	-12,4	-0,7	0,3 b	-8,8	-0,4
RO	0,3	-4,7	-0,7	-0,9	-2,8	0,0	0,2 u	-20,7	-0,9	7,7	26,6	5,0	0,5 p	-15,0	-0,2
SI	1,0	-0,9	0,0	-1,0	-0,7	-0,1	-2,8	-16,0	-3,9	2,0	-12,3	-0,7	0,5	-4,2	-0,2
SK	2,1	-1,2	1,1	-1,8	1,0	-0,9	-0,9	-10,2	-2,0	4,0	-0,4	1,2	0,2	-10,4	-0,5
FI	0,5	2,4	-0,5	-0,6	0,1	0,3	-2,2	3,1	-3,3	1,0	-3,8	-1,7	0,3	10,1	-0,4
SE	0,7	10,2	-0,3	-0,5	-1,8	0,4	1,5	18,4	0,4	1,5	6,5	-1,3	0,1	9,1	-0,6
UK	0,7	6,5	-0,3	-0,5	-3,9	0,4	:	:	:	2,5	-3,8	-0,2	-2,8	6,5	-3,5

Kilde: Eurostat.

* angiver, at indikatorerne tidligere indgik i nøgleindikatorerne i resultattavlen ned de beskæftigelsesmæssige og sociale nøgleindikatorer.

Markeret – b: brud i tidsserier; e: estimeret; p: midlertidig; u: lav pålidelighed

Bemærkning: Disponibel realbruttohusstandsindkomst måles med "ikke-korrigeret indkomst" (dvs. uden inddragelse af sociale overførsler i naturalier) og med korrekt korrektion for købekraftstandarder.

Bemærkning: EU_{nw} og EA_{nw} henviser til ikke-vægtede gennemsnit for EU og euroområdet. Statistiske betydningsestimater for ændringer og forskelle i forhold til EU-gennemsnittet er endnu ikke tilgængelige for SILC-baserede indikatorer pr. 31. oktober 2017.

Bilag 2 (fortsat). Nøgleindikatorer på den sociale resultattavle, ændringer og afstand til EU

År	Offentlig støtte/social beskyttelse og inklusion											
	Sociale overførsels virkning (bortset fra pensioner) for fattigdomsbekæmpelse (%)			Børn under 3 år i formelle børneoplysningsordninger (%)			Selvrapporteret uopfyldt behov for sundhedspleje (%)			Personer med grundlæggende eller højere end grundlæggende generelle digitale færdigheder (% af befolkningen i alderen 16-74)		
	2016			2015			2015			2016		
	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU	Å-Å-ændring	Afstand til EU-gennemsnit	Å-Å for MS i forh. til Å for EU
EU28	-0.8 b	-0,6	0,8	1,9	2,3	1,3	:	-0,2	0,4	1,0	0,4	0,6
EA19	-1.0 b	-1,6	0,5	1,6	5,9	1,0	:	-3,4	0,4	:	:	:
EUnw	-1,6	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0
EAnw	-1,9	-0,5	-0,3	0,2	1,4	-0,5	-0,5	-0,1	0,0	0,3	1,4	-0,1
BE	-3,1	7,5	-1,6	1,3	22,1	0,7	0,0	-1,0	0,4	1,0	5,4	0,6
BG	-4.6 b	-15,7	-3,0	-2,2	-19,0	-2,8	-0,9	1,3	-0,5	-5,0	-29,6	-5,4
CZ	-1,8	6,9	-0,2	-1,5	-25,1	-2,2	-0,3 u	-2,6	0,1	-3,0	-1,6	-3,4
DK	-0,5	18,6	1,1	7,7	49,3	7,1	-0,1	-2,1	0,3	3,0	22,4	2,6
DE	1,3	1,2	2,9	-1,6	-2,1	-2,3	-1,1	-2,9	-0,7	1,0	12,4	0,6
EE	2,6	-8,7	4,2	2,0	-6,5	1,4	1,4	9,3	1,8	-5,0	4,4	-5,4
IE	:	:	:	3,2	2,6	2,6	-0,9	-0,6	-0,5	0,0	-11,6	-0,4
EL	-0,2	-17,7	1,4	-1,4	-16,6	-2,1	1,4	8,9	1,8	2,0	-9,6	1,6
ES	-2,2	-9,2	-0,6	2,7	11,7	2,1	0,0	-2,8	0,4	-1,0	-2,6	-1,4
FR	-0,7	8,8	0,8	2,3	13,8	1,7	-1,6	-2,2	-1,2	-1,0	0,4	-1,4
HR	-6,9	-5,0	-5,3	-5,3	-16,2	-6,0	-1,4	-1,5	-1,0	4,0	-0,6	3,6
IT	-1.3 p	-13,3	0,2	4,4	-0,7	3,8	0,2	3,8	0,6	1,0	-11,6	0,6
CY	-0,6	2,0	1,0	-4,7	-7,2	-5,3	-3,2	-1,9	-2,8	0,0	-12,6	-0,4
LV	4,0	-12,0	5,6	1,2	-5,2	0,6	-4.1 b	5,0	-3,7	1.0 b	-5,6	0,6
LT	-0,9	-12,1	0,7	-13,2	-18,3	-13,9	-0,8	-0,5	-0,4	1,0	-3,6	0,6
LU	-4.4 b	5,7	-2,8	2,9	23,9	2,3	0,1	-2,5	0,5	0,0	30,4	-0,4
HU	1,8	10,2	3,4	1,0	-12,7	0,4	0,1	-0,8	0,5	1,0	-4,6	0,6
MT	-0,5	-2,9	1,0	-0,3	-10,1	-0,9	-0,3	-2,6	0,1	-3,0	-6,6	-3,4
NL	-5,5	8,9	-3,9	1,7	18,3	1,1	-0,4	-3,3	0,0	5,0	21,4	4,6
AT	0,7	12,8	2,3	6,2	-5,8	5,6	0,0	-3,3	0,4	1,0	9,4	0,6
PL	1,3	-9,1	2,9	-0,2	-22,6	-0,8	-0,5	3,9	-0,1	4,0	-11,6	3,6
PT	-2,1	-9,6	-0,6	2,3	19,2	1,7	-0,5	-0,4	-0,1	0,0	-7,6	-0,4
RO	0.9 p	-19,4	2,5	6,8	-18,6	6,2	0,1	6,0	0,5	2,0	-27,6	1,6
SI	0,5	9,2	2,0	0,1	9,4	-0,5	0,0	-3,2	0,4	2,0	-2,6	1,6
SK	-4,3	-2,6	-2,7	-5,4	-26,9	-6,1	0,0	-1,3	0,4	2,0	-0,6	1,6
FI	3,3	23,4	4,9	-0,6	4,6	-1,3	1.0 b	0,9	1,4	-1,0	17,4	-1,4
SE	0,5	12,2	2,1	7,3	36,0	6,7	-0,5	-2,4	-0,1	-3.0 b	13,4	-3,4
UK	0,1	9,8	1,7	1,5	2,4	0,9	0,7	-0,6	1,1	2,0	13,4	1,6

Kilde: Eurostat.

* angiver, at indikatorerne tidligere indgik i nøgleindikatorerne i resultattavlen ned de beskæftigelsesmæssige og sociale nøgleindikatorer.

Markeret – b: brud i tidsserier; e: estimeret; p: midlertidig; u: lav pålidelighed

Bemærkning: EUnw og EAnw henviser til ikke-vægtede gennemsnit for EU og euroområdet. Statistiske betydningsestimater for ændringer og forskelle i forhold til EU-gennemsnittet er endnu ikke tilgængelige for SILC-baserede indikatorer pr. 31. oktober 2017.

Bilag 3. Metode til identifikation af tendenser og niveauer i resultattavlen

I midten af 2015 blev Europa-Kommissionen, Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for Social Beskyttelse enige om en metode til vurdering af medlemsstaternes resultater på resultattavlen for de beskæftigelsesmæssige og sociale nøgleindikatorer. Der blev opnået enighed om, at den metode, der skal anvendes, skal være i stand til, for hver indikator, at give et mål for, hvordan hver enkelt medlemsstat ud fra sin indikatorværdi (score) er placeret i forhold til EU's indikatorværdier. Metoden skal anvendes både på år-niveauer (niveauer) og på år-til-år ændringer (ændringer), hvilket giver mulighed for en samlet vurdering af medlemsstaternes præstationer.

For den fælles rapport om beskæftigelsen for 2018 har Kommissionen efter aftale med medlemsstaterne bestemt at anvende metoden for den nye sociale resultattavle, som ledsager den europæiske søjle for sociale rettigheder.

For at denne tilgang kan anvendes bør medlemsstaternes score, inden man går i gang med analysen, for hver enkelt indikator konverteres til en standardscore (også kendt som z-score), som har den fordel at give mulighed for at sidestille forskellige parametre, således at den samme parameter kan anvendes for alle indikatorerne. Dette opnås for hver enkelt indikator gennem standardisering af de rå værdier for både niveauer og ændringer efter følgende formel:

$$z - \text{score for } MS_x = \frac{[MS_x \text{ indikator} - \text{average (MS indikator)}]}{\text{standard deviation (MS indikator)}}$$

Derefter analyseres fordelingen af score (separat for niveauer og ændringer), og de observationer, der afviger væsentligt fra gennemsnitsniveauet/gennemsnitsændringen detekteres på denne måde.

Denne tilgang gør det muligt for hver medlemsstat at udtrykke en råindikator i betydningen hvor mange standardafvigelser, som den afviger fra det (uvægtede) gennemsnit. Derefter vurderes resultaterne for hver medlemsstat og klassificeres på baggrund af de resulterende z-score holdt op mod et sæt af foruddefinerede tærskler, der er fastsat som multiplikatorer for standardafvigelsen.

Det vigtigste i denne tilgang er at fastsætte afskæringspunkter. Da der ikke kan gøres nogen parametriske antagelser om fordelingen af de observerede rå værdier for beskæftigelsesindikatorerne⁸⁶, er det almindeligt at anvende en "tommelfingerregel" med henblik på at udvælge tærsklerne. I henhold til den analyse af nøgleindikatorerne, der er anvendt i resultattavlen, blev det besluttet at betragte:

1. en score på under -1 som en virkelig god præstation
2. en score på mellem -1 og -0,5 som en god præstation
3. en score på mellem -0,5 og 0,5 som en neutral præstation
4. en score på mellem 0,5 og 1 som en dårlig præstation
5. en score på over 1 som en virkelig dårlig præstation⁸⁷.

---

⁸⁶ Der blev foretaget både normalitets- og t-fordelingstest, på grundlag af hvilke fordelingsantagelsen blev forkastet.

⁸⁷ I tilfælde af normalitet svarer de valgte afskæringspunkter stort set til 15 %, 30 %, 50 %, 70 % og 85 % af den kumulative fordeling.

Tabel 2: Tærskelværdier for z-score

Tærskelværdier for z-score					
	-1,0	- 0,5	0	0,5	1,0
	(lavere end)	(lavere end)	(mellem)	(højere end)	(højere end)
	Vurdering				
Niveauer	Meget lav	Lav	Gennemsnitlig	Høj	Meget høj
Ændringer	Meget lavere end gennemsnit	Lavere end gennemsnit	Gennemsnitlig	Højere end gennemsnit	Meget højere end gennemsnit

Gennem en kombination af evaluering af niveauer og ændringer bliver det derefter muligt at klassificere de samlede resultater for et land ifølge hver enkelt indikator inden for en af de følgende syv kategorier. Farvekodningen er afspejlet i de respektive figurer i selve rapporten.

Tabellerne herunder angiver klassificeringen, som er baseret på z-score for de indikatorer, for hvilke en lav værdi er knyttet til et godt resultat (f.eks. arbejdsløshed, AROPE osv.).

De, der præsterer bedst	score på under -1,0, for så vidt angår niveauer, og under 1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er langt bedre end EU-gennemsnittet, og hvor situationen bedres eller ikke forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Bedre end gennemsnittet	score på mellem -1,0 og -0,5, for så vidt angår niveauer, og på under 1, for så vidt angår ændringer, <u>eller</u> score på mellem -0,5 og 0,5, for så vidt angår niveauer, og på under -1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er bedre end EU-gennemsnittet, og hvor situationen bedres eller ikke forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
God, men bør overvåges	score på under -0,5, for så vidt angår niveauer, og på over 1, for så vidt angår ændringer, og med en ændring på over nul ⁸⁸	Medlemsstater, hvor niveauerne er bedre eller langt bedre end EU-gennemsnittet, men hvor situationen forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Gennemsnitlig/neutral	score på mellem -0,5 og 0,5, for så vidt angår niveauer, og på mellem -1,0 og 1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er gennemsnitlige, og hvor situationen hverken forbedres eller forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Svag, men i bedring	score på over 0,5, for så vidt angår niveauer, og på under -1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er dårligere eller langt dårligere end EU-gennemsnittet, men hvor situationen bedres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Bør holdes øje med	score på mellem 0,5 og 1,0, for så vidt angår niveauer, og på over -1,0, for så vidt angår ændringer, <u>eller</u> score på mellem -0,5 og 0,5, for så vidt angår niveauer, og på over 1,0, for så vidt angår ændringer	I denne kategori finder man to forskellige tilfælde: i) medlemsstater, hvor niveauerne er dårligere end EU-gennemsnittet, og hvor situationen forværres eller ikke bedres tilstrækkeligt hurtigt, ii) medlemsstater, hvor niveauerne er på linje med EU-

⁸⁸ Sidstnævnte betingelse forhindrer en medlemsstat, som har "lavt" eller "meget lavt" niveau fra at blive markeret som "i forværring", når der fremstår en ændring, som er "meget højere end gennemsnittet", men stadig faldende.

		gennemsnittet, men hvor situationen forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Situationen er kritisk	score på over 1,0, for så vidt angår niveauer, og på over -1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er langt dårligere end EU-gennemsnittet, og hvor situationen forværres eller ikke bedres tilstrækkelig hurtigt

Niveau	Variation				
	Meget lavere end gennemsnit	Lavere end gennemsnit	Gennemsnitlig	Højere end gennemsnit	Meget højere end gennemsnit
Meget lav					
Lav					
Gennemsnitlig					
Høj					
Meget høj					

Tabellerne herunder angiver klassificeringen, som er baseret på z-score for de indikatorer, for hvilke en høj værdi er knyttet til et godt resultat (f.eks. beskæftigelsesfrekvens, deltagelse i børnepasning osv.).

De, der præsterer bedst	score på over 1,0 for så vidt angår niveauer, og på under -1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er langt bedre end EU-gennemsnittet, og hvor situationen bedres eller ikke forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Bedre end gennemsnittet	score på mellem 1,0 og 0,5, for så vidt angår niveauer, og på over -1,0, for så vidt angår ændringer, <u>eller</u> score på mellem -0,5 og 0,5, for så vidt angår i niveauer, og på over 1,0, får så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er bedre end EU-gennemsnittet, og hvor situationen bedres eller ikke forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
God, men bør overvåges	score på over 0,5, for så vidt angår niveauer, og på under -1,0, for så vidt angår ændringer, og med en ændring på under nul ⁸⁹	Medlemsstater, hvor niveauerne er bedre eller langt bedre end EU-gennemsnittet, men hvor situationen forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Gennemsnitlig/neutral	score på mellem -0,5 og 0,5, for så vidt angår niveauer, og på mellem -1,0 og 1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er gennemsnitlige, og hvor situationen hverken forbedres eller forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Svag, men i bedring	score på under -0,5, for så vidt angår niveauer, og på over 1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er dårligere eller langt dårligere end EU-gennemsnittet, men hvor situationen bedres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Bør holdes øje med	score på mellem -0,5 og -1,0, for så vidt angår niveauer, og på under 1,0, for så vidt angår ændringer, eller score	I denne kategori finder man to forskellige tilfælde: i) medlemsstater, hvor niveauerne er dårligere end EU-

⁸⁹ Sidstnævnte betingelse forhindrer en medlemsstat, som har "højt" eller "meget højt" niveau fra at blive markeret som "i forværring", når der fremstår en ændring, som er "meget lavere end gennemsnittet", men stadig stigende.

	på mellem -0,5 og 0,5, for så vidt angår niveauer, og på under -1,0, for så vidt angår ændringer	gennemsnittet, og hvor situationen forværres eller ikke bedres tilstrækkeligt hurtigt, ii) medlemsstater, hvor niveauerne er på linje med EU-gennemsnittet, men hvor situationen forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Situationen er kritisk	score på under 1,0, for så vidt angår niveauer, og på under 1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er langt dårligere end EU-gennemsnittet, og hvor situationen forværres eller ikke bedres tilstrækkelig hurtigt

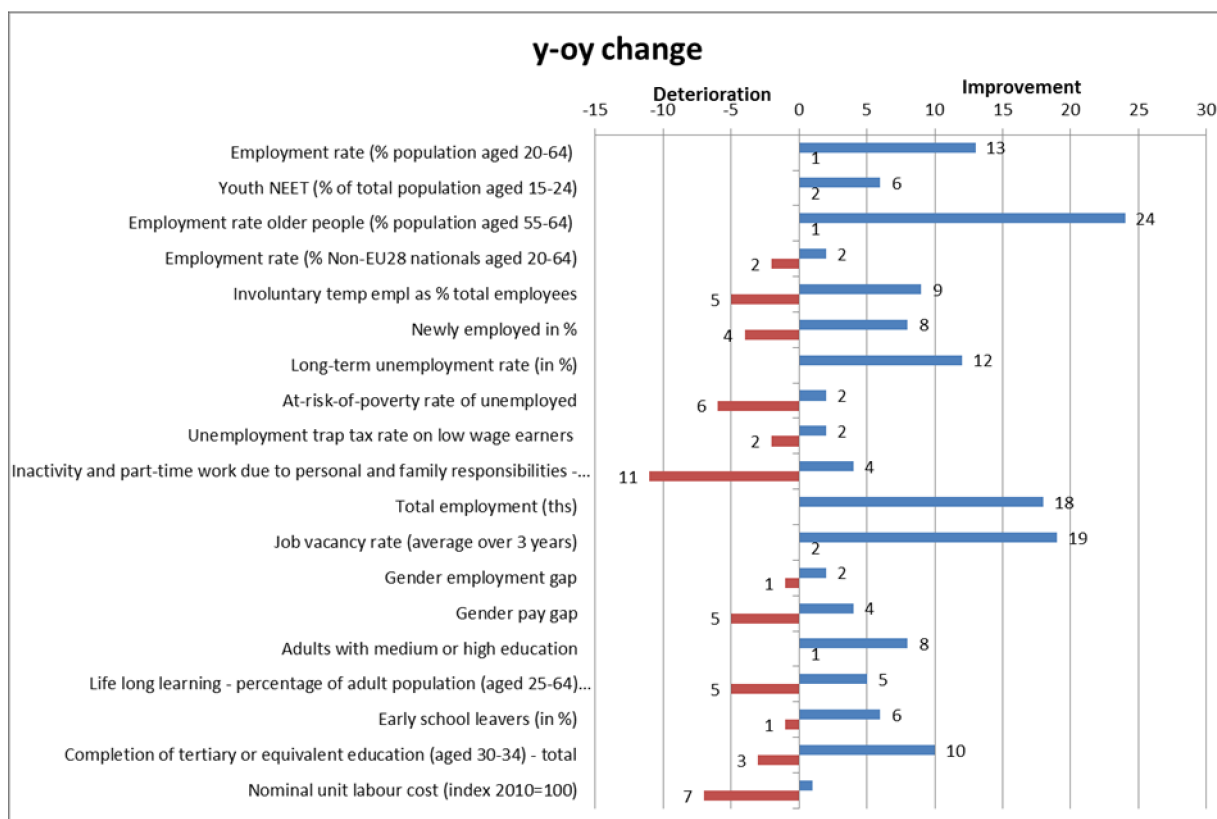
Niveau	Variation				
	Meget højere end gennemsnit	Højere end gennemsnit	Gennemsnitlig	Lavere end gennemsnit	Meget lavere end gennemsnit
Meget høj					
Høj					
Gennemsnitlig					
Lav					
Meget lav					

Sammenfattende tabel over afskæringspunkter

		Meget lav	Lav	Gennemsnitlig	Høj	Meget høj
Unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt (% af befolkningen i alderen 18-24)	Niveauer	under 5,1 %	under 7,3 %	mellem 7,3 % og 11,7 %	over 11,7 %	over 13,9 %
	Ændringer	under -1,4 procentpoint	under -0,9 procentpoint	mellem -0,9 og 0,2 procentpoint	over 0,2 procentpoint	over 0,7 procentpoint
Kønsbestemt forskel i beskæftigelsesfrekvens (procentpoint)	Niveauer	under 4,9 procentpoint	under 7,8 procentpoint	mellem 7,8 og 13,6 procentpoint	over 13,6 procentpoint	over 16,4 procentpoint
	Ændringer	Under -0,8 procentpoint	Under -0,4 procentpoint	mellem -0,4 og 0,3 procentpoint	over 0,3 procentpoint	over 0,7 procentpoint
Indkomstkventilforholdet (S80/S20)	Niveauer	under 3,8	under 4,4	mellem 4,4 og 5,7	over 5,7	over 6,3
	Ændringer	under -0,4	under -0,2	mellem -0,2 og 0,1	over 0,1	over 0,3
I risiko for fattigdom eller social udstødelse (%)	Niveauer	under 16,7%	under 20,2%	mellem 20,2% og 27,3%	over 27,3%	over 30,8%
	Ændringer	under -1,5 procentpoint	under -1,0 procentpoint	mellem 1,0 og 0,0 procentpoint	over 0,0 procentpoint	over 0,5 procentpoint
Unge NEET'er (% af den samlede befolkning i alderen 15-24)	Niveauer	under 6,9%	under 9,0%	mellem 9,0% og 13,1%	over 13,1%	over 15,2%
	Ændringer	under -1,5 procentpoint	under -1,1 procentpoint	mellem -1,1 og -0,3 procentpoint	over -0,3 procentpoint	over 0,1 procentpoint
Beskæftigelsesfrekvens (% af befolkningen i alderen 20-64)	Niveauer	under 65,2%	under 68,1%	mellem 68,1% og 73,8%	over 73,8%	over 76,7%
	Ændringer	under 0,4 procentpoint	under 0,7 procentpoint	mellem 0,7 og 1,4 procentpoint	over 1,4 procentpoint	over 1,7 procentpoint
Ledighed (% af befolkningen i alderen 15-74)	Niveauer	under 4,2%	under 6,4%	mellem 6,4% og 10,9%	over 10,9%	over 13,1%
	Ændringer	under -1,7 procentpoint	under -1,3 procentpoint	mellem -1,3 og -0,6 procentpoint	over -0,6 procentpoint	over -0,2 procentpoint
Deltagelse i aktiverende arbejdsmarkedspolitikker (pr. 100 personer, der ønsker at komme i beskæftigelse)	Niveauer	under 8,2%	under 16,0%	mellem 16,0% og 31,5%	over 31,5%	over 39,3%
	Ændringer	under -4,9 procentpoint	under -2,2 procentpoint	mellem -2,2 og 3,3 procentpoint	over 3,3 procentpoint	over 6 procentpoint
Disponibel realbruttohusstandsindkomst pr. indbygger (2008 = 100)	Niveauer	under 94,8	under 98,5	mellem 98,5 % og 105,9 %	over 105,9	over 109,5
	Ændringer	under 0,8 procentpoint	under 1,1 procentpoint	mellem 1,1 procentpoint og 1,8 procentpoint	over 1,8 procentpoint	over 2,1 procentpoint
Aflønning af ansatte pr. arbejdstime (EUR)	Niveauer	under 7,8 €	under 13,9 €	mellem 13,9 € og 25,9 €	over 25,9 €	over 32,0 €
	Ændringer	under -0,5 procentpoint	under -0,5 procentpoint	mellem -0,1 og 0,6 procentpoint	over 0,6 procentpoint	over 0,9 procentpoint
Sociale overførslers virkning (bortset fra pensioner) for fattigdomsbekæmpelse (%)	Niveauer	under 21,9%	under 27,7%	mellem 27,7% og 39,5%	over 39,5%	over 45,3%
	Ændringer	under -3,5 procentpoint	under -2,2 procentpoint	mellem -2,2 og 5 procentpoint	over 0,5 procentpoint	over 1,8 procentpoint
Børn under 3 år i formelle børnepasningsordninger (%)	Niveauer	under 8,9 %	under 18,5 %	mellem 18,5 % og 37,5 %	over 37,5%	over 47,0%
	Ændringer	under -3,7 procentpoint	under -1,5 procentpoint	mellem -1,5 og 2,8 procentpoint	over 2,8 procentpoint	over 5,0 procentpoint
Selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling (%)	Niveauer	under 0,2%	under 1,6%	mellem 1,6% og 4,4%	over 4,4 %	over 5,8 %
	Ændringer	under 2 %	under -1,5 procentpoint	mellem -1,5 og -0,4 procentpoint	over -0,4 procentpoint	over 0,2 procentpoint
Personer med grundlæggende eller højere end	Niveauer	under 41,6%	under 48,6%	mellem 48,6% og 62,6%	over 62,6 %	over 69,6 %

grundlæggende generelle digitale færdigheder (% af befolkningen i alderen 16-74)	Ændringer	under -2,1 procentpoint	under -0,9 procentpoint	mellem -0,9 og 1,6 procentpoint	over 1,6 procentpoint	over 2,9 procentpoint
--	-----------	-------------------------	-------------------------	---------------------------------	-----------------------	-----------------------

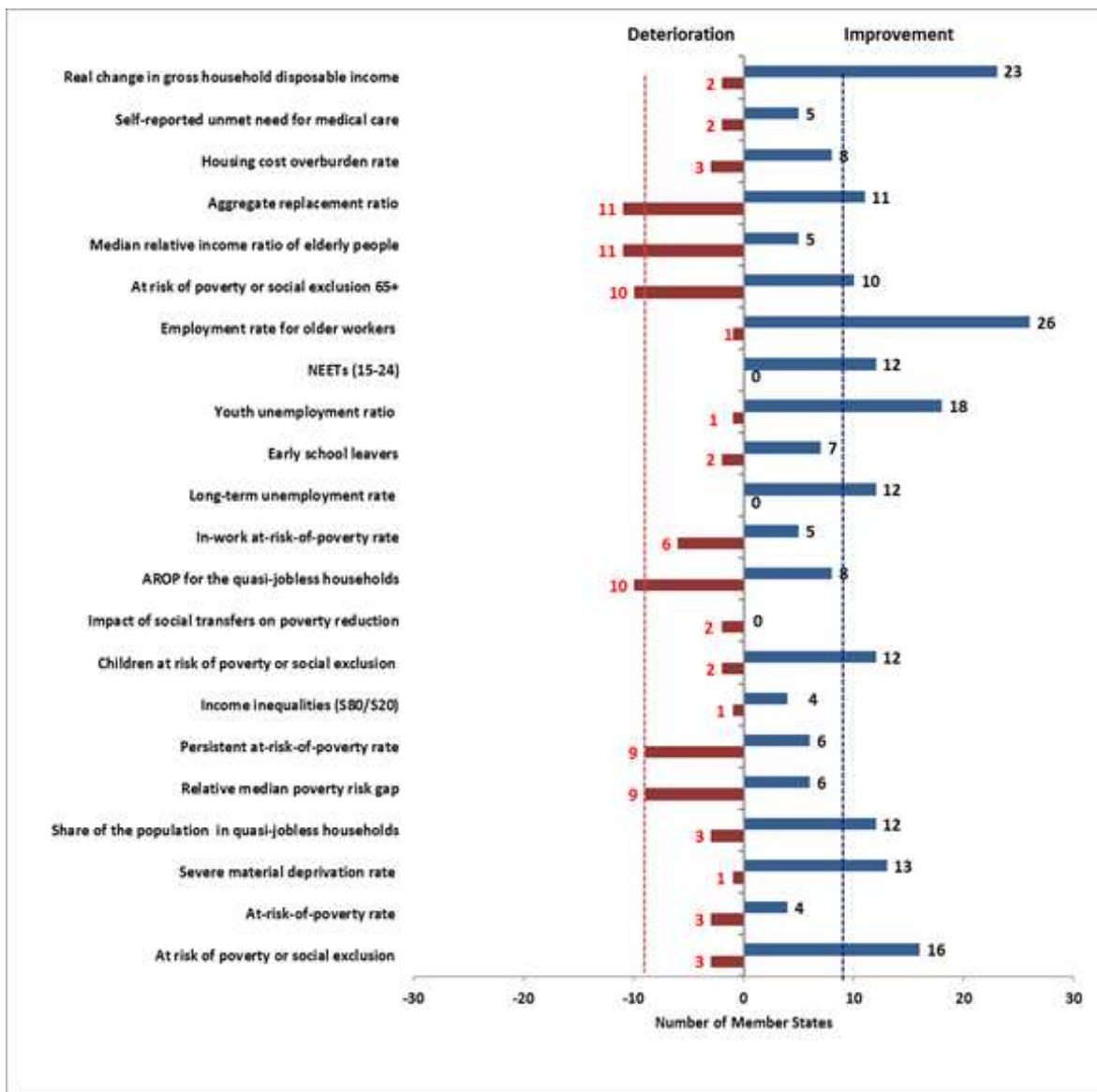
Bilag 4 Oversigt over "beskæftigelsestendenser, der bør holdes øje med" og antal medlemsstater med forværringer eller forbedringer, jf. overvågningen af beskæftigelsesresultater 2017 (EPM), godkendt af EPSCO-Rådet i oktober 2017.

Bemærkning: Ændringer i 2015-2016, dog 2014-2015 for ledige i risiko for fattigdom, ledighedsfælde og kønsbestemt lønforskel.

Bilag 5: Oversigt over "sociale tendenser, der bør holdes øje med" og antal medlemsstater med forværringer eller forbedringer, jf. overvågningen af socialbeskyttelsesresultater 2017, godkendt af EPSCO-Rådet i oktober 2017.

Bemærkning: For EU-SILC-baserede indikatorer henviser ændringerne faktisk til 2013-2014 hvad angår indkomst- og arbejdsintensitetsindikatorerne for husstande, og for 2014-2015 hvad angår uopfyldte behov for lægehjælp. Ændringer i den disponible bruttohusstandsindkomst henviser til 2014-2015. LFS-baserede indikatorer (satsen for langtidsledige, kortuddannede, satsen for ungdomsarbejdsløshed, NEET'er (15-24), ER (55-64)) og SMD-figurer (endnu ikke endelig for 2016 for en række MS) henviser til perioden 2015-2016.